

LÁZÁR ERVIN

HÉT SZERETŐM

Válogatott novellák

TARTALOM

A BÜVÉSZ
A BOLOND KÚTÁSÓ
TŰZ
HÓBAN
A KÉKINGES
VERÉB A JÉZUS SZÍVÉBEN
A KEREK ARCÚ
A KŐFALON TÚL
MIT AKAR EZ A KEREK ARCÚ?
BÚBOS PACSIRTA
A KUKA
EGY LAPÁT SZÉN NELLIKÉNEK
ROZMARING
FURCSA KÖVEK GÉNIÁNÁL
A NAGY MADÁR
ELKÉSETT FÜTTYÖGETÉS
SÁRGA KAPUALJ
A MASOKO KÖZTÁRSASÁG
TÁRSASJÁTÉK
LÓ A HÁZBAN
EGY ÚR, ZÖLD KÖCSÖGKALAPBAN
A FÖLD SZÍVE
CSAPDA
SIMF, A FÜST
IBOLYALEBESZÉLŐ
A RETEMETESZ
SZERELMES TÖRTÉNET
STREGOVÁC
GYÚJTÖGETŐ
SZÁZPETTYES KATICA
SZÁRNYAS EMBEREM
TÜSKÉS VARABIN
VÁRLÁTOGATÁS
A MÁSIK TÉLAPÓ
PÁVÁRBEVESZÉVÉD
HÉT SZERETŐM

A BÜVÉSZ

A társulat egy órával az előadás előtt kezdte meg a rendezkedést a tornateremben. Kint még világos volt, de a majd mennyezetig érő, drótráccsal borított, piszkos ablakokon éppen csak besűrűdött némi szürkés-kék, tompa fény. Felgyújtották a valószínűtlen magas mennyezetről hosszú dróton alácsüngő, fekete kalapos lámpákat. A gyér, szórt fényben dolgozott a társulat, mindenki talált magának valami tennivalót, még az igazgató is, csak a bűvész ült egymagában a terem közepén egy rozoga, piszkofoltos széken, cigarettázott, elgondolkozva fújta a füstöt, vékony arcán hirtelen izomrángások s makacsul elő-előtörő ráncok jelezték a feszültséget. A többieknek látszólag fel sem tűnt, hogy a bűvész kivonja magát a közös munkából, sőt még azért sem szóltak, hogy éppen a legrosszabb helyen ül, a terem közepén, szó nélkül megkerülték őt a kihordott ugrószekrényekkel, s a dobogókat görnyedten a terem elejébe cipelő tagok is megjegyzés nélkül kerülték meg székét a nehéz teherrel.

Már nagyjából minden előkészületet megtettek az előadáshoz, a mászóköteleket begyűrték a bordásfalak mögé, a két mélyre lelógó gyűrűt egy akrobata lélegzetelállító ügyességgel kötözte össze és húzta fel - saját magával együtt - a fekete kalapos lámpák szintje fölé, s a többméteres magasságból macskapuhán ugrott a földre.

Az igazgató a terem hátuljában bekapcsolta a szerény, hordozható, de kitűnő fényerejű reflektorokat, és elégedetten nézett a fényárban ragyogó dobogóra. Az egyik világosító, aki mozgatható reflektorával a dobogón zajló eseményeket hivatott követni, a lámpa csuklóját próbálgatva, szabálytalan fénysávot vetített a falra, a mennyezet homályosan látszó, talán vizesedéstől keletkezett, fantomszerű ábráira.

A bűvész felemelte a fejét, a falon futó fény sárgás foltját figyelte - s egyszer csak felkiáltott. Valamennyien megálltak - a reflektort próbálgató világosító is -, mereven néztek a bűvészre, néhányan, mintegy a kívánságát lesve, közelebb léptek hozzá. A reflektor éppen a terem dobogó feletti egyik sarkára világított, mindannyian arra néztek a bűvész felemelt ujjá nyomán, de nem láttak semmi feltűnőt.

- A pókháló - mondta ekkor halk, határozatlan hangon a férfi, és felállt.

Nem volt magas termetű, aszkétaarcához illő sovány testét túlságosan bő, olcsó, szürke ruha fedte, s így meglehetősen szánalmasnak, jelentéktelennek tetszett. Egy kívülálló számára bizonyára érthetetlennek tűnt volna, miért merevedtek meg körülötte parancsváró alázatosan a többiek, s talán a társulatban is voltak néhányan, akik csak megszokásból figyeltek a bűvészre.

Valóban a sarokban egy szakadozott, portól fekete pókháló lebegett. A bűvész a felkötött gyűrű alá sétált, felmutatott.

- Nem lehetne?

A könnyed artista, aki az imént kötötte fel a gyűrűt, két óriás termetű, atlétatrikós kolosszus összekulcsolt kezébe lépett. Piheként röpítették föl a levegőbe, az első dobás mégsem sikerült, az akrobata halk kiáltást hallatott, az atlétatrikósok szétugrottak, s a fiú megint puhán, zaj és ütődés nélkül érkezett a tornaterem parkettjére. Másodszorra sikerült elkapnia a gyűrűt, gyors, ügyes mozdulatokkal kibogozta. A gyűrűk ott hintáztak a fejek fölött, össze-összekoccantak, és a fényben fura árnyékot vetettek a dobogó fölötti falra.

A bűvész jobb kezébe partvist fogott, ballal belekapaszkodott az egyik gyűrűbe - a lába nem érte így a földet -, és a dereka lendületes mozdításával hintázni kezdett. Erőtlenül, fityegve lógott a gyűrűn, de az inga íve egyre nagyobb lett, végül már jelentős sebességgel lengett a homályba vesző mennyezet alatt. A tagok szemüket vagy nyakukat forgatva követték a lengést - mint a pingponglabda útját -, s lélegzet-visszafojtva figyeltek, amikor a bűvész felemelte a partvist.

A lengés egyre közelebb vitte őt a pókhálós sarokhoz, úgy látszott, még néhány lendület, és eléri a partvissal a feketén fityegő pókhálót. Arca eltorzult az erőlködéstől, testét tartó bal karja nyilván már alig-alig viselte el a rá nehezedő súlyt. A lengés most már elérte az optimális magasságot, a bűvész előrelökte a partvist, a társulat feszülten figyelő tagjai izgatottan felszisszentek, de a pókháló érintetlenül lengett tovább, a szerszám vagy két milliméterrel elmaradt tőle.

A bűvész csalódottan fékezte lendületét, a partvist még lengés közben ledobta, aztán elengedte a gyűrűt, és esetlenül letottyant a parketre, a közel állók azt hitték, elesik - ennek ellenére egy lépést sem tettek feléje -, végül azonban a bűvész visszanyerte egyensúlyát, visszaült a székére. A könnyed akrobata szolgálatkészzen megkérdezte tőle:

- Leszedjem?

A bűvész fáradtan nemet intett, s ekkor váratlan, az eddiginél is mélyebb csönd nehezedett a társulatra. Valamennyien a fényszóró vakító fényével megvilágított sarokba néztek. A pókháló nem volt ott, s néhányuknak határozottan úgy tűnt, hogy sohasem volt a sarokban pókháló - bár a sikertelen lengés láttán az ímént ők is izgatottan felszisszentek.

Hirtelen megint mozgásba jött a gépezet, mert az első nézők megjelentek az ajtóban. Helyrerakták az utolsó székeket is, az akrobata újból felkötötte a gyűrűt, a világosító pedig eloltotta a reflektorokat.

A reflektorok aztán már csak az előadás kezdetekor gyúltak fel újra, amikor az igazgató kopott, kirojtosodott ujjú frakkban a közönséget köszöntötte. Az előadás a szokásos mederben folyt - minden csak körítésnek számított, még az akrobatafiú néhány rendkívül ügyes mutatványa is, a közönség a bűvész felléptére várt.

Ez a pillanat is elérkezett: a bűvész idegesen állt a dobogó közepére helyezett, mélyen lelógó abrosszal letakart asztalka mögé. Már az is furcsa volt, hogy mutatványai közben alig-alig szólt, szinte kommentár nélkül csinálta a legmeglepőbb dolgokat, az ünneplőbe öltözött kisvárosi közönség szájtátva nézte a sohasem látott átváltozásokat, eltűnéseket és előkerüléseket, csak néha-néha hördültek fel csodálkozóan, s olykor-olykor vad erővel feldübörgött a taps.

A kezdeti mutatványok azonban alig-alig érték fel a csúcstal, amikor a bűvész egy nyulat tigrissé változtatott. Erre várt mindenki, s bár a bűvész nem mondta, mi következik, mély csend telepedett a teremre, akkorra már a társulat tagjai is valamennyien ott szorongtak az ajtóban, remegve, verejtékezve figyelték a bűvészt, aki éppen egy fekete lepellel leterítette az abrosszal borított üres asztalt, aztán egy hirtelen mozdulattal lekapta a leplet, s az ímént még üres asztalon ott ült egy nyúl. Nevetés, taps csattant fel, de nem volt ideje kitörni, mert a bűvész tovább tevékenykedett - egyébként is látszott: a taps nem érdekli, sohasem hajolt meg a tapsoló közönség előtt -, letakarta a nyulat ugyanazzal a fekete lepellel, és még a letakarás lendületével le is rántotta róla - de akkor már nem nyúl ült az asztalon, hanem egy jól megtermett, félelmetesen vicsorgó tigris. Az első sorokban sikoltoztak, hiszen a néhány méterre ülő közönséget semmi sem védte a fenevadtól, de a bűvész hirtelen letakarta a tigrist, a takaró engedelmesen rásimult az asztalra, a bűvész levette a leplet, az asztalon nem volt más, csak a terítő, a terítőt is lekapta: egyszerű, háromlábú, festetlen asztal állt a közönség előtt.

Ahogy az lenni szokott egyébkor is, a közönség vad, szünni nem akaró tapsba kezdett. A bűvész letakarta az asztalt, hogy megismételje a mutatványt.

Ekkor még suttoztak a sorok között, azt találgatták, milyen trükkel dolgozik a bűvész, de semmilyen megoldás nem látszott valószínűnek, hiszen a nyúl még elfért volna az asztal lelógó abrosza mögött, de a tigris semmiképpen sem. Legtöbben mégis ezt tartották valószínűnek, bár ezek után is rejtély maradt, hova tűnt a két állat a mutatvány után, amikor a bűvész lekapta az asztalról a nem egészen földig érő terítőt is. A suttogás csak akkor ült el, amikor a nyúl - mulatságosan mozgatva hosszú füleit - újra ott ült az asztalon. A mutatvány megismétlése után hallatlan hangzavar tört ki a nézőtéren, s csak akkor csillapult, mikor egy magas, határozott külsejű, igen választékosan öltözött férfi emelkedett fel az első sorokban. Kissé terjengősen és finomkodva előadta, hogy ő a helybeli középiskola fizikatanára - ugyanazé, amelynek tornatermében az előadás zajlott -, s csak azért engedélyezték az iskola épületében az előadást, mert sokat hallottak már a mesterről (így mondta: mester!), s a titokra szinte az egész város egyöntetűen kíváncsi, őt magát mint természettudományokkal és filozófiával foglalkozó embert különösen érdekli az ügy, nemcsak egyszerű és alpári kíváncsiság vezeti, hanem magasabb szempontok is, amit, ugye, a mindnyájuk által igen tisztelt mesternek bizonyára nem kell magyarázni. A trükk elárulását - ennél a szónál, hogy „trükk”, a bűvész megrázkódott, mintha rosszullét fogta volna el - természetesen nem kívánják ingyen. A város a társadalmi szervek és különböző intézmények bevonásával jelentős összeget gyűjtött össze, s azt minden további nélkül hajlandók a bűvésznek kifizetni, ha elárulja a trükköt.

Az igazgató ekkor felrohant a dobogóra, kaszálo kézmozdulatokkal kért csendet, s magyarázni kezdte, hogy erről szó sem lehet, a bűvész semmi esetre sem lebbentheti fel a fátylat a mutatvány titkáról. A bűvész elgondolkozva állt az igazgató mellett, sápadt arca kipirult a reflektorok fényében, látszott, hogy homlokán gyöngyözik a verejték. Félretolta a hadonászva kiabáló igazgatót, és így szólt:

- Ingyen is elárulhatom.

Az igazgató most feléje fordult, s nem törődve a közönséggel, eleinte kérte, aztán fenyegette, a társulat jövőjéről és különböző, a közönségnek nem nagyon érthető, nyilván belső összefüggésekről beszélt, s arról a fölmérhetetlen kárról, amit a bűvész trükkjének felfedésével okozna.

A bűvész azonban nem sokat törődött vele, a közönség pedig lehurrogta az igazgatót. Még néhány tiltakozó mozdulattal próbálkozott, valamit mondhatott is, s ezt az ordításoktól és a füttyszótól nem hallotta senki - végül kénytelen volt megvert kutyaként elsompolyogni a dobogóról.

A közönség megdöbbenve látta, hogy a bűvész verejtékben úszó arca fénylővé gyúlt. Hirtelen csend lett, s a fénylő arcú férfi, lötyögős szürke ruhában, így szólt:

- Nincs trükköm.

- Hogyhogy nincs? - kérdezte a fizikatanár.

- Egyszerűen nincs. Valóban tigrissé változtatom a nyulat.

A közönség harsány tetszéssel fogadta ezt a bejelentést - jó humora van, állapította meg valaki a sorok között -, s várták, hogy a bűvész is elmosolyodik. De nem mosolyodott el. Megismételte a mutatványt a terítő nélküli asztalon, de a közönség még akkor is hitetlenkedett. Erre a bűvész remegő kézzel intett, és így szólt:

- Nézzék meg hát lepel nélkül!

Mindenki előrébb csúszott a székén, nyújtogatták a nyakukat, némelyeknek furcsa bizsergés futott végig a hátán, mások pedig megfogadták, most akármi lesz, megfejtik a titkot.

A bűvész két-három méterre állt a teljesen meztelen asztaltól, lehunyta a szemét, mintha koncentrálna, és pár pillanat múlva ott ült a nyúl az asztalon. Az átváltozást senki sem vette észre, csak annyit láttak, hogy ahol az előbb még nyúl ült, ott a tigris.

Mély csönd nehezedett rájuk, s ekkor újra megszólalt a fizikatanár.

- Szuggesztió!

- Igen, tömegszuggesztió - ismételték megkönnyebbülten a többiek.

A bűvész fájdalmas arccal, összeszorított foggal állt a dobogón, égne emelte kezét, és felkiáltott:

- Értsék meg, nem csalás! Én ezt meg tudom csinálni!

Kétségbeesetten, segélykérően csengett a hangja.

- Ugyanaz, mint a fakírtrükk - mondta valaki.

Többen érdeklődtek, mi az a fakírtrükk, és az illető gyors, hadaró hangon elmesélte (néhány szó után az egész terem őt figyelte), hogy Indiában néhány fakír megcsinálja, hogy földob egy kötelet a levegőbe, a kötélmegmerevedik, ekkor fölmászik rá egy kisfiú, utána a szájában késsel a fakír, fönt szétdarabolja a gyereket, beledobálja egy kosárba, majd az ámuló tömeg előtt lemászik, a kötélmeghull, a gyerek épen és elevenen kiugrik a kosárból. Egyszer az „amik” lefilmezték a jelenetet, de a filmkockákon nem történt semmi. A gyerek és a fakír kézen fogva állt a kosár mellett, szemben a közönséggel.

A fizikatanár felkiáltott:

- Filmezzük le! - majd a bűvészhez fordult, és udvariasan megkérdezte. - Lefilmezhetjük?

A bűvész bólintott, az iskola filmszakkörének néhány tagja elrohant a filmfelvevő gépért, az aszkétaarcú férfi közben rogyant fáradtan, szomorúan állt a dobogón.

A mutatóványt megismételte a felvevőgép előtt is, s míg a fiúk a laboratóriumban előhívták a felvételt, a közönség kérésére még egyszer megismételte, most már nem a dobogón, hanem lenn, a széksorok között, a közönség felbolydult gyűrűjében.

A fiúk visszatértek a filmmel.

- Rajta van, rajta van - mondogatták, senki nem akarta elhinni, de akkor már valami idegenség szorongatta őket, s amikor levetítették a filmet, amelyen tökéletesen látszott a mutatóvány minden egyes mozzanata, a közönség felugrált, az ajtók felé özönlött, csalódottan és kicsit rémülten, csak kint az utcán merték megvetően megjegyezni: „Micsoda gazember!”

Az igazgató a kijáratnál állt, próbálta visszatartani a közönséget, hiszen még két szám hátra van, de senki sem állt meg a szavára, kutyába sem vették.

A bűvész megint leült a terem közepére, fáradtan lógatta a karját, olyan volt, mint egy oda-dobott rongycsomó. Elhordták mellőle a székeket, a világosító - lehet hogy szándékosan, de az is lehet, hogy akaratlanul - a sarokba világított, ahonnan előadás előtt a bűvész a pókhálót akarta lepiszkálni. Valamennyien látták, hogy a pókháló megint ott lóg, a világosító gyorsan kikapcsolta a reflektorokat.

A nagy fény után meghökkentően homályosnak tűnt a lelógó lámpákkal megvilágított terem. A székeket már mind egy szálíg kihordták, megfogták a dobogókat, erőlködve cipelték a kijárat felé. Most azonban nem kerülték meg a bűvészt, az igazgató ingerülten rászólt, hogy tűnjön el onnan. A bűvész engedelmesen felállt, a széket, mintha nagyon nehéz terhet kellene cipelnie, rogygyantan a bordásfal mellé húzta, és rákuperodott.

A BOLOND KÚTÁSÓ

A bolond kútásó csinált már száz kutat is - ezeret is. Az ásója elébb karcos földbe vájt, aztán lágy agyagba, s aztán tocsogott és locsogott. Volt úgy, hogy sziklát is kellett csákányoznia, de csinálta, vágta, repesztette, ameddig nem tocsogott és locsogott. Ilyenkor a kútásó felnézett a sötétből, kicsit elvakította a becsillanó kerek égdarab, de mit sem törődött vele, elkiáltotta magát: víz!

Az emberek meg örültek a víznek, akkor is, amikor szikes réteken pár méter mélyről kiáltott, s akkor is, amikor várudvarok közepén mélységes mélyből bugyborékolts föl a kiáltás: víz!

Becsülték a kútásót, pénzt adtak neki, frissen sült pogácsát, fekhelyet, kalaplengetést. Dehogyan nevezték bolondnak!

Akkor kezdték bolondnak nevezni, amikor se szó, se beszéd, abbahagyta a kútásást, kifeküdt egy kerek rét közepére, karját a tarkója alá illesztette, és naphosszat bámulta az eget.

Sokan keresték, mondták, kút kellene nekik, de a kútásó a fejét rázta fektében.

- Elég kutat ástem már - mondta -, embermagasságút is meg olyant is, amiben elfáradt a hangom, mire fölért. Most már valami mást akarok.

- Mi mást? - kérdezték tőle.

- Mi mást akarhatnék csinálni? Hát kutat!

Az emberek meg összesúgtak, összebúgtak.

- Bolond ez, bolond - mondogatták -, azt mondja, nem akar kutat ásni, meg hogy kutat akar ásni. Bolond ez!

A kútásó meg csak feküdt naphosszat, karja a tarkója alatt. Akkor már úgy hívta az egész világ: a bolond kútásó. Azok is, akik az ő kútjai vizét itták.

De egy szép napon felkerekedett a kútásó, hazament a szerszámaiért. És nekilátott a munkának. Na, de ki hallott már olyat. Futottak is szerteszét a hírvivők.

- Egészen megbolondult! Ássa a levegőt.

Nosza kirentették a rétre, körülállták, hahotáztak. De lassan-lassan torkukra forrt a nevetés. Mert jól látszott, hogy a kútásó szerszáma nyomán nagy darabok hasadnak ki a levegőből, s lám, egyszerre csak a kútásó elindult fölfelé. Csákányozott és lapátolt, kalapált és véselt, a kör alakú lyuk egyre mélyült, a kútásó egyre magasabban dolgozott. Átvágta magát a sűrű levegőrétegen, felhők szikláit véste önfeledten, s ment, ment csak egyre följebb, fénylő porok, csillagdarabok szitáltak, hullottak az égi kútból a földre. Lassan-lassan már alig látták, kicsi kis pont lett a kútásó, de azért a hang jól lehallatszott, mert biztos tocsogott és locsogott már odafönt, és a kútásó kiáltott, ahogy szokott, örömteli hangját megpengette égi kútjának kürtője. De hogy mit kiáltott, nem értette senki.

- Mit kiáltott, mit kiáltott? - kérdezték izgatottan, de ekkor a kútásó vésője az utolsó méhszárnyvékony hárttyát is átszakította, az égi kút fenéke beszakadt, s kútja fenekéről belezuhant az ürbe, száguldott, kisebbedett, aztán fölfénylett, mint egy megszülető csillag. A kúton meg sohasem látott fényesség ereszkedett a földre, a rét füvei ragyogtak, mint a smaragdok.

Az emberek eltakarták szemüket.

- A bolond kútásó, a bolond kútásó! - hajtogatták.

A kútásó meg azóta is fényesen csillogva repül az égen, galaktikákat, tejutakat és naprendszereket hagy el, s tudja, hogy most már van hova gyűlniük az embereknek hosszan tartó sötétségek idején.

TÚZ

- Na végre - mondta a keselyű, és elengedte Prométheusz máját.

A hős felsóhajtott - ez volt évezredek óta az első kín nélküli perce -, megmozgatta elgémberedett tagjait, láncai csörögtek.

- Lejárt a büntetésem? - kérdezte.

A keselyű megrántotta a vállát.

- Ugyan! De minek strapáljam magam? Nincs már tűz a Földön.

A leláncolt férfi haragosan előreugrott, s bár láncai visszarántották, öklét rázva kiáltotta:

- Hazudsz, kutya!

- Nem kutya. Keselyű - mondta egykedvűen a robusztus madár, s szárnyait próbálgatta, működnek-e a több évezredes kényszerszünet után.

Prométheusz haragja nem csillapodott.

- Végezd a kötelességedet! - rivallt a keselyűre. - Tépd a májam!

- Majd megőrültem! - mérgelődött a keselyű. - Nem érted, hogy nincs már tűz a Földön?

- Azt akarod mondani, hogy az istenek elpusztították az utolsó embert is?

- Ördögöt - legyintett a keselyű -, többen vannak, mint valaha is.

Prométheusz megnyugodott.

- Tűz nélkül nincs élet - mondta magabiztosan -, gyerünk, láss munkához!

- Értsd meg, hogy nincs tűz! Az emberek már nem ismerik a tüzet. Nincs szükségük rá.

- Nem igaz - kiáltott a hős -, tűz nélkül nem tudják elkészíteni az ételeket, télen megfagynak, vakon tapogatóznak az éjszakában.

- Lárifári - mondta a keselyű -, főzőlapokon főznek, központi fűtéssel fűtenek, és mesterséges fénnel világítanak.

- Igen, de mitől kapja melegét a főzőlap, mi táplálja a fűtőtesteket, mi szüli a mesterséges fényt? A tűz!

- Nem a tűz! Az atom, ha annyira tudni akarod. Megnyomnak egy gombot, s máris árad a fény, a meleg. Semmi füst, semmi lángnyelv, semmi faropogás. Sokkal tisztább, veszélytelenebb!

Prométheusz egy ideig komoran hallgatott, aztán felcsillant az arca.

- És a háborúk? Meg a gyújtogatók?

- Sugarakkal háborúznak - mondta a keselyű -, egy szép, láthatatlan sugár, és porrá omlik egy ház, egy város, egy ország. Semmi durroztatás, semmi füst, csak steril por. A gyújtogatás elfelejtett, elavult módszer. Még a tűzoltóság is megszűnt. Még az önkéntes csapatok is. Nincs tűzoltóbál. Önkéntes sugárvédők bálja, az van.

Prométheuszban még egyszer fölcsillant a remény.

- A tábortüzek - mondta -, bujdosók, vándorok, kirándulók tüzei!

A keselyű legyintett.

- Rég nincs. Bármely üzletben egy-ötvenért kapni műtábor tüzet. Fény, meleg elsőrangúan garantált. Nem kell gallyat szedni, fűjni, összeégetni az ujjad... egy gombnyomás, és kész. Ráadásul többször is felhasználható.

- Nem igaz! - üvöltött Prométheusz. A sziklák visszhangozták: „Nem igaz, nem igaz.”

- Ugyan, mit idegeskedsz? - zsörtölődött a keselyű. - Gyere, nézd meg magad!

Átballagtak ázsiai falvakon, afrikai dzsungeleken, véget nem érő nagyvárosokon. Az emberek megbámulták őket. Egy keselyű meg egy láncait csörgető, meztelen ember. Hm. Dél-Amerikában kitűnő ajánlatokat kaptak egy cirkusztól. Ausztráliában büntetést fizettek közérkölcse elleni vétség, Európában csendháborítás miatt. Mert Prométheusznak nagyon csörögtek a láncai. És nagyon meztelen volt. A tüzet az emberek nem ismerték. Micsoda? - kérdezte valamennyi, és bambán rázta a fejét. Tűz, fire, ogony, feuer. Nem, ilyen szó nincs is.

- Hehe - röhögött a keselyű, Prométheusz meg vadul csörgette láncait.

Egy tengerparti ódon városkában találtak egy öregembert.

- Még ezt az egyet kérdezzük meg! - kérte a keselyűt Prométheusz.

A keselyű bólintott.

- Tűz - ismételte a szót az öreg, és értelmes fény villant a szemében. - Ott - mondta -, az a nagy ház!

A keselyű alig tudott lépést tartani Prométheusszal.

A hatalmas, düledező épület homlokzatát vasbeton oszlopok tartották. A homlokzaton kissé megkopott, málladozó festékű felirat fehérlett:

TÜZMÚZEUM

- Ez az! - kiáltott Prométheusz -, oda nézz!

- Nono! - mondta a keselyű.

Nesztelenül nyíltak ki előttük a fotocellás ajtók. Hosszú, rideg folyosón baktattak végig petróleumlámpák, gyertyavégek, rozzant kandallók halmai között. Nagy, vitrinekkel teli terembe értek, Prométheusz boldogan rohant az elsőhöz, arcát az üveghez szorította. *Pásztortűz* - ezt írták a vitrin alá. Bent egy nagy szarvú bika és egy botjára támaszkodó kalapos, csizmás ember lobogó pásztortüzet bámult.

- Tűz! - kiáltott boldogan Prométheusz.

- Föstött - mondta a keselyű.

Prométheusz a pásztortűzre meredt, arca elé kapta a kezét. A tűz nem élt, mint ahogy viaszból volt az ember és a bika is. Sorra rohant a vitrinekhez. Kazántűz, kandallótűz, tábor tűz, tűzvész, kovácstűz, futótűz...

- Festve, villanykörte, cinóber, optikai csalódás - kommentálta valamennyit szakszerűen a keselyű.

Mire a terem végére értek, Prométheusz haja megfehéredett.

- Még ott! - kiáltott aztán.

Az egyik sarokban kicsi üvegbura állt, amilyen a fűszerek takarják le az élesztőt. Alatta cédula: *Belső tűz*. A bura alatt nem volt semmi, a keselyű rekedten felnevetett.

Prométheusz ekkor fölkapta a fejét, a fogát összeszorította, az álla kemény lett. Elhatározta, hogy újra fölmege az istenek birodalmába, és ellopja a tüzet.

Az épület előtt búcsúzáskor a keselyű így szólt:

- Tudom, hogy megint el akarod lopni - gunyorosan nevetett -, csak azt mondd meg, hogy minek! A májad úgyis olyan már, mint a darált mák!

Prométheusz aznap éjszaka mégis ellopta újból a tüzet. Égő fáklyával rohant végig a földön, olyan volt, mint egy látomás. Az emberek boldog ámulattal nézték, és felkiáltottak: Tűz!

HÓBAN

- Ébredj, kislegény!

Felült az ágyban. Az apja megcsókolta. Borostás arca szúrt. E nélkül a reggeli szurkálás nélkül el sem tudta képzelni az ébredést. Aztán barackot kapott a feje búbjára. Nagy keze volt az apjának. Széles tenyere, vastag ujjai, és minden ujján a felső ízületen egy sűrű, kör alakú szőrcsomó.

Újra visszafeküdt, az orráig húzta a takarót, és akkor közösen számoltak.

- Egy - mondta az apa.

- Kettő - vágta rá a fiú.

A „hármát” már együtt mondták. Így:

- Háá-rom.

Kipattant az ágyból, az apjára nézett nevetve meg dideregve. A férfi rákezdedt a mondókára:

- Ejnye-bejnye, szedte-vette, a cipőjét hova tette?

- Ha az éjjel el nem szaladt, biztos itt van az ágy alatt - felelte éneklő hangon a kisfiú, és előkotorta a két nagy, magas szárú cipőt az ágy alól. Az apja kivette a kezéből az egyiket, megnézte, és elkomolyodott.

- Na, ez bizony jól átázott - morogta, aztán a gyerekre nézett, kacsintott, s így folytatta -, a lábacskád biztos fázott.

Az apja hangtalanul, inkább a szemével nevetett, nagyon vidáman tudott így nevetni, ő meg hangosan, vékony gyerekhangon, csak úgy zengett bele a hideg szoba.

A mondókákat mindig együtt találták ki az apjával. Nagyon sokat tudtak, de ezt ma mondta neki először az apja. Elismételte magában, hogy el ne felejtse, s kacagott.

- Pszt - tette szája elé ujját az apja. - Felébred Zsuzsika. - De a kishúga nem ébredt fel. Csak egy szőrszárga hajcsomó látszott a felfuvalkodott dunyha alól.

Az apja kiment, ő meg öltözni kezdett, és közben vacogott. Nem nagyon fázott, de szeretett vacogni - a fogát ütemesen csattogtatta, s közben kifújta meg beszívta a levegőt. A húga mocorgott az ágyban, aztán felült. Az orra olyan volt, mint egy piros gomb. Hunyorgott, a szeme sarkából ránézett. A fiú abbahagyta a vacogást.

- Még - parancsolta a kislány.

A füzeteit még este a táskájába rakta. Nem bőrtáska volt, pedig az apja a simontornyai vásárból hozott neki egy szép sárga, hátra valót - az övé vászontarisznya volt, a bőr majd jó lesz Zsuzsinak. Neki tarisznya kell, mert Édesapa is olyannal jár nyáron a határba, és mindig szeretett benne kotorászni, meg aztán néha, de ezt nem tudja senki, mikor fölveszi a tarisznyát, azt játssza, hogy ő most Kobra bácsi, a kanász. Hajlott háttal megy a disznók után, s délben majd a jó szagú csendben ölébe kanyarítja a tarisznyát; kenyeret, hagymát meg szalonnát szed elő belőle meg csontnyelű bicsakot. Tavasszal nem is vitte el soha az iskolába a tízórait, hanem leült egy fa alá valahol, és bicskával szeletelve, megette a lekváros kenyeret.

Közben még a disznókra is volt gondja, mert így fenyegetőzött magában:

- Te eriggy onnan, mert odaküldöm az Ügyest!

S ha nem hallgattak a jó szóra - persze, az ilyen disznóféle nagyon értetlen -, csak rászólt a kutyára:

- Na, előre, te!

Aztán eszébe jutott, hogy így elkésik az iskolából, fölszedelőzködött, de azért még futtából visszaszólt:

- Ölég, Ügyes, gyere ide!

Ez volt a tarisznya.

Édesanyja a tizórait az asztal szélére tette. Belerakta a táskába, és elindult.

Nem volt nagyon hideg, de a hó keményen roszogott a lába alatt.

Mielőtt kilépett a kapun, katonásan köszönt Kevei bácsinak, aki egész éjjel ott fagyoskodott az udvaron, és tényleg olyan nagy hasa volt, mint az igazi Kevei bácsinak. Tegnap csinálták Édesapával, mert jó ragadós hó esett - faszénből tettek neki szemet, orrnak meg egy nagy sárgarépat. Csodájára járt az egész család, s Zsuzsika azt mondta rá: „Kevei bácsi”.

A Nagysarokig a lórédombon kellett menni. Lefújta róla a havat a szél, a sárga fücsomók kilátszottak. Innen már tiszta időben el lehetett látni a faluig. Igaz, csak a templomtorony látszott meg a nagy fenyő csúcsa az esperes kertjében - de az már a falu. Ott van a templom háta mögött az iskola meg a Szalaiék romháza. A templommal szemben van a bolt - nyáron szíjostorok lógnak az ajtajában, és cukrot is ott szokott venni az édesapja. Aztán sorban a házak. Mindennap végigmegy közöttük - csak vasárnap nem, mert akkor nem kell iskolába menni. Az első házban Miszlai Pista bácsi lakik, a postás, aki minden reggel odakiabál neki:

- Elkésünk, főtisztelendő úr!

Azért mondja, hogy főtisztelendő úr, mert a fiúnak bokáig érő kabátja van - a bátyjától örökölte, de jó meleg. A következő házban lakik Jóska, a barátja. Aztán egy nagy sárga ház, a Gruberéké, ott harapós a kutya. Kovácséknak árpával érő körte van az udvarukon, egyszer szotyolaszárral le is akart verni egyet, ami kilógott az utca fölé, de észrevette a Kovács bácsi - nagy, fehér bajusza van, az egyik szemének nincs feketéje, szürke az egész, és azzal a szemével nem is lát - odaballagott - ő nem mert elszaladni -, és azt mondta:

- Na, majd én fölemellek, fiam, úgy eléred.

Kovácsék után laknak a Szamosiék, aztán a Nagyék, az ő házuknál kezdődik a Levente tér - ott csak egy ház van, a Szigetiéké, gerendával támasztották meg az elejét.

Mindezt a lórédombról nem lehet látni. Csak a tornyot meg az esperesék fenyőfáját. De most azt sem, még az Erzsébet-dombig sem lehet ellátni, mert lomha köd telepedett a vidékre.

A Nagysaroknál szalad az országútra a gyalogösvény. A tegnap esett hóban itt már lábnyomot sem talált - nem járt erre senki. Ennek örült, mert szeretett a fehér, tiszta hóban gázolni. Időnként hátrafordult. Hosszú, vékonyodó, pontozott csíkot látott: a nyomát. Néha egészen elaprózta a lépést - így egyenletes vonalat húzott a hóba, és figurákat tudott csinálni. Csinált is. Egyszer egy emberfejet - két hétig is látszott, egyszer meg a nevét írta így ki, de azt biztos betemette a tegnapi hó.

A hó olyan volt, mint a porcukor - néha meg is kóstolta, de csak hideg volt. Akkor is olyan, mikor fellobbanó kis szelek végigsöpörnek rajta, fölkaivarják, meg akkor is olyan, mikor a faágakról lehullik. Most a faágakon már nem volt hó. Éjjel is fúj a szél - bedudált a kémény-

lyukon -, és most is hajlítgatta a meztelen faágakat. Szerencsére hátba fűjt, a „főtisztelendő”-kabát nem engedte a bőréhez bújni a hideget. Kicsit szorongott, mert máskor ilyenkor már világosabb szokott lenni, most meg mintha inkább egyre sötétebb lenne. - Lehet, hogy vihar lesz - gondolta, és föl nézett az égre. Csak mérhetetlen szürkeséget látott. Erről az ősz jutott az eszébe. Akkor is ilyen szürke nap volt, és a szürkeségből vihar lett. Azért elment az iskolába, és nagyszünetben hallotta, mikor a tanító néni azt mondta az igazgatónak:

- Ezt a kis tanyasít ebben a rossz időben is elengedték. Milyen emberek a szülei?

Az igazgató kicsit hallgatott, aztán így felelt:

- Derék emberek... és a gyerek is az lesz.

Elszégyellte magát, a kút mögött állt, és a bokrok között gyorsan elszaladt az udvar másik végébe, nehogy az igazgató észrevegye, hogy kihallgatta őket.

Ez járt az eszében, és egyre csak lépegetett. A szél akkor már oldalról is csapkodott, és nagy fekete felhőkkel hajózott az égen. A varjak sötét csapatokban hangtalanul keringtek a levegőben, aztán beszálltak a tanyához közvetlen közelre, a szalmakazlak közé. Távolról mintha égzengést hallott volna.

A keményre fagyott, szélhordta hókristályok pirosra csípi az ember arcát... Még vissza lehetne fordulni. Ha a dülőúton megy, negyedóra alatt hazaér, de lehet, hogy ott hófúvásos az út. Arra is mehetne, amerre jött... az igazgató bácsi majd megint azt mondja a tanító néninek: „Derék emberek... és a gyerek is az lesz.”

A gyalogutat nem látta, be kellett hunynia a szemét - csak botorkált, megcsúszott -, a tarisznya lődörgött a hátán ide-oda, s a tolltartóban zörögtek a ceruzák.

A téli szél másként fúj, mint a nyári. A hangok tisztábbak, élesebbek. Ez csak a szél hangja. Nyáron a fák is énekelnek.

Teljesen besötétedett. A hó is hullani kezdett, de nem békésen és szelíden, mint amit annyira szeretett nézni otthon az ablakból. Csíptek a hópelyhek, bevágtak a nyakába, az olvadt hólé végigcsurgott a hátán.

Mintha kiáltottak volna. Balról az országút mellett a földeken végigfutott valami. Lehetetlenül nagy volt és fekete. A cipője is teletömődött hóval, de nem fázott a lába. Csak ment és számolgatott. Most a Kiserzsébet, aztán a Csordakút, onnan már csak egy ugrás az Erzsébet-domb, s akkor már látja a Mislai Pista bácsi házát. Azt mondja majd a Pista bácsi: „Elkésünk, főtisztelendő úr.” A szél belekapaszkodott a kabátjába, egy darabig húzta, aztán elesett. A szája tele lett hideg hóval, a kezéről lecsúszott a kesztyű.

A Kiserzsébetnél a part elfogta a szelet. Ide le kellene ülni - gondolta, aztán eszébe jutott, amit az édesapja mesélt arról a kisfiúról, aki leült a hóba - mert elfáradt -, és harangzúgást hallott.

Fekete kavargás lett az előbb még hófehér táj. Az országúton egy kis pont. Csöppnyi lépésekkel megy előre, néha elbukik a hóban, ellöki a szél... és föláll. Szakállas embereket lát meg villogó fejszélű cigányokat. Az arca csuromvíz és belül az inge is. Csak megy. Néha eltűnik, aztán előbukkan megint. A hátán vászontarisznya van.

Az Erzsébet-dombnál megállt. Megrogyant a térd. Mindjárt odaérek - gondolta, és folytak a könnyei. Leült a hóba. Már csak kicsit kell menni, és akkor mondja a Pista bácsi, hogy elkésünk, főtisztelendő úr.

Itt sokszor szokott ülni a nyáron is. A bodzabokorban vadgalambfészek van. De ilyenkor a vadgalambok nincsenek itt. Messziről csengettyűk szóltak. Talán szánkó. Fölállt. Csak kevergő hópihék csaptak a szemébe, a csengettyűt már nem hallotta. - Még kicsit pihenek - gondolta, és beleesett a hóba. Jó hideg hó. Ide nem fúj a szél sem, mert elfogja a part... Az arcomnak nagyon jó ez a hideg, csak a kezem fázik. - Zsebre akarta dugni, de nagynak és nehéznek érezte - és a zsebe is vizes volt.

...bimm-bamm... bimm... bamm... Harang. Valahol szól a harang. Fel kell kelni. Menni kell. Számolt. Egy... kettő... hááárom. Háromra felugrott... na, ez bizony jól átázott, a lábacskád biztos fázott. Szédelgett kicsit. Borzongott is... de ment.

A Miszlaiék háza előtt nem állt senki. Kihalt volt a falu.

A kilincset nem tudta megfogni, elgémberedett a keze - csak kotorászott körülötte. Valaki kitárta az ajtót. Jóleső meleg csapta meg. Azt akarta mondani: megjöttem, de nem tudott szólni, nevetni sem tudott, pedig a boldogság táncolt benne.

A tanító néni odaszorította meleg arcát az övéhez, az ölébe kapta, és szaladt vele az igazgatóékhöz. Itt, ebben a szobában már volt egyszer, akkor is ilyen jó birsalmaszag úszkált a levegőben.

- Havat - mondta az igazgató, és vetkőztetni kezdte.

Hóval dörzsölték a kezét meg a lábát, és pálinkát itattak vele. Tűz szaladt végig a testén... Valaki hangos csattanással verte kint a havat a lábáról. Az apja. Tudta, hogy az apja. Szigorú volt az arca, ilyennek csak egyszer látta, mikor nagyanyó meghalt.

Csupa hó volt, a fiúhoz lépett, s megfogta a kezét. A kisfiú kicsit felkönyökölt.

- Cipőm, ruhám jól átázott, de a lábam mégse fázott.

Az apja felemelte a kezét. Azt hitte, barackot ad - de csak megsimogatta a fejét.

A KÉKINGES

Az ellenfél táborában magasra csapott a győzelmi tűz lángja. Nagy Medve, a törzsfőnök, és barátja, Tüzes Nyíl, leshelyükről minden mozdulatot pontosan láthattak. Látták, ahogy a kifestett harcosok diadalordítások közepette a tűz mellett álló faragott oszlophoz kötöznek egy embert. Villogtak a kések és a lándzsahegyek. Tüzes Nyíl bőre alatt vibrálva futkosott az izgalom.

- Támadunk - mondta Nagy Medve.

- Helló, nagyfőnök! - hallatszott ekkor egy hang.

Mind a ketten felugrottak, Tüzes Nyíl torkán rövid, mérges morgás tört fel, Nagy Medve elpirulva lekapta tollas fejdíszét.

A kerítésen egy ember ült, mind a két lábát befelé lógatta. Kék inget, szürke kordbársony nadrágot és krisztusbocskort viselt. Egy almát dörzsölgetett.

- Ez a ti kertetek? - kérdezte, és jobb kezével, amelyikben az almát tartotta, a kert felé intett.

- Igen - mondta Nagy Medve.

- Egy ág kilógott, levettem róla ezt az almát. - Egy darabig nézegette a gyümölcsöt, beleharapott, és így szólt: - Kukacos.

- Sok most a kukacos - mondta Nagy Medve -, de van jó is... azon a fán - mutatta.

- Aha, és a kutya? Mi a neve a kutyának?

- Bobi.

- És a toll? Miért van rajta?

Nagy Medve szégyenlősen hallgatott.

- Ő is indián? - kérdezte a kékinges. Nevetett, barátságos, barna arcából féhéren villogtak a fogak.

- Az. Tüzes Nyíl - mondta a kisfiú, és ő is nevetett.

- És te?

- Nagy Medve.

- Aha. Milyen törzs?

- Mohikán.

A kékinges egy darabig hallgatott, az almával foglalkozott, körülharapdálta a kukacjásokat.

- Én meg Búvó Gyík vagyok - mondta később -, csikeszau. Bejöhetek?

- Hát persze. Ha akar - mondta a kisfiú.

A kékinges leugrott a kerítésről, leporolta a nadrágját. A kutya körülszaglászta.

- Nem harap?

- Á, vadászkutya.

- Ki szokott vadászni?

- Apa.

A kékinges még mindig a kerítés előtt állt, simogatta a kutya fejét.

- A papád főerdész?

- Nem, erdőmérnök.

- Telefon van itt?

- Nincs - mondta a kisfiú -, de ha üzeni akar, a faluba este megy lóré.

- Micsoda?

- Lóré. Maga nem a lórédombon jött?

- A lóvasút mellett jöttem.

- Na, az a lóré, a lóvasút. Nálunk lórénak hívják.

A ház felé mentek a nyíratlan bukszusok meg a virággruppok között.

- Katonák szoktak ide járni? - kérdezte a kékinges.

- Szoktak. Egy szeplős meg egy nagy bajuszú. A nagy bajuszú sohasem meri letenni a puskáját. Még ha eszik, akkor is a térde között tartja.

- És a szeplős?

- Az nekitámasztja az ajtófélfának.

Hetente egyszer jöttek a katonák, mindig különböző időben. A kutya már ismerhette őket, de szűkülve ugatott, amikor benyitottak a kapun. Apa a belső szobába vezette őket, leültek egymással szemben. A szeplős az ajtófélfának támasztotta a puskáját, a nagy bajuszú a lába közé fogta. A kisfiú idegenkedve nézte a súlyos tusú, sötétbarna karabélyt, a föltűzött, villogó szuronyt. A bajuszos levette a szuronyt a puskájáról, amíg az asztalnál ült. Azért jó lett volna a puskát megsimogatni, jó sima lehet, az ujjja bőrén érezte a szépen csiszolt závarzat fémes hidegét. De ahányszor a puska felé lépett, a szeplős fölemelte a fejét, és ránézett.

A katonák megkérdezték, van-e valami újság. Apa mindig azt mondta, nincs. Aztán a katonák ettek. Tojásrántottát, vagy ha apa lőtt valamit, akkor vadhúst.

Apa néha előhozakodott a katonáknak a szilfákkal is. Valamiért pusztulnak az erdőben a szilfák. Egyszerre csak száradni kezdtek, a leveleiket lehullatták. Ez nagyon bántotta apát, mert valamiért a szilfát jobban szerette a többinél.

A katonákat azonban nem érdekelte a szilfa. Azt kérdezték, a Miskérihez jár-e valaki a faluból. „Nem hiszem - mondta Apa. - Lehet, hogy időnként találkozik falubeliekkel, erdőkerülés közben, de hát az természetes.” A katonák hallgattak. Később meg a Barta után érdeklődtek. Sokszor kap-e levelet, és olvas-e újságot? Apa mondta, hogy nem tudja, de azt hiszi, a Barta analfabéta, nemigen olvas újságot. A kisfiú csak napok múlva tudta meg az anyjától, mi az az analfabéta. Aki nem tud se írni, se olvasni. „Akkor én is analfabéta vagyok” - mondta az anyjának. Az anyja megsimogatta a fejét, és elnevette magát. „Jövőre már te is mész iskolába” - mondta. A kisfiú ennek nem örült. A bátyja is csak nyaranta jött meg és karácsonykor. Hosszúnadrágban járt, és a tanáraitól mesélt. Félelmetesek voltak ezek a tanárok meg az iskola is. A kisfiú egyszer megkérdezte a bátyját, mikor kikísérte az állomásra - nyolc kilométerre volt az állomás, oda is lóréval lehetett menni. „Nem félsz?” „Mitől?” - kérdezte a bátyja. „Hát a tanároktól.” „Te bikfic” - válaszolt, és megpöckölte a fülét. A kisfiú nem szerette, ha a fülét pöckölgetik.

Anyától egyszer megkérdezte, ha iskolába jár, akkor is kijárhat-e a Bartával szarvasokat etetni. „Akkor neked is kell menni a városba” - mondta Anya. Pedig hát az nem lehet, hogy ne járjon ki a szarvasokhoz. Az öreg Barta kocsiját már ismerik a szarvasok, egészen közelre bevárják. Szénát szoktak nekik vinni meg vadgesztenyét. Érdekes, hogy a szarvasok mennyire szeretik a vadgesztenyét.

- Apád itthon van? - kérdezte a kékinges.

- Nincs, de nemsokára biztos megjön.

- Vadászik?

- Nem, a szilfákat nézi.

- A szilfákat?

- Igen. Betegek, és Apa valamiért nagyon szereti a szilfákat. Jobban, mint a többi.

- Az égernél is jobban?

- Igen... éger itt nemigen van.

Anya szigorúan nézett a kékingesre, és azt mondta:

- A férjem még nincs idehaza.

Az idegen valamit motyogott, félrefordította a fejét.

- Addig megnézzük a kertet, jó? - mondta a kisfiú.

Az idegen szomorúan baktatott mellette, mintha a találkozás Anyával bántotta volna. Nem is nézte a fákat, egy göröngyöt rugdosott a lugas keményre taposott ösvényén.

- Miért szomorú? - kérdezte szorongva a kisfiú.

- Ez fehércseresznyefa? - kérdezte az idegen.

A nagy cseresznyefa alatt álltak - ez volt a kertben a legnagyobb fa, alacsony törzsén könnyen fel lehetett kapaszkodni az alsó ágakra, kényelmesen lehetett rajta mászkálni, biztonságos, vastag gallyú, ágbogas fa volt.

- Igen - mondta a kisfiú.

- Szereted?

- Nagyon szeretem. A bátyám azt mondja, hogy a piros cseresznye jobb, mert ez egy kicsit kesernyés... de azért én nagyon szeretem.

A kékinges mosolygott.

- A fát gondoltam.

A kisfiú kedvesen elfintorította az orrát.

- Nem is fa.

- Hát?

- A Sziklás-hegység.

- Ühüm - bólintott az idegen.

- Telefon is van rajta - mondta a kisfiú.

- Telefon? - kérdezte vissza hirtelen a férfi, a szeme a kisfiú felé villant. Aztán elnevette magát.

- Az - mondta a kisfiú -, megnézi?

Együtt másztak föl a fára, elől a kisfiú, utána a kékinges. A kisfiú fürgébb volt, időnként megállt, megvárta a másikat. Közben lefelé nézett. A kékinges a ballábát kissé eltartotta magától, a karjával húzta fel magát, és mindig jobb lábbal lépett az ágakra.

- Fáj a lába? - kérdezte a kisfiú.

- Kicsit - mondta a kékinges -, van itt rajta egy seb - lábszára közepére mutatott.

A telefontól voltak. Egy üres Schmol-pasztás doboz lógott az ágon, vékony spárgán. A spárga vége eltűnt az ágak között.

- Hova vezet?

- Tehuantepecbe.

- Mi a fene - mondta a kékinges.

Tehuantepec a körtefa volt. A kisfiú átment a körtefára, és telefonáltak egymásnak. Jó feszesre húzták a spárgát, és pattogtatták a dobozt. Ha a másik a fülét erősen a skatulyára szorította, tökéletesen lehetett hallani a pattogást.

- Kivel szoktál telefonálni? - kérdezte a kékinges, mikor újra a lugasban álltak.

- Nyáron mindig eljön az Öcsi, az unokatestvérem.

A kékinges bólintott, aztán hosszan nézte a fát.

- Szóval szereted - mondta.

- Persze - bólintott a kisfiú.

Egymásra nevettek.

A kisfiú vidáman, a kékinges szomorúan.

- Ide leülünk, jó? - mondta aztán az idegen.

- Jó, éppen idesüt a nap - felelt a kisfiú.

A ház háta mögött voltak, a mogyoróbokrok mellett, egy domborulat nyúlt itt a kertbe a ház felől, egy nagy zöld hurka, a pince boltíves teteje. Benőtte a sűrű, puha fű, jólesett rajta a fekvés.

- Kicsit elfáradtam - mondta a férfi.

- A famászásban?

- Hát - nevetett a kékinges -, abban is.

- Hozok almát. Olyant, amelyik nem kukacos - mondta a kisfiú.

Mire visszaért, a kékinges már aludt. Oldalra fordított fejjel, tátott szájjal. A kisfiú mellé rakta az almákat. A kék ing felső gombja kinyílt, valami csillogott mögötte. A kisfiú közelebb hajolt. Egy aranylánc volt, a láncon egy pici aranymackó lógott.

A nap gyorsan lement - ha a vörös tányér alsó széle eléri a domb hátát, éppen öt perc kell, és eltűnik a nap. Erre az apja tanította meg, s egyszer ki is vitte a vekkert, hogy lemérje az időt. Tényleg, éppen öt perc alatt tűnt el.

Beszaladt a házba, nem akarta felébreszteni az embert, gondolta, kér az anyjától egy pokrócot. Az apja éppen akkor jött meg, az anyja izgatottan magyarázott neki, látta az üvegajtón keresztül. Mikor meglátták őt, elhallgattak.

- Elaludt - mondta a kisfiú, s ahogy ott állt az anyjával meg az apjával szemben, eszébe sem jutott, hogy pokrócot akart kérni.

Mire az apjával megkerülték a házat, az idegen már ült a pinceoldalban. Almát evett. Mikor meglátta a kisfiút meg a férfit, felállt.

- Elnézést kérek - mondta. Apa ugyanolyan szigorúan nézett rá, ahogy Anya. - Nagyon elfáradtam, szeretnék itt aludni. Az istállóban is jó lesz.

Kiültek a tornácra, meg kellett gyújtani a lámpát. A lámpa körül bolyhos szárnyú lepkék röpködtek. Csend volt, a kisfiú szerette volna, ha az apja meg az idegen beszélgetnek, de egyik sem szólt egy szót sem.

- Ha megengedi, lefeküdnék - mondta a kékinges.

- Várjon, előbb vacsorázunk. A feleségem mindjárt megteríti.

Az idegen szó nélkül visszaereszkedett a székre. Fürkészve nézte az erdőmérnököt.

- A fia azt mondja, ön a szil minden fánál jobban szereti.

- Nem szeretem jobban. Csak betegek, többet kell törődni velük. Azért gondolja így a fiam. - Melegen a gyerekre nézett.

A kékinges elgondolkozott, halvány mosolyféle játszadozott a szája szegletén, és csak úgy magának mondta:

- *Ulmus campestris*.

Az erdőmérnök fölkapta a fejét.

- Az - mondta -, de nem mezei szil, nem *campestris*. *Scabra*. *Ulmus scabra*, hegyi szil.

A kisfiú ezt már hallotta valahol. *Ulmus scabra*. Sok latin kifejezést hallott az apjától, de ez valamiért különösen megragadt az emlékezetében. Ráncolta a homlokát.

- Gyerekkoromban sokat mászkáltam erdőben - mosolygott a kékinges -, szeretem a fákat. Magának szép foglalkozása van.

Igen, a katonák! A kisfiúnak eszébe jutott, mikor a katonák kihozták a faluból a levelet. Nem ültek le, ahogy szoktak, mindjárt a folyosón apa elé tartották a levelet. „Ezt, ugye, maga írta?” „Igen” - mondta Apa. „Nem ajánlatos külfölddel levelezni” - mondta a bajuszos. „A szilfák ügyében írtam. Svájc független - mondta Apa. - Van ott egy kitűnő erdőkutató intézet. Gondoltam...” „Felbontottuk a levelet - vágott közbe a szeplős - ez mit jelent?” Apa elé dugta a levelet. „*Ulmus scabra* - mondta Apa -, hegyi szil, a szilfa latin neve.” „Szóval máskor ne írjon külföldre” - mondta a bajuszos, és azonnal el is mentek. Apa szorongatta a levelet, mozdulatlanul nézett utánuk. A kutya nyüszítve ugatott, Apa arcán meg egy furcsa fintor jelent meg, a kisfiú ilyent még sohasem látott.

Vacsora után, mikor a kékinges felállt, kidudorodó zsebe nekikoppant az asztal szélének. Egy pillanatra megmerevedett, farkasszemet néztek az erdőmérnökkel, a kékinges a zsebére szorította a kezét.

A vendégszobában ágyaztak neki, a folyosó végén. A kisfiú vezette oda, kézen fogva. A másik kezével a kékinges a lámpát vitte.

- Láttam a mackóját - mondta a kisfiú. - Amikor aludt.

- Milyen mackómat? Ja persze - nevetett a kékinges.

- Apa azt mondta, vesz nekem egy láncot. Megmondom neki, hogy egy kis mackó legyen rajta.

A folyosó végén a kékinges megállt, magasra tartotta a lámpát. A fény egy képre esett, egy ülő és egy álló tányérsapkás alakot ábrázolt a kép. A kormányfőt és fiát. A vonalakat meglehetősen bizonytalan kéz rajzolta, de azért jól fel lehetett ismerni a két figurát.

- Ezt te rajzoltad?

- Nem - mondta a kisfiú -, a bátyám.

- Kopírozta, mi?

Válaszra sem várva, lejjebb engedte a lámpát, és bement a szobába. Körülnézett.

- Rács van az ablakon.

- Igen, minden ablakon rács van. De én kiférek rajta - mondta a kisfiú.

A kékinges leült az ágyra. Nyújtózkodott.

- Az a rajz elég ronda - mondta aztán.

- A katonáknak tetszett - mondta a kisfiú, de érezte, hogy ehhez a katonák nem érthetnek. Az a kép biztos ronda.

A szülei a konyhában voltak. Anyát kereste, mert a kékinges meleg vizet kért. Mosakodni.

- ...persze hogy revolver, de azért nem kell kétségbeesni - mondta éppen Apa.

- Mit gondolsz, jószántából mászkál ez ilyenkor erre?! - sziszegett Anya, és dühösen igazgatta a haját.

Mikor a kisfiút meglátták, elhallgattak.

A kisfiú tartotta a lavórt, az anyja egy piros fazékból öntötte bele a meleg vizet.

- A kertben játszottunk ám a bácsival - mondta a kisfiú.

- Jól van - mondta az apja, és megsimogatta a gyerek fejét.

- Ne maradj ott! Azonnal gyere vissza! - mondta idegesen az anyja.

Bevitte a vizet, a kékinges már lehúzta a nadrágját, a bal lábáról sziszegve csavargatta a gézt.

- Fáj? - kérdezte a kisfiú, és közelebb hajolt. A géz átvérzett, beleragadt a sebbe.

Csúnya seb volt. A kékinges kimosta, aztán kezdte rá visszatekerni a piszkos gézt.

- Várjon - mondta a kisfiú -, ebben a szekrényben van kötszer.

A szekrény nem volt bezárva, hamar megtalálta a gézt.

- Ez nagyon jó lesz - mondta a kékinges, és megint ugyanúgy mosolygott, mint amikor megszólította délután a kerítésről.

A kékinges tekerte a gézt, s a kisfiú egyszer csak megszólalt:

- Tényleg van pisztolya?

A férfi egy darabig gondolkozott, aztán bólintott. Felemelte a nadrágját, benyúlt a zsebébe, és kivette a revolvért.

- Ez az. Megfoghatod.

- Jó nehéz - mondta a kisfiú -, löni is szokott vele?

- Nem nagyon szeretek - mondta a kékinges.

A folyosón az anyja a nevét kiabálta.

- Mennem kell - suttogta a kisfiú.

Egymásra nevettek.

Másnap a gyerek kora hajnalban felébredt. Hálóingben kiszaladt a folyosóra, kopogott a vendégszoba ajtaján. Csend. Benyitott. Az ágy már bevetve nyújtózott az ablak alatt, a szoba üres volt.

Visszament a szobájába. A külső kilincsen valami fénylett. Öröm csillant a szemében. A lánc. A láncot ideakasztotta. A tenyerében kis hűvös kupac volt csak a lánc, az aranymackó piros szeme ragyogott.

Akkor hallotta meg a zajt az ebédlőből. Odafutott, az anyja a vitrin előtt állt, rángatta az ajtókat.

- Az ezüstneműm... a készlet...

Apa félig felöltözve nézte, fáradtan csóválta a fejét.

- Ugyan, kedves - mondta csitítóan.

Anya kirántotta az evőeszközös fiókot - megcsörrentek a kanalak meg a villák.

A kisfiú izzadt tenyérrel szorongatta a láncot.

Anya belenézett a fiókba, a kezével végigsimította az ezüst étkészletet. Lassan becsukta a vitrinajtót. Apa elfordult. A kisfiú hirtelen a nyakába akasztotta a láncot, és meztelen talpain boldogan végigcsattogott a folyosón.

A kutya akkor már szűkülve ugatott. Gyorsan felöltözött, vigyázott, hogy az inge nyaka eltakarja a láncot.

A katonák megint a folyosón tárgyaltak Apával.

- Nem tudom - mondta éppen Apa -, amikor felkeltünk, már nem volt itt.

- Sebesült volt?! - kérdezte a szeplős.

- Nem tudom, nem látszott rajta - mondta Apa.

A kisfiú odasomfordált az apja mellé, megfogta a kezét. Az apja egy pillanatra lenézett rá, és picit megszorította az ujjait.

- Nem hagyott itt semmit? - kérdezte a bajuszos.

- Nem - mondta Apa.

A kisfiú behúzta a nyakát.

A kutya szűkülve ugatott. A katonák nem a falu felé mentek, nekivágtak a fiatalosnak. A kisfiú az ablaküvegnek szorította a homlokát, nézte a katonákat.

- A bal lábán egy seb volt - mondta.

Az apja odajött melléje az ablakhoz, és azt mondta:

- Látszott. Kicsit sántított.

A katonák akkor tűntek el az erdőben, a gallyak összecsaptak a hátuk mögött.

A kékinges talán éppen a vadkukoricásban megy - gondolta a kisfiú, és elképzelte, ahogy az éles levelek vagdossák az arcát.

VERÉB A JÉZUS SZÍVÉBEN

1.

Sápadtarc a nagynénjénél lakott a Budai úton a Gáz utca és a Lövölde utca betorkollásánál. Délutánonként fejelni szokott a szomszéd borbéllyal a keskeny, betonozott kis udvaron. Rendszerint hat főtt kapott, mégis nagyon ritkán tudott csak győzni, mert a borbély jól és lelkesen játszott. A borbély kapuja mindig az utca felől volt, mert így könnyebben észrevette, ha bement valaki az üzletébe. Így ha gólt kapott, a bádogkapu tompán zuhant egyet - a labda puha volt kicsit, néha behorpadt az oldala, ilyenkor szalmaszállal levegőt fújtak bele.

A borbély bendzsózni is tudott.

Az udvar bent tágasabb volt. Hátralát is állt egy ház, Farkas, a mozdonyvezető lakott benne - nagy, fekete bőrtáskával szokott munkába menni, kicsit hasonlított az orvosok táskájára, csak nagyobb volt és piszkos, de a csatja ugyanolyan, s hazafelé mindig nehéz volt. Farkas fáradtan cipelte.

Teta néni, Sápadtarc nagynénje, azt mondta: Jól teszi, van a MÁV-nak elég szene.

Különben igazából nem Sápadtarcnak hívták, hanem Verébnek, s bár a Veréb sem igazi név volt - mégis így hívták igazából.

Az apja nevezte el Verébnek, s az apjának csodálatos kék szeme volt. Olyan, mint a nagyon tiszta ég, néha meg olyan, mint az acél.

Majdnem bőgött, mikor az apja elment. Még szerencse, hogy az apja ránevetett, és azt mondta:

- Nem bőgsz, igaz, Veréb?!

- Nem - mondta Veréb.

Azért éjszaka kicsit bőgött a takaró alatt.

Pár hétre rá esett az udvarba a nyílvevő. Veréb azonnal észrevette, hogy egy cetli van a bodzanehezékhöz tűzve.

Ez állt a cetlin:

**RESZKESS, KOSZOS SÁPADTARC!
A DELAWÁROK BOSSZÚJA ELÉR!**

Veréb bement a tyúkudvarba - tenyérszerű kis helyet kerített be dróttal Teta néni -, a tyúkudvar hátsó felét deszkakerítés szegélyezte, ez választotta el az ő udvarukat a szomszéd ház udvarától. A szomszéd ház már a Gáz utcában volt, Veréb máskor is átnézett a szomszéd udvarba, de akkor mindig üresen ásítózott a vadparajjal meg bogáncssal sűrűn benőtt, elvadult kert. Verébnek tetszett, el is határozta, hogy egyszer átmegy és megnézi.

Két téglát rakott élével egymásra, és felkapaszkodott, óvatosan átkémlelt a kertbe. Nagyon nagy csend volt, de nem megnyugtató. Veréb tudta, az ilyen csend rosszakaratók lapulóját rejt.

Felágaskodott, hogy tisztábban lásson, a téglák összecsúsztak a lába alatt, de nem pottyant le, tartotta magát a kezével, s akkor megmozdult a gáztenger, tollbokrétás indiánok ugráltak fel a paraj közül, s üvöltve rohantak a kerítés felé. Veréb rögtön megismerte közülük Uzon Gáspárt és Rajkovicsot. Rajkovics mellette ült az iskolában.

- Meghalsz, piszkos Sápadtarc! - üvöltötte Rajkovics.

Verébnek elfáradt a keze, lecsúszott a kerítés mellé.

A túlsó oldalról nagyon jól áthallatszottak az üvöltések, az ő skalpjáról volt szó, meg hogy megpucolt a gyáva Sápadtarc.

Veréb összerakta a téglákat, megint felmászott. Egy pillanatra csend támadt, a delawárok meglepődtek.

A téglák másodszor is összedőltek, Veréb újra behajlított karján lógott a deszkakerítésen. A tenyerét már égette a rücskös, éles fa, de nem engedte el, átordított:

- Hülyék!

A delawárok erre harciasan üvölni kezdtek. Tízen-tizenketten lehettek, egypárat nem ismert közülük, de a legtöbbje osztálytársa volt a cisztereknél. Uzon Gáspár és Rajkovics, Schneider Miklós meg az unokaöccse, Schneider Iván, Ördögh Laci, Keszi-Hajós és Nagy Jenő.

Ezeket Veréb nem szerette.

Veréb az iskolakezdés után három héttel jött föl a városba, akkorra tudott mindent összeszedni az anyja. Tíz óra tájban ért az apjával az iskolába, bementek az igazgatói irodába. Bent erős kenőcsszag terjengett. Veréb szerette a kenőcsszagot. A kocsikenőcsét is meg a padlókenőcsét is, meg a benzinszagot és a petróleumszagot is szerette.

Az igazgató furcsa pap volt. Nemcsak azért, mert nagyon kövér volt, kövér papot máskor is látott már Veréb, de ezen az igazgatón vajszerű reverenda volt, elől-hátul egy különálló, kéttenyérszerű széles, fekete csíkkal.

Az igazgató mosolygott, Veréb közelebb lépett az apjához.

- Akkor én most elmegyek - mondta az apja, és bátorítóan ránevetett.

Veréb nem szólt semmit. Nem is tudott volna, mert a torkát szorongatta a sírás.

Az igazgató visszament valamiért az irodába. Ekkor mondta az apja:

- Nem bőgsz, igaz, Veréb?!

- Nem - mondta Veréb.

Az igazgató előretolta őt a nyitott ajtón. Verébnek hangosan kalapált a szíve az izgalomtól. És félt is, nem lehetett tudni, mitől - de félt.

- Ő az új osztálytársatok - mondta az igazgató, és most már nem mosolygott. Kis szünet után azt is hozzátette: - Fogadjátok szeretettel - de akkor sem mosolygott.

Az igazgató kiment, halkán becsapódott mögötte az ajtó, és Veréb egyes-egyedül állt a padsorok előtt. Végignézett az osztályon. Szőke fejek, barna fejek, Schneider Iván vakító vörös frizurája. Utóbb sokat gondolt rá, hogy érdekes, ebben az első percben senkinek az arca nem ragadt meg benne, csak Gundrumé. Talán azért, mert egyedül Gundrum nem vigyorgott.

Ekkor Bretz Edgár azt kérdezte tőle:

- Hogy hívnak?

Veréb megmondta a nevét.

- Én Bretz Edgár vagyok - mondta a pap, és közelebb lépett hozzá. - Én vagyok az osztályfőnököd.

Bretz Edgár arca komoly volt.

Bretz Edgárnak is kék szeme volt. Valahogy furcsán egyszínű kék, árnyalat nélküli. Ez zavarta a kisfiút. De az aranykeretes pápaszem rokonszenves szigorúsággal csillogott, és rokonszenves volt Bretz Edgár ősz haja és hajlott orra is.

- Az lesz a helyed.

Nem volt nehéz megtalálni, csak egyetlen üres hely volt az osztályban, középen, az utolsó előtti padban, Rajkovics mellett.

Csillogó padok. Fényes barnássárgák, a lábuk hajlított vascső, Veréb ilyen padokat sohasem látott. Még hozzá sem ért a padjához, de már érezte ujjhegyében a politúros fa hűvös simaságát.

És akkor felröhögött az osztály. Nem lehet tudni, ki kezdte a nevetést, csak kitört, végigsöpört a falak között.

Veréb megállt. Megint Gundrumot vette észre, mert Gundrum komoly maradt.

Bretz Edgár azt mondta: - Csend.

Erre csend lett. Veréb beült a padjába. Mereven ült, értetlen arccal.

- Na, akkor folytassuk... Kórós...

- ...vineam quoque curat... - olvasta Kórós.

Rajkovics oldalba lökte a kisfiút.

- Szevasz - mondta, és kezét nyújtott. Hideg, izzadt keze volt. Fél szájjal elmosolyodott: - Klassz nacid van.

Verébnek háziszóttos ruhája volt. Egészen új. Kabát, rövidnadrággal. A rövidnadrág a térdéig ért. Veréb nagyon örült, mikor felpróbálta.

- Na, most egészen olyan vagy, mint egy úrigyerek - mondta az anyja.

- Hová való vagy? - súgta Rajkovics.

- Egerespusztai - súgta vissza a kisfiú.

Bretz Edgár a ceruzája fémkupakjával megkopogtatta a padot.

Tízpercben a gyerekek odasereglettek Veréb köré.

- Egerespusztai - mondta Rajkovics. Kidüllesztette mellét, és úgy nézett körül, mintha egy kalandos afrikai utazás során szerzett csodabogarat mutogatna.

Veréb felállt. Ki akart menni.

Megint harsányan röhögtek.

- Olyan vagy ebben a naciban... mondta valaki, de itt megakadt, mert nem talált hirtelen hasonlatot.

- Mint egy bögmajom - egészítette ki Schneider Miki.

Veréb lehajtotta a fejét, alulról, a szeme sarkából nézett Schneiderre.

A mozdulatlanság felbátorította Schneidert, mert előrelépett, felpöccentette Veréb állát.

- Na, mi van, bőgőmajom?

Veréb nagyon hirtelen ütötte pofon Schneidert. Tiszta erőből, belefájdult a tenyere.

Schneider hátralépett - jó fejfel magasabb volt Verébnél -, elöntötte a düh.

- Megállj, te koszos! - mondta.

Veréb védekezően maga elé emelte a karját, úgy látta, hogy többen is neki akarnak rontani.

- Mi az, Snejdikém, kaptál egy frászt? - mondta ekkor Gundrum, és felállt.

Most, hogy kilépett a padból, éppen Veréb és Schneider közé került. Nem volt túl magas fiú. A haját a nyáron kopaszra vághatták, mert egyenletesen rövid, sűrű haj borította a fejét. Szögletes arca volt, tömpe orra. A bőre egészen barna.

Schneider erre megfordult.

- Ezért még kapsz - mondta elmenőben Verébnek.

Kint a zsibongó folyosón a kisfiút megint elfogta a magányosság. Veréb körülnézett. Végig a folyosó mentén keskeny, kékre zománcozott, számozott szekrények álltak. Az ajtóval szemben egy ilyen szekrénynek támaszkodva állt Gundrum. Zsíros kenyeret evett. Csak félig bontotta ki a papírból, hogy a keze ne érjen a kenyérhez. Ahogy harapott, mindig lehajtott egy kis darab papírt, hogy legyen helye újabb harapásra.

Ez tisztelettel töltötte el a kisfiút.

Odament Gundrum mellé, két szekrénnel arrébb, a vállát a szekrényajtónak támasztotta.

Gundrum ekkor háta lomha mozdulatával ellökte magát a szekrénytől, és elindult a folyosó vége felé.

A következő óra földrajz volt. A földrajzot Asztalos Benjámintanította. Mindenki állt, amikor bejött, szokatlan csend támadt. A tanár fehér bottal tapogatta maga előtt az utat, de nem viselt fekete szemüveget, mint a többi vak.

Mikor felért a katedra mellé, feléjük fordult, és azt mondta:

- Üljetek le.

Az éles, fájdalmas szúrás hirtelen és alattomosan érte, először azt hitte, felordít, de csak szisszent egyet, összeszorított fogai között nagy erővel beszívta a levegőt. Rajkovics jancsi-szeget rakott alá.

Asztalos Benjámint mégis meghallotta.

- Mi történt? - kérdezte.

- Én voltam - állt fel a kisfiú.

- A te hangodat még nem ismerem.

Veréb megmondta a nevét.

- Mi történt? - ismételte Asztalos Benjámint.

- Becsírte... becsípődött... - Veréb dadogott.

- Ha nem akarsz, ne mondd meg - mondta a tanár -, de ne hazudj! Érted?

- Igen - mondta Veréb.

- Leülhetsz.

Most, mikor leült, előbb maga alá nézett. Rajkovics hasalt a padon, és röhögött.

Óra után Gundrum odament Rajkovicsához. Rajkovics megpróbált fitymálva nézni Gundrumra, de látszott a szemén, hogy fél.

- Ez volt a második eset - mondta Gundrum -, hogy pofátlankodsz az Asztalos óráján. Ha még egyszer előfordul, megpofozlak.

Rajkovics szólni akart, megrándult a szája - aztán mégiscsak egy fintort vágott. Gundrum elfordult tőle.

A kisfiú ott állt mellettük, szeretettel nézett Gundrumra, közelebb lépett hozzá, hirtelen nem tudta, mit mondjon, pedig mindenáron mondani akart valamit.

Aztán kinyögte:

- Nem fájt nagyon.

Gundrum megállt, kicsit összehúzott szemmel nézett Verébre, nekitámaszkodott a falnak, és azt mondta:

- Menj a francba!

Még hogy Sápadtarc! Hülyék - gondolta magában Veréb, és lemászott a kerítésről. A deszka-palánk kopogott, a delawárok nyilaztak. Egy-két nyílvevő átesett a tyúkudvarba, a kisfiú egy darabig piszkálgatta őket a lábujjával, aztán körülnézett.

Tyúktollat elég hamar talált. Igaz, nem volt valami hosszú. Majd hazulról hozok sastollat, gondolta. Meg gyurgyókatollat is, a gyurgyókának van a legszebb tolla. - Gondolkozott rajta, miből csinálhatna nyilat, de az udvaron csak szőlőlugas volt, néhány orgonabokor, egy csenevész szilvafa s a kapu felé vezető ösvényen - ahol fejelni szokott a borbéllyal - néhány cédrus. Otthon taksonyfából szoktak nyilat csinálni, de itt nem volt taksonyfa.

Teta néni a kép alatt ült összegörnyedve - különben nagyon vidám volt és csupa mozgás, de ilyenkor, mikor a kép alatt ült, és rózsafüzér csörgött a kezében, akkor mindig összegörnyedt.

A kép Gyuszikát ábrázolta.

A kisfiú ilyenkor nem akarta Teta nénit zavarni. Elképzelte, hogy egyszer majd Gyuszika borostás arccal, rongyos katonaruhában belép az ajtón, és ott áll Teta nénivel szemben. Tovább azonban sohasem gondolta, mindig csak eddig: Gyuszika ott áll az ajtóban, ahol most ő, rongyosan, nagy szakállal, és vele szemben Teta néni.

Gyuszikát nemcsak a képről tudta magában felidézni. Valamikor, nagyon régen, egy jó szivarfüstszagú szobában elengedte a léggömbjét. A léggömb lassan libegett a szoba magas mennyezete felé, fent néhányat pattant, mintha át akarná szakítani a fehér falat, aztán szorosan hozzásimult. A madzagja lottyadtan fityegett alatta. A kisfiú nagyon kétségbeesett, a léggömb elérhetetlen magasságban rezgett a feje fölött, s akkor bejött Gyuszika, elmosolyodott - barna arcából kivillantak a fogai -, fölállt az asztalra, megfogta a léggömb madzagját, lehúzta, és a kisfiú kezébe nyomta. Nyilván mondott is valamit, de arra már Veréb nem emlékezett.

Aztán Gyuszika zöld tábori lapokat küldözgetett - nagyon sokáig, s egyszer tábori lap helyett egy nyomtatott cédulát hozott a postás, a kisfiú nem látta pontosan, mi van ráírva (akkor már tudott olvasni, első vagy második elemibe járt), csak a nyomtatott szöveg közé tintával, nagy betűkkel beírt nevet tudta elolvasni: *Halász Gyula*; az anyja kapta meg a postástól a cédulát,

furcsán elfintorodott az arca, ilyennek még sohasem látta az anyját, aztán az apja is megnézte az írást. Az anyja akkor már sírt.

Az apja egy darabig töprengett, aztán bedobta a cédulát a tűzbe.

Később Teta néni kérdezte, mit hozott a postás, de azt mondták: semmit. Veréb tágra nyitotta a szemét - hiszen egy cédulát hozott a postás -, akkor az apja ránézett, és Veréb visszagörnyedt az asztal mellé, a nyakát megint rendesen tartotta, s a szemét sem nyitotta már tágra.

Sokáig ült az asztal mellett mozdulatlanul, egészen addig, míg Teta néni kiment a konyhából. Valami nagyon szorította belülről, ráadásul a nap is nagyon sütött, szinte mozdulatlanul állt az égen, és a levegő is mozdulatlan volt. Kifelé ment a pusztáról, a Kissaroknál jó szalmaszagot árasztott az új kazal, és furcsán zizegett meg percegett, ahogyan csak az egészen új kazalok szoktak - de ez most nem volt megnyugtató. Főlösképpen tűnt a zizegés is meg a percegés is. Sokáig baktatott, jó meleg por fortogott a talpa alatt, átbújt a lábujjai között, és furcsa, szörtyögő hangot adott. Kiért a nyárfákhoz, kukoricaföldek zöldelltek körülötte, a tarlókon a tisztesfű virága fehérlett, az égen nagyon békés felhők kezdtek úszni, mire a homokparthoz ért, már lengedezett a szél, erdőszagot meg vízszagot hozott, és megint érezte, hogy nyár van. Futni kezdett - Gyusztika fölépett az asztalra, megfogta a luftballon madzagját, és futott utána, valamit kiabált is, de nem értette pontosan - a dombon megállt, innen már látta a folyót.

Gyusztika nem halhatott meg.

Teta néni felállt, észrevette az ajtóban a kisfiút, elmosolyodott, a rózsafüzért bedugta a párnája alá.

Veréb elmagyarázta, mi kellene neki. Kétujjnyi széles pánt a fejére, bőrből, de ha bőr nincs, vászonból is megfelel.

- Indiánosdi? - kérdezte Teta néni, és Veréb szégyenlősen elmosolyodott.

A pánt igen szépre sikerült, Teta néni piros fonállal be is szegte. Veréb mellétűzte a tyúktollat, oldalról is megnézte magát a tükörben. Sastoll jobb lenne - gondolta, és kiment az udvarra. Egy darabig hallgatózott - semmi nesz nem hallatszott a Gáz utcai kertből -, aztán összerakta a téglákat, és felmászott.

A kert üres volt. Hallani lehetett a csendről, hogy üres, Veréb nem is próbálkozott tovább.

Kicsit még magán hagyta a tolldísz, száguldozott az udvaron. Egy pisztoly formájú fadarabot is talált, azzal kétszer átlőtt a Gáz utcai kertbe.

Aztán nagyon egyedül érezte magát. Levette a fejdísz, kicsit nézegette, beszaladt vele az előszobába, bedugta a láda mögé. Talán azért, hogy Teta néni ne lássa: már nem is kell neki a pánt.

Kiszaladt az utcára - az utcát még mindig nem tudta megszokni, rengeteg kő, idegen szagok, volt ebben valami nagyon jó is meg valami rossz is, elkedvetlenítő.

A borbélyüzletben megszűnt az utca.

- Fejelünk? - kérdezte a borbély.

- Nem - mondta Veréb -, inkább bendzsózzon.

A borbély leakasztotta a bendzsót a tükör mellől - Veréb akkor már a forgószékben ült, szembefordult a borbélyal.

A borbély, ha bendzsózott, kicsit soványabb lett, és talán magasabb is. A szemén látszott, hogy most nem a műhelyt látja, hanem valami különöset, olyant, ami talán még itt a városban sincs. Veréb megpróbálta kitalálni, mit láthat ilyenkor a borbély. Lovakra gondolt leggyakrabban, meg nagy, ringó víztükörre, és volt egy dal, amitől mindig nyár lett. Ez olyan volt, mintha mezítláb járt volna a porban. A por sütötte a talpát, és körül akácfák álltak.

Ezt a dalt játszotta a borbély, mikor bejött a szeplős fiú. Verébnek ismerősnek tűnt, hosszasan gondolkodott, hol látta, csak percek múlva jött rá, hogy nem látta soha.

- Hajvágás vagy borotválás? - figurázott a borbély, mire a szeplős elnevette magát, és mondta, hogy csak hajvágás. A borbély le akarta venni a nyakából a bendzsót, de a szeplős azt mondta:

- Bendzsózzon még kicsit.

A borbély visszaakasztotta a nyakába a madzagot.

Később megnyírta a szeplőst. Csattogott az ollójával, és ügyesen nyomogatta a nyírógép nyelét. A szeplős hunyorgott, néhány szál haj a szempillájára potyogott.

- A zene az nagyon szép - mondta félig kopaszon a szeplős, a borbély kezében megállt a nyírógép, egy darabig bámulta a fiú feje búbját, muris volt, hogy ez a félkopasz, szeplős kölyök azt mondja: a zene az nagyon szép.

Trombiták harsogtak meg dobok peregtek. A nagydob bufogása élesen kivált a többi hangszer közül.

- Csinnadratta-csinnadratta - mondta a borbély.

A szeplős elmosolyodott.

- Üti a Halál a nagydobot.

- Miféle halál? - kérdezte a borbély, és összeráncolta a homlokát.

- Ezek a javítósok.

- Azt tudom. De miféle halál?

- Úgy hívják a nagydobost. Halálnak. Egy másikat meg Lófejnek hívnak. Nem ismeri? Focizni is szoktak a Jézus Szíve mellett.

A kopasz már fogta a kilincset, a cipője talpával csiszálta az olajos hajópadlót, aztán azt mondta Verébnek:

- Nem jössz ki a térre?

- De - mondta sietve Veréb, s rögtön utána ijedten a borbélyra nézett, mintha ezzel a sietős beleegyezéssel hibát követett volna el. A borbély azonban elmosolyodott.

Kint az utcán szó nélkül futásnak eredtek - utol akarták érni a javítósokat. Aztán a szeplős hirtelen lefékezett, szembefordult a kisfiúval, és azt mondta:

- Engem Botos Sanyinak hívnak.

- Engem Verébnek.

Este volt, talán a homály miatt tévesztette össze Banditát Gundrummal. Hazafelé ment, azzal szórakozott, hogy a járda nagy gránitlapjainak mindig pontosan a közepére lépett. Emiatt néha a rendesnél hosszabbat kellett lépnie. Mikor a zömök fiút meglátta, futásnak eredt - közelebből észrevette, hogy a fiú a javítósok szürke egyenruháját viseli, mégis utánakiabált:

- Gundrum!

Az egyenruhás hátrafordult, Veréb meglepetten. Egy idegen nézett rá. Ugyanolyan barna arcú, mint Gundrum - csak hogy ez a fiú sokkal szebb volt.

- Azt hittem, a Gundrum vagy - mondta zavartan a kisfiú.

- Ki az a Gundrum? - kérdezte az egyenruhás.

- Osztálytársam.

- Hasonlít rám?

- Nem, csak hátulról. Az arca nem.

Egy darabig szótlanként mentek egymás mellett, aztán Veréb halkán megkérdezte:

- Te javítós vagy?

- Az, de ha nem tudnád, nem javítónak hívják, hanem fiúnevelő intézetnek - mondta az egyenruhás, és nagy gonddal köpött egy hosszút. A száját előrecsücsörítette, és a köpés pillanatában előrelejtette a felsőtestét, hogy hosszabb legyen.

- Nálunk a pusztán van egy fiú, az tizenkét métereset tud köpni - mondta Veréb.

- Egy lószart - mondta az idegen.

- De, isten bizony.

Az útkereszteződésnél Veréb megállt, és a Budai út felé mutatott.

- Hát akkor szevasz, én itt lakom - mondta. - Különben engem Verébnek hívnak. Hát téged?

- Banditának - mondta a másik.

- Miért hívnak Banditának? - kérdezte Veréb. Mereven bámulta az idegen fiú homályba vesző arcát, s közben gyűrögte a kabátja ujját. Egyszer egy sárga fedelű regényben olvasott banditákról.

- Csak - mondta Bandita. - Az a nevem.

- Az igazi?

Bandita nevetett. Volt a hangjában valami idegen, kemény csengés. A kisfiú szeretett volna hazamenni.

- Nincs gyufád? - kérdezte a javítós.

- Nincs.

- Kár, elszívhattunk volna egy bagót. Most szereztem.

A zubbonya zsebéből előhalászott egy rogyant cigarettát, és Veréb orra elé tartotta.

- Én nem cigarettázom - mondta Veréb.

- Azért gyufád lehetne. Itt a kőfalon cigiznénk egyet. Nincs kedvem még hazamenni.

- Nekem muszáj - mondta Veréb.

- Csak eredj, ha annyira begyulladtál.

- Ki gyulladt be?!

- Te.

- Én aztán nem.

- Akkor gyere fel ide a kőfalra, mondok valamit.

A kőfalnak arra a részére ültek, ahová nem esett az utcai lámpák fénye.

- Cserélsz velem ruhát? - kérdezte fönt Bandita.

- Miért?

- Megszökök.

- Te miért vagy javítóintézetben? - kérdezte Veréb.

- Mert belefingottam a nullás lisztbe - mondta undorral Bandita. - Na, cserélsz, vagy nem cserélsz?

- Csak ez az egy ruhám van.

Bandita hallgatott, előhúzta a cigarettát, nézegette.

- A fater bedilizne az örömtől, ha hazaállítanék - mondta, és vigyorgott. - A vén bakkecske - tette hozzá később.

- Kicsoda?

- Hát a fater.

Veréb behúzta a nyakát. Legszívesebben leugrott volna a kerítésről. Hazáig futott volna. De nem mert.

Bandita csúszott le először a kőfalról.

- Hát, ha nem cserélsz, nem cserélsz. Megyek, mert a Családfő begorombul.

Lent a földön még megkérdezte:

- Szoktál a térre járni?

Veréb bólintott.

Bandita elindult a Lövölde utca felé. Veréb sokáig nézett utána, s mikor eltűnt a homályban, hirtelen úgy érezte, a kőfal árnyékában valaki lapulva lopakodik feléje. Futásnak eredt, átvágott az úttesten, és beugrott a kapun. A rácson keresztül visszánézett, hosszasan kémlelte a túlsó oldalt, de nem látott senkit.

Mire a térre értek Botos Sanyival, a javítósok szürke négyszöge már zsibongó kis csoportokra oszlott. A kisfiút ez megnyugtatta. Az utcán szigorú rendben masírozó javítósokban volt valami ijesztő, mintha súlyos bűnök lapultak volna az ócska, fekete bőrövek összefogott egyenruhák alatt. A javítósok tekintete is sunyinak látszott - kivéve talán Banditát, mert Bandita nagyon szép volt, a szeme is nagyon tisztán csillogott. De a többiek nem voltak szépek, különösen Lófej nem, aki a bombardont fújta a zenekarban, lapos homloka volt Lófejnek, szabálytalan, szögletes álla, vastag ajka fölött ritkás, fekete szőrszálak meredeztek. A szeme kicsi volt, mélyen ülő.

Halál sem volt szép, bár Halál egészen más volt, mint Lófej. Nagyon magas fiú volt, egy fejjel nyúlt ki a többiek közül, ha beszélt, az orrán bukdácsoltak ki a hol mélyen, hol magasan fuvolázó hangok. És nagyon sovány is volt - észvesztően sovány, minden ízében ellentéte a mély hangú, jóindulatúan és bután kerek nagydobnak, amit a zenekarban püfölt.

Veréb azt is megfigyelte, hogy Halál néha álmataggá válik. Ilyenkor úgy ballagott a tér összetüport fűvén, mintha a lába nem is érintené a földet, látszott rajta, sehová se akar menni, semmi célja sincs, csak éppen megindult, mert menni szottyant kedve, az ember sohasem tudhatta, a következő pillanatban melyik irányba lép. Néha futballozás közben is rájött, a többiek ordítottak neki: „Halál, menj rá!”, de Halál álmatagul lépkedett, legtöbbször nem is abba az irányba, amerre az ellenfél kergette a labdát.

Botos Sanyi Lófejék mellé igyekezett, öten vagy hatan ültek meg álltak a tér szélén egy téglarakás körül. Lófej lehúzta a bakancsát, a kapcáját igazgatta, Halál valamit magyarázott neki, Bandita a fűvön feküdt, egy fűszálat rágesált.

- Szevasztok - mondta örömmel Botos Sanyi.

- Ki ez? - kérdezte Halál, és Verébre mutatott.

- A barátom - mondta azonnal Botos, és Veréb vállára tette a kezét.

Veréb Banditát nézte, igyekezett megkeresni a tekintetét, de Bandita unottan maga elé bámult. Talán nem akar észrevenni, fél, hogy beárulom a szökés miatt - gondolta Veréb.

- Bandita, ne dögölj a földre, hideg van már - mondta Halál.

- A jóságos őrangyal - röhögött szentelenül Bandita, de azért felállt. Közben Verébre nézett, és odaköszönt neki. Veréb nagyon boldog lett, hirtelen Banditához lépett, és megkérdezte:

- Nem késtél el?

- Mikor?

- Akkor este.

- Nem - mondta Bandita, és azonnal a többiekhez fordult. - Focizunk?

Bandita és egy Kobak nevű fiú választottak. Ők voltak a kapusok. Bandita dugott. Kobak rávágott a bal kezére. Bandita vigyorgott, kinyitotta a bal tenyerét. Üres volt.

- Mutasd a másikat is! - mondta Kobak.

- Mit mutogassam, nem találtál, és kész!

- Mutasd, mert kapsz egyet a pofádba!

- Na, mutasd csak! - mondta Halál.

- Nincs benne semmi - röhögött Bandita, de ez valahogy nem volt igazi röhögés, csak a szájával nevetett, a szemével nem.

- Akkor én választok - mondta sietve Kobak. - Halálék!

Bandita közben elfordult, s Veréb pontosan látta, ahogy jobb ökléből a földre pottyantott egy kavicsot.

Az volt a szokás, hogy elsőre mindig két embert választottak egyszerre, mert Halál és Lófej csak együtt játszottak. Egymás ellen soha. Mikor végeztek a választással, Lófej megkérdezte:

- Ti nem akartok játszani?

- De, ha lehet - mondta Botos Sanyi.

Halálék Botost választották, Veréb Banditának jutott.

- Tudsz ballal? - kérdezte Bandita.

- Csak jobbal - mondta Veréb.

- Nem baj, állj a balszélre.

Nem nagyon kapott labdát, ha csinálni akart valamit, be kellett mennie középre. Ha labdához jutott, sohasem adta el. Egyszer Lófejt is leszerelte.

- Ha még egyszer a lábamra lépsz, szétrúgom a seggedet - mondta neki utána Lófej.

Pedig egyáltalán nem lépett a lábára.

Hatos volt a meccs, a második féldőben Verébék a Jézus Szíve felé eső kapura játszottak. Ezért vette észre hamar Uzon Gáspárt. Uzon a Jézus Szíve felől jött, hanyagul zsebre dugott kézzel, a tér szélén megállt, s mikor meglátta, hogy Veréb is ott van, hosszút füttyentett.

A kisfiú látta, hogy egyenként jönnek a delawárok. Megálltak a pálya szélén, közel Verébhez. Egyikük sem szólt egy szót sem, Veréb ideges lett, kétszer is lyukat rúgott. A delawárok nem is nevettek.

A javítósok szívvel-lélekkel játszottak, kriminális ordítózás folyt a pályán. Bandita nagyon jól védett, mégis Halálék vezettek öt-négyre.

Ekkor kapott egy labdát Veréb. Megindult a bal oldalon, egyedül csak Lófej és a kapus állt vele szemben. Lófej lihegve robogott feléje.

- Rúgd szét! - ordított Halál.

Veréb ügyesen elpöccintette a labdát Lófej lába között, Lófej utána rúgott, de nem sikerült elgáncsolnia. A kaputól öt méterre jó erősen megvágta a labdát. A javítósok szürke zubbonyai jelképezték a kapufákat. Kobak elvágódott a két ruhahalom között, de a labda elsuttant a hasa alatt.

Veréb boldog volt.

Középkezdéshez álltak fel, Veréb kiment a helyére a pálya bal oldalára, mikor Schneider Miki elindult feléje.

- Azt hiszem, van egy kis elintéznivalónk - mondta.

A delawárok ott álltak mögötte.

- Milyen elintéznivalónk? - kérdezte Veréb. - Nem látod, hogy focizok?

Schneider erre gyorsan előrelépett, és behúzott egyet Verébnek. Rossz helyen találhatta el, mert előregörnyedt, a kezét a mellére szorította.

- Szarházi! - sziszegett diadalittasan Schneider.

Próbált kiegyenesedni, mély lélegzetet vett, mondani akart valamit, de Schneider újra előrelépett, és tiszta erőből az arcába rúgott. Veréb érezte, hogy reccsen az orrcsontja, de a mellét szorító görcs engedett. Úgy, ahogy volt, görnyedten előreugrott, fejével Schneider hasába. Felbukfenceztek.

A javítósok abbahagyták a focit, Botos Sanyi odafutott a verekedőkhöz, próbálta Schneidert lerángatni Verébről. Rajkovics és Uzon Gáspár ellökték onnan. Talán meg is verték volna, de ekkor már odaérkezett Lófej meg Halál, és Halál azt mondta:

- Hadd bunyózzanak.

Schneider Veréb hajába kapaszkodott. Éktelen kint érzett, recsegett a fejbőre. Átölelte Schneidert, és beleharapott. Minden erejét beleadta a harapásba, hallotta, hogy ellenfele felüvölt, és mindjárt el is engedi a haját. Neki sikerült előbb felugrania, Schneider még csak négykézláb állt, és Veréb még a felpattanás lendületével fejbe rúgta.

- Üsd - üvöltött Botos -, most üsd!

Ütötte. Schneider szédült, erőtlenül rugdosott, és kaszált kezével a levegőben.

„Gyomron vágom - gondolta Veréb -, jó alaposan gyomron vágom, és ott marad.” Most már érezte a győzelem ízét. Hátralépett. Schneider is hátralépett, és villámgyorsan felkapott egy fél téglát.

A Veréb mögött álló fiúk hirtelen szétugráltak, néma csend lett. A verekedők farkasszemet néztek. „Előre kell mennem” - gondolta Veréb, és hirtelen előreugrott.

Nem értette, mi történik, előrezuhant, mikor már a földön feküdt, akkor látta, hogy Rajkovics gáncsolta el.

Erre azonban már minden kavargott.

Mikor Botos meglátta, hogy Rajkovics gáncsot vetett Verébnek, azonnal előreugrott.

- Elgáncsoltad?! - üvöltötte dühösen, és pofon vágta Rajkovicsot. Rajkovics egy kábelt húzott elő a kabátja ujjából, és Botos Sanyinak már nem volt ideje másodszor is megütni. Azonnal összeesett. A halántékán csattant az ütés.

- Kábellel?! Rohadt dögök! - ordított Halál. Uzon Gáspár esett hozzá legközelebb, először azt vágta szájon.

A javítósok mintegy vezényszóra estek neki a delawároknak, vészes rikoltozások és hangos káromkodások közepette. Halál Rajkovics felé igyekezett, aki ugyancsak dolgozott a kábellel. Veréb a lábak között mászott Botos felé. Rémülten nézte a sápadt arcot, és rázni kezdte a fiút.

- Szeplős, mi van veled!?

Botos Sanyi a homlokát tapogatta.

- Hol van az a rohadt? - Aztán mindjárt fel is kiáltott: - Oda nézz!

Halál Rajkovics felé rontott, Rajkovics felemelte a kábelt, ütni készült, de Bandita hátulról elkapta a kezét. Ügyesen csavarintott egyet, és már az ő markában volt a kábel. Vigyorgott, Halál el akarta kapni Rajkovicsot, de Bandita rászólt:

- Hagyd!

Mintha ez lett volna a vezényszó, a delawárok futásnak eredtek. Rajkovics is, de Bandita villámgyorsan elgáncsolta. Olyanok voltak a mozdulatai, mint egy macskáé, és egyfolytában vigyorgott.

Aztán Rajkovics fölé hajolt, és ütni kezdte a kábellel.

Csak a testét, a fejét nem.

A hátánál kezdte, és módszeresen verte végig le a sarkáig, aztán megfordította, és a combját meg a mellét verte.

Rajkovics kutyául üvöltött, aztán egyre halkult a hangja.

- Hagyd most már - mondta Halál.

- Csak még a pracliját. Ezt a gyönyörűt - vigyorgott Bandita, és végigverte Rajkovics karját és a keze fejét.

- A Családfő!

A kiáltás után néma csend, aztán a javítósok szétfutottak. Mire a nevelőintézet igazgatója odaért, már javában rúgták a bőrt, játszottak, mintha mi sem történt volna.

A Családfő a földön fekvő Rajkovicshoz sietett, letérdelt mellé, valamit mondott neki. Feltámogatta a földről.

A javítósok abbahagyták a játékot, nézték, mit csinál a Családfő.

- Rohadtak, rohadtak! - hajtogatta Rajkovics.

- Mi történt, kisfiam? - kérdezte tőle a férfi.

Rajkovics kiszakította magát a Családfő támogató karjából, és elindult a Jézus Szíve irányába. Tántorgott.

A Családfő a fiúk felé fordult.

A javítósok vigyázzban álltak, merően nézték az igazgatót.

- Piszkok... piszkok...! - A férfi hangja elfulladt. - Mit csináltatok?

Csend.

- Kozári! - üvöltött a férfi.

- A városiak verekedtek - mondta Halál.

- Ne hazudj! Disznók, ne hazudjatok! Beke!

- A városiak verekedtek - mondta Lófej.

- Családfő, kérem, tényleg a városiak - mondta Bandita.

- Nem kérdeztelek. Azonnal mondjátok meg az igazat!

Ekkor Botos felemelte a fejét, és azt mondta:

- Mi vertük meg.

- Ki az a mi?

- Mi ketten. - Botos Verébre mutatott.

A Családfő összehúzott szemmel nézett rájuk. Veréb arca is véres volt, meg Botosé is.

- Te csupa vér vagy - mondta a férfi Verébnek.

- Ő kezdte... ők kezdték - dadogta Veréb, a torka elszorult, összeharapta a száját, érezte, hogy a könnyek elhomályosítják a szemét, és irratlanul bögni kezd, ha Botos Sanyi azt nem mondja:

- Nehogy bögj! Szétvertük a pofájukat.

A tér melletti nyomós kútnál húztak egymásnak vizet, Veréb ingnyakát is kimosták, mert vérfoltok éktelenkedtek rajta.

- Nem fázol? - kérdezte tőle Sanyi, mikor újra magára vette az inget.

- Nem - mondta Veréb, pedig a nyirkos ingnyak hidegen tapadt a nyakához.

Egy darabig még ott álltak a kút mellett, nem mintha nem tudtak volna mihez kezdeni, csak azért, mert nagyon jólesett egymás mellett állni.

- Te ezt a Banditát honnan ismered? - kérdezte Botos.

- Egyszer találkoztam vele az utcán.

- Az nem rendes gyerek. Pénzt lopott az apjától. A srácok azt mondják, a falat is kifúrta, úgy tört be.

- Az nem lehet - mondta Veréb.

- De. Pedig igaz.

Elkedvetlenedett. Nem tudta elképzelni Banditát gonosz arccal.

- Eljöhethnél velem a Jézus Szívébe - mondta később Botos.

- Minek? - kérdezte Veréb.

- Ministrálni.

- Nem tudok.

- Nem baj, bal oldalon nem is kell tudni. Majd én mutatom, hogy mit kell csinálni.

A Jézus Szíve nem volt nagy templom, valamikor az árvaházhoz tartozott, de az árvaházat a háborúban lebombázták. A régi épületet egy nyitott folyosó kötötte össze a templommal. Ennek a folyosónak csakúgy nem lett semmi baja, mint a templomnak. De most nem egy nyüzsgő épületet kötött össze a sekrestyeajtóval, hanem egy kusza labirintusokkal átszótt, dudvával benőtt romot.

Átballagtak a hűvös köveken, Sanyi otthonosan nyitotta ki az áldoztatórácsba épített kis kaput. A sekrestyében egy öreg pap ült, fehér karingben.

- Atya - mondta Botos Sanyi -, ez a gyerek ministrálni akar.

A pap megkérdezte Veréb nevét, aztán a hüvelykujjával keresztet rajzolt a homlokára, és bólintott.

- Te ciszter diák vagy? - kérdezte Bretz Edgár.

- Igen - mondta a kisfiú.

A pap arcán piros foltok gyulladtak, a rágóizma megfeszült, az egész arca feszes lett - ettől az orra még jobban meghajlott, éles vonalakkal rajzolódott ki a keskeny prézelt száj fölött -, olyan volt Bretz Edgár, mint egy karvaly.

- Nem vagy az! - mondta.

Reggel még sajgott a teste a verekedéstől, az orra kicsit megdagadt, megnézte magát a tükörben, és elnevette magát: muris pofád van Veréb - mondta magában. Schneiderék szótlánul ültek a helyükön óra előtt, ez furcsa volt, a kisfiú várta, hogy megjön Rajkovics, leül mellé, és mond valamit.

De Rajkovics nem jött, a helye üresen tátongott Veréb mellett.

Aztán Bretz Edgár megkérdezte: - Te ciszter diák vagy?

A kisfiú sötétkék sapkát hordott, oldalt egy egyes számmal, elől pedig egy ciszter kereszttel. Közepén egy daru állt, s mindegyik ágán egy arany betű fénylett: MORS, halál.

- Nem én kezdtem - mondta Veréb.

- Csend! - kiáltott Bretz Edgár, és a kisfiú elhatározta, hogy nem szól többet.

Sólyom tanító úr jutott eszébe. Sólyom tanító úr meglehetősen gyakran volt részeg, méter-rúddal szokott verekedni, de ha kint csihi-puhi volt, mindig megkérdezte: Ki kezdte? - Azért mondta Veréb, hogy nem ő kezdte. A pusztai iskolába egyszer bejött egy hölgy, kék ruhát viselt, feltornyozott haját, megállt az ajtóban, és azt mondta: Fertelmes bűz van itt. - Nem úgy, hogy förtelmes bűdös, hanem „fertelmes bűz”. Ezt a két szót Veréb sohasem felejtí el.

Állt, szemben Bretz Edgárral, megpróbált a szemébe nézni, tudta, hogy Bretz Edgárnak kék szeme van. De Bretz Edgár szeme most nem látszott a szemüvegtől, a szemüvegére esett a fény, s az üveg csillogott.

- Kik a te barátaid? - kérdezte Bretz Edgár.

Veréb lehajtotta a fejét. A pap közelebb lépett hozzá, Veréb érezte, hogy dűlnek feléje a falak, a padok mozogni kezdtek, mint a hullámvasút. Kinyílt az ajtó, furcsán, hangtalanul belépett egy kék ruhás hölgy, valamit mondott, a zúgástól nem lehetett hallani, mit, de Veréb leolvasta a szájáról. Ugyanazt mondta, amit a pusztai iskolában: Fertelmes bűz van itt. - A kisfiú csodálkozott, semmilyen szagot nem érzett, akkor sem, és most sem. Sólyom tanító úr sután hajlongott a nő előtt, nem szólt semmit, de látszott rajta, csodálkozik: miért lenne itt bűdös? A gyerekek is úgy érezték, hogy egyáltalán nincs bűdös, de senki sem szólt egy szót sem. De most Gundrum felemelkedett, nagyon magas volt, imbolygott a gyerekek feje fölött, és azt mondta: - Egyáltalán nincs itt fertelmes bűz.

- Ma délután elmégy hozzá, és bocsánatot kérsz! Megértetted? - hallotta Bretz Edgár hangját.

- Nem akarok - mondta Veréb.

Bretz Edgár arcán nem halványultak el a foltok, szigorúan nézett Verébre, s akkor a kisfiú felemelte a fejét, és azt mondta:

- Igenis.

Rajkovicsék udvara nagyobb volt, mint a Budai úti, mégis szűk volt és zsúfolt, teleültették bukszusokkal, a fákra tövises rózsabokrok tekeredtek, mint a kígyók.

Nagy ház volt, óriás ablakokkal.

- Mozgás! Betojtál - mondta Schneider, és lökött egyet a kisfiú vállán.

Pedig a zongora miatt állt meg. Valaki zongorázott bent, a hangok finoman szűrődtek ki az ablakon.

Az előszobában barna, méltóságteljes bútorok álltak, s valami különös szag csapta meg a kisfiút. Összébb húzta magát. Schneider Miki előrement, a zongora elhallgatott odabent, lépések kopogtak, a nagy, fehér szárnyas ajtó kinyílt, s a kilincs magasságában egy lányfej jelent meg. Veréb meghökkent. A lány izgatottan bámulta, a szeme kerekre nyílt, ügyetlen, lassú mozdulattal elsimított egy tincset a homlokából. „Kék szeme van” - gondolta Veréb.

Aztán a lány eltűnt az ajtóból, egy hosszú, kopasz férfi jött ki Schneiderrel.

- Jó napot - mondta Veréb.

- Ez az - mutatott rá Schneider.

A férfi anélkül, hogy visszaköszönt volna, egy darabig elgondolkozva nézte a kisfiút, aztán intett.

- Gyertek be!

Őt tolták előre, közvetlenül Schneider és Rajkovics apja mögött ment, a többiek csak utána jöttek, legutolsónak Uzon Gáspár. Veréb ijedten nézett körül; most fognak rám rohanni - gondolta. Óvatosan lépegetett a süppedős szőnyegeken, a csillogó bútorok nyomasztóan telepedtek rá. De nem rohanták meg.

Egy kisebb szobában feküdt Rajkovics, látszott, hogy ez az ő szobája, az ablak mellett egy igazi indián fejdísz függött, s a polcokon tarka könyvek sorakoztak.

A kék szemű kislány ott állt Rajkovics ágya fejénél, éppen szemben Verébbel. Ijedten nézett rá, látszott rajta, hogy fél. Veréb a kislányt nézte, Rajkovicsra éppen csak rápillantott. Ült az ágyban, nagy párnahegyet tornyoztak mögé, az éjjeliszekrényén befőttesüveg állt.

Veréb az ajtóban megállt. Rajkovics nem volt ellenséges, mégsem érzett iránta semmi szánalmat.

- Itt van - mondta Rajkovics apja.

Egy kék ruhás nő lépett a szobába, Veréb kissé félrehúzódott, hogy a nő az ágyhoz tudjon menni. Kecsesen lépkedett, a kék ruha suhogva ölelte körül. Veréb most bógni tudott volna, mélységes szégyen telepedett rá, védelmet keresően nézett a kislányra, de a kék szemű kislány azonnal elfordította a fejét.

- Bocsánatot kérni jött - mondta Keszi-Hajós.

Csend lett. De a csend mélyén mintha valami halk visszhang zúgta volna Keszi-Hajós érdes hangját, ismétlődve és egyre távolodva hallotta a kisfiú: Bocsánatot kérni jött.

- Kezdheted - mondta Schneider Miki.

Veréb rá se nézett, mégis maga előtt látta Schneider gögös arcát.

- Én nem csináltam semmit - mondta halkan.

A kék ruhás nő szomorúan nézett rá, csodálkozás volt a szemében, és bánat, más semmi. A kislány megint elfordította a fejét. Csend támadt, talán csak egy pillanatra, mégis hosszúnak tűnt, végtelennek.

- Kis strici! - mondta Rajkovics apja, lebiggyesztette a száját, és hozzátette: - Stricipalánta.

Veréb elvörösödött, ökölbe szorította a kezét, fölnézett az irdatlanul magas emberre, kibuggyantak a könnyei, megfordult, és elindult az ajtó felé.

Schneider Miki feléje ugrott.

- Ne bánts! - mondta ijedt hangon a kék ruhás asszony.

Átment a puha, süppedős szőnyegen, a könnyeitől nem látott jól, a térdét beverte egy székbe. Futni kellett volna, belülről feszítette valami, de összeszorította a fogát - azért sem futott. Kint az utcán sem. Nem akart sírni, az öklével dörgölte a szemét, de a könnyei egyre folytak.

Teta néni a konyhában ült, dúdolgatott. Itt már futni kellett, berontott az ajtón, megállt a konyha közepén, a ciszter sapkát lerántotta a fejéről, és a földhöz csapta. A sapkáról leszakadt a jelvény, fémcsisszenéssel csúszott a kövön, a sapka ott maradt, mint egy szemrehányó rongykupac. Teta néni megnyúlt nyakkal figyelte őt, a kezét maga mellé ejtette. Veréb odarohant hozzá, a fejét az ölébe fúrta. Most már nem jöttek a könnyei, csak zokogott, a sírás nehezen szakadt föl a mellből. Teta néni magához ölelte, simogatta a fejét.

- Mi bajod? Mi baj van, kisfiam?

Veréb nem válaszolt, csak zokogott.

Így alhatott el Teta néni ölében. A sezlonon ébredt föl, Teta néni kabátja volt ráterítve.

Egy darabig fáradtan nézte a mennyezetet, nem gondolt semmire, a kabát alatt jó meleg volt, nagy nyugalom lengte körül.

Nyílt az ajtó, Teta néni mosolygott. A ciszter sapka volt a kezében, odavitte Verébnek.

- Na, te kis bőgőmasina - mondta nagyon kedvesen -, megcsináltam a sapkádat.

Veréb egy darabig forgatta a kezében a sapkát, Teta néni cérnával varrta vissza a keresztet, mert a fémtartók letörték róla. De a fekete cérnát alig lehetett észrevenni.

2.

Veréb sikítani akart, hátha a borbély meghallja, és segítségükre siet. De Ördögh Laci azonnal befogta a száját.

- Rongyot! - kiáltott, és Schneider Iván rézzel kivert öve mögül előrántott egy tiszta zsebkendőt olyan mozdulattal, mintha erre a célra hozta volna magával. Begyömöszölték Veréb szájába.

- Így ordíts, gyáva Sápadtarc! Prérikutya!

Vonszolták, keresztül a bogáncstengeren. Lökődte a nyelvével a zsebkendőt. Azt hitte, nem kap levegőt. Üvölteni akart, az arca elkékült. „Megfulladok” - gondolta, nagy erővel csavart egyet testén, kiszakította magát Schneider Iván meg Ördögh Laci kezéből. A lendülettől hanyatt esett a bogáncsban, lebegett fölötte a kék ég és a ragdáncsok dinnye nagyságú gömbjei. Hirtelen megadás öntötte el, elernyedte - mint a vízbe fúló, amikor belenyugszik a megváltoztathatatlanba -, s abban a pillanatban jó, friss levegő töltötte meg a tüdejét. „Ó, Veréb, hát csak ennyi az egész, csak nem kell megijedni.” Ha nincs a zsebkendő a szájában, bizonyára mosolyog. S amikor a két delawár fölráncigálta a földről, Schneider Ivánt jó erősen sípcsonton rúgta.

Egy fához vezették, a fával szemben ott pompázott Rajkovics alfőnöki díszben. „A hülye festett tollaid” - gondolta Veréb, és megpróbált hátranézni, vajon mi lehet Botos Sanyival. Egy pillanat törtrészéig látta csak őket, mert őrei durván megrántották. - Előrenézz! - üvöltött valamelyik, de azért látta, hogy Botost négyen fogják, így is ide-oda imbolyogtak a gazban, látszott, alig bírnak Sanyival. A tompa kiáltások, a sűrűn változó ritmusú lábdobogás egyre közeledett, már hallotta a lihegésüket is, mintha forró lehelet érné a nyakát.

- Fához a sápadt arcú kutyákkal! - parancsolta Rajkovics.

A delawárok a két foglyot odakötözték a fához - háttal álltak egymásnak, köztük a fa, de oldalt hátraszorított kezük érintette egymást. Egy legalább százméteres kötelet tekertek köréjük, a végén már olyanok voltak, mint a múmiák, csak a fejük meg a cipőjük látszott a kötél alól.

Felharsant a kapunál az őrszem kiáltása: - A nagyfőnök! - s az indiánok harci bárdjaikat lengetve, eget verő hurrára zendítettek.

A gyerekhangok közül mélyen, nyugodtan csengett a nagyfőnök basszusa, Veréb látószögének szélén megjelent egy vajszínű-fekete reverenda, s aztán ott állt előtte Bretz Edgár. Furcsa mosolyféle játszadozott az ajka körül, de Veréb nem tudta megállapítani, milyen mosoly ez, jó-e, rossz-e. Nem szerette Bretz Edgárt.

- Vegyétek ki - intett a pap, és Keszi-Hajós kirántotta Veréb szájából a zsebkendőt.

- Üvöltött - mondta Bretz Edgárnak.

- Egy indián nem üvölt. Igaz, fiam? - mondta a pap Verébnek, és rámosolyogott.

- Nem vagyok indián - mondta Veréb.

- Nem? Hát mi vagy?

- Semmi se! Apám úgyis elvisz innen.

- Mit vagy berezelve! - mondta szigorúan Bretz Edgár. - Egy sápadtarc is lehet bátor. Te most fogoly vagy!

Veréb nem szólt. A pap odalépett a fához, az ujját a kötél meg Veréb melle közé dugta, megnézte, nem túl szoros-e. Átment a másik oldalra Botoshoz is.

- Nem szoros? - kérdezte tőle.

- Nem, főtisztelendő úr - mondta Botos.

Bretz Edgár elhallgatott, elrévedve végigsétáltatta tekintetét az elvadult kerten. Levette aranykeretes szemüvegét, fáradt, lassú mozdulatokkal kifényesítette az üvegeket, visszatette az orrára, Botos felé fordult, ugyanolyan báván, nézte a zavart, hunyorgó gyerekarcot, mint előbb a kertet, aztán anélkül, hogy elmosolyodott volna, barátságosan megpaskolta Sanyi arcát.

- Na, fiam, nahát - mondta, mintha órát tartana, és éppen új anyagrészbe akarna kezdeni.

A delawárok várakozón figyelték a nagyfőnököt, ez a feszült, ellágyulására kissé gyanakvóvá váló figyelem riasztotta fel a férfit, ki tudja, milyen távoli kalandozásából, kihúzta magát, gyors, rövid pillantással körülnézett, összecsattantotta a tenyerét - ez már egészen katonásra sikerült -, és elindult a kerítés felé.

- Összehívom a Nagytanácsot - mondta.

A delawárok valamennyien jól hallhatták, mit mondott Bretz Edgár - ott álltak közvetlen körülötte -, de azért fontoskodva, félhangon ismételték: Nagytanács, Nagytanács...

Ez jó szó volt, ez a Nagytanács, Veréb irigykedve nézte az indián díszbe öltözött fiúkat, szívesen odaállt volna Bretz Edgár mellé. Kicsit megcsavarta a nyakát, hogy könnyebben jusson el a hang Botoshoz.

- Hallod, Nagytanács!

- Hallom hát - mondta Botos, a hangjából érezni lehetett, hogy tesz a Nagytanácsra meg az indián tolldíszekre is. - Itt van a pap, ne szarj be!

- Én aztán nem. Nem is voltam - mondta hetykén Veréb -, éppen ezektől ijedek meg! Apám úgyis elvisz innen.

Botos hümmögött.

- Mi? - kérdezte Veréb.

- Semmi. Nem szorít?

- A térdemet. Egy kicsit.

- Na, várj! - Sanyi közelebb húzódott a fához, megkötözték már máskor is, tudta, kötözés közben jól ki kell nyomni a mellet, és minél távolabb kell kerülni a fától, aztán csak kicsit összehúzza magát, és már nem is szorít a kötél. - Most is?

- Most jó - mondta Veréb.

- A papot ismered?

- Igen, a cisztereknél ez volt az osztályfőnököm.

- Aki azt üzenete, hogy nem ministrálhatsz?

- Ühüm.

- A rohadt seggfej - suttogott Botos -, és még simogatja a pofámat!

A borbély egy széken egyensúlyozott, törzsét kicsit megdöntötte, hogy a tollseprűvel közelebb férközhessen a sarokhoz, a másik kezét a háta mögé nyújtotta, mint egy balett-táncosnő.

- Ha annyi vendégem lenne, ahány rohadt pók van itt, milliomos lennék. - A gondolat megtetszett neki, leeresztette a seprűt. - Mi, Veréb? Lehúznánk a rolót, és nyomás a Balatonra. Nem ám itt koszos hajakban vájkálni!

- A bendzsót is vinnénk - mondta lelkesen Botos.

- Világos... Hát neked mi bajod van?

Ez Verébnek szólt.

- Nekem semmi - mondta sietve Veréb, és ösztönösen rátenyerelt az előtte fekvő összefirkált papírra. A forgószékekben ült, kicsit hintáztatta magát, és nagy gonddal firkált egy darab papírra.

- Talán csak nem szerelmes az úr?!

- Hogyisne! - mondta Veréb. - Dehogyan!

- De azért azt a papírt nem mernéd megmutatni.

- Milyen papírt?

A borbély fintorogva nevetett. Botos meg felugrott a bendzsó mellől, Verébhez rohant, és megpróbálta kikapni a kezéből a fecnit. Egy pillanat alatt az olajos padlón hemperegtek, Botos harsányan nevetett. Veréb is nevetni próbált, de azért szorosan összezárt a markát, azt a papírt az élete árán se adja.

- A fenébe! Összetöritek a berendezést, aztán mehetek vándorborbéllynak!

És egy jókorát káromkodott. Aztán rögtön a válla közé húzta a nyakát, és a szeme sarkából a gyerekekre pislantott.

- Fene egye meg a ronda számát! Már megint. Na, nem baj, majd leimádkozzátok, igaz, srácok!

- A kefe hol van? - kérdezte Botos mogorván.

- Na, nézd csak a főtisztelendő urat!

- Ugye, meg tetszik engedni, hogy lekeféljük...?

- Megsértődtél? - kérdezte ijedten a borbély, és leszállt a székről.

- Nem. Csak nem szabad ilyeneket mondani. Az Atya mondta. Embereknek se szabad ilyeneket mondani.

A borbély orra mozgott a visszafojtott nevetéstől.

- Na, jó, becsszóra, nem káromkodok többet.

Visszamaszott a székre.

- A szentségit - morogta -, a végén még beállok szerzetesnek!

Veréb a szemétkosár mellett állt, s úgy tépkedte a cetlit, mintha csipetkét csinálna. A cetlire - mintha büntetésből írta volna - körülbelül százhuszszor, mindig más, írott, nyomtatott, cirkalmas, árnyékolt betűkkel ez volt fölírva: MELINDA.

De ekkor már Melinda nagy diadala szétcincálva hevert a szemétkosár alján.

Botos nekiállt a kefével Veréb könyökének.

- Ezt aztán kefélhated - mondta Veréb, s egy pillantást vetett a könyökére. A látványtól kissé elkomorult. - Marha, pont itt kell neked birkózni!

- Jó koszosak lettetek, mi? - szólt a borbély, és végre elérte a pókhálót.

- Majd a Teta néni kiveszi azzal a vacakkal - mondta Veréb -, a múltkor is úgy kivette, mint a pinty. Meg se látszott az olaj. Gyere!

Botos nem mozdult, ácsorgott a borbély háta mögött.

- Na, mi van? - kérdezte a borbély, és megfordult a széken álltában. A gyerek pont a térdéig ért.

- Úgy szeretném, ha... - kezdte Botos.

- Mit?

- Úgy szeretném, ha megtanítana bendzsózni.

- A papok engedik?

Veréb vigyorgott.

- Te nem akarsz megtanulni?

- Nekem botfülem van - mondta büszkén Veréb.

- És magának, főtisztelendő úr?

- Nekem nem - lelkesedett Botos -, füttyöljek magának valamit?

- Na, rajta!

Botos nagy igyekezettel kidüllesztette a hasát, és elfújta: *Napsütötte prérin át egy cowboy lovagol.*

- Kitűnő - mondta a borbély -, máris bendzsóművésznek érezheted magad.

Ezzel visszafordult a pókhálóihoz.

- Nem fog veszekedni? - kérdezte Botos, amíg átloholtak a szomszédba.

- Fenét - mondta Veréb -, csak siessünk, elkésünk a litániáról.

Időbe telt, míg Teta néni szalmiákkal kisuvickolta őket.

- Ott leszek ám a litánián - mondta. - Szépek legyetek.

A két hős meg elnyargalt a Jézus Szíve irányába.

A Gázgyár előtt azt mondta Botos:

- Fogadjunk, hogy tudom, kibe vagy szerelmes!

- Ki szerelmes?! Hülye vagy! - mondta vadul Veréb, és a füle kipirosodott.

- Annak a srácnak a húgába. Akit a Bandita elagyabugyált, és bocsánatot kellett tőle kérned.

- Majd éppen a taknyos lányok! - mondta felháborodva Veréb, majd végső érvként kivágta: - Azt se tudom, mi a neve.

Ez persze hazugság volt. Miért írta volna akkor a cetlire százhuszszor, hogy Melinda?

Rajkovicsnak is ezért hízelgett. Elpirult. Az ronda volt, nagyon ronda. Ott álltak a folyosón a kék szekrényekhez támaszkodva, Rajkovics fasírtot evett kenyérrel, két fasírtja volt, klassz fasírtok, és olyan faarccal tudta enni, mintha nem is örült volna neki, hogy olyan klassz fasírtokat ehet.

- És ki a főnök? - kérdezte Veréb, és maga sem vette észre, alázatos pózban állt Rajkovics mellett, még a hátát sem merte a szekrénynek támasztani. Nem is tudta, miért kérdezi, hiszen nagyon jól tudta, hogy Schneider Miki a delawárok főnöke, és azt is tudta, hogy Rajkovics az alfőnök.

- Törzsi titok - mondta Rajkovics.

- És a te indián neved? - kérdezte Veréb, pedig ezt is tudta, Rajkovics a füzeteire is ráfirkálgatta, hogy Ravasz Róka.

- Ravasz Róka - mondta Rajkovics, és beleharapott a második fasírtba. Hirtelen Verébre nézett, aztán vissza a megkezdett fasírtja.

- Nem vagy éhes?

- Á, nem - mondta Veréb, és majd kiugrott a szeme az éhségtől.

- Nesze, edd meg - mondta Rajkovics, és odanyújtotta neki a fognyomokkal ékes fasírtot.

- Kösz - mondta egy fasírtához képest túlságosan nagy hálával Veréb.

- Kenyér is - mondta Rajkovics, és a kezébe nyomta a maradék kenyeret.

Megérezte, hogy valaki nézi. Nem volt itt szégyen kaját elfogadni. A bejárók majdnem mindennap osztogatták a tízóraijukat a városiaknak, olyan is volt, akinek már megszokott partnerei voltak, Kemény Lacinak meg egyenesen két csomagot rakott minden reggel az anyja, mert tudta, hogy az egyik a Sneclié. Nem volt ez itt nagy ügy. Az igaz, hogy Rajkovicsék nem is adtak meg nem is fogadtak el semmit.

Gundrum állt a szemben levő falnál, zsebre vágott kézzel mosolygott.

- Miért nem nyalod ki neki? - szólt át Verébnek.

- Mit jár a pofád, hülye?! - mondta vak dühvel Veréb. Gundrum erre megrántotta a vállát, és odébbment.

- Nagyképű állat - mondta Veréb Rajkovicsnak -, nem tudom, mit képzelsz ez!

Rajkovics nem válaszolt, Veréb szerencsétlenül állt vele szemben a kenyérrel meg a fasírttal, nézte az alfőnök rejtélyes, pattanásos arcát; miért nem szól, legalább valamit mondana, hogy igazam van vagy akármit - gondolta. És akkor, ahelyett hogy a pofájába vágta volna a fasírtját, még nagyobb marhaságot csinált (Veréb most is fülig pirult tőle a Gáz utcában), megkérdezte:

- Vesztek fel új tagokat?

Rajkovics végignézett rajta, közönyösen (undorral nézni nem mert a számtandolgozat miatt), és azt mondta:

- Akárki oda nem kerülhet be - ezzel ellökte magát a szekrénytől. - Gáspár! - kiáltott, és elrohant Uzon Gáspár után, mintha valami fontos megbeszéltnivalójuk lenne.

Veréb leeresztette a kezét, a fal meg a combja közé rejtette a fasírtot meg a kenyeret, elindult a folyosó vége felé. Úgy lépkedett, mint egy alvajáró. Legalább egy rohadt hibát benyomtam volna neki - mérgelődött. A verekedés óta nem beszéltek Rajkoviccsal, úgy ültek egymás mellett, mint két kuka. Se súgás, se semmi. Még rádírt is inkább a mögöttük vagy az előttük ülőtől kértek. És aztán most mégis. Tiktak tanította a számtant, úgy féltek tőle, mint a tűztől. Dolgozatot írtak. A tanár járt fel-alá a padok között, egy árva kukkot sem szólt egész órán, csak egyszer.

- Bajza! Leteszi. Kimegy!

Bajza fölpattant, elfehéredett - évismétlő volt, épp az hiányzott, hogy még egyszer elhúzzák!

- Főtisztelendő tanár úr...

- Mit mondtam? - kérdezte halkán Tiktak.

Bajza letette a tollat, kiment.

Veréb akkor már elkészült, nagy gonddal piszkálgatta a körmét. Átpislogott Rajkovicsra. Izzadó tenyerét dőfölte a tollszár végével, az orrán apró pöttyökben fénylett a veríték. Amikor Tiktak elsétált előtte, Rajkovics hirtelen a padra kushadt, lopva hátrapillantott Schneiderre, de Schneider Miki rá se bagózott, karba tett kézzel ült a helyén, jelezve, hogy ő már rég elkészült, tanár úr, kérem, a Schneider Miki volt az első, s nagy igyekezettel próbálta elkapni Tiktak elismerő pillantását. De Tiktak nem nézett elismerően senkire. Ekkor Veréb előhúzott egy fecnit, s mélyen rádőlve, mintha piszkozatot csinálna, apró betűkkel ráírta mind a három példát. Amikor elkészült, Rajkovics még mindig a tenyere dőfölésével foglalatostkodott, s most már az orra alatt is kiütött az izzadság.

- Szszsz - szisszentett halkán Veréb, s mivel Rajkovics nem fordult feléje, a pad alatt meg-rúgta. Erre dühösen feléje fordult, kicsit feltűnően, mintha azt akarta volna mutatni, hogy íme, őt zavarják (persze nem is gondolhatott másra), de Veréb hunyorított neki, s amikor Tiktak hátat fordított, merev derékkel, egyenesen előrenézve, átnyomta neki a cetlit. Így aztán nyilván jeles lesz a Rajkovics dolija. Egy hibát bele kellett volna nyomnom - dühöngött Veréb. Odaért a szemétládához, egy darabig őgyelgett körülötte, mint akinek semmi dolga ott, de aztán egy óvatlan pillanatban háta mögé dugott kezéből a szemétkosárba ejtette a fasírtot meg a kenyeret.

- A marha - ordított Snecli -, egy egész fasírtot eldobott! Oda nézzetek!

- Ne ordíts a fülemben - mondta neki Gundrum -, mert beléd rúgok.

- De egy egész fasírt...!

- Romlott volt, te hülye - mondta idegesen Veréb -, nem képzeled, hogy bűdös húst zabálok!

Snecli összehúzott szemmel nézett rá, látszott, hogy nem nagyon hiszi, de akkor szerencsére csöngettek.

Azt remélte, hogy Rajkovics egyszer majd meghívja magukhoz. Odaáll elé: „Anyuka azt üzeni, hogy gyere el, felejtsük el a múltkorit”, vagy „Veréb, taníts számtanra. Minden délután háromkor. Nálunk”. De Rajkovicsnak esze ágában sem volt ilyeneket mondani. Egyszer pedig a házuk előtt is találkoztak. Veréb véletlenül éppen arra járt - kicsit el is pirult, amikor Rajkovics kirobant a kapun -, de Rajkovics akkor se mondta: „De jó, hogy itt vagy, gyere be”. Semmit se mondott, pedig Veréb meg is állt, megkérdezte, mi van föladvá holnapra földrajzból.

A nevét, a nevét nagyon szeretne volna megkérdezni Veréb. Éppen egy ilyen hülye bátyja van! - gondolta, és vad dühvel nézett Rajkovicsra, szét tudta volna tépni.

Aztán egyszer Rajkovics óra előtt fölkiáltott, a padra vágott egy füzetet.

- Mindig összekeveri ez a hülye! - mondta, s Veréb szíve akkorát ütött, mint egy gőzkalapács.

Ott hevert a padon egy írka: Rajkovics Melinda, III. o. tan.

- A húgodé? - kérdezte hanyagul.

Rajkovics idegesen rápillantott, ahogy a nem fontos emberekre szokás, s inkább csak magának mondta:

- Mindent összekever nekem!

Következő tízpercben Veréb ráérősen tett-vett a padjában, s amikor már csak a két hetes trécselt az osztályban a tábla előtt, ellopta Melinda füzetét.

- Azért, mert nem tudod a nevét, még lehetsz bele szerelmes - mondta Botos.

Veréb feléje ugrott, Botos megiramodott. Ordítózza kergetőztek az úttesten, a fák körül, föl-ugráltak a vaskerítések kötámjaira, csikókedvük elfújta a gondokat, és összekarolva, egymás iránti túlcsoorduló szeretettel kaptattak fel a Jézus Szíve lépcsőin.

Egy templomba bennfentesként belépni! Nem tudhatja azt senki, milyen - csak akinek volt már része benne. Magától értetődően megigazítani egy mellékoltár félrecsúszott terítőjét, felkapcsolni a villanyt, ismerni az áldoztatórács furfangos reteszű kis kapuját, benyitni a faburkolatú sekrestye puha félhomályába, ismerősen lekucorodni a barna bútorok közé - és öltözni! Belebújni a tűzpiros ministránszoknyába, felöltöni a hófehér, jó tiszta szagú, hímzett szegélyű karinget s tetejére a piros körgallért.

Ó, dehogyis maskara ez! A borbély is biztos csak bolondozott, amikor megkérdezte:

- Nem rühelltek minden este belebújni abba a maskarába?

- Nem maskara az, Szávics úr! - mondta Botos, látszott rajta, legszívesebben sírva fakadna, a borbély a „Szávics úrra” felkapta a fejét, mint akit nyakon legyintettek. - Csak egyszer adná az Isten, hogy maga öltözne be, majd meglátná, hogy nem maskara!

Veréb is elhűlve nézett a borbélyra: hogy mondhat ez ilyet? Alig győzte őket a férfi kiengesztelni.

- Ugye, maga nem katolikus? - kérdezte tőle Veréb.

A borbély rázta a fejét, és furcsán mosolygott, olyasféléképpen, mint aki nem akarja elárulni, igazat mond-e, vagy hazudik, de a gyerekek a könnyebbség kedvéért hittek a fejrázásnak, s odakint Botos meg is jegyezte:

- Nem katolikus, nem tudhatja.

Veréb egy „perszével” tette teljessé a feloldozást. A borbélyt muszáj volt mindig feloldozni. Mit kezdtek volna nélküle!

Az ember piros szoknyában (szoknya! kinek jutott ez eszébe!), karingben meg körgallérban egyszerre más lett, fontos és személytelen, mintha az a kopott, utcai ruhás kis kölyök nem is itt lapulna a piros meg a fehér színek alatt, hanem kintről, a templomajtó előtti szórt fényből bámulna befelé a csillogásba.

A lépteik nem feltűnően, de határozottan kopogtak a templom kövén, nem úgy, mint a híveké, akik halk, tétova léptekkel jöttek - még azok is, kiknek állandó helyük, tehát határozott céljuk volt -, nem, az ő lépteik kopogásából kiérződött, hogy fontosabb személyek, nem passzív, szájtáti nézelődők, önélkülük itt meg sem kezdődhet a ceremónia, ők a templom részei.

Veréb sohasem szerette a templomokat, zavarta a magas boltívek között kiterbélyesedő csend, ez a csend különbözött az éjszakák meg az elhagyatott tájak csendjétől meg az otthoni lakószoba ismerős moccanásoktól hangos csendjétől is, a templomok csendje csupa idegen erőt rejtett, nem szívta fel az embert. A Jézus Szíve azonban más volt. A Jézus Szívében ismerős tárgyak álltak, Veréb azt is tudta, hogy az oltár mögött egy elrongyolódott egyházi zászló meg egy malterfoltos szék szomorkodik. Itt a magasság sem volt rideg, baráttan intettek felé a mozaikablakok színes ábrái. A Jézus Szíve barátja lett, jókedvének s erejének őrzője. Mint a borbély.

Botos ügyes mozdulatokkal kibillentette az áldoztatórácson vágott kis kapu reteszét, hogy beléphessenek az idegennek már megközelíthetetlen szentélybe. Veréb ujjbegyével végigsimított az áldoztatórácson, talán már ezt a könnyű, érdes tapintást is szerette, az olajfestékkel bevont fa jellegzetes érintését, pedig első ízben iszonyatos csalódást, majdhogynem haragot érzett, amikor megérintette az áldoztatórácsot. Korábban is járt néha a Jézus Szívébe, még a Botossal való megismerkedés és a ministrálás-korszak előtt, Teta nénivel. Az áldoztatórács azonnal megragadta, szinte fizikai kényszert érzett, hogy odarohanjon, és végighúzza tenyerét a szépen érezett, robusztus, sima márványon. Mert márványnak látszott. De az érintés birtokában Veréb már tudta, hogy festett fa, azaz se fa, se márvány. Hogy miért riasztotta ez annyira, nem tudta megmagyarázni, nem is beszélt róla (ezt az áldoztatórácsot nem is kellett elmondani senkinek, ez csak egy semmiség volt, de a másiktól azt hitte, hogy már valahol a bűn határmezsgyéjén jár), csak nagy sokára az Atyának.

Az Atya már beöltözve ült a miseruhákat tartalmazó, faragott barna szekrény előtt, s az alázatról beszélt. Halk szavú öregember volt, boltozatos koponyáját hófehér, rövid, pihesterű haj borította - a halánték fölött két erőteljes öblöt hódított el a kopaszság -, mindig fáradtnak látszott, Veréb néha azt hitte, misézni is nehezebbre esik, legszívesebben leszórná magáról a miseruhát, és arcát a napba tartva, kiülne a romos árvaház tűzfalához a beléndek meg a számarkórók közé.

- Elfordítjátok a fejeteket, amikor nyomorékot láttok, utálatot kelt bennetek a hiányzó karok vörös csonkja, egy összeégett vagy seb borította arc... Krisztus Urunk megcsókolta a leprás sebeit, drága kezével gennyes keléseket érintett, mert csordultig volt szeretettel és alázattal...

Veréb tágra nyílt szemmel figyelt, de csak a hangok jutottak el füléhez, a szavaknak csak a valóság súlyos instrumentumaitól elvonatkoztatott értelme jutott az agyáig, nem támadt fel benne a rothadó ótvaros seb undorító képze, ahogy Krisztus éppen az ajkával illeti. Az asszonyra gondolt, és hirtelen támadt heves undorára. Szégyenkezett. Az asszony az Uránia mozi előtt ült egy sámlin, azonnal látszott, hogy valami nincs rajta rendjén, de csak közvetlen közel vette észre Veréb a lábát. Az egyik lába, amelyet mereven előrenyújtva tartott, fából volt, de nagyon ügyesen láb alakúra kifaragva, a selyemharisnya alatt az is látszott, hogy a fát

hússzínűre mázolták. Hányingere támadt, s utána hosszú ideig rossz álmai voltak. Ez után az eset után egy darabig vehemens undort keltettek benne a textilkirakatok merev, rózsaszínűre mázolt ábrázatú, előrenyújtott karú próbabábui is.

Az asszonyt elmondta az Atyának.

A pap felemelte a fejét, mintha a sekrestye egyik felső sarkának vizsgálata lenne a legfontosabb dolga.

- Más féllábút nem ismersz? - kérdezte.

Veréb kutatott az emlékei között, már-már azt mondta, nem, de akkor eszébe villant Holczer Mária néni, jobb lába helyén egy gumivégű bot lógott ki a szoknyája alól, ügyesen sántikált vele még kézbe való bot nélkül is. De Holczer Mária nénitől sohasem undorodott, leggyakrabban, ha rágondolt, eszébe sem jutott, hogy féllábú.

- Na, látod - mondta az Atya -, más dolog ez, kisfiam. A majdnem élethű utánzatok a legborzasztóbbak. A hazugságok közül is az igazságnak látszók a legveszélyesebbek... Ehhez persze még kicsi vagy.

- Az áldoztatórács is - mondta felcsillanó szemmel Veréb.

Az Atya ráemelte homályos, ráncok övezte szemét.

- Az áldoztatórács? - mélázott, aztán hirtelen a ráncok kedvesen elkeskenyítették a szemét, mosolygott. - Ja, a műmárvány. Látod, se fa, se márvány.

Eltűnt az arcáról a mosoly, mintha hirtelen egész más mezőre kalandozott volna, de Veréb tudta, hogy rá gondol, látszott a szemén.

- A szemedet be szoktad hunyni - mondta.

- Mikor? - kérdezte Veréb, de már tudta, mire gondol a pap. Azt hitte pedig, hogy az Atya, ha egyáltalán észreveszi, hogy lehunyja a szemét, áhítatnak gondolja majd. Pedig az undortól volt. Amíg ő nem csinálta, ezért a szertartásért irigyelte Botost. Ahogy a pappal együtt elvonul az áldozók előtt, és álluk alá tartja az aranytálcát. De aztán rá is sor került. Iszonyodva nézte az üregükből kinyúló kékesrózsaszín, tövük felé sárga lepedékkel bevont nyelveket, és lehunyta a szemét.

- Áldoztatáskor - mondta az Atya. - Különböznem kell csinálnod, fiam. Majd úgy szervezzük.

- Köszönöm, Atya - mondta Veréb -, nem haragszik rám?

Az öreg megveregette Veréb kobakját. Mosolygott.

A düllelt szemű káplán.

- Ez mindig úgy néz ránk, mintha éppen most loptuk volna el a szentségtartót - mondta egyszer Botos.

Ez a nézés születési hibája lehetett. De nem volt különbség az ember se, olyan volt, mint a nézése, olyan vakbélgyulladásos. Mosolyogni csak a szószéken szokott, meg akkor, ha hivatala nagyon megkívánta, egy-egy beszélgetés során rámosolygott a hívek apró gyerekeire (minthogy Jézus Krisztus is azt mondta: Engedjétek hozzám a kisdedeket), s netalántán, ha a püspök úrral találkozott, arra is mosolygott. Na de azt a mosolyt! A kisdedek annyiféle futottak volna tőle, ahányan vannak.

Sörteszerű haja volt a káplánnak - élete nagy része e hajjal való küzdelem jegyében telt, mert tízpercenként vizezte és fésülte, ragasztotta lapos koponyájára drótfürtjeit. Nyomott feje volt, apró, krumpliszerű orra mellett két pingponglabda nagyságú, kiguvadó szem, zsíros, vastag, cakk nélküli ajka alatt puha kis áll. Jókora feje a vállá közé szorult, mintha egyszer alaposan a fejére vágta volna, amitől a nyaka mindörökre a mellkasába süllyedt. És valami sértettség is virult a káplán majomarcán, mintha állandóan megbocsáthatatlan sérelmek érnék. Hogy ez mitől volt, azt a gyerekek nem tudták eldönteni.

És szeretetlenül nyúlt a tárgyakhoz.

Veréb addig nem tudta, milyen az, ha valaki szeretetlenül nyúl a tárgyakhoz. Egyszer - éppen fejelet a borbéllyal - berohant a konyhába inni egyet, fölkapta a poharat. Teta néni rászólt:

- Szeretettel fogd meg, kisfiam.

Értetlenül nézett rá.

- Micsodát?

- A poharat. A tárgyakat is szeretni kell. A sótartót, a kanalat, a tányért. - Veréb ezt nem értette, ágaskodott benne az ellentmondás ördöge, de Teta néni folytatta: - Elnéztem otthon apádat, milyen szeretettel tudja megfogni a villa nyelét, a lószerszámot, s ha a szántóföldről fölemel egy rögöt, azt is szeretettel teszi.

Az apjára való hivatkozás csak beléfojtotta a szót, de nem győzte meg. Utána figyelte az embereket, hogyan nyúlnak a tárgyakhoz. A borbélyt, Bretz Edgárt, sőt alkalomadtán Teta nénit is. De nem vett észre semmi különöset, semmi olyat, ami bizonyította volna, hogy szeretettel nyúlnak a tárgyakhoz. Úgy nyúltak hozzájuk, mint mindenki más.

De aztán találkozott a káplánnal, és azonnal megértette, miről van szó. A káplán úgy érintett mindent, mintha szarba nyúlt volna. Mintha mélyen megalázná, hogy bármihez is hozzá kell érnie - s mondjuk, ha a cipőjét fogta meg így, az embernek kedve támadt, hogy a suszterok nevében fenéken billentse őt.

Aznap, amikor beléptek a sekrestyébe, azonnal belekerültek a káplán gonosz arcának bűvkörébe. Megbabonázva bámultak rá, pedig éppen elég más bámulnivaló is akadt odabent: az öt ministránsruhába öltözött delawár. A két Schneider, Keszi-Hajós, Ördögh Laci és Nagy Jenő. Nem tudtak zavarukból kikecmeregni, ügyefogyottan álltak az ajtóban, egyik lábukról a másikra nehezelve, nem értették, mi történt. Ha ünnepi litánia volt - ilyenkor hat ministráns kellett -, Veréb és Botos mellett négy Gáz utcai meg Széna téri srác öltözött be. Idevalók a külvárosba. De ezek közül csak Ördögh Laci lakott a környéken (övék volt a Gáz utcai elhanyagolt kertű ház, ahol a delawárok ügködtek), a többiek vagy a város szívében, vagy a villanegyedben.

(Azt hiszik, kocsma ez - mondta egyszer dühöngve a káplán -, ha legközelebb ilyen trógerul öltözve bejön ide valaki, kizavarom. - Az Atya fürkészve ránézett, mintha ki akarná deríteni a káplán indulatainak igazi forrását, és azt mondta: - Prolinegyed ez, fiam, a Jézus Szíve a prolik temploma.)

S most mégis itt álltak ministránsruhában. Belépett az Atya, kicsit ő is meghökkent az idegen arcok láttán, kérdően nézett a káplánra, de a káplánnak esze ágába sem jutott, hogy felvilágosítsa az Atyát. Kurtán-furcsán odaintett Botos felé, ráreccsent:

- Öltözz!

Jól látszott, hogy Botosnak int, nyilván Sanyi is megértette, de ott állt mellette Veréb, s ezért jogosnak tűnt a kérdés:

- Melyikünk?

- Te - mondta a káplán -, az a másik meg takarodjon innen.

Veréb a falnak feszítette a hátát.

- Miért takarodjon? - kérdezte az Atya, s a hangjából rosszallás csengett, az Atya nem szerette az ilyen beszédeket.

- Az osztályfőnöke, Bretz Edgár főtisztelendő úr üzent át - mondta a káplán -, hogy nem ministrálhat. Szégyent hozott a ciszterekre. Csirkefogókkal barátkozik.

- Miféle csirkefogókkal? - kérdezte az Atya.

Botos arca kipirult, világítottak a szeplői.

- Velem - mondta -, énvelem barátkozik.

A káplán odalépett az Atyához, a füléhez hajolt, suttogva magyarázott neki, az elfordította a fejét, mintha zavarná a káplán közelsége, de azért hallgatta.

Veréb oldalazva lassan megindult az ajtó felé, de Botos elkapta a kabátja ujját.

- Várj - mondta.

Álltak egymás mellett, összeért a válluk. Azt várták volna, hogy a delawárok szeméből győztes gúny süt ki, de nem látszott az arcukon semmi. Egykedvűen álldogáltak a sekrestye belső falánál, mintha mi sem történt volna.

Veréb az Atya tekintetét szerette volna elkapni, de az öreg nem nézett rá, most is fölemelte a fejét, és a mennyezetet fürkészte, mintha oda lennének felírva az egyedül üdvözítő igazságok.

Egyszer már álltak így megszégyenülten, váll váll mellett. Ugyanitt a sekrestyében. Vasárnap két mise volt egymás után, az elsőt a káplán tartotta, a másikat közvetlenül utána az Atya. A káplánnak más ministránsai voltak, de az öreg legszívesebben Botossal meg Verébbel misézett. Éppen szentbeszéd alatt érkeztek - a káplán fönt ágalt a szószéken -, Veréb arra gondolt, hogy lám, ez milyen bátran beszél, ha őneki kellene fölmenni egy ilyen szószékre, biztos összeviszta dadogna. A káplánt akkor még nem nagyon ismerték, pár napja jött csak a templomhoz.

Lábujjhegyen végigmentek a meglehetősen üresen tátongó padok között, elosontak a szószék alatt, s a sekrestyében azonnal öltözni kezdtek.

A nyitott ajtón át látták, hogy a káplán elbocsátóan a hívek felé fordul, Botos még mondta is félhangosan, hogy „Ite missa est”, a káplán gyors léptekkel berontott a sekrestyébe, majomarcát összeviszta gyúrta a düh.

- Marhák! - üvöltött. - Amikor én szentbeszédet mondok, ne rohangáljatok a templomban!

Botost gyors mozdulattal pofon ütötte, aztán Verébhez lépett. Veréb az arca elé rántotta a karját.

- Le a kéz! - recsegte a káplán, Veréb ijedten az oldalához szorította a karját, és a pofontól nekitámolyodott a falnak.

Az Atya elhűlve nézte a jelenetet, szóhoz sem jutott, csak a karját emelte föl, mint aki szólásra jelentkezik, de amikor látta, elkésett, a pofonokon már nem segíthet, leeresztette a karját, és csak annyit mondott:

- Itt nem szokás verekedni.

Botos akkor már lerántotta magáról a körgallért, oldozta a karing pertlijét, dühösen szikrázott a szeme, s Veréb is azon nyomban vetközni kezdett.

- Fiaim, mindjárt kezdődik a szentmise - mondta az Atya.

Odalépett hozzájuk, a vállukra tette a kezét.

- Na. A harag rossz tanácsadó.

Abbahagyták a vetközést, nézték az Atya szelíd arcát.

- Többé ilyen nem fordul elő. És máskor ne mászkáljatok a szentbeszéd alatt.

A gyerekek visszakanyarították a körgallért.

Az Atyában bízott most is. Az Atya majd egy mozdulattal rendet csinál, az Atya megtorolja az igazságtalanságokat. Hiszen hány meghitt hajnali órát töltöttek együtt a Jézus Szíve félhomályos mellékoltáránál, didergető hidegben, meg olyankor is, amikor ragyogtak a mozaikablakok a reggeli verőfénytől, meleg fények úszkáltak a falak között. Az Atya majd megvédi őt.

A káplán befejezte a sustorgást, az öreg meg dörzsölgetni kezdte a halántékát, mintha éles nyilallások kínoznák belülről.

- Sokra viszed még, domine - mondta a káplánnak, nyögve lelépett a szekrény előtti dobogóról, Veréb elé állt, két ujjal a fiú álla alá nyúlt, megemelte a fejét, aztán tanácstalan arccal picit fölcsapta és visszaengedte a fejét olyan „na most mi lesz”-formán. Nem volt a szemében biztatás, Veréb egy pillanatra azt hitte, hogy ellenséges az Atya szeme, pedig csak szomorú volt, semmi más, ez a hangjából is kiderült.

- Jobb, ha elmész, fiam. Köszönöm a segítségedet. Sok szép reggelt töltöttünk együtt, igaz?

Megpróbált mosolyogni.

- Igen, Atya. Én is köszönöm - mondta Veréb. Viszketni kezdett a fejbőre, az orra töve, mint sírás előtt mindig. Pedig nem akart sírni. „Nem sírsz, Veréb” - mondta magának.

- Menjünk! - mondta dühösen Botos. - Dicsértessék, Atya.

- Te is elmész? - kérdezte az Atya, de a hangján érződött, hogy számított erre. Ha Verébnek el kell menni, Botos se marad.

- Igen, Atya - mondta Botos -, és nem is jövök többé. Holnap reggel már ne tessék rám számítani.

Az Atya mondani akart valamit, de a káplán közbevágott:

- Csak menj, nehogy azt hidd, hogy küldöttséget menesztünk érted. Taknyos!

Az Atya erre, mintha menekülne, hátat fordított, föllépett a dobogóra, a szekrény felé fordult.

A két gyerek kiment a sekrestyeajtón, átfurakodtak a tömegen, kiléptek a hűvös templomból, megcsapta őket a langyos tavaszi levegő. Az alsó lépcsőn mind a ketten megálltak, megfordultak, tanácstalanul néztek befelé, mint akiknek fogalmuk sincs, merre induljanak most. Az arcukra esett a templomi fény egy-egy eltévedt, kósza sugara, figyeltek befelé, mintha még sohasem láttak volna templomot, s amikor felzengett bent az orgona, leléptek a lépcsőről, nekiindultak a homálynak.

Tudta, hogy Bretz Edgárnak eléjük kell állnia - Veréb találgatta, vajon milyen lesz az arca -, és elmondani, hogy az iskolát államosították.

Valahányszor erre gondolt, jóleső bizsergés támadt benne. Az iskola most már nem nyomasztotta, szabadon, kicsit hetykén futkározott a széles, napfényes lépcsőkön, mintha olyan tehertől szabadult volna, amiről pedig azt hitte, élete végéig cipelni kell. Készülődött a kárörömrre.

Bretz Edgár kicsit hajlott háttal odaállt eléjük, levette a szemüvegét, törölgette, mint aki időt akar nyerni.

- Ősi iskolánk többé nem a cisztercita rendé - mondta, a hangja szinte tárgyilagosan csengett, nem volt benne semmi a fájdalom pátoszából, sem a fölháborodás elvékonyuló felhangjaiból, egyszerűen csak nagy szomorúság lengte körül, kifosztottan és reménytelenül állt szemben a gyerekekkel.

A kisfiúban torokszorongató együttérzés ébredt, abban a pillanatban talán jobban fájt neki a hír, mint Bretz Edgárnak.

A borbély az üzlet közepén állt és hadonászott.

- Ehhez értenek - üvöltött -, szent ábrázattal nagyokat zabálni, szegénységet prédikálni, és belerúgni a szegénybe! Azt a tökfajú barátodat bezzeg nem tiltják ki sehonnan, nem szégyenítik meg minduntalan; annak szóba állnak az apjával, mert biztos valami nagyfejű az apja! Mi az apja, mi?

- Melyiknek?

- Amelyik melletted ül.

- Nem tudom - mondta Veréb.

- Hát az biztos, hogy nem paraszt, nem lakatos, meg nem is borbély. Mert akkor akkorát rúgtak volna bele, hogy a lába sem éri a földet. A rohadt, imádott papjaitok! Mit hápogsz? Nem a Krisztusodat bántom, övele nekem semmi bajom. Ő legalább kikergette a kufárokat a templomból. A szeretett Atya, a kedves Atya, a jó Atya meg titeket kergetett ki.

- Nem az Atya volt - mondta Botos.

- Nem az Atya, nem az Atya... hát akkor egy másik csuhás. Miért nem állt oda az Atya, miért nem mondta, hogy ezek rendes kölykök, ezeket nem engedem?! Mert az egyiknek egy koszos lakatos az apja, a másik meg egy tanyasi senkiházi. Azért. Mert a polgármester úr fiát, a téglagyáros fiát meg a bárógyereket nem lehet elzavarni ilyen rongyosok miatt, mint ti. Azoknak benyálnak csontig, hogy az a magasságos rosseb szakadjon rájuk! De várjatok, majd röpködnek ezek az összelopkodott iskolákból meg a rohadt földbirtokaikból, a lábuk se éri majd a földet! Ne féljete!

Veréb lelkesen nézte az ordító borbélyt, és akkor képzelte el először, milyen jóízű káröröm ömlik el majd benne, ha Bretz Edgár odaáll az osztály elé.

Aztán - nevetséges, de éppen olyan kifosztottnak érezte magát, mint Bretz Edgár.

Egy darabig semmi sem változott, csak éppen új igazgatót kaptak, egy téglaszín arcú, civil fiatalembert, aki igazgatósága első napján végigjárta az osztályokat, és olyanokat mondott, hogy az évezredek rabságnak most már vége, ebben az országban minden a népé, és minden a népért van, nem kell többé a szegény embernek nyomorogni, mezítláb járni, gyerekfejjel

dolgozni. Új világ kezdődik - mondta a téglaszín arcú. Két mogorva paptanár között ágált, kezével nagyokat csapkodott a levegőbe.

A szerzetesek egyelőre maradtak, tanítottak tovább, de az iskola más lett, hangosabb, semmit sem éreztek véglegesnek, még a másnapra feladott leckét se.

Egy szép napon aztán az egész gimnázium számára gyülekezőt rendeltek el. Az osztályok az udvarra vonultak. A szerzetes tanárok laza csoportja félrehúzódva állt a nyolcadikosok oszlopa mellett, jelezve, hogy ezen az aktuson ők épp annyira alárendelt szerepet játszanak, mint az iskola bármelyik tanulója. A téglaszín arcú meg néhány civil fölállt a gyerekekkel szemben egy rögtönzött emelvényre. Majdnem ugyanazokat mondta el, amit bemutatkozása napján, egy szuszra, ugyanúgy gesztikulálva, aztán elővett egy lajstromot.

- Bizonyos okok miatt úgy döntöttünk - mondta -, hogy iskolánk tanulóinak felét áttesszük a Selyem utcai elemi iskolába, illetve a felsősöket az állami gimnáziumba. Most felolvasom azoknak a névsorát, akik a másik két iskolába kerülnek.

Ezt az átszervezést is rebesgették már régebben, a borbély is tudott róla.

- Proligyerekeket kapnak a papok - mondta -, eddig bűdös volt nekik, most aztán nosza, szeressék a szegénységet! A kis grófok meg nagyságos sarjak mennek a prolik közé. Így igazságos, eddig csak a tejfől jutott nekik, most kóstolják meg az alját is!

Az igazgató olvasni kezdte a névsort. Az első osztályon kezdte, Verébékén, s Veréb - bár ő a névsor vége felé szerepelt - már a B betűsök elhangzása után tudta, ő is a Selyem utcába került. Aba, Arvalis, Bajza, Beleznay, Biczó, Bittó, Borbás, Bősz... ez volt a névsor eleje. Aba földbirtokosgyerek, Arvalis apja városi tanácsnok, Barát egy főjegyző fia, Beleznay bárógyerek, Biczó paraszt, Bittó katonatiszt fiú, Borbás paraszt, Bősz lelenc. Ezek közül Biczó, Borbás és Bősz került a Selyem utcába. Veréb is.

Az igazgató monoton hangon olvasta a neveket, a felolvasottak kiálltak a sorból, és tanácstalanul ténferegtek az emelvény mellett.

A hatodik osztálynál tartott az igazgató, akkor már mozgolódott az egész iskola, egyik-másik név után elégedetlen morgás harsant, néhány érthetetlen kiáltás is nekiszegült az igazgató hangjának, a téglaszín arcú többször is dühösen felpislantott, és elkiáltotta: Csend!

A hetedik osztálynál azonban már fékezetlenül tört ki az indulat, egy cigányképű gyerek ugrott a sor elé, odarohant az emelvényhez, és fölkiabált az elképedt férfiaknak:

- Ez nem igazság! Miért csak a szegény gyerekeket teszik át? Báró miért nincs köztük egy se?! Azt tessék megmondani!

Az igazgató elvörösödött.

- Nem kértem senkitől tanácsot - üvöltötte -, itt az történik, amit mi akarunk! Taknyosok! Majd megtanítlak én benneteket, ha a főtisztelendő uraknak nem sikerült!

A papok faarccal álltak a nyolcadikosok mellett, mintha nem látnának, nem hallanának semmit. Még akkor se mozdultak, amikor, a haragtól lila igazgató arrogáns szavaira fölzugott az udvar. A nyolcadikosok előrelendültek, az elsőket majd az emelvényre lökték. „Taknyos a nagymamája! A játszópajtásával beszéljen így! Hülye! Fajankó” - meg ehhez hasonló kiáltások röpködtek a levegőben. Az ordítózástól megvadultak a kicsik is, fenyegetően robajlott az udvar, mint egy örült aréna, a civilek az emelvényen ijedten bámultak a gyerekekre, az igazgató lila arca megfehéredett. Már-már úgy tűnt, lerohanják őket, amikor a civilek mögött Tiktak lépett az emelvényre, félretolta az igazgatót, és szembeállt a fiúkkal. Nem szólt egy

árva kukkot sem, mégis dermedt csend támadt egy pillanat alatt, s a némaságba szomorúan kopogott a tornaterem szélről csapkodott ajtaja.

- Mindenki a helyére megy - mondta Tiktak, s az amőba azonnal szabályos sorokká rendeződött.

- Ne felejtsetek, hogy ciszter diákok voltatok - mondta halkán Tiktak. - Nem mindig az történik, amit ti akartok. Bízatok Jézus Krisztusban!

Az igazgató dühösen rápillantott, nem mert közbeszólni, de nem is kellett, mert Tiktak megfordult, lelépett az emelvényről, s visszament a tanártársai közé. Újra felhangzott a monoton hang, hullottak eléjük a nevek, de most már egy pissenés se hangzott, a felolvasottak szó nélkül váltak ki a többiek közül, s most már az újdonsült Selyem utcaiak meg az állami gimnazisták csapata is sorokba rendeződött.

- Van valakinek kérdése? - kérdezte az igazgató, a hangjából süttött, hogy itt nem lehet senkinek kérdése.

Pissenés nélkül álltak az osztályok, kicsit sértődötten, mintha azt mondták volna az emelvényen álló férfinak: veled semmi dolgunk. Már-már inteni akart, hogy akkor mehettek, de az elsősök között mozgolódás támadt, Veréb kíváncsian fordult arra, megnézni, mi történik. Gundrum tört utat a sorban, elballagott az osztályok arcvonala előtt, szembeállt az emelvénnel.

- Én is szeretnék a Selyem utcába menni - mondta.

- Miért? - kérdezték főntről.

- Csak, szeretnék - mondta Gundrum.

- Itt nem egyénieskedünk! - ordított az igazgató, talán az bátorította fel, hogy Gundrum a legkisebbek közül jött. - Mars vissza a helyedre!

Gundrum a hátára csapta a nadrágszíjjal átkötött könyveit, megfordult, és kiballagott a kapun, mintha soha többé az életben tájára se akarna menni semmiféle iskolának.

- Miért nem ministráltál? Ministrálni mentél, nem? - kérdezte Teta néni. Akkor jött meg a templomból, a kabátját beakasztotta a szekrénybe.

- Elküldtek. Nem ministrálhatok többet.

Meghökkent, feléje fordult a szekrénytől, látszott a szemén, hogy szörnyű bűnöket sejt a szavak mögött, Veréb megrémült, már maga is azt hitte, tényleg szörnyű bűnöket követett el, s kiáltva mondta:

- Én nem csináltam semmit, Teta néni, drága, én tényleg nem csináltam semmit!

- Mit mondtak? Miért?

- Azt mondták, hogy gazemberekkel barátkozom.

- Kikkel?

- Én csak a Botos Sanyival barátkozom, tetszik tudni, hogy csak vele. - Gyűlölködővé vált a hangja. - Mert szegények vagyunk, azért! Mert a szegénybe mindig belerúgnak!

Ezek már a borbély szavai voltak, Veréb a nagynénjére pillantott, nem tudta, mondhatta ezt, vagy sem.

- Ugyan, kisfiam! - mondta szemrehányóan Teta néni. - Az Atya szeretett téged. Az Atya szereti a szegényeket.

Átmenet nélkül sírni kezdett a mondat befejezése után, mint aki tudatában van reménytelen kiszolgáltatottságának, Gyuszika képe alá ballagott, törölgette a könnyeit.

- Csak te gyere haza, Gyuszikám, gyere már haza! - Veréb felé fordult. - Majd ő megvédene bennünket mindenkitől. Ne félj, ő majd megvéd bennünket.

Veréb fölkelt, odaállt az öregasszony mellé, megfogta a kezét.

- Ne tessék sírni! Biztos hazajön.

- Ugye, hazajön! - kiáltotta Teta néni, várakozó, kétségbeesett szemmel nézett Verébre, mintha a kisfiú szavai eldönthették volna Gyuszika sorsát.

- Hát persze - mondta Veréb.

Már lefeküdt. Teta néni megállt a kisfiú ágya mellett.

- Nem a javítósok miatt? - kérdezte.

- Micsoda?

- Hát hogy elküldtek. Amiatt, akiről meséltél. Aki kirabolta az apját?

- Bandita - mondta Veréb.

- Az. Az a Bandita!

Veréb felült az ágyban.

- Én szeretem Banditát - mondta.

- De hát betört, kirabolta az apját! Biztos ezért küldtek el, kisfiam. Ó, istenem, mondtam én, hogy ne menj a javítósok közé!

- Nem igaz, hogy betört - mondta Veréb. - Egyszer két kapura választottak, Bandita dugott, és Kobak az üres kezére ütött...

- Ki az a Kobak?

- Egy másik javítós. És akkor üvölteni kezdtek vele, hogy csalt, mert a másik kezében sincs semmi. És Bandita azt mondta, jó, csaltam, válassz te, de én láttam, amikor eldobta a másik kezéből a követ. Mert igenis volt benne.

- Nem értem, kisfiam, nagyon összevissza mondod. Azt mondják, kirabolta az apját.

- Nem igaz! Nem rabolta!

- Na, jól van, aludjál szépen. Imádkozz, és aludjál szépen.

Veréb látta Bandita apját. Akkor is a téren fociztak, a Családfő volt a bíró. Egyszer csak Bandita kiszaladt a kapuból, vigyázzba vágta magát a Családfő előtt.

- Itt van apám - mondta.

A Családfő lefújta a meccset.

- Hol?

Bandita intett a fejével.

A Gáz utca felől egy girardikalapos, fehér pantallós férfi tartott feléjük, bal kezében vékony sétatálcát lóbált. Kezet fogott a Családfővel, felemelt kézzel intett a fiúknak.

- Üdvözlöm a galerit - mondta, s biztos azt várta, mindenki elájul a gyönyörűségtől, hogy ő milyen jópofa.

- Egy órára elviheti a fiát - mondta a Családfő, de Bandita közbevágott:

- Még nincs befejezve a meccs.

- Na, jó, csak focizzatok - mondta kissé zavartan a férfi, és nagyképűen lóbálta a sétapálcáját.

Bandita visszament a kapuba, a girardikalapos meg hernyómosollyal odafordult a Családfőhöz, és azt mondta: - Csak keményen fogni, nem kell tőle sajnálni egy-két pofont!

- Nem szoktunk verni senkit! - mondta a Családfő, s mintha másutt lenne dolga, odábbállt.

Nekiálltak újra focizni, Bandita apja egy darabig ácsorgott a pálya szélén, néha be is kiabált, de a javítósok ügyet sem vetettek rá, Veréb szégyellte magát, hogy ennyire kutyába se veszik ezt az embert.

Aztán, mikor legközelebb a pálya szélére pillantott, Bandita apja már nem volt ott. Előre-
ódalgott a kapuig, megállt Bandita mellett, ideges lett, remegő hangon kérdezte:

- Ez volt az apád?

- Ez - mondta Bandita, aztán mindjárt vadul felordított: - Nem ér, ideáll a pofámba, Családfő, kérem, nem lehet így focizni!

S a Családfő szigorúan megszólalt:

- Miért állsz a kapusra, fiam?

A Nagytanács feloszlott, az indiánok a nagyfőnök vezetésével elindultak a faltól a foglyok felé.

- Jönnek - mondta Veréb.

- Le vannak szarva - morogta Botos.

- Ha Gyuszika itt lenne, majd megmutatná ezeknek - suttogta rémülten Veréb, olyan halkan, hogy Botos talán nem is hallotta.

Dél óta kint ültek Botossal a rommá lőtt állomásépület terméskő kerítésén. Az állomást egy deszkabódé helyettesítette, a piszkos ablakon át beláttak a sürgölődő vasutasokra, látták a távirószalagok sárga kerekre tekerődő papírkígyóit, öröm töltötte el őket, amikor meghallották a szaggatott kopogást, azt hitték, az aprócska pontok, vonalak jó híreket hoznak.

Időnként befutott egy vonat, nagy szuszogással gőzfelhőkbe burkolva állt meg a mozdony, sietős emberek kászálódtak le a magas lépcsőkről, batyus öregasszonyok, csizmás, kalapos parasztok, idegenül nézték a romokat, keresték a kijáratot.

- Ezzel nem jött, mi? - kérdezte Botos.

- Tehervonattal jönnek. A Nyéki bátyja is tehervonattal jött - mondta Veréb.

Amikor nem érkezett szerelvény, egy aprócska, kétpúpú tolatómozdony serénykedett a pályán, a vasutasok lengették piros zászlóikat, kiáltoztak „Ezerhuszonnégyesből kettőt a nyolcra” - meg ilyesfélét, a két gyerek érezte, itt egyetlen fölösleges szó sem esik, elkapta őket a jól szervezett munka gyönyörűsége, estefelé már úgy érezték, idetartoznak az állomás személyzetéhez, ők is beavatottak.

- Oda nézz! Tehervonat.

- Ez lesz!

A tehervonat megállás nélkül vágta át az állomáson, tankok, ágyúk feszítettek a vagonok platóin, s mindegyik mellett egy feltűzött szuronyú katona. Olyan volt, mint egy film, a tehervonat átúszott az állomáson a merev, mozdulatlan tankokkal és katonákkal.

Árnyak kúsztak a sínek közé, egy kövér vasutas váltótól váltóig ballagott, lassú, megfontolt léptekkel. Minden alkalommal kinyitotta négyszögletes vasutaslámpája ajtaját, lángján meggyújtott egy papírt, benyúlt a váltó lámpájába, vacakolt, s a váltótesten felfénylettek a sávok.

Befutott egy személyvonat, emberek özönlöttek el a síneket, a két gyerek mereven előrenyújtott nyakkal figyelt a félhomályba. Elbaktatott előttük egy ember katonasapkában, katonaköpenyben, a sapkáján nem volt sapkarózsa, fél vállára vetve egy madzaghevederes hátizsák.

A két gyerek leugrott a kőfalról, Veréb odaállt az ember elé.

- Nem fogságból jön?

- De - mondta az ember.

Morc arca volt, borostás, a szeme tompán fénylett.

- Csak egyedül? Mások nem jöttek? - kérdezte reménykedve Veréb.

- De jöttek mások is - mondta az ember -, csak elszéledtünk. Mindenki hazament. Már akinek van hova.

- Halász Gyula nevűt nem ismer?

A férfi elgondolkozva rázta a fejét.

- Milyen alakulatnál volt? - kérdezte.

- Nem tudom - mondta ijedten Veréb -, tizedes volt.

- Mikor esett fogságba?

- Negyvenkettőben.

- A Donnál?

- Ott. A Don-kanyarban.

- Aha - mondta az ember -, papírt nem kaptatok?

- De - mondta Veréb -, azt írták, hogy meghalt. De biztos, hogy nem halt meg.

- Kid volt neked?

- A nagybátyám - mondta Veréb.

- Hát nem ismerem - mondta az ember, és megsimogatta Veréb fejét. - Aztán ma már jön több vonat, menjetek szépen haza.

- Még egy kicsit várunk - mondta Veréb. - Hátha megjön.

Viszsaültek a kerítésre, a mezők felől hideg szél csapott az arcukba. Ő menne be elsőnek, Gyuszi kint állna a konyhában. Na, ki van itt? - kérdezné Teta néni.

- Megismered? - kérdezte Botos.

- Persze. Barna hajú - mondta Veréb.

Elcsendesedett az állomás, a kis tolatómozdony fáradtan beszuszogott az épen maradt fűtőházba. A vasutasok a fabódében szorongtak, időnként kihallatszott hangos nevetésük, a sápadt sárgán fénylő ablak előtt árnyak mozdultak. A Sásos felől megszólalt a békák monoton kardala, a hátuk mögött a romok közt virító dudvában tücskök ciripeltek.

Füleltek, hátha kiszűrődik az este neszeiből egy távoli vonat csattogása. A monoton zajok csenddé olvadtak - s nem volt más, csak ez a fülrepszító csend.

Lecsusszantak a kerítésről, ballagtak hazafelé a Lövölde utca gránitkövein, nagyon távol, irdatlan messzeségben hideg, részvétlen csillagok égtek fölöttük.

- Hogy tetszik a Selyem utcában? - kérdezte Bretz Edgár.

- Sokan vagyunk. Sok a verekedés - mondta a kötelek alól Veréb.

- A barátod is odajár?

- Nem, az ONCSA-telepi iskolába.

- Aha - mondta Bretz Edgár. - Akartok delawárok lenni?

Veréb fölkapta a fejét, ámultan nézte a papot.

- Én?

- Persze. Ti.

- Na, beszélj már! - mondta Schneider Miki.

- Nem akarok - mondta Veréb.

- Sápadtarc akarsz maradni?

- Az - mondta Veréb -, az apám úgyis elvisz innen.

Énekelt alattuk a vonat. Napfényben fürdött a táj, búzamezők úsztak mellettük. A város távoli lett, mint egy rossz álom, Veréb nevetve fordította az apja felé az arcát.

- Mi van, bikfic! - nevetett vissza az apja, kék szeme visszatükrözte az elfutó tájat.

- Csakhogy vége van! - mondta Veréb.

Az apja előredőlt, oldalra fordított fejjel nézte a tájat, a védelem, ami belőle sugárzott a fiára, őt is boldoggá tette. De azért elszomorodott - hogyan mondja meg egy ilyen kis kölyöknek, hogy most már sose lesz vége?

A KERÉK ARCÚ

- Még nem jön - mondta a paraszt, és visszaballagott a kerítéstől a konyhaajtóba. A felesége kijött a szobából, éppen ágyazhatott, pihe akadt a hajába.

- Mit mond? - kérdezte.

- Még nem látni, nem jön - mondta még egyszer a paraszt.

Egy darabig nézték egymást, a paraszt furcsán tűnődve figyelte a feleségét, kívülálló számára talán ellenségesnek tűnt volna az arckifejezése, de az asszony tudta, hogy nem ellenséges.

- Észreveszi - mondta aztán az asszony.

A paraszt erre nem szólt, zömök, rövid ujjú kezével belenyúlt az asszony hajába, és kivette a pihét.

Olyan volt ez a mozdulat, mint a simogatás.

- Csak te ne félj semmitől - mondta később.

Az ellenőrt a kutya vette észre először. A paraszt a kapu felé fordult a konyhaajtóban. „Nem lehet több tizenhat évesnél - gondolta magában -, esetleg tizenhét...” Pár lépést tett a kapu felé. A gyerek babrált a kilincsen, de nem boldogult vele.

- Jó napot - mondta a paraszt.

A másik ott a kapunál erre fölemelte a fejét, és elmosolyodott.

- Jó napot - mondta. - Maga Lidi Kovács János?

- Én vagyok - válaszolt a paraszt, de csak úgy nyitotta ki a kaput, hogy a fiú ne tudjon rajta bejönni. Amaz a kezét nyújtotta, és azt mondta:

- Illés Ézsaiás vagyok, diák. Én leszek az ellenőr.

- Hát akkor jöjjön - mondta a paraszt, és egészen kinyitotta a kaput.

Az asszony egy pillanatra kinézett az ajtón, aztán mindjárt be is húzta a fejét.

A gazdasági udvar felé mentek, elől a paraszt, mögötte Illés Ézsaiás, a diák. A paraszt kövér volt, döcögve lépkedett, minden lépésénél kicsit megrogyott, mintha éles fájdalom szúrna a térdébe.

- Fáj a lába? - kérdezte a diák.

- Fáj.

- Megütötte?

- Nem, sokat használtam őket.

Kis, rendetlen asztag állt a tyúktól mellett, körülötte szétdobálva hosszú szálú rozskévék.

A paraszt megállt, és azt mondta:

- Ez az. Tizennégy kepe.

Kicsit elváltozott a hangja, valahogy vékonyabb lett, mintha ideges lett volna, de a diák, úgy látszik, nem vette észre. A rozskévét nézte, körüljárta az asztagot. Az arca ugyanolyan volt, mint az előbb. „Nem ért hozzá” - gondolta magában a paraszt, és egy pillanatra elmosolyodott.

- Minek magának ennyi zsúp? - kérdezte a másik.

- A tetőre. Akár az egészet le lehetne dobni.

Mind a ketten a házat nézték. A zsúpfödél horpadt volt, rongyos, és néhol penészes is.

- Hát ezt tényleg le - mondta a diák.

Aztán megint visszament a rozskévékhez, egyet felállított.

- Magasabb, mint én - mondta elismerően, és nyitott tenyérrel belenyúlt a kalászközé. - A feje is szép.

- Nem panaszkodhatok - mondta a paraszt.

- Mit mondott, hány kepe? - kérdezte hirtelen a diák.

A paraszt nem válaszolt mindjárt, félt, hogy megint vékonyabb lesz a hangja. Annak sem örült, hogy a diák képét mondott - ezek keresztet szoktak mondani.

- Tizennégy.

- Ez?

- Ez. Annyira kaptam az engedélyt.

- Hát ha annyira kapott engedélyt, akkor jó.

Elég lett volna harminc is, gondolta magában a paraszt, igaza volt az asszonynak, ki az a marha, aki negyven képét tizennégynek néz?

- A mázsa? - kérdezte a diák, és körülnézett.

A paraszt kinyitotta a pajta egyik ajtószármányát. Ott állt a mázsa.

- Nem áll egyenesen - mondta a diák.

- Nem használtuk - mondta a paraszt, és megfogta a mázsán a hátsó karikát.

- Várjon - szólt neki a diák, és ő is lehajolt, ő meg elől fogta meg -, kifelé húzzuk!

A mázsa egyenesen állt, mind a ketten ott guggoltak mellette. A diák összefogta a két nyelvet, elengedte, nézte a finom himbálódzást, és azt mondta:

- Most jó lesz, igaz?

- Jó - válaszolta Lidi Kovács, és a diák arcába nézett.

Illés Ézsaiás a mérleg nyelvét figyelte, és semmit sem lehetett kiolvasni az arcából. Kerek arca volt, a szemét most résnyire összehúzta, mintha rövidlátó lenne.

„Mégiscsak ért hozzá” - gondolta magában a paraszt, és apró hullámok indultak meg a mellében - dühös lett.

A diák a fűrészbakra ült. A fal mellé tette a fűrészbakot, hogy legyen hova támasztani a hátát. A paraszt nyolc kévét rakott egymás mellé a ponyvára, félkörívben a kalászukkal összefelé, a kötelüket nem oldotta meg. Sántikálva bement a pajtába, leakasztotta a szegről a cséphadarót, gondosan leszedegette róla a pókhálót, s megnézte, elég erős-e a szíj. Elég erős volt.

Már a cséphadaró tapintásától elérzékenyedett, aztán ott állt a földön hasaló kék előtt, rátámaszkodott a cséphadaró nyelére. A kék nagyon alázatosak voltak - a fejüket feléje nyújtották. Lidi Kovács most megint érezte a füledt nyárszagot - minden nyár szagát -, a reggel-szagot - ködös, harmatos meg perzselően száraz reggelek szagát - és a száraz gabona szagát.

Egy masszában látta az asztagot meg az előtte heverő nyolc kévét. Hangosan trombitálva kifújta az orrát, és nagyon gyorsan megtörölte a szemét is. Azt mondta magában: „Marha vagy, Lidi Kovács.”

A cséphadaró egyhangúan bufogott.

A paraszt megnézte a kévéket, belemorzsolta a kalászkokba, és a diákra pislantott. A diák a nap felé tartotta az arcát, de a szemét nem csukta le - feléje nézett.

- Így jó lesz? - kérdezte a paraszt. A kévéket akkor már kirázta, és talpra állította.

A diák leszállt a fűrészbakról, odament, bele sem nyúlt a kalászkok közé, és azt mondta:

- Nem lesz jó, még tele van szemmel.

Egy darabig nézték egymást, a paraszt inkább szomorú volt, mint mérges. Aztán a diák lehajtotta a fejét.

Lidi Kovács visszarakta a kévéket a ponyvára - a cséphadaró megint bufogott. A diák számolt valamit egy papíron.

- Mit számol? - Letette a cséphadarót, és leült a favágó tuskóra, a homloka már vizes volt, megtörölte az inge ujjával.

- Legalább tíz mázsa rozsa lesz... Ha nem tizenkettő.

- Rosseb lesz tizenkettő... tizennégy képéből.

- De ez nem tizennégy. Ez még harmincnál is több.

- Ne mondjon már ilyent - mondta halkán a paraszt, és újra megtörölte a homlokát. Egy darabig nem tudott fölkelni a tuskóról, kiszaladt az erő a lábából. Aztán mégis fölkel - hiszen föl kell kelni, és vak dühvel verte a kévéket. A térde minden ütésbe belesajgott - ez most jólesett neki, még nagyobbakat ütött, hogy jobban fájjon a térde.

Nemsokára tele lett szemmel a ponyva.

- Szólok az asszonynak, föl kell merni - mondta a paraszt.

A diák megint leszállt a fűrészbakról.

- Hagyja csak, majd én segítek.

- Ne fáraszsa magát - mondta ellenségesen a paraszt.

A diák erre elnevette magát, és elkezdte összekotorni a falapáttal a szemet. A paraszt állt és nézte.

- Tartsa a zsákot, papa - mondta Illés Ézsaiás, és a paraszt kezébe nyomta a zsákot.

Kis parasztzsák volt, keskeny, két fekete csík volt ráfestve, és tintaceruzával a név: Lidi Kovács János.

- A ponyvára meg a törekre mennyit számítanak le?

- Öt százalékot.

- Az nagyon kevés. Több ez, mint öt százalék.

- Hát tényleg elég kevés - mondta helybenhagyólag a diák.

Most már nem kellett szólni, hogy verje ki rendesen, Lidi Kovács nem hagyott a kévékben szemet. Olyikat, amelyik túl vastag volt, meg is bontotta.

- Szép zsúp lesz - mondta a diák.

A paraszt nem válaszolt.

Kilenc óra felé mázsáltak először. Kijött az asszony is. Öt zsákot raktak a mázsára, a diák segített a parasztnak.

- Na - mondta a paraszt, amikor az ötödik is fent volt, és összedörzsölte a tenyerét.

A diák komolyan nézett a parasztra.

- Miért nem méri? - kérdezte a paraszt.

- Hat zsák volt - mondta a diák.

Az asszony megfordult, és gyors léptekkel bement a házba.

A hatodik zsákot a kicsépelt kévék alá dugta a paraszt. Szótlanul húzták elő - ezt is ketten -, és rátették a többire.

- Három mázsa huszonnégy! - Kicsit számolt: - Az tisztán háromszázhet kiló nyolcvan deka.

- A zsákra mennyit számolt?

- Kilót. Annyit szoktunk.

A paraszt bólintott.

Most már lassabban csépelt, fáradtan, elnyűttnek látszott.

- Búzája mennyi lett? - kérdezte váratlanul a diák.

- Nem mindegy? - mondta szomorúan a paraszt, és megrántotta a vállát.

- Miért?

- Mert elég se lett a beadásba. A géptől elvitték.

Most megint hosszú ideig nem szóltak, a paraszt tette a dolgát, a diák az eget nézte. Később Lidi Kovács megint leült a tuskóra, és azt kérdezte a diáktól:

- A maga apja paraszt?

- Nem - mondta a diák.

Lidi Kovács erre lehajtotta a fejét, és legyintett. Alig észrevehetően csinálta - csak magának, de a diák meglátta.

Megint mázsáltak. Most már nem próbálkozott semmivel a paraszt, fölrakták a zsákokat, és nekitámaszkodott a pajta falának.

Az asszony megint kijött, nézte a diákot, ahogyan a súlyokkal bíbelődik, és azt mondta:

- Az isten áldja meg, nem lehetne kevesebbet mérni?

- Hallgass! Eridj be! - mondta mérgesen a paraszt.

A diák fölnézett az asszonyra, elvörösödött.

- Nem lehet - mondta szigorúan.

Az asszony bement, a köténye sarkával törölgette a szemét.

Lidi Kovács belefelejtkezett a cséplésbe, a szabályos bufogás megnyugtatta.

A kutya megint ugatott. Egy alacsony, himlőhelyes arcú férfi állt a kapuban aktatáskával.

A paraszt abbahagyta a cséplést, és halkán azt mondta:

- Aktatáskás.

- Az - mondta a diák -, a körzeti ellenőr.

- Nem harap a kutya? - kérdezte a himlőhelyes.

A paraszt mondta, hogy nem, és rászólt a kutyára.

- Jó napot, Kutas elvtárs - köszönt a diák. A paraszt is mondta: Jó napot.

- Na, megy a munka? - kérdezte Kutas, és biccentett.

- Megyeget - mondta a diák.

- Hány keresztre kapott maga engedélyt? - kérdezte Kutas a parasztot.

- Tizennégyre.

- Nem több ez?

- Nem több - mondta a diák -, megszámloltuk.

- Hányasával rakta a kereszteket?

- Tizennégyesével - mondta a diák -, itt annyival szokás.

- Nem tizennyolcasával?

- Nem. Tizennégyesével.

- Annyival - tette hozzá a paraszt, és a hangja remegett.

Megint a diák szólalt meg:

- Nagyon szép rozs. Először én is többnek néztem.

Kutas megnézte az elcséplelt kéréket. Sokáig morzsolgatta a kalászokat, aztán biccentett. A legalsó kéréket kihúzta, hogy nincs-e valami alátéve.

- Hány zsákkal van? - kérdezte aztán.

- Tizeneggyel - mondta Illés Ézsaiás.

- Mennyi lett?

A diák belenézett a papírjaiba, és megmondta a számot.

- Mérjük le - mondta Kutas.

Pontosan annyi lett.

- Nyissa ki a padlást.

- Nincs ott semmi... egy kis hajma meg régi lószerszámok.

- Azt mondtam, hogy nyissa ki a padlást.

- Na, nyissa már ki - mondta a diák szelíden.

A himlőhelyes felment a padlásra.

A paraszt lent maradt a diákkal.

- Nekem fáj a lábam - mondta a paraszt.

- Tudom - válaszolta a diák.

Kutas lejött a padlásról, és megnézte a lakást is. A konyhában talált egy zsákot. Félig volt valamivel.

- Ebben mi van? - kérdezte.

- Tavalyi bab - mondta az asszony.

- Kösse ki.

Az asszony kikötötte. Kutas belenyúlt, egy darabig nézegette a tenyerén a babot, aztán visszapergette a zsákba.

- Jól van - mondta. Elővett egy füzetet, beleírt valamit, aláíratta a diákkal, és elment.

A paraszt megint csépelni kezdett. A mozdulatai sokkal vidámabbak lettek.

- Egy tyúkot is fejbe kellene kólintani - mondta később.

A diák megrántotta a vállát.

- Éntőlem!

- Maga zsidó? - kérdezte aztán a paraszt, és hirtelen hozzátette: - A neve miatt gondolom.

- Nem, unitárius vagyok - mondta komolyan a diák.

- Az meg miféle szerzet?

- Semmilyen. Egy vallás. De az mindegy, nem?

- Az aztán tényleg mindegy - mondta a paraszt, és bement a feleségéhez.

Az asszony kijött később, és elkapott egy tyúkot.

- Úgysem tojik rendesen - mondta.

Két óra felé készült el az ebéd, éppen mázsáltak, mikor az asszony kiszólt.

- Ha meg nem sérteném, egy kis ebéddel megkínálnánk - mondta a paraszt.

- Köszönöm - mondta -, hoztam ennivalót.

- Mégis, egy kis meleg étel - mondta az asszony, de a diák a fejét rázta.

- Nem.

A paraszt megrántotta a vállát, és bement.

Negyedóra alatt végeztek az ebéddel, a diák zsíros kenyeret evett zöldpaprikával.

- Kicsit elfáradtam - mondta estefelé a paraszt -, de most már mindjárt meglesz.

- Szépen dolgozott - mondta a diák, és megint segített fölmerni a rozsot.

- Kész - mondta aztán a paraszt, de nem mosolygott. Nézte a diákot. - Tizennégy zsákkal még nem mértünk le.

- Hova akarja vinni? - kérdezte a diák.

A paraszt egy darabig hallgatott, aztán megismételte:

- Tizennégy zsákkal még nincs lemérve.

- A padlásra akarja? - kérdezte a diák.

- Oda - mondta a paraszt.

- Az összeset?

A paraszt sokáig nézte a diákot, aztán megrázta a fejét.

Hátrament a pajtába, szétdobálta a szénát, és valamit matatott. A diák közelebb ment. Lidi Kovács elkotorta a földet. Deszka volt alatta. Fölemelte a deszkákat, és belenézett a verembe.

- Ezt a tizennégy zsákot ide kellene - mondta.

- Nem dohosodik meg? - kérdezte a diák.

- Nem - mondta Lidi Kovács -, két zsák búza is van lent. Ki van bélelve deszkával.

Lidi Kovács fölsegítette a diák vállára a zsákokat.

- Nem nagyon nehéz?

- Ezek kicsi zsákok. Zsákoltam már máskor is.

Tizenkét zsákkal a padlásra vittek, tizennégygel a verembe. A diák kicsit lihegett a végén. Aztán elővette a papírjait.

- Gyűjtsen csak egy szál gyufát - mondta a parasztnak, mert már sötét volt.

- Hat mázsa húsz kilója lett tisztán, érti? - mondta a diák, és zörgött a papírokkal a gyufa fényében. - És délután kettőkor befejeztük.

- Értem - mondta a paraszt. - Hat mázsa húsz, és délután kettő. A zsúpot meg majd gyorsan fölrakom.

- Az bizony jó lesz.

A diák berakodott a táskájába, és kezét nyújtott.

- Egy kis vacsorát elfogadhatna - mondta a paraszt.

- Nem, várnak otthon - rázta a fejét a diák, a sötétben nem lehetett látni, hogy mosolyog-e.

- Legalább egy pohár bort - erősködött a paraszt.

- Az jó lesz - mondta a diák.

A kis parasztszobában barátságos fények úszkáltak. A két férfi az asztal mellett ült, az asszony a férje mögött állt. A diákot nézte. Éppen úgy ült, mint az ura, fáradtan a könyökére támaszkodott. Lidi Kovács kitöltötte a bort.

- Egy csöpp noha sincs benne - mondta.

- Igyék, édes fiam - mondta az asszony.

A diák hálásan ránézett.

A kapuban még azt mondta a paraszt:

- Ne kerülje el a házunkat, ha erre jár.

- Nem kerülöm - válaszolta halkan a diák, és nagyon fáradtan elmosolyodott.

A KŐFALON TÚL

- Egy Eszter nevű lányt szeretek - mondta Halmai -, az állomásfőnökünk rokona. Tanítónő különben, és nagyon szép melle van.

- Fogd be a pofád! - sziszegte Albert.

- Csak azért mondom, hogy tudjátok - folytatta alázatosan Halmai -, ha megdöglének itt, szóljatok neki.

- Nekünk is van nőnk, kispofám - mondta Mirkó, oldalra fordított fejét kissé megemelve, nem tudta, a hangja eljutott-e Halmaihoz, mert nagyon halkán beszélt. Az biztos, hogy Albert hallotta, mert ő feküdt középen, jobbra tőle, alig pár centire Mirkó - a könyökük időnként összeért -, balra, kissé távolabb Halmai.

Egy árok menedékes, fűvel benőtt oldalában feküdtek, lábuk beleért a vérehulló fecskefüvel és sással benőtt pocsolyába.

- Látsz valami mozgást? - kérdezte Albert.

- Nem. Bizonyára mozdulatlanul lesnek - felelte Mirkó, és kicsit följebb mászott, vállával elérte az árok szélét.

- Csússz vissza! - dühöngött Albert, és Mirkó azonnal engedelmeskedett.

- A falig sem tudunk eljutni észrevétlenül - mondta Halmai -, hát még a falon át.

A másik kettő nem szólt, talán azért, mert a felhők közül kivillant a hold, ezüst derengés rebbent át a tájon, az árnyékok élesebbek lettek.

A kerítés meg az árkuk között egy szemmel láthatóan művelés alatt álló földdarab húzódott, bár különös gazdája lehetett, hiszen összeviszsa, minden rendszer nélkül vetett a földjébe kukoricát, napraforgót meg úri tököt. A tök indái befolyták a földet, a szőrös leveleken harmatcseppek csillogtak. Imitt-amott néhány szál kukorica szökött az égnek - az árokból irdatlan magasnak látszottak -, a felcsillanó holdfényben jól látták: némelyik száron két szépen fejlett cső sötétlik.

- Bevethette volna az egész kukoricával - mondta Mirkó.

- Nyilván nem engedték - vélte Albert, de a hangján érezni lehetett, máson gondolkozik, s azonnal meg is kérdezte: - Milyen magas lehet a kerítés?

- Kettő, kettőötven között - mondta Halmai.

Kis csend után Mirkó hozzátette:

- Annyi.

- Azt hittem, bakot kell állnunk - mondta Albert.

- Egy ember is fel tud mászni - hallatszott Mirkó hangja.

A hold megint elbújt, a kökerítést csak a fölötte világosan felsejlő égből érezték.

- Valamelyikünknek előre kell menni - mondta Albert.

- Megyek - mondta szinte azonnal Mirkó.

- Ne ugrálj - suttogta tompán Albert -, az elsőt majdnem biztos, hogy lelövik.

Csend ereszkedett közéjük, az éjszaka titkos eredetű neszei felerősödtek, a megfeszített hallóidegek pattogtak a fülükben.

- Tökszárból klassz dudát lehet csinálni - mondta Halmai.

- Micsoda? - kérdezte Albert, s csak ezután jutott tudatáig a mondat, mert azonnal hozzátette:

- Nem vagy normális.

Úgy tetszett, közben mosolyog, s nagyon szereti Halmait az ide nem illő gondolat miatt.

- Mit gondolsz, a kerítésig ér a tökföld? - kérdezte Mirkó.

- Azt mondták, egy dülőút elválasztja a földet meg a falat - mondta Albert.

- Sehol se látni őrtornyokat - fordult feléjük Halmai, s amazok hangtalanul bólintottak, az őrtornyok hiánya őket is izgatta; az ellenfél legkisebb jelzése, létének legparányibb bizonyítéka megnyugtatta volna őket.

A kőfal azonban mozdulatlanságba dermedt. Lőrés nem látszott rajta, s fölötte is csak a világosabb, egyszínű felhőktől tarkított eget látták; sem egy fa, sem egy épület körvonala nem sötétlett fölötte.

- Lehet, hogy nem puskával lőnek - mondta Albert.

- Hát? - kérdezte Halmai meglepődve, mint akit lehangol minden másfajta halálnem.

- Nem mindegy? - nevetett Mirkó. - Akármivel lőnek, megdögölhetsz.

Albert hangja fagyosan csengett, a magányos napraforgók és sötét kukoricaligetek különös jelentőséget kaptak tőle.

- Lehet, hogy mérgezett nyíllal lőnek. Esetleg lézerrel. Egy hang sem hallatszik.

Nem válaszoltak, elképzelték, ahogy valamelyikük csendben összerogy, s mozdulatlanul fekszik a tökindák között.

- Sorsot kell húznunk - mondta Albert -, én mindkettőtöket egyformán szeretlek, és tudom, ti is szerettek engem.

- Ne hülyéskedj - mondta Halmai, a hangja elvékonyodott.

- Nem hülyéskedik - mondta Mirkó -, te is tudod, hogy így van.

Hallgattak, tudták, Halmai miért szólt: ezekben a percekben nem szabad arról beszélni, hogy szeretik egymást.

- Húzzál - mondta Albert.

Három gyufaszál látszott a mutatójúja meg a hüvelykujja csíptetőjéből.

Mirkó húzott.

- Egész - mondta.

- Te jössz.

Albert Halmai elé tartotta a két szálat, Halmai gondolkodás nélkül húzott, a másik kettő azonnal látta, a rövidet húzta.

- Megyek - mondta, a hangja rekedtesen csengett, s azon nyomban kúszni kezdett előre.

- Állj - mondta Albert.

- Mit akarsz?

- Ez így nem igazságos.

- Úgy van, nem igazságos - helyeselt sietve Mirkó, érezte, a lehelete forró lett, közelebb csúszott a másik kettőhöz, szinte már Albert hátán feküdt. - Én három közül választottam, sokkal kisebb esélyem volt, hogy én húzom a rövidebbet.

- Ne hülyéskedjete - mondta Halmai.

- Nem hülyéskedünk. Dugjál te is - mondta szigorúan Albert, és három gyufaszálat nyomott Halmai kezébe. - Az egyiket törd el!

Megint húztak. Albert határozott kívánságára előbb Mirkó, utána ő. A rövidebb Halmainál maradt.

- Ez a sors. - Halmai nevetni próbált, és felemelte az eltört gyufaszálat.

- Úgy lenne igazságos - mondta Mirkó -, ha még egyszer húznánk.

Halmai nevetett, ez a nevetés már jobban sikerült, mint az előbbi.

- Fölösleges. Akármelyikőtök húzná, kettő-egy ide. Szevasztok, srácok.

Könnyed akart lenni, ez a „szevasztok, srácok”, mégis nagyon súlyosan hullott eléjük. Megszorították a kezét.

- Ne csinálj hülyeséget - mondta Albert -, óvatos légy.

- Az az Eszter biztosan nagyon szeret téged - suttogta Mirkó.

Ez a mondat is fölösleges volt, mindhárman a földhöz szorították az arcukat. A föld jó hűvös volt.

Halmai elindult, éppen alkalmas volt a perc, a holdat sötét felhő takarta. Angolnamozdulatokkal csúszott ki az árokból, a másik kettő szívszorongva leste, a tökindák alig hallható súrlódását recsegő zörejnek érezték.

Kisütött a hold. Halmai megmerevedett, bal válla egy napraforgó vaskos tövének támaszkodott, lába beakadt a tökindák közé. Nem merte magát elengedni, azt gondolta, ha meglazítaná izmait, a lábára tekeredő tökindák vad ropogással törnének össze.

Félt.

Eszterre gondolt. Puha mozdulatokkal járt az asztal körül, egy pohár vizet adott neki, s Halmai pontosan emlékezett, a mozdulatban, ahogy a poharat odanyújtotta, sokkal több volt, mint amennyit egy pohár víz odanyújtása föltételezhet.

Csak tűnjön el a hold - gondolta Halmai. A kökerítést nézte, úgy érezte, árnyak mozognak a fal fölött. Visszafojtotta lélegzetét.

Tintakék felhő kúszott a holdra, Halmai megmozdult a szinte tökéletesnek látszó sötétségben.

Kukoricaszárak között kúszott, az éles zöld levelek zizegtek.

- Hol van? - kérdezte Albert.

- Nem látom - mondta Mirkó.

Előbbre kúsztak, fejük kiemelkedett az árokból.

Kisütött a hold, már nem volt idejük visszacsúszni, fejüket a nedves fűre nyomták.

Sziszegő hangok úsztak hozzájuk, különös füttyjelek. Albert összerándult.

- Lövik - mondta, de fejét meg sem mozdította, belebeszél a nedves fűbe.

Mirkó nem válaszolt, Albert megrémült, nem törődve a veszéllyel megemelkedett, feléje fordult.

- Mirkó!

- Csend - suttogta Mirkó -, ez egy madár. Éjszakánként gyakran hallottam. Apám a nevét is megmondta.

A füttyjelek nem szűntek, most már mind a ketten előrefigyeltek, próbálták az árnyak közül kikeresni Halmaid. Mereven figyelték a növényzet apró rezzenéseit, már-már megszólították egymást, hogy ott van, aztán mégsem szóltak, amit észrevettek, csupán egy nagyobbra nőtt tők sötét foltja volt.

A holdfényben most már jól látták a kőfal meg a föld között húzódó dűlőutat, a kocsi-kerekektől kimart két homoksáv világosan fénylett.

- Az úton nem tud átjutni - mondta Mirkó -, biztos észreveszik.

- Még ketten vagyunk! - mondta Albert, a hangja elszántan csengett.

Most határozottan hallották a tökindák ropogását.

- Ott van! - suttogott diadalmasan Mirkó.

Megnyugodtak, eszükbe sem jutott, hogy Halmaid a kőfalon belülről is megláthatták. Nem vették le szemüket barátjuk jól kirajzolódó sötét sziluettjéről, mereven, szinte pislogás nélkül bámulták akkor is, amikor megint felhő takarta a holdat.

Halmai nem mozdult.

Lehet, hogy öt perc, de az is lehet, hogy órák teltek el.

- Mi van vele? - kérdezte Mirkó.

- Nem tudom - mondta Albert, aztán kis szünet után hozzátette: - Itt várj.

Előrekúszott.

Mirkónak úgy tűnt, Albert hihetetlenül nagy zajt üt, a fűre szorította az arcát, nem is sejtette, mennyire megkönnyebbülne egy puska dörrenésétől.

Aztán elült a zaj, Mirkó újra felemelte a fejét, látta a tökindák között Albert mozdulatlan testét, de egy pillanatig sem hitte, hogy ez a test élettelen. Nem tudta elképzelni, hogy Albertnek valami baja essék. Elöl, pár lépésre a dűlőúttól meglátta Halmaid is. Halmairól könnyebben el tudta képzelni, hogy már halott, de akkor - majdnem fölkiáltott örömeiben - Halmai megmozdult, fölegyenesedett, két hosszú lépéssel átugrott a világos dűlőúton, és a kőfalhoz lapult. Mirkó látta, hogy Albert lehúzza a fejét.

A kőfal sötét árnya alatt alig látszott Halmai.

Remegtek.

Egy pillanat, és fel kell ugrania a falra.

Halk füttyenések, távol hirtelen villanás, a kerítés fekete csíkja a villanás után fénylőn égett Mirkó szemében. Villámlik - mondta magában. Szerette volna, ha vihar kerekedik. Minden egyszerűbb lenne.

Halmai ebben a pillanatban dobta fel magát a kerítésre, Mirkó foga összecsikordult, Albert felől tompa kiáltást hallott, mintha azt mondta volna: Halmai!

Mit csinál ez az állat! Halmai a kerítés tetején feküdt, az arcát fektében a kőfalon túlra fordította.

Lelőtték - gondolta Mirkó -, nyilván lelőtték, különben már régen beugrott volna. Albert arcán nagy cseppekben folyt a veríték.

Halmai megmozdult. Lassan felemelkedett a kőfalon. Befelé lógatta a lábát.

A marha, azt hiszi, majálison van - dühöngött Albert, s kicsit megemelte a felsőtestét.

Halmai hátrafordult, széles ívben intett.

- Gyertek - kiáltotta.

Azonnal fölálltak, lassú léptekkel indultak a kőfal felé.

- Mi van? - kérdezte a fal alatt Mirkó. Fojtott hangja nevetségesnek tűnt.

Halmai hangosan nevetett, az arcát nem lehetett látni, mert nem fordult feléjük.

Egyszerre kezdtek mászni, Mirkó ért fel előbb.

A három ember sziluettje sötéten villogott a kőfal felett. Ültek a falon, lógatták a fejüket. Körülfolyta őket a tücsökciripelés meg az éjjeli madarak titokzatos füttyögése.

- Mehetsz a nődhöz - mondta Mirkó.

- Most már biztos, nem kellek neki.

- Talál magának mást. Könnyen találhat, szép melle van - mondta Mirkó, s mindhárman nevetni kezdtek. Magukban nevettek, halkán, csak a hátuk rázkódott.

- Egye meg a rosseb - mondta Albert.

A három kőfalon ücsörgő alak hátulról is nagyon szomorúnak látszott.

MIT AKAR EZ A KEREK ARCÚ?

- Ha odaülnék? - kérdezte a kerek arcú, akinek mongolos, kissé lágy vonású arcán a kegyetlenségnek nyomát sem lehetett látni.

Éva maga alá húzta a lábát, a labilis, háromlábú szék megcsikordult a kövön. Lulu mozdulatlanul ült, oldalvást a fekete szemüveg mögül Évára nézett.

- Drága haverom - mondta egy részeg, és egy porhanyós arcú, kövérkés fiatalembernek átfogta a vállát. A porhanyós arcú nem figyelt a részegre, könnyed mozdulattal megrántotta a vállát, és tovább magyarázott. A részeg még egyszer próbálkozott, de a porhanyós arcú rászólt:

- Mész a francba.

- Naná, a francba... hehe... jól megmondta, mi? A francba!

A kerek arcú fél fordulatot tett a székén, aztán csak úgy ültében közelebb húzta a lányok asztalához.

- Te nagyon rendes lány lehetsz - mondta Évának.

Lulu elnevette magát, a fekete szemüveg mögött is látszott, hogy a szeme is nevet.

- Mit röhögsz? - kérdezte Éva.

- Semmit, csak úgy.

- Ki kérte az Unicumot? - kérdezte a presszós nő. Kövérkés, kelttészta-húsú nő volt, kicsit nyúzott, nem illett a presszópult mögé, de szemmel láthatóan jól érezte magát. Ettől függetlenül nem illett oda.

- Én kértem - mondta a részeg, és megbökte a porhanyós arcú vállát. - Igaz? Én kértem!

- Magának nem adok - mondta a presszós nő. - Ki kérte?

- Különben tökéletesen mindegy, hogy rendes vagyok-e vagy sem. Nem gondolod?

- Egyáltalán nem mindegy. És rendes is vagy. Hiába röhög a barátnőd, rendes vagy.

- Én? Min röhögök én? - kérdezte Lulu.

- Ha levennéd a szemüvedet - mondta neki erre a fiú -, olyan lennél, mint egy várkisasszony... egy olyan csúcsos, fátylas sapka kellene a fejedre és egy trubadúr az ablakod alá.

- Nekem?

- Persze.

Lulu levette a szemüvegét. Pöttyök fénylettek a szemében kék szeme volt.

- Most olyan vagyok? - kérdezte.

- Most olyan - mondta a fiú.

Éva kuncogott.

- Mit nevetsz? - kérdezte a fiú.

- Semmit... eszembe jutott a tegnap este.

Megint nevetett, most már fanyarul.

- Na és? - kérdezte agresszíven Lulu.

- Semmi na és! Csak eszembe jutott.

A fiú hol az egyikre, hol a másikra nézett, a rövid, néhány szavas beszélgetés bezárt valamit előtte, érezte, hogy kiszorult a társaságból, de ez most különösképpen nem zavarta - máskor ilyenkor mindig zavarba jött vagy elszomorodott, nagy távolságot érzett maga és mindenki más között - most otthonosan nézte a két lányt.

- Nézd, a mongol leszólította a lányokat - mondta a szomszédjának a porhanyós arcú, és közben elismerően, jóságosan mosolygott. Hangosan mondta, a fiú feléje fordult, és rámosolygott. A mozdulat elején még nem tudta, hogy mosolyog majd, de meglátta a porhanyós arcú arcát, és elmosolyodott.

- Kérsz valami piát? - kérdezte az asztalok fölött a porhanyós arcú.

- Persze, Unicumot - válaszolt a fiú. - És te?

- Én is Unicumot! - kiabált vissza a másik.

- Egy Unicumot a mongolnak.

A kelttészta-húsú presszósnő hátat fordított, és levette a polcra az unicumos üveget. Hátról is látszott, hogy nevet.

- Neki is egyet - intett a porhanyós arcú felé a fiú, mikor a presszósnő visszafordult.

- Már kitöltöttem - mondta.

- Ismered? - kérdezte Éva a fiút.

- Kicsodát?

- Azt a szivart, aki az Unicumot kérte.

- Nem.

- Együtt ittatok?

- Nem, most látom először. Jópofa, nem? Különben csak titeket ismerlek.

- Minket? Ne hülyéskedj - mondta Lulu.

- Persze.

- Te például várkisasszony vagy, nem hallottad? - mondta Éva.

- Csak ha leveszi a szemüvegét. Egyébként gyors- és gépiró vagy... de gyorsírní nem tudsz...

- Honnan tudod? - kérdezte csodálkozva Lulu.

Éva a fiú felé fordult, összehúzott szemmel nézte.

- Csak úgy... Tudom.

- Beszéltél rólam valakivel?

- Nem.

- Láttál valakivel?

- Tegnapelőtt. Egy autós pacákkal.

- A Jencivel? Ismered a Jencit?

A mongol arcú elnevette magát, kicsit előrehajolt, csukott szájjal nevetett.

- Nem látod, hogy hülyéskedik - mondta Éva -, sohasem látott. Bedőltél.

A presszós nő megállt mellettük.

- Melyik asztalra tegyem az Unicumot?

- Hát erre - mondta a fiú.

- Persze hogy erre - tette hozzá Éva. - És nekünk is hozzon egy üveg sört.

- Tényleg hülyéskedtél? - kérdezte Lulu.

- Dehogyan.

- Akkor mondd meg, hogy nekem mi a foglalkozásom - nézett rá Éva.

- Te, szeplős királynő, te műszaki rajzoló vagy.

A két lány felszabadultan nevetett.

- Mellélőttél.

- Miért, nem az vagy?

- Nem.

- Hát akkor mi vagy?

- Az előbb megmondtad: rendes lány!

A fiú azt várta, hogy megint nevetnek, de nem nevettek. Komolyan néztek rá, Éva szeme derűs volt és nyugodt, Lulu szemét nem látta, mert Lulu megint feltette a szemüvegét.

- Mi volt tegnap este? - kérdezte kis szünet után a mongol arcú, a hangja nem volt teljesen természetes, mintha elvesztette volna a biztonságát.

- Milyen tegnap este?

- Az előbb mondtad... hogy eszedbe jutott a tegnap este.

- Ja, az semmi, mellékes...

- Elmondhatod - mondta szigorúan Lulu, a szája kicsit megvetően lefelé görbült.

- Hát bejött hozzám Lulu, és azt mondta...

- Mit mondott?

- Azt mondta, hogy „jaj, de jól megtömték”, ha annyira kíváncsi vagy.

- Micsodát?

- Azt, hogy jól megtömték, süket vagy!

- A várkisasszony - mondta Éva.

- Na és te? - kérdezte a fiú Évától.

- Hogyhogy én?

- Te mit csináltál tegnap este?

- Ültem és röhögtem.

A fiú várakozó, feszült tekintettel nézte Évát, segélykérően - a lány nem szerette ezt a tekintetet, így csak a gyenge férfiak szoktak nézni, az erőtlének, a tátott szájúak, az igazi férfiak birtoklóan és magabiztosan néznek, határozottság van bennük, szilárdság, aminek jó engedelmeskedni. Ez a fiú segélykérően nézett.

- Talán azt akarod megtudni, hogy szűz vagyok-e! - folytatta a lány, s ennek a hangnak csak felszínén fénylett valami kedélyes máz, belül gyilkos volt és gyűlölködő.

- Tudom, hogy nem vagy szűz.

- Ó, nézd a kis mindentudót, talán csak nem egyenesen Delphiből jöttél?!

- A klasszikus műveltség mindig örömmel tölt el - mondta a fiú szomorúan. - Majd gondolkozzál rajta később, hogy most miért utáltál meg. Jó?

Éva elfordította a fejét, máskor nem szokott adós maradni a válasszal - és nemcsak a sablon-szövegek kész tárházából tudta előhúzni a válaszokat, az agya gyorsan váltott, és pillanatok törtrésze alatt tudta elválasztani a lényegtelen a lényegestől. Most mégsem szólt. Falat érzett maga előtt, amiről mindenféle válasz üres, banális puffanással pattant volna vissza.

Mit akar ez a kerek arcú, miért ült ide?

- Te tulajdonképpen ki vagy? - kérdezte Lulu.

Őszinte érdeklődés csengett a hangjában és rokonszenv. A rokonszenv nem a kerek arcúnak szólt, csak a szituációnak, amelybe mégis az ő révén kerültek. Lulu megérezte, hogy Éva most alulmaradt, és örült neki. Két nő barátságában vagy barátkozásában sohasem lehet mindkét fél egyenrangú. Az egyik alárendelt. Ez az alapja az egykori barátnők szívós gyűlöletének.

A kerek arcú nem örült ennek a parányi, de jól megérezhető rokonszenvnek.

- Nem szoktam ide járni, most vagyok itt először.

- Nem ezt kérdeztem, azt kérdeztem, ki vagy!

- Hogyhogy ki vagyok?

- Például elárulhatnád a neved.

- Ja, igaz, elfelejtettem bemutatkozni - mondta a fiú, és kicsit megemelkedett a széken, észrevehetően gunyorosan -, Illés Ézsaiás vagyok.

A két lány hangosan felnevetett, egyik sem hitte el, hogy így hívják a kerek arcút, bár Éva szerette volna, ha valóban így hívják, ez a nevetséges név sok mindent feloldott volna benne. Azt mondta:

- Miért nem Jézus Krisztus mindjárt!

- Nem Jézus Krisztus - mondta komolyan a fiú -, Illés Ézsaiás.

- Mutasd a személyidet - nyújtotta a kezét Lulu.

A személyiben tényleg ez a név állt: Illés Ézsaiás.

- Próféta úr - mondta Éva, és most meleg volt a hangja, Lulu grimaszt vágott rá.

- Hogy szoktak becézni?

- Sehogy. Illésnek hívnak vagy Ézsaiásnak.

- Ézsike - mondta Lulu, és röhögött.

Éva erre összehúzta magát, furcsán fintorgott, és azt mondta:

- Hülye!

- Mi, micsoda? Ki a hülye? - kérdezte Lulu.

- Te, te vagy.

A fiú erre jóízűen nevetett, és azt kérdezte:

- Nem akartok valamit inni?

- De, valami erőset - mondta Éva.

- Konyak jó lesz?

- Jó.

A presszós nő után egyensúlyozott az összevissza álló székek között, néha meglökött egyet.

- Mondjál valamit magadról - mondta Éva.

A fiú megvárta, míg a presszós nő az asztalra teszi a poharakat, aztán előredűlt, a combjára könyökölt.

- Mit?

- Valami lényegeset. Mit tudom én.

A mongol egy darabig a falat bámulta, aztán elhúzta a száját, és alig észrevehetően legyintett.

- Nem jut eszembe semmi.

- De, most, amikor legyintettél, eszedbe jutott. Igaz?

- Igaz.

- Akkor mondd el.

- Marhaság.

- Nem baj, csak mondd.

- Egyszer sráckoromban egyedül mentem az országúton. A háború után történt közvetlenül. Nagy szénásszekerek jöttek velem szemben. Magyar hadifoglyok ültek rajtuk. Géppisztolyos katonák őrizték őket. És akkor a gomb...

- Miféle gomb?

- Mondom, hogy marhaság... mindegy... az egyik öreg magyar katona leszakította a sapkarózsáját, egy piros-fehér-zöld sávós gombot, és oda dobta elé.

- Na és?

- Nem mertem fölvenni. Féltem a katonáktól.

Kis ideig hallgattak. Lulu szeme nem látszott a szemüveg miatt, Éva hunyorgott. A porhanyós arcú megint átkiabált az asztalok fölött:

- Szótlán vagy, mongol!

A fiú feléje fordította az arcát, és elmosolyodott, de látszott rajta, hogy nem figyel oda.

- Aztán másnap, meg utána hetekig kijártam oda a gombot keresni. Bőgve csúszkáltam a fűben, de sohasem lett meg.

- Aztán mi történt? - kérdezte Lulu.
- Semmi - válaszolta a fiú -, semmi sem történt. Ezenkívül semmi.

Lulu egy darabig az ujjait vizsgálgatta, aztán azt kérdezte:

- Ezt miért mondtad el?
- Azt akartátok, mondjak magamról valami fontosat.
- S ez fontos volt?
- Igen, nagyon fontos volt - mondta Éva.

Lulu megrántotta a vállát.

- Nem vagytok normálisak!
- Jobb lesz, ha hazamegy - mondta a presszós nő a részegnek.

A részeg ott imbolygott a pult előtt, kezével néha nekitámaszkodott az üveglapnak, de csak egy pillanatra, mintha azt próbálgatná, meg tud-e állni támaszkodás nélkül. Nem nagyon tudott.

- Persze - mondta a porhanyós arcú -, hazamegy, és szunyál egyet.

Barátságosan megveregette a részeg karját.

- Az én fiamnak kétsövű vadászpuskája van - mondta a részeg -, idejön, és dirr-durr... végetek.

A mutatóujjával megcélozta a presszóban ülőket, és kiabált: dirr-durr!

- Jézusmária, szíven talált! - nevetett Lulu.
- Kétsövű vadászpuskája van... az én fiamnak...
- Meg egy részeges apja - mondta a porhanyós arcú. - Idejön a fia, és dirr-durr, két akkora pofont leken magának, hogy arról koldul.
- Meglehet - mondta sokkal halkabban a részeg -, dirr-durr, meglehet...

A nyitott ajtóban megjelent egy fiatalember. Jóképű srác volt - cérna nyakkendőt viselt.

- Nem ez a fia, fater? - kérdezte a porhanyós arcú.

A cérnanyakkendős sértődötten nézett körül, nem értette, mi történik. Mindenki ránézett, a lányok is. Elnevették magukat.

- Szia, Petya - mondta Éva -, nem is tudtuk, hogy kétsövű vadászpuskád van.
- Miféle vadászpuska?... Mit marhaskodtok!
- Az öreged mondta.

- Ez nem az én fiam - integetett büszkén a részeg -, az én fiam egy vállas, bikaerős kölyök. Ilyen válla van.

Mutatta a kezével, hogy milyen.

Petya lebiggyesztette a száját, és elfordult.

- Orfeumban kellene mutogatni azt a gyereket - csóválta a fejét a porhanyós arcú -, olyan válla van, mint egy bivalynak.
- Ahogy mondja - gesztikulált a részeg.

Petya leült a lányok asztalához, a mongol arcúnak kicsit el kellett húznia a székét, hogy helyet adjon neki. Éva felé húzta.

- Lebögtél a vállaiddal - röhögött Lulu.

Petyának széles válla volt; jókötésű kölyök - gondolta a mongol arcú.

- Ez itt Illés Ézsaiás, ő meg Petya - mondta Éva.

A két fiú kezét nyújtott kényszeredett mozdulattal.

- Megvan? - kérdezte Petya Évától.

Éva bólintott.

- A srácok a Hangulatban lesznek, majd átmegyünk.

- Jenci is? - kérdezte Lulu.

- Jenci is - válaszolta Petya.

- Lányok kik lesznek? - kérdezte Éva.

- Lesznek.

A mongol arcú kényelmetlenül érezte magát, fészkelődött a széken. Aztán intett a presszós nőnek.

- Fizetek.

- Te is eljöhetsz - mondta neki Lulu.

- Dehogyan jöhet, nem jöhet! - mondta hirtelen Éva.

A fiú fizetett, s csak aztán kérdezte:

- Hova?

- Nem mindegy, hogy hova? - mondta Éva. - Jobb, ha nem jössz.

Petya a fiúra nézett, s kicsit fölényesen, a tolakodónak kijáró visszautasítással mondta:

- Régi brács, évek óta együtt vagyunk.

- De Éva nem megy - mondta a mongol arcú.

- Hogyhogy nem jön? Mi? Éva!

- Lehet, hogy nem megyek.

- Azt nem lehet. Kit húzunk elő helyetted?!

- Szóval helyettesíthetőnek tartasz?

- Alkalmankint igen! - mondta gúnyosan Petya, és Illés Ézsaiáshoz fordult.

- Ti régóta ismeritek egymást?

- Persze, régóta.

- Marha régóta - mondta Lulu -, most ült ide az asztalhoz.

- Mindegy - legyintett Petya -, de te jössz?

- Naná - mondta Lulu.

A porhanyós arcú felállt, odament a pulthoz, és elindult kifelé. A mongol arcú széke mögött megállt, a vállára tette a kezét, és azt kérdezte:

- Nem jössz?

- Még nem - válaszolta a fiú -, kicsit még maradok.

- Na, akkor szia!

A fiú hosszan nézett utána, és azt mondta:

- Kár, hogy elment.

- Miért kár? - kérdezte Éva.

- Csak. Nem tudom, miért.

Petya fölállt, Évát nézte.

- Mi akkor megyünk.

Lulu igazgatta a haját, a cigarettáját a kezításkájába gyömöszölte.

- Szia.

Már az ajtóban voltak, mikor Éva hirtelen felugrott.

- Várjatok, én is megyek!

Azok ketten megálltak, kifele bámult mind a kettő, nem szóltak semmit.

- Jobb, ha megyek - mondta a mongol arcúnak Éva.

Egy darabig állt előtte, nézte a fiú arcát, de az nem szólt egy szót sem. Megrántotta a vállát, és elment.

A mongol arcú az asztalra könyökölt, mutatóját végighúzgálta a fehér terítőbe szőtt kék vonalakon.

- Szabad? - mondta neki a presszósno.

Hátradőlt a széken. A presszósno lerázta a terítőről a hamut, az üres poharakat tálcára rakta. Mikor elment, a fiú nem dőlt előre, mert így éppen az arcába sütött a nap. Aztán fölállt és elment. A presszósno ellenségesen köszönt neki.

Egy óra múlva jött vissza Éva. Az ajtóban megállt, körülnézett, aztán odament a pulthoz.

- Egy duplát kérek.

- Nem ül le, Évike? - kérdezte a presszósno.

- Nem, inkább állok.

A presszógép sistergett, Éva a kelttészta-húsú nő kövér kezét nézte, ahogy szorította a fekete fogantyút, és piszkos szélű körme elkékült a töredezett vörös lakk alatt.

- Ez a kerek arcú máskor is ide szokott járni?

- Nem, most láttam először - mondta a presszósno.

Egy darabig nézték egymást a gép fölött, aztán a presszósno elfordította a fejét. Csak akkor szólalt meg újra, mikor a cukrokat rakta a csésze mellé:

- Már van ereje a napnak, Évike, vigyázni kell a szeplőkkel!

Barátságosan a lányra mosolygott, és eléje tolta a kávé.

- Igen - mondta Éva, és végighúzta ujjait az orra tövéén. Arra gondolt, hogy nemsokára kezdődik a strandidény, s akkor majd zöld orgonalevelet ragaszt az orrára.

BÚBOS PACSIRTA

A kerekarcú a téren állt a Duna mellett, a bőrét átjárta a jó hideg, friss levegő. Fehéren szikrázva ragyogott a hó, az ég világosszürke buráján átsütött a nap.

A kerekarcú egy helyben toporgott a hóban. Nyakát mereven oldalt fordította, görcsök tekergőztek a bőre alatt, izmai természetellenesen megfeszültek.

Jó lett volna ebben a tiszta ragyogásban ernyedten, a tisztaság meg a fény részévé válva állni.

Csiszegj-csoszogj, Ézsaiás - mondta magának öntudatlanul, és meggörnyedt, a rágóizmai megfeszültek. Úgy érezte, nagy, szürke kő lebeg fölötte... el kellene lépni... Ugyan, hiszen nincs is kő. A kő zuhant feléje, Illés Ézsaiás gyorsan oldalt lépett - aztán nevetni kezdett - micsoda marhaság - gondolta magában -, micsoda marhaság!

- Nézd, apa, egy madár - mondta a kisfiú a templom előtt, és rángatta az apja kezét -, sapkája is van.

Illés Ézsaiás örült a hangnak, arra fordult, amerre a kisfiú mutatott.

Ni csak, búbos pacsirta, mondta magában, és azonnal elernyedtek az izmai.

- Milyen madár? - kérdezte a kisfiú.

Az apja nézte a madarat, és nem szólt.

- Milyen madár? - kérdezte még egyszer a kisfiú.

Egyszerre szólalt meg most Illés Ézsaiás és egy hosszú, fekete kabátba öltözött férfi. A fekete kabátos azt mondta:

- Pipiske.

Illés Ézsaiás ugyanakkor:

- Búbos pacsirta.

A kisfiú hol az egyikre, hol a másikra nézett, aztán megint az apjához fordult:

- Pipiske vagy búbos pacsirta?

- Nem tudom - mondta az apja.

A fekete kabátos feléjük fordult:

- A hivatalos neve pipiske, de egyes vidékeken búbos pacsirtának is nevezik.

A madár elszállt a Duna felé.

- Nézd, apa - mondta a kisfiú -, elrepült a búbos pacsirta.

Illés Ézsaiás elindult az egyetem felé. Nevetett.

Búbos pacsirta. Legjobbkor jött ez a madár.

A teret övező vaskorlátnak támaszkodott. Minden az izgalom miatt van! Olyan ez, mint egy ponyvaregény, gondolta Illés Ézsaiás, és megint - észre sem vette - ide-oda ingatta a fejét, és azt mondta magában: Csiszegj-csoszogj, Ézsaiás!

- Este hétkor megy el - mondta Ágnes a telefonba -, azonnal feljöhetsz. Biztos taxival megy. Kettő rövidet csöngess!

A taxi már lent állt a ház előtt. Illés Ézsaiás félhomályos zugba húzódott, és a bérház kapuját figyelte. Nevetett magában, jóleső borzongással fűszerezett diadal feszegette.

Csak akarni kell, és győzol. - Győznöd kell, Ézsaiás! Elmulasztotta megkérdezni magától: kit? hogyan? és miért? Úgy érezte, győz.

Győzött is. Hiszen a győzelemnek fokozatai vannak. Nem látta jól a férfit. Nagyon okos arcúnak képzelte a mozdulataiból - fáradt mozdulatokkal lépett ki az ajtón. Sutának tűnt. A kerekarcú szájalmat érzett iránta a sutasága miatt - pedig nem is volt suta. De egy sötét zugból sok minden másképp látszik.

A taxi elment. Illés Ézsaiás fölrohant a lépcsőn - ez a rohanás nem volt sietős, csak fiatalos -, és két rövidet csengetett.

A templomtorony órája kettőt ütött. A kerekarcú erre elindult, mert nagyon éhes volt - fél háromig kapok még kaját a menzán - gondolta.

A diákok belülré is behordták a latyakot, ronda, hideg, nyúlós latyakkal kezdődött a menza.

- Vigyázat - mondta a pincér, és egy tele tálcával elkacsázott az asztalok közötti szűk úton.

A kerekarcú leült egy lány meg egy kínai közé.

- Szervusz - mondta neki a lány.

Illés Ézsaiásnak felcsillant a szeme, a lány felé fordult, elmosolyodott, és azt mondta:

- Szevasz, Ferencke. Nahát, ezt a mázlit!

- Milyen mázlit? - kérdezte a lány.

- Örülök, hogy itt vagy.

- Miért mondod neki, hogy Ferencke? - kérdezte a kínai. Nagyon jó kiejtéssel beszélt magyarul. - Ferencke fiúnév, nem?

Illés Ézsaiásnak máson járhatott az esze, mert egy darabig bambán nézett a kínaira, mintha nem értené a kérdést. Ferencke nevetett.

- Persze hogy fiúnév, de ő így szokott hívni engem.

A kínaival szemben egy szemüveges lány ült. Valószínűleg elsőéves.

- Tudod - mondta a kínainak -, nálunk vannak úgynevezett társnevek. Mint például György meg Györgyi, Valéria meg Valér. A Ferencknek a Franciska a párja.

- Értem - mondta a kínai -, szóval ő Franciska.

Illés Ézsaiás hátradőlt a széken, és nevetett.

- Mit nevetsz?

- Hogy Ferenckét véletlenül Máriának hívják.

Ferencke is nevetett.

A szemüveges lány értetlenül nézett rájuk.

- Akkor miért hívod Ferenckének?

- Hát, mert Ferencke. Nézz rá!

- A jegyeket! - mondta az asztal végén ülő harmadéves.

Előreadták a jegyüket.

Bodrog megállt az asztaluknál. Csodálkozva nézett Ézsaiásra.

- Azt hittem, hazautaztál - mondta.
- Miért hitted? - kérdezte tőle nevetve a kerekarcú.
- Ja - mondta Bodrog, és ő is nevetett.
- Ki ez? - kérdezte Ferencke.
- A szobatársam - mondta Ézsaiás.
- Értem - mondta Ferencke.
- Mit értesz?
- Semmit... Biztos azt hiszi, nekem udvarolsz.
- Kicsoda?
- Bodrog. Vagy nem az a neve?
- De igen.

Ferencke csóválta a fejét, Ézsaiás nevetett. Most kitalálta, hogy éjjel nem aludtam otthon - gondolta magában, s kicsit büszke volt.

- Okos kislány vagy - mondta.

Ágnes lomha, fehér nő volt. A fiú nyaka köré kulcsolta a karját, és azt mondta:

- Most nem menekülsz!
- Nem is akarok - mondta a kerekarcú -, bolond lennék menekülni - és megcsókolta a nő vállát.
- Imádlak - mondta Ágnes.

Dohszag van, ebben a rohadt előszobában mindig dohszag van - gondolta a kerekarcú, és kicsit hátrább lépett, aztán elindult a szoba felé.

- Ne arra! - mondta a nő -, a gyerek még nem alszik.

A kerekarcúnak összerándult a szája.

- Még játszik. Nagyon drága. Meghagytam a haját hosszúra. Nem akarod megnézni?
- Nem akarom - mondta Ézsaiás.
- Kicsit kinyitom az ajtót, és benézel. Nem veszi észre!
- Mondtam, hogy nem nézem meg - morogta Ézsaiás.
- Jaj, te mogorva medve! - mondta a nő kedveskedően előrecsücsörített szájjal, és megcsókolta a fiút.

Az asszony a gyerekkel vacakolt, ő meg hanyatt feküdt a széles heverőn. A cipőjét lehúzta, nyújtózkodott, mozgatta a lábujjait. Jó meleg volt a szobában, a villany nem égett, csak a Duna felől világítottak be néha kósza fénysugarak, a tárgyak puhán belevesztek a homályba. Langyos, tiszta levegő és homály! A kerekarcú elernyed, a homály részévé vált.

Ágnes visszajött, a fiú fölé hajolt, telt, meleg melle kibuggyant a pongyolából. Illés Ézsaiást állati öröm kerítette hatalmába, most úgy érezte, nagyon szereti ezt a nőt - pedig csak a langyos homályt, a tiszta levegőt és Ágnes finom hajlású mellét szerette.

- Pszt! - sziszegte a nő, és hirtelen felegyenesedett.

A szomszéd szobából mocorgás hallatszott. A gyerek. Illés Ézsaiásnak görcs kúszott a gyomrába. Ágnes hirtelen mozdulattal meggyújtotta a villanyt, az állólámpa különben nem túlságosan erős körtéje bántóan csapott a fiú szemébe.

Azt hiszi, ha meggyújtja a villanyt, jobban hall - gondolta magában a kerekarcú, és hunyorgott.

A tárgyak a fényben idegenné váltak.

Illés Ézsaiás a fal felé fordult.

Aztán a gyerek elaludt, és Ágnes leoltotta a villanyt.

- Este fölhívtalak - mondta Ferencke.

- Minek? - kérdezte a kerekarcú.

Ferencke nevetett, valamit el akart rejteni a nevetésével.

- Már nem is tudom... egyedül ültem otthon, ott volt a telefon, gondoltam, fölhívlak.

Illés Ézsaiás elgondolkodva kocogtatta a poharát.

- Mire gondolsz? - kérdezte Ferencke.

- Semmire - mondta a fiú.

Gyengeség fogta el, szeretne volna Ágnes mellére hajtani a fejét, szótlánul, csendben szeretett volna feküdni. Közelebb bújott hozzá, erősen átkarolta.

- Ha most visszajönne! - mondta ingerkedve Ágnes.

A fiú elengedte, és felült.

- Kicsoda? - kérdezte kicsit hangosan.

- Csend! - pisszegte Ágnes, és az ajtóra mutatott. - Hát a férjem - suttogta aztán.

A kerekarcú kedvetlenül visszatette a fejét a párnára.

- Akkor nem hívtál volna, ha visszajönne.

Ágnes észrevette, hogy kedvetlen. Teljesen váratlanul hevesen csókolgatni kezdte, és eszeveszetten becézgette. A fiú sohasem értette ezeket az érzelmi rohamokat. Teljesen józanul feküdt, de azért jólesett neki ez a durvának tűnő gyengédség.

Csengettek.

A csengő éleset berregett, a gyerek felsírt a másik szobában.

- Jézusmária - mondta a nő, és felugrott.

Egy darabig megkövülten állt. A csengő újra megszólalt. Ágnes ijedten nézte a fiút.

- Neki kulcsa van. Nem csöngetne - mondta a kerekarcú. A torka elszorult, de igyekezett természetesen beszélni.

Ágnes magára kapta a pongyoláját, és kiment. Aztán visszajött, és nevetett.

- A postás... - mondta. - Táviratozott... „A gyerek orvosságát a konyhaszekrényben felejtettem”, hihi, már régen megtaláltam.

- Kicsit megijedtem - mondta aztán. Akkor már újra a fiú mellett feküdt. - Te nem féltél?

- De igen - mondta Ézsaiás.

- Drága - suttogta elérzékenyülve a nő.

A kerekarcú csodálkozva ránézett, de a sötétben nem látta jól az arcát.

- Néha úgy érzem, bűnös vagyok - mondta a nő -, romlott. Te sohasem szoktál ilyent érezni?

Illés Ézsaiás nevetett, csak valahol mélyen belül viszolygott, de erre az érzésre nem akart figyelni.

- Nem - mondta. - Én tudom, hogy sohasem leszek romlott. Akármit csinállok. Olyan vagyok, mint a kacska, mondtam már neked... akármilyen piszkos pocsolókban virityöl, utána ki-mászik, megrázza magát, és hófehér. Én ilyen vagyok.

- És én ilyen piszkos pocsoló vagyok? - nevetett Ágnes.

Illés Ézsaiás nem felelt azonnal. Aztán grimaszt vágott - persze, a sötétben nem lehetett látni, hogy grimaszt vág, s talán ő maga sem tudott róla - azt mondta:

- Nem... te nem... de azért néha van benne valami nyomasztó.

- Kis csacsikám! - mondta neki Ágnes, és a hangjában fölény volt. Illés Ézsaiás nem szerette, ha azt mondják neki „csacsikám”.

- Nem szabad elvesztegetni semmit - mondta Ferencke.

- Hogyan elvesztegetni? Nem értem.

- Hát csak úgy mondom - mondta szomorúan a lány.

A kínai is felállt - a többiek már régebben elmentek -, a kerekarcú kicsit beljebb húzta a székét.

- Hát akkor szervusz, Ferencke - mondta a kínai, és rámosolygott a lánynak.

Mind a hárman nevettek.

- Szeretsz? - kérdezte Ágnes.

- Mondtam már, hogy igen - felelte közömbösen a fiú.

- Akkor mondd!

- Mit?

- Hát hogy szeretsz.

Illés Ézsaiás nevetett. Aztán úgy, mintha csak tréfálna, azt mondta:

- Nem mondom.

Szeretett volna kiugrani Ágnes mellől, és elmenni valamerre. Kószálna a Körúton. Büszke lenne és elégedett.

Ágnes átkarolta.

- Akarom, hogy mondd!

- Szeretlek - mondta halkán a kerekarcú.

Szégyenkezett.

- Elprédálsz magad. Bűnös vagy - mondta sírósan Ferencke.

- Honnan tudod, hogy bűnös vagyok? - kérdezte a kerekarcú.

- Tudom. Látom rajtad.
- Nem vagyok bűnös - mondta a fiú.
- Szereted? - kérdezte a lány.
- Nem - mondta gyorsan Illés Ézsaiás.

Hajnal felé aludtak el, a telefon ébresztette fel őket. A fiú is hallotta a kagylóban élesen recsegő hangot: „Vissza kellett jönnöm... megkaptad a táviratot?... még beugrom a hivatalba, tíz felé hazajövök... ne hozzak semmit?...”

- Siess... öltözz - suttogta Ágnes, mikor letette a kagylót.
- Miért telefonált? - kérdezte a fiú.
- Siess, fél tíz - mondta Ágnes.
- Ne neved! Mit nevetsz? - mondta Ferencke.
- Ugyan, ne félts te engem! - mondta Ézsaiás. - Olyan vagyok, mint a kacska. Belemehet akármilyen mocskos pocsolóba, mikor kijön, hófehér.

Ferencke ijedten nézett rá.

- Még alszik - szólt Ágnes az ajtóból -, gyere, nézd meg. Az alvó gyerekek csodálatosak, gyere, nézd meg.
- Nem nézem - mondta ingerülten a kerekarcú, és elfordult.

A pincér leszedte előlük a tányérokat, elvitte az üres kancsót. Ferencke a fiút nézte. Szürkés-zöld szeme volt. A kerekarcú oldalt rásandított, és azt mondta:

- El kellene mennünk.
- Egy pötty van az arcodon - mondta a lány.
- Hol? - kérdezte a fiú, és a tenyerét végighúzta az arcán.

A lány mereven nézte.

A fiú erre fölugrott, és kiment az ajtón. Megcsapta a hideg, tiszta levegő.

Szürke köveket érzett maga fölött, és hangosan azt mondta: Csiszegj-csoszogj, Ézsaiás!

Aztán megfordult. A lány a menza ajtajában állt, és őt nézte. Illés Ézsaiás jó erősen megdörzsölte az arcát.

A KUKA

Márciusban költöztem erre a rohadt Pestre. Mit mondjak? Semmit sem éreztem. A vicinális kizötyögött Szekszárdról, elfutottak mellettem a házak, ha jól emlékszem, egyik-másik ismerős utcánál fintorogtam. Köpök rád, sohase lássalak - ezt gondoltam magamban, de azért örömet nem éreztem. Pedig hát a „nagy lehetőségek” felé indultam. Ezen most már röhögnöm kell. Azért persze megérte eljönnöm - vagy mit tudom én.

Gyalogh Laci csalt fel Pestre.

- Marha vagy, Misikém - mondta -, elrohadsz abban a koszfészekben. Gyere Pestre! Melózni tudsz, más meg nem kell. Villanyszerelőre szükség van mindig fönt is. Ott, édesapám, lesznek lehetőségeid. Tanulás, klassz melók meg minden... és a nők, édesapám... a Pipacsban voltál már?

Honnan tudja, hogy tudok melózni? - ez jutott eszembe. Nyilván csak úgy rámondta. Pedig tényleg tudok, belém fészkelte magát ez a rohadt szakma, mindenembe beleivódott, ha levágnák a karomat, biztosan egy villanyszerelőtest meg -fej nőne hozzá. De hát ezt Gyalogh nem tudhatta. Igaz, kicsit részegek voltunk már. Hülye egy találkozás volt. Karácsony este. Nem tudtam az ünnepekre megmaradni Szekszárdon - gondoltam, teljesen mindegy, hová megyek. Az első autóbusz Pécsre indult, megvettem a jegyet, és Pécsen a főtéren egy nagy hodály kávéházban kötöttem ki. Három-négy öregúr ült csak bent, s közvetlenül az ajtó mellett egy szomorú szemű lány. Később bejött egy vörös hajú, magas fiatalember rendkívül szigorú arccal, öt konyakot rendelt, mintha várna valakit, de ahogy a pincér eléje rakta, azon nyomban megitta mind az ötöt, hunyorgott, és halkán elénekelte a *Mennyből az angyalt*. Az arca akkor már korántsem volt olyan szigorú. A produkció közben bejött Gyalogh. Nagy ovációval üdvözlöttük egymást - már amennyire egy ilyen nagy, méltóságteljesen csendes teremben lehetséges.

Gyaloghnak sem volt senkije.

Mi is konyakot ittunk, jól belemelegedtünk a dumába, s egyszer csak úgy éreztem, nem is olyan rossz ötlet az a Pest. Közben Gyalogh fogadni akart velem, hogy a szomorú szemű lány kurva. Biztosan nem, azt mondtam én, és nem fogadtam, ilyesmibe én nem fogadok. Később Gyalogh odament a nőhöz, valamit mondott neki. Rátámaszkodott az asztalára - valahogy nekem nagyon kellemetlen volt ez a mozdulat -, aztán legyintett és visszajött.

- Megjártssza magát! - mondta. - Pedig biztos, hogy kurva.

Erre a vörös hajú odafordult hozzánk - hallhatta, amit Gyalogh mondott, mert a szomszéd asztalnál ült. Az arcán meg a nyakán piros foltok égtek, megint olyan szigorú lett, mint amikor bejött.

- Az. Kurva! - mondta kicsit akadozó nyelvvel. - De máma szenteste van.

Gyalogh legyintett, erre a vörös hajú valami zöld vadászkutyáról kezdett beszélni, szerettem volna végighallgatni, pedig nem nagyon lelkesedem a részeg dumákért, de ezt a zöld vadászkutya történetét szívesen meghallgattam volna. Gyaloghnak azonban folyvást járt a szája, s a vörös hajú is inkább csak magának beszélt.

Tízkor kirúgtak bennünket a kávéházból. Zártak. „Nekünk is van családunk, kérem” - mondta bocsánatkérően a pincér. A vörös hajú erre harsányan röhögni kezdett, a lány sírva fakadt, Gyalogh meg azt mondta:

- Ezt a befűjást megspórolhatta volna.

Valami lebujban ittunk tovább, éjfél felé egy rendőr igazoltatott bennünket, Gyalogh hóbörgött, hogy még karácsonykor is pisztergálják az embert.

Másnap délután ébredtem fel Szekszárdon, a fene tudja, hogyan ültem fel a buszra. A fejem olyan volt, mint egy moslékosdézsa, s csak arra emlékeztem, hogy valahol valamilyen boltíves kapu alatt behánytam a hóba. Nem szeretem az ilyen hecceket. Rohadt karácsonyom volt.

Gyalogh februárban írt. Mindent elintézett.

Mondom, a vonaton nem éreztem semmit. Csak egyszer, mikor Bikács után megláttam Egerespusztát. Tiszta idő volt, a dombok közül kivillogott a magtár teteje. Vajon az öreg szederfa megvan-e? Biztos meg, azt mondják, rajta van a katonai térképeken, és az ilyen fát nem lehet kivágni. Ez nagy szerencse, nagyon örültem, hogy a szederfa sérthetetlen. Katonáéknál az alföldiek mindig röhögtek rajtam, hogy az eperfát szederfának mondom. Azt kérdezték: „Talán dinnyefa is van tifelétek?” Akkor is mindig erre az öreg szederfára gondoltam - és vigyorogtam. Ha az ember vigyorog, nem bántják, azt mondják, közülünk való. Ha meg elszomorodik, nekiesnek - ezért hát vigyorogni kell.

Francba ezzel a szederfával. Az ember nem maradhat örökké gyerek. Prószát ettünk meg szemes főtt kukoricát, csürköztünk a két ház között, és a kanászsíjra azt mondtuk: „Kanászgyl”. Kész. Ennyi az egész. Meg nyáron, mikor lejártunk a Sióra fürödni, a talpukat égette a forró homok.

Az évek elszállnak. Csak a tutyimutyi emberek ragaszkodnak a régi, vén szederfákhoz meg a kanászgylhez. Átmentem a kattogó, füstszagú kupé másik oldalára. Azért se nézem! Észre se vettem: a fogamat összeszorítottam.

Gyalogh nem várt - igaz, nem is ígérte. Rohadt nagy város ez a Pest. Kétszer is eltévedtem, amíg megtaláltam a munkásszállót. Topogtam a fehér-fekete köves előcsarnokban: Na, Miska, kezdődik az új élet, mondtam magamnak, és nem tudom, miért, súlyos szomorúság telepedett rám.

Álltam a szobaajtóban a bumfordi, zöld katonaládával. Négy emeletes ágy. Azt reméltem, hogy egy nagy hodályban fogok lakni vagy két-három személyes szobában. A hodályba csak besurran az ember, legfeljebb az ágyszomszédjának megmondja, kicsoda-micsoda, magára húzza a pokrócot, és kész. Egy vagy két emberrel is könnyebb. Dumál egyet az ember - még talán jól is esik -, közös ismerősök kerülnek elő, közös munkahelyek meg mindenféle. Két arcot hamarabb meg lehet szokni. A nyolcas meg tízes szobákat utáltam.

Pocsék ez a katonaláda. Rég el kellett volna dobnom a fenébe. Egy jóképű bőrönddel mindig hazafelé tart az ember - a zöld katonaládások meg messziről jött idegenek. Talán akkor is, ha hazamennek.

- Jó estét - mondtam, s persze mindjárt megláttam az egyetlen üres ágyat. Leraktam elé a ládát - mindenki engem nézett, ez különösen zavarba hozott, talán el is vörösödtem.

Hatan a szoba közepén álló asztalnál ültek, sorra mindegyikkel kezét fogtam, mindannyiszor hülyén elmotyogtam a nevemet. Nem voltak sem barátságosak, sem ellenségesek - mint a sok helyen megfordult emberek általában. A röhögés csak később kezdődött.

- Az az üres szekrény - mondta valamelyikük, és amikor megfordultam, akkor vettem észre: a sarokban az ágyon ül valaki.

Félhomályban ült, csak a szeme világított, a tartása nagyon álmosnak, elengedettnek tetszett.

- Bocsánat - mondtam, és bementem a két ágy képezte folyosón, nyújtottam a kezem felé. - Csak most vettem észre.

Az ágyon ülő felállt - a fény ráesett az arcára, a szeme most tompább fényű lett, inkább kiálló pofacsontjai villogtak, szembetűnővé vált az alsó ajak alatti, sötétre árnyékolt folt, a kicsi hátraugró áll, ami a kiálló pofacsontok ellenére is puhává tette az arcát. Ezen az arcon mégis volt valami ijedt keménység.

Két kézzel csimpaszkodott a kezembe, szorosan fogta, mintha sohasem akarná elengedni, ebben volt valami természetellenes. Az asztalnál ülők elcsendesedtek, nemcsak egyszerűen azért, mert éppen nem szólt senki, ez valahogyan más csend volt: várakozó. Kicsit ijedten próbáltam kihúzni a kezem a markából, s akkor mindent elsőprő röhej tört ki az asztalnál, a fiú hirtelen elengedte a kezem, összerándult, nagyon szánalmas lett. Valaki megszólalt az asztalnál:

- Pukedlizzál, Gyuri!

A puha arcú azonnal pukedlizott, két kézzel kifelé húzta nadrágja szárát, mint a lányok szokták a szoknyájuk szélét.

- Üljön le - mondtam neki gyorsan -, ne bolondozzon, üljön le - és lenyomtam az ágyra, az asztalnál tovább röhögtek, felējük fordultam, az asztalfőn ülő arisztokrata-finom arcú, szőke fiú elhúzta a homloka előtt, nagy - finom fejével furcsa ellentétben álló -, bütykös, savaktól mart kezét, és azt mondta:

- Süsü... süsü, szegényke.

Olyan ez, mint amikor váratlanul hideg vízzel öntik le a embert.

Fáradtnak éreztem magam, de azért kicsit odaültem közējük. A szekszárdi munkahelyről, órábérékről, főnökökről esett szó - ahogy ez ilyenkor szokás. Valamennyien villanyszerelők voltak. A süsü még mindig ugyanott ült, ahova lenyomtam. Felé böktem a fejemmel.

- Ő is?

Nevettek.

- Fenét. Szurkos a drágám.

A hang tele volt gúnnnyal, nem mertem megkérdezni, mi az, hogy „szurkos”, minél előbb szerettem volna túl lenni ezen a bolondon, bántam, hogy egyáltalában szóba hoztam.

Hamarabb lefeküdtem, mint a többiek. Kicsit zavart, hogy a süsü még mindig ott ül az ágya fejénél, s mereven rám bámul. Mi az anyád istenit bámulsz rajtam?! - gondoltam, és mérgesen rángatni kezdtem az ágyneműt, hátha megérti és elfordul.

El is fordult.

Jó kényelmes ágy volt, nem mondom. Aki még nem lakott ilyen tömegszállásokon, és nem aludt sodronyos vaságyban, nem is képzei, hogy milyen tipp-topp ágyakat foghat ki az ember. Merem állítani, hogy az albérleti, egyik felén vetett családi ágyak meg kihúzható rekamiék a bokájáig sem érnek az ilyen ágyaknak.

Egy darabig csak forgolódtam - főleg az zavart, hogy az asztalnál a többiek halkabban kezdtek beszélni miattam. A süsü láthatta, hogy nem tudok elaludni, mert egyszer csak fölállt, odalépett az ágyamhoz. Egy darabig tátozott, mint akinek neheze esik a beszéd. Hát hiszen neheze is esett. Úgy buktak ki a száján a hangok, mint repedt stanecliból a krumplik.

- Lámpa - azt mondja, persze, nem ilyen világosan, az l betű formálgatásának kétszer is nekikezdett, az m-et sokáig elhúzta, s a pa csak úgy csattant a végén.

Mi a rossebet akar ez a lámpával? Széttártam a kezem. Erre megfordult, leszerelte az ágyáról a kis piros pislancsot, s mutatta, hogy odaadja, ha kell.

- Ol-vas - szótagolta. A szeme ragyogott, az arcán kisfiús fintor vibrált, mintha nem tudná, mosolyoghat-e vagy sem.

- Kuka, a szentségit - kiáltott valaki az asztalnál -, miért nem hagyod a szakit aludni?! Az istenfádat!

Megszeppenve ült le, a lámpát ügyetlen mozdulatokkal szerelte vissza az ágyára.

Aludj, Miska, aludj, a villám csapjon ebbe a koszfészek életbe! Nagyon begorombultam, a legfurcsább az, hogy nem is tudtam, miért. Fene egye meg ezt a kukát, miért nem tud nyugodni!

Már kezdett egybefolyni előttem a világ, talán már kicsit aludtam is, mikor éles, szaggatott hangok ütötték meg a fületem, mintha közvetlen mellettem kalapáccsal egy vasdarabra vágott volna valaki. Fölríadtam. Persze nem kalapált ott senki, csak valami hadaró beszédű jött be a szobába - annyira jellegzetes volt a hangja, csakis olyan lehetett, akit még eddig nem hallottam -, az ilyen ember nem tud halkan beszélni, az isten tudja, miért ordítanak ezek mindig, engem még akkor is idegesít, ha rendesen ébren vagyok, hát még így, ha egy ilyen köszörűkőhang az álomból rángatja vissza az embert. Olyan művezetőféle lehetett ez a papagáj, s nem is lehetett buta, mert egy újításról beszélt, igazán talpraesett dolog volt, csillagkapcsolás, vagyis egy olyan megoldás, hogy a villanymotor nem ég le, ha kihagy az egyik fázis, hanem automatikusan kikapcsol. Azt, hogy művezetőféle, abból tudtam, hogy az újítását más gyárnak adta be - a saját üzemében egy vasat sem kapott volna érte, mert műszaki beosztásban köteles újítani -, szóval, e miatt a rohadék miatt nem tudtam aludni.

- ...azt mondja a főmérnök, nem használhatjuk - kéremszépen, nemhasználhatjukkéremszépen, mert az én embereim úgysem tudnák megjegyezni, hogy automatikusan állt meg a motor, és addig nyomnák a gombot, amíg le nem égne, értitek, ezt mondta, amíg le nem égne, mondom neki, főmérnök elvtárs, akkor én legközelebb szerkesztek a maga embereinek egy seggbe rúgó gépet is, hihi, ha már ekkora marhák, kérem szépen, ha már ekkora marhák, arra talán megkapom az újítási díjat...

Ó, a locska anyádba, miért pont éjnek idején kell erről povedálnod?! Izegetem-mozogtam, erre állt fel aztán megint a kuka, nyilván engem figyelt, odament az asztalhoz, a szája elé rakta az ujját, és kinyekeregte:

- Piszt, alszik! - Nem úgy mondta, hogy pszt, ez már magas fokú artistamutatvány lett volna számára, a mássalhangzók közé biggyesztett egy i-t is, hogy a fene egye meg. Persze hogy megint dühbe gurultam, éppen ez a kuka vesz a szárnyai alá engem, mindjárt az első este, nem is hiányzik más. Világos, hogy nem törődtek vele - meg velem se -, azt mondja a kukának a gyors beszédű:

- Ni csak, a Gyuri! Na, te szurokvitéz, tudod-e, miért visel a rendőr derékszíjat?

A kuka rázta a fejét, vigyorgott örömeiben, hogy szóba állnak vele.

- Azért, hogy legyen hova kapaszkodnod, ha kinyalod a seggit.

Harsányan röhögtek, én is röhögtem a pokróc alatt, úgy kell neked, taknyos kuka, mit ugrálsz!

Hát ez volt az első pesti napom. És aztán a többi sem volt sokkal különb. A melóba hamar belejöttem, megismertem egy-két új gépet, és belekezdtem a telepkezelői tanfolyamba - nem jelentett tulajdonképpen semmit, az ember ugyanazt csinálja azután is, mint addig, de negyven fillérrel több órabért kap, ami persze szintén nem számít - három húsz naponta, na bumm, de legalább elmegy az idő. Bámulom azt a csontgolyókopasz előadót, és nem gondolok semmire.

Igaz is, Gyalogh elvitt a Pipacsba. A szultán sem viselkedhetett volna különbül, ha megmutatja egy szegény csórónak a háremét. De hát ez a hárem legyen csak az övé. Mit tudom én, a kurvák valamiért engem sohasem szerettek... próbálkoztam én már, ki nem próbálkozott... de öt perc múlva mindegyik úgy nézett rám, mint egy rakás szerencsétlenségre. Itt meg egy csomó ortopéd szivar rángatta a jobbnál jobb nőket. Hiába, a pénz... Megjegyzem, engem ezek a nők akkor sem állhatnak, ha tele vagyok dohánnyal.

Bent az üzemben az adagolónál dolgozik egy kis fruska, helyre kis feneke van, szép hosszú, szőke haja, de a pofácskája olyan a lelkemnek, mint a világháború, valamilyen Katinak hívják. Hát ezzel a Katival eldumálok néha - nem érdekes ügy, persze, bár már egyszer majdnem mondtam neki, hogy este jöjjön el velem valahova - Békés megyei vagy hova való, s ha valami síkosat mondok neki, csak úgy lángol az a csúf kis pofája. Hát ezt a Katit én többre tartom az egész Pipacsnál.

Még a Margitszigetet szerettem a legjobban. Csak az zavart, hogy olyan szabályosak az utak. A fű lenyírva, rálépni tilos - a rosseb az egészset!

Gyaloghnak mondtam, hogy sehogy se jövök ki én ezzel a Pesttel. Azt mondta: „Nem vagy te életrevaló, kisapám.” Hát az lehet, az bizony nagyon meglehet.

Egyre melegebb lett, az emberek már ingujjban jártak. A Nyugati körül lődörögtem legtöbbet, fene tudja, miért. Tülekedés, szuszogó vonatok, érkezők meg indulók - egyedül voltam, mint kutyaszar a hóban.

Na meg ez a kuka! Főnt dolgozott a kemencéken, azért hívták szurkosnak, mert a csövekből neki kellett kikotorni a forró szurkot. Istenemre, rohadt egy meló! A blokkban tizenkét kemence van, mégis a töltők is meg az üritők is ráérnek szusszanni egyet, csak ez a szerencsétlen, ez nem, ez jár, mint a bolondóra, egyik csőtől a másikig, kurkálja azt a ramaty szurkot, ráfröcsög a kezére, olyan már a keze, mintha minden órában kétszer sörétes puskával közvetlen közről belelőnének. Hát a munkájára nem lehet panasz. A másik blokkon egy vén szivar csinálja ugyanezt - azt hiszem, az se tiszta egészen, normális ember nem vállal ilyen munkát -, de az sokat ücsörög, állandóan ordítózni kell vele, mert bedugulnak a csövek. Mégis amikor ennek a szerencsétlen kukának lenne egy szusszanásnyi ideje, máris marhászkodnak vele. Beküldik az irodába a bakdaruért, ez az ökör meg olyan örömmel fut, hogy én még ilyent nem is láttam. Ott bent meg megkérdezik tőle, mivel akarja elvinni a bakdarut, nevetve mutatja, hogy a kezével, mert ő erős ám, mire szalasztják vissza, hogy a kétágú bakdaru vagy a kecskebakdaru kell-e. Én nem tudom, mi szórakozást találnak ebben?

De a legtöbbször mégis a kapuhoz küldözik.

- Kuka, egy nő vár a portán!

Most már gyanakszik - fene tudja, hány éve csinálják vele -, tekergeti a nyakát, idegesen pislog, erre meglóbálják neki a telefont, „most szóltak föl”, és már rohan is, csak úgy kopog az otromba bakancs a vaslépcsőkön. Ezek meg röhögnek, ahogy a torkukon kifér.

Talán ott rontottam el ezt az egész ügyet, mikor legutóbb fönt voltam a blokkon. Gyuri ott állt a szénporos emberek előtt, csak a szemük fehérje villogott, de így is látszott, hogy majd megpukkadnak a visszafojtott nevetéstől - tekergette a nyakát. Mikor meglátott, felderült az arca - mégiscsak egy szobában lakom vele -, és hozzám fordult.

- Igaz? Várnak? Miska úr, igaz?

A jó anyjáért hív engem Miska úrnak, nem tudom, de mindig így mondja.

- Kicsoda?

- Engem, a portán. Várnak?

A többiek kacsingattak, mutogattak, mondjam már, hogy persze.

- Eszed tokját, Gyuri, csak kurkáld azt a rohadt szurkot.

Egy pillanatig sem kételkedett benne, hogy ez az igazság, visszament a szurkos vödöréhez. Az emberek olyan fancsali képpel néztek rám, mint a kocsmázók egy áhítatos, buggyant szerzetesre. Ott egye őket a rosseb. Meg ezt a süket kukát is!

Este megyek haza, a kuka ott ül a földön az ágyam előtt, és suvickolja a cipőmet. Olyan hirtelen elöntött a pulykaméreg, majdnem belerúgtam.

- Micsinálsz! A kuka úristenedet!

Kirángattam a kezéből a cipőmet, és legszívesebben kivágtam volna az ablakon. A többiek persze röhögtek.

Ettől kezdve kerültem a kukát, korábban mentem be, hogy ne kelljen vele együtt beöltöznöm, munka után meg inkább vártam egy félórát, s csak aztán mentem fürödni. Mit érdekel engem ez a bolond! Fürdés közben mindig hideg vízzel fröcskölték, meg odalopóztak melléje, elcsavarták a meleg vizes csapot, ráfolyt a jéghideg víz, akkorákat ugrott, mint egy bakkecske... Legalább nem telik unalmasan a fürdés se.

Épületszerelő koromban egy volt grófi kastélyba küldtek dolgozni. Mondták, hogy hülyegyerek-intézet, legalább olyat is látok. Nagy park közepén feküdt ez a kastély, hozzáragasztottak egy modern részt is. A hátsó kapun mentem be, zsupsz, bele a szürke ruhás, kis vakarcsok közé. Mit mondjak... nem lehet azt elmondani, olyiknak a nyála folyt, a másik meg járás helyett kacsázott, billegett, mint egy bicebóca. Ahogy megláttak, futni kezdtek felém - földbe gyökerezett a lábam -, körülálltak, mindegyik nevetett, belekapaszkodtak a kezembe meg a nadrágom szárába, kerekre tágult szemmel néztek, istenem, nem volt azoknak emberi a szemük, olyan volt - isten bocsássa meg -, mintha kis állatok néztek volna rám, ragaszkodás az volt a szemükben, de nem volt az emberi, fene tudja, milyen volt, elkapott a félsz is, meg jó is volt, hogy ismeretlenül úgy körém sereglettek - nem tudom, én még olyan furán sohasem éreztem magam. Egy vékonyka, fehérbe meg kékbe öltözött nő volt velük, odajött hozzám, nevetett, és azt mondta: „Magát biztos szeretik a gyerekek, igaz?“, aztán megmutatta, merre van a gondnoki iroda.

Hát szörnyűséges dolgokat láttam én ott, borzasztó, hogy ilyen kis vakarcsok születnek a világra. Másnap mondtam a főnöknek, küldjön mást, azt mondta: „Mit marhaskodsz, Miska, mi vagy te, angolkisasszony?“ Így hát odajártam egy hétig, a gyerekek amikor megláttak, mindig körém sereglettek, bámultak mosolyogva, kerekre nyílt, tompa fényű, kutyahűség tekintettel - az isten verje meg!

Negyedik nap - valami társalgófélében véstem a falat a vezetéknek, tele volt pingálva különben a fal törpékkel, tündérekkel meg mindenféle mesealakokkal - bejött hozzám a vékonyka kis ápolónő, úgy emlékszem, valamilyen Jolinak hívták, azt mondja, vigyázzak a festményekre, ha lehet, mert ő csinálta, és nem sok ideje van javíztatni, meg jobban is szeret a gyerekekkel lenni, hát vigyázzak. Beszélgettünk, s akkor mondtam neki, jobb lenne ezeknek mind egy injekciót adni, sokkal jobb lenne nekik, kampec, vége ennek a szörnyű kis életüknek, mire ez a Joli nekikezd nekem bögni, „maga egy vadember, nem ember maga, hogy mondhat ilyet”, azt mondja, és ott is hagyott mindjárt.

Utolsó nap meg egy kiskölyök belefulladt az állami gazdaság halastavába, nagy szaladgálás kezdődött az egész házban, figyeltem én ott az embereket, legtöbbször nem volt egy csepp szánalom se, mintha csak egy macska dögölt volna meg, „az istenit, vizsgálat lesz itt nekem” - hajtogatta az igazgató, a többiek arcán meg látszott - eggyel kevesebb, na bumm, majd jön helyette másik, úgys több van a kelleténél, de ez a Joli megint csak bögött, olyan szívszaggatóan hüppögött, nem normális ez, gondoltam magamban, de aztán bent a konyhában láttam, hogy bög a szakácsnő is: „Szegény kis Gyulus” - azt mondja, és akkor jöttem rá tulajdonképpen, ezeknek a kölyköknek nevük is van.

Talán emiatt nem tudtam ettől a kukától szabadulni. Egyszer mégiscsak együtt öltözködtünk, siettem valahová. A kuka éppen a nadrágját húzta. Valaki rászólt:

- Kuka, bolha mászik rajtad, megcsíp!

Ő meg csak nevetve húzta a nadrágját, ingatta a fejét, tudja ám, hogy ez csak tréfa, mire az a süket odaugrott hozzá, és a cigarettája paraszát a meztelen fenekéhez nyomta.

- Mondtam, hogy megcsíp!

A kuka üvöltött, fölugrott a levegőbe, a bokájára csúszott a nadrágja, és elvágódott a földön.

- Mit csinál?! Maga vadállat, mit csinál?! - üvöltöttem, és elkaptam annak az embernek a grabancát. Lehet, hogy verekedés lett volna belőle, de lefogtak bennünket. Az emberek általában mellém álltak, ez jólesett, de azért attól a naptól kezdve senki sem volt velem olyan barátságos, mint korábban.

És aztán hiába kerültem a kukát, már nem tudtam tőle szabadulni.

Szeptemberben jól bedurragtattam magamnak. Lent a pincében lerohadt egy motor, töksötét volt, belenyúltam a csavarhúzóval: bumm! Összezártam két fázist, akkorát villant az a rohadt masinéria, mint egy tűzérési ösztűz. A szememnek befellegzett. Kézen fogva vezettek az üzemorvosiba, piros meg kék karikák táncoltak előttem, szálltak felém, összezsugorodtak, aztán növekedni meg távolodni kezdtek. A doki kérdezte, volt-e már ilyen esetem, mondtam, ez a harmadik.

- Egy hétre utazzon haza. Pihenjen, és hordjon sötét szemüveget. A fényt mindenképpen kerülje.

Haza! Dokikám, ebben a félkomfortos világban ilyesmi nem jutott ám mindenkinek!

A munkásszállóban feküdtem, olyan magamra hagyottan, hogy az már fájt. Ilyen lehet, ha valakit a börtönben sötétzárkába csuknak.

Délben óvatos motoszkálást hallottam magam körül, valaki megérintette a kezem, evőeszközök csörömpöltek, és megszólalt egy hang:

- Le-ves.

Így volt, nincs mit tagadni. A kuka hordott nekem enni, a kenyér szurokszagú lett a kezétől.

Később sétálni is elvitt, a hónom alá nyúlt, mikor dadogni kezdett, tudtam, nagyot kell lépnem, járdaszegély következik. A Duna-partra vitt legszívesebben, ült velem a lépcsőkön, és mondogatta:

- Víz... víz... nagy víz...

Az idegességtől remegni kezdett a gyomrom.

Mikor dolgozni kezdtem - egy hónapig még napszemüvegben jártam -, elhatároztam, elviszem a kukát moziba. A *Roccót* néztük. Mikor a két testvér verekedett, a kuka minden ütésre fájdalmasan felnyögött - akármelyik kapta -, és olyan erővel megszorította a karom, hogy majdnem fölordítottam.

Aztán egyszer szájon vágott. Októberben. Éppen a születésnapomon.

Kicsit már tintásan mentem haza, rózsaszínben láttam a világot, a srácokra is mindjárt ráragadt a jókedv, hülyéskedtünk. A kuka az ágyán feküdt, égett fölötte a pislancs. Mesekönyveket nézegetett. Beiratkozott a könyvtárba - talán röhögtek is rajta, mikor kiderült, hogy nem tud olvasni -, mesekönyveket hordott haza, és esténként elalvás előtt nézegette a képeket. Néha az is előfordult, hogy éjszaka, mikor már mindnyájan aludtunk, a kuka felkattintotta a pislancsát, és elmerülten bámult egy színes képet. Most odaálltam elé. Életemben először mondtam neki, hogy kuka:

- Kuka! Én téged szeretlek.

- Tudom, Miska úr - mondta boldogan mosolyogva, és a könyvet a hasára ejtette.

- Eljössz velem mulatni.

- Igenis, Miska úr - már ugrott is.

Egy lebuja mentünk, ötödrangú kurvák és kétes stricik gyülekezőhelyére. A zene viszont jó volt, a pállott szájú pincér lezser mosollyal rakta elénk a konyakot. A kuka nagyokat röhentett mellettem, szemmel láthatóan élvezte a helyzetet. Aztán odaült az asztalunkhoz egy kopott kis szőke prostituált.

- Kisapám, mit fizettek?

- Ájem inglis, duju szpik inglis? - mondtam neki.

- Füzöd ám a nagynénikédet, sükedék.

Erre tovább nyomtam neki az angol halandzsát, már-már kezdte bevenni, hogy nem vagyok magyar.

Gyuri tekergette a nyakát, ijedten nézett rám, megérintette a nő kezét, és rázta a fejét. Aztán szemrehányóan rám nézett.

- Miska úr, ne, ne, Miska úr - motyogta.

Elröhögtem magam.

Jó, erjedt ködök települtek az agyamra, egyet-kettőt táncoltam is a szőkével, nem érdekelt tulajdonképpen, kivel táncolok, csak jó volt himbálódzni a füledt, zenével telített levegőben a lengő karok, megcsavarodó testek között.

Aztán a szőke azt kérdezte:

- Ez a barátod?

- Az.

- Miért nem beszél?
- Mert ő a perzsa sah, és csak a Nagy Radzs-an-Bajjam ünnepén szabad megszólalnia.
- Elmész a francba a hülye szövegeddel!
- Majd a Nagy Radzs-an-Bajjam ünnepén.

Suttogóra fogta a hangját:

- Félküllős a haverod, mi? Süsü!?
- Talán más témára térnél, kuplerájok hercegasszonya!
- Vigyázhatnál a szádra.
- Na látod, ez már elviselhető téma.
- Volt már nővel?
- Mondom, hogy szállj le róla!
- Két kilóért lefekszem neki.

- Tűnj el, szép lilium!

- Na, megadod a két kilót?

Dühbe gurultam.

- Hordd el magad innét!

- Ne, ne, Miska úr, ne! - mondta a kuka, és a lányra nézett. Csillogott a szeme, és azt hajtogatta: - Szép lány, szép lány.

- Te hülye! - mondtam neki. - Ringyó, nem szép lány!

A nő erre közelebb húzódott a kukához, simogatni kezdte a karját. Valamit suttogott neki. A kuka vigyorogva belenyúlt a belső zsebébe, kihúzott egy csomó százast, a jó ég tudja, honnan volt ennyi pénze. A nő erre még közelebb húzódott hozzá.

- Na, Gyuri, nyomás! Megyünk - mondtam neki.

Rázta a fejét.

- Nem megy! - mondta a nő.

- Gyuri nem megy! - mondta a kuka.

- De jössz, a szerelmes istenedet! - Megfogtam a karját, és rángatni kezdtem.

Erre - se szó, se beszéd - felállt, és szájon vágott.

Fénylő, iszonyú szemekkel állt velem szemben. Vicsorgott.

Éreztem, hogy fölrepedt a szám, lüktető fájdalom csapott bele. A zene elhallgatott, mindenki minket nézett. A pállott szájú pincér karon ragadott, és rángatni kezdett. A bal kezemet a számra szorítottam, és engedelmesen megindultam mellette kifelé.

- Százötven a cech - mondta az ajtóban.

A kezébe nyomtam két százast.

Ködös, dögletes időben ballagtam haza. Elhúzott mellettem két villamos is, de gyalogolni akartam. A számra szorítottam a zsebkendőmet, és nagyokat köptem. A vérem kátrányszagú volt.

Két idegen hozta haza másnap Gyurit. Először nem ismertem rá. Vörös, véres cafat volt az arca, a ruhája rongyokban lógott rajta. Alaposan elverték. Nagy nehezen levetkőzött - nem is mert rám nézni -, lefeküdt, és a fal felé fordult. A sötétben fölkeltem, átkutattam cafattá tépett kabátja zsebeit. Világos, egy vasat sem hagytak nála a szemetek.

Másnap átrakták a betegszobába, két hétig nem láttam. Nem is voltam rá kíváncsi.

Aztán valaki mondta, azért gyógyul olyan nehezen, mert enni sem akar. Mereven, hallgatagon fekszik, mint egy katatón.

- Jobb is lenne neki, ha elpatkolna. Miért él az ilyen! - ezt mondta a másik.

Azonnal fölkeltem, végigkopogtam a folyosón, a betegszobában föl kattintottam a villanyt. Felém fordította a fejét. Egy darabig némán bámultuk egymást, aztán azt mondta:

- Miska úr, Miska úr.

A hangok még nehezebben tolultak az ajkára, mint korábban.

Az ágya szélére ültem, megigazgattam rajta a takarót. Mekkora marha vagyok!

Nyögött, és folytak a könnyei, iszonyatos erővel szorongatta a kezemet.

- Szépen pofán vágtaal, szarházi - mondtam neki.

- Miska úr, Miska úr!

Másnap bevitettem neki a pislanását meg a meséskönyveit.

Boldogan vigyorgott, és azt mondta:

- Ol-vas!

Ott ültem hát az ágya szélén, és *A rút kiskacsát* meg *A féllábú ólomkatonát* olvastam neki. Nagyokat nyelt az izgalomtól, a szeme kerekre nyílvá csillogott. Mekkora marha az ember, istenem, mekkora marha!

Becsületszavamra, nem a kuka miatt mondtam fel. De már nagyon rám feküdt ez a lompos, csatakos város, az idegen emberek, a személytelenül, fröcskölve száguldozó autók, a villamosok hideg, sárga kígyói. Nem tehetek róla, nekem hideg, sárga kígyók.

Az újságot böngésztem hetek óta, s mikor a komlói hirdetést megtaláltam, örömmel füttyenttem: Ez kell neked, Miska! Már elképzeltem, ahogy a fehér, habkönnyű tájon rohan velem a vonat.

Fák, fehérllő földek. A vonat majd elhúz Egeres mellett is. Távolról derengett egy másik munkásszálló mosdójának betonvályúja, latyakos völgyek, rohadat egyedüllét, de ez akkor nem számított. Mennem kellett.

És megint csak nem éreztem semmit, amikor benyitottam a Kelenföldi pályaudvar zöld ajtaját. A köre behordták a lucskos sarat az emberek. Majd a vonatban meleg lesz, és a táj fehér.

A fal mellé tettem a zöld katonaládát, és beálltam a sorba. Valaki meglökte a kezem. Odébb húzódtam, azt hittem, véletlen. Újra meglökte. A kuka. Ott állt mellettem, ijedt, esdeklő arccal nézett rám, a kezében ócska, barna papundeklibőröndje.

- Mit akarsz? - mondtam dühösen.

- Én is... Miska úr, én is.

- Éppen te kellesz nekem! Meg egy púp a hátamra! Hülye.

Nevetett. Hogy az ég szakadna rád!

Nem volt idő povedálni, a pénztárlakhoz hajoltam.

- Kettőt Komlóra.

Kattog a vonat. Repül mellettünk a fákkal csipkézett, fehér táj. A kuka boldogan bámul ki az ablakon. Nemsokára meglátjuk Egerespusztát. Úgy nyomja valami a mellem. Káromkodni szeretnék.

EGY LAPÁT SZÉN NELLIKÉNEK

Egy kövér úr és egy kövér hölgy szorongott a telefonfülkében. Szűk volt a hely, mindkettejük seggét laposra nyomta az üveg. Ez muris volt. Lapos, ovális fennsík a hájas domborulaton.

Illés Ézsaiás számolt:

- száznegyvenkettő, száznegyvenhárom, száznegyvennégy... egyen meg benneteket a rosseb... száznegyvenöt...

A pasas beszélt, a nő csak egytetértett. Mindkettejük arcán sértett öntudat. Ezeket valami sérelem érte. Egyáltalán vesz ez a mandró levegőt?

Az orrát kívülről az üvegnek nyomta, így csak pár centi választotta el a telefonálótól. Nem vett levegőt! Kissé előrefittyedt alsó ajka megállás nélkül mozgott, a hang nem hatolt át az üvegen, de a fiú tudta: nyálkás takonyhangja van.

A nő belülről Illés Ézsaiásra nézett. Undorral. Meglökte a férjét, intett a szemével, a kövér úr is kinézett, és erőlködve fél fordulatot tett, a hátát akarta mutatni Illés Ézsaiásnak. Ettől a seggén kisebb lett a lapos fennsík.

Ellépett a fülkétől, remegett a gyomra. Még öt percet beszél ez a pasas, és vége mindennek. E miatt a két kövér állat miatt nem tudja fölhívni Nellit. Hacsak nem délutános vagy éjszakás. Sohasem tudja pontosan megjegyezni a kórházi műszakok rendjét.

Szórakozottan a füle mögé nyúlt, a középső ujjával dörzsölgette a haja tövét. Ujjhegye fekete lett a szénportól. A rosseb. Benyúlt a másik füle mögé, de ott tiszta volt.

Százkilencvenkilenc.

Az úron jól szabott ruha, a hölgy nett, de kardigánja kicsit rikító. Alapjában véve még kíváncsias is lehet. Az előrefittyedt alsó ajkon elégedett mosoly és töltött káposzta zsírja fénylik, rácsap a felesége domború fenekére, bekapcsolják a tévét. Családi örömek. Ilyenek lehetnek.

Most sérelem érte őket.

Körüljárta a fülkét. Jól láthatta az arcukat. Borzasztó. Fennkölt sértettség. Mi a francért papol ez annyit? Tíz forintért. Anyuka igenis ránk hagyta a fotelokat. Mindent magatoknak akartok. Igazgató elvtárs, én mindig élen jártam a munkában, a szabadságomat is télen vettem ki. - Ilyen arccal az ember nem lehet bánatos, ilyen arccal nem lehet sértett sem. Ez az arc mindenféle pozitívában mohó.

Kétszázhuszonhárom.

Szénpor.

Ebben a hónapban csak egy helyen volt meleg víz. A Bárány utcában. Kérem, ne fürödjék ki az állandó dolgozók elől a meleg vizet.

- Fogadjunk, itt se lesz meleg víz - mondta reggel az öreg.

- Ha te vizet emlegetsz, röhögőgörcsöt kapok - vigyorgott Illés Ézsaiás.

Átmásztak a kőfalon, hogy hamarabb a szénrakásokhoz érjenek.

- A szénlapátolást utálok - mondta az öreg. Úgy kellett őt áttolni a kerítésen.

- Tudjuk, az erdőgazdaság - mondta Kis, és elhúzta a száját.
- Igenis, az aranyélet volt - harciaskodott az öreg -, ti ehhez hülyék vagytok!

Lapátoltak.

Az öreg megállt, a nyélre támaszkodott.

- Akkora port keversz, mint egy tornádó. Sohase tanulod meg - mondta Ézsaiásnak.

Jött egy simléderes sapkás, kockás ingben, a füle mögött tintaceruza.

- Maguk hol jöttek be? A portán át kellett volna venni a cédulákat.

Nem szólt egyik sem.

A simléderes sapkás erősebb hangra kapcsolt.

- Hé, öreg!

Az öreg rá se hederített.

- Hé, öreg! - mondta még egyszer a simléderes sapkás.

- Ne strapálja magát - szólt le neki Kis -, ezerkilencszáztíz óta nem mosott fület.

Az öreg köpött.

- Magát nem kérdeztem - nézett undorral Kisre a művezető.

- Nocsak - tette csípőre a kezét Kis -, mint egy smasszer!

- A képere van írva a priusza - mondta a kockás inges.

Kis ripacskodva meghajolt, szögletes pofáján gyermeki vigyorral.

- Kocsmai verekedés, garázdaság, súlyos testi sértés. Nem lett volna baj, csak az illetőnek a fülébe ment a tintaceruzája.

- Ki kéne tiltani az ilyeneket a telepről.

- Talán kispapokkal akar szemet lapátoltatni.

A simléderes sapkás hunyorogva nézett fel. Szikkadt, mélyen árkolt arcán nyoma sem volt haragnak.

- Hogy hívják magát? - kérdezte Kistől.

- Parmerozpazepan Pozmerozpozipulnak - mondta egy szuszra Kis.

A művezető szája picikét megnyílt.

- Micsodának?

Kis még egyszer elfújta, hibátlanul. Illés Ézsaiás megpróbálta magában utánozni, de nem sikerült, pedig már legalább ezerszer hallotta ezt a parmerozpazepant.

- Aha - mondta a művezető -, szóval görög.

- Nem görög, hülye - mondta az öreg.

Illés Ézsaiás röhögött, a művezető meg csillogott lent.

- Naná - mondta -, meg márvány fürdőmedence kurtizánokkal és néger masszörökkel. - Majd mély meggyőződéssel hozzátette: - Az istenit.

Elmenőben még megjegyezte: - Nem árt maguknak a hideg víz, legalább kijózanodnak.

Munka után az öreg húzta nekik a vizet a nyomós kúton. Prüszkölve mosakodtak.

- Akkora reumátok lesz, mint egy ház. Nézni is rossz.

Kis törülközőt, közelebb ment az öreghez, vizsgálgatta a nyakát.

- Hát ezt dinamittal se lehetne lerobbantani. A fejed előbb lejönne a nyakadról, mint ez az évezredes kosz.

- A kosz egy darabig szaporodik, aztán csak kopik - mondta büszkén az öreg. - Húzzak még?

- Hagyd a francba - mondta Illés Ézsaiás.

Kis laposakat pislantott.

- Valld be, öreg, sohase dolgoztál erdőgazdaságban.

- Te hülye - dühöngött az öreg, a szénpor alatt kivörösödött az arca -, te hülye, tudod is te, mi az, hogy erdő! Te hülye börtöntöltelék!

- Háromszáztizenegy.

Na, most nyert a kövér. A szeme keskennyé szűkült, győztes, gunyoros mosoly terpeszkedett az arcán. A töltött káposzta diadala. A nő arca is csillogott. Egymásra néztek.

Ezt már nem bírta ki, odaállt a fülke mellé, szembe a férfival, és merően nézte. Nem intett, nem szólt, csak bámult, mint aki nem is a beszélgetés befejezését várja, hanem rátalált ősi ellenségére, s most elérkezett a leszámolás perce. A kövér elkomorult a merev tekintettől. Még néhány szót szólt, aztán visszaakasztotta a kagylót. Kipasszírozódtak az ajtón.

- Micsoda emberek vannak! - mondta undorral a nő, s nem lehetett tudni, Illés Ézsaiásnak címezte-e, vagy az iménti beszélgetőpartnernek.

A fiú mindenesetre dühös lett, egy pillanatra megállt, támadást várt, sóvárogta a támadást, istenem, csak összeverekedhetne ezzel a zsírpacnival!

De a férfi nem szólt, gyengéden megfogta a felesége könyökét, segített neki lelépni a járdaszegélyről, Illés Ézsaiás ettől a mozdulattól elszégyellte magát, villámgyorsan belépett a fülkébe, leemelte a kagylót. A bakeliton jól látszott még a kövér férfi izzadt ujjainak nedves nyoma, undorral törölte a kabátujjába, és önkéntelenül hátrafordult. A pár akkor ért a villamosmegállóhoz, egymásba karolva megálltak, s Illés Ézsaiás hirtelen úgy érezte, ez ellen a két kövér ellen mégiscsak összefoghatott a világ.

A tantuszt először kidobta a készülék, csak másodszorra kapott vonalat. Tárcsázta a számot; amilyen mázlim van - gondolta -, foglalt lesz. Éles, szaggatott bűgás. Káromkodott, kezdte előlről. Most egy darabig semmit sem hallott, kétségbeesett vágya Nelli után ott tévelygett a drótok, kábelok labirintjában, rövid kattanások, túlvilági pendülések, zsongó, ritmustalan zaj között. Ezt máskor szerette hallgatni, olyan érzése támadt: egy ismeretlen világ áramkörébe jutott, de most megfeszült a teste a türelmetlenségtől... egy bőgőhúr szférákba zengő pattanása... és megszólalt egy izgatott, ideges szőke hang:

- Biztos, hogy feljön?

Ritmikusan halkuló, erősödő bariton:

- Bízd csak rám.

- És a Jaksának ki lesz?

- Hát ő.

- Hogyhogy ő? Azt hittem, nekem hívod.
- Jaksával megbeszéltük, ő akar ráhajtani. Te se maradsz le, ne félj. Mit vagy úgy oda!
- Akkor nekem ki lesz?
- Nem tudsz hozni senkit?
- Azt hittem, a Margitot nekem hívod.
- Zsót nem tudod elhozni?
- Pipa rám. Meg különben is hisztis... Akkor én oda se megyek...
- Ne légy hülye. Elhozom az Ibit.
- A mongol képűt?
- Azt.
- Nem komálom, akkorka a melle, mint egy pattanás.
- Apám, úgy töm, mint egy kisangyal...

Visszaakasztotta a hallgatót, merev mozdulattal megfordult, kibotorkált a fülkéből. Kint jutott eszébe Nelli, gyorsan vissza akart lépni, de akkor már bent állt valaki, tárcsázott. Szerencsétlenül nézett maga elé, fémes, főlészíthatatlan közeg fogta körül, éles, fájdalmas nyilallások a mellében. Most már nem bánta, hogy nem sikerült Nellit fölhívnia, bement az árkádok alá, álmokórosan tülekedett a nyüzsgésben, szagok csapták meg, rég megélt esetek tompa, súlyos fájdalma nyomta. Mit is akar Nellitől? Istenem, mit is akar? Most már boldog volt, hogy nem hívta fel. Nem sikerült, így van rendjén - gondolta -, nagy szar lennék, ha fölhívnám.

De szerette Nellit. Illés Ézsaiás szerette Nellit. Csikorgatta a fogát.

A bár tervezői tökéletesen oldották meg a rejtett világítást, mintha nem is mesterséges fény, hanem a mennyezetig érő faburkolat áttetsző derengése világította volna meg a helyiséget. Így nem keletkeztek élesen elkülönülő, sötét zugok, a langyos, puha, sárgás fénytócsákkal meghintett félhomály nem adott lehetőséget az elkülönülésre. Ez bizonyára otthonossá tette, vagy legalábbis segített feloldódni. Illés Ézsaiás közvetlenül a falnál ült, tarkóját a faburkolatnak nyomta. Olyan volt ez a bár, mint egy bizalmasan közelítő, odvas fogú, rossz szagú száj. Arra várt - maga sem tudta, de nagyon jólesett volna -, hogy a lány megkérdezze: Mi bajod? De Nelli könnyedén lebegett a zavaros fények között, mint hal a vízben, ragyogott, mint aki hazatalált, csak magával törődött, a konyakkal, az emlékeivel.

- Itt egyszer jól berúgtam - mondta.

Látszott, büszke rá, jó érzéssel töltötte el ez az emlék.

A fiú előredöntötte a fejét, leengedte a vállát, most már csak meggörbedt háta éle érte a faburkolatot.

Ezt szívesen és sok helyen mondta Nelli: „Itt egyszer jól berúgtam.” Annyiszor nem is rúghatott be, csak hősködik - gondolta a fiú. - Biztos csak hősködik, igazán talán még sohasem rúgott be.

Megint odaoldalazott a székek közt a kiszolgálónő - hatalmas termet, mint egy kiöregedett cirkuszi erőművész, pankrátor-amazon, különben arányos, minden nagy rajta, különösen a melle, de arányos volt, az kétségtelen. Nem úgy járkált a székek között, ahogy az alkalmazottak szoktak, sokkal inkább tulajdonosnak látszott, volt benne valami egy középkori nagyasszonyból, de valahogy a középkori nagyasszonyok melegsége nélkül. Lehet, aki

gyakran járt ide, a törzsvendégek, biztonságban érezték magukat ettől a nőtől, de az idegeneket, a nem oda tartozókat - mint Illés Ézsaiás - riasztotta, még idegenebbé tette. Egy középkori nagyasszony az idegenekre is rámosolygott.

- Ritkán jön, Nellike - mondta toronymagasról a nő. Lehet, hogy Nellinek bizalmas közelségből hallatszott, a fiú mindenesetre toronymagasról hallotta.

A lány elmosolyodott, természetes, gyermeki egyszerűséggel, a fiú meg elszégyellte magát, tudta, ha ez a nő kedvesen ránézne, ő nem tudna ilyen egyszerűen visszamosolyogni, hála meg alázat lenne a tekintetében. Mint egy lapockán veregetett kutyának.

- Nem nagyon érek rá mostanában - mondta Nelli -, a régi szép időknek vége. Már egy éve dolgozom.

- Schneller úr gyakran emlegeti magát.

- Igen? - Fölcsillant a szeme, mint akinek nagyon fontos, hogy Schneller úr gyakran emlegesse őt. - Ma nem jön be?

- Nem, szerdán sohasem jön. Csak hét végén. Péntek, szombat, vasárnap. Akkor mindig.

A másik oldalról átzengett a fejek fölött egy diszkrét hang.

- Rózsika!

A nő a válla fölött visszaszólt:

- Máris. - A mozdulatai meggyorsultak. - Még valamit? - kérdezte.

Nelli Ézsaiás felé fordult.

- Igyunk még kettőt - mondta, s a fiú hangtalanul bólintott.

Hetven forintból biztos kijön négy konyak, gondolta, s újból elszégyellte magát, szeme végigfutott az arcokon. Csupa magabiztos arc. A pénztől magabiztos lesz az ember. Elnevette magát.

- Mit nevetsz? - kérdezte Nelli.

- Már én is a ti mértékegységeitekkel mérek - mondta a fiú. - Micsoda baromság.

- Mi az, hogy „ti”, én meg kicsoda? - kérdezte Nelli ellenségesen.

- Te meg Schneller úr. Meg ezek.

A lány gyűlölködve elfordította a fejét. Összeszorított szájjal fordult vissza, most már fölényes volt.

- Azt hiszed, hogy az én brancsom csupa szar ember? (Azt - gondolta a fiú.) Azt hiszed, mert valaki ilyen helyekre jár, attól már nem lehet rendes!? (Nem, azt nem hiszem - gondolta a fiú.) Igenis, nagyon sok rendes ember forgott körülöttem. Csak irigykedsz. Mert neked ez kimaradt. A házibulik meg minden. (Tényleg, lehet, hogy irigykedek - gondolta a fiú.) Azt hiszed, csak az lehet rendes, aki tehénszart hordott fiatalkorában. Hülye vagy!

- Ne veszekedjünk - mondta a fiú.

A lány megint elfordította a fejét.

Rózsika odaegyensúlyozott a poharakkal.

- Fizetek is - mondta a fiú.

- Még ne fizess - szólt közbe Nelli -, maradjunk még.

Rózsika ide-oda jártatta rajtuk a szemét.

- Attól még maradhatunk - mondta Ézsaiás, s a személyi igazolványából elővette a hetven forintot, és a nő kezébe nyomta. Rózsika megolvasta, kezét a pénzes zsebbe dugta, csörgetni kezdte az aprót.

- Hagyja csak, köszönöm - mondta Ézsaiás, a nő bólintott, olyan arccal, mintha ő tett volna szívességet. Elment.

- Egy válogatott pólós volt az első férje - mondta Nelli -, klassz, kajakos srác. De aztán elváltak, és ahhoz a szivarhoz ment, látod, azzal a göndör krapekkel ül. Mindig megvárja. Zárásig itt van.

- Akkor vált el, amikor a pólós már kipottyant a válogatottból, mi!?

- Csak úgy fröcsköl belőled a rosszindulat. Nem gondoltam, hogy ilyen piszok rosszindulatú vagy!

A fiú arra gondolt, lehet, tényleg rosszindulatú, lehet, hogy igazságtalan. Nézte az öreg férj dülledt, táskás szemét, a hernyóujjakat, nyakkendője fölé omló lottyadt tokáját.

- Persze biztos szereti ezt a vén szivart.

Nelli hunyorgott, az alsó ajka megvonaglott.

- Schneller is öreg - mondta -, akkora lánya van, mint én. De ez csak az autóban derült ki.

- Abbahagyhatod - mondta Ézsaiás.

- Nem hagyom - sziszegte dühösen a lány -, azért se hagyom. Itt ittunk a brancsot, éppen senkinek se volt szabad kéglíje, s akkor valaki azt mondta, menjünk fel a Snelihez. Fönt lakik a Gellérthegyen, majd nézd meg a házát. Nem volt otthon, de az egyik srác rájött, hogy a konyhaablak nyitva van, és ha fölkapaszkodunk az erkélyre, onnan be lehet mászni. És bemásztunk. Nagyon klassz volt, vedd tudomásul, és nem volt benne semmi rossz. Hepajoztunk, ennyi az egész. Aztán megjött Sneli - itt már emlékezővé bágyadt a hangja, mintha megfélemedezett volna róla, hogy azért kezdett a mesébe, mert fájdalmat akart okozni -, marhára leesett az álla, hogy ott vagyunk, de egy csöppet sem haragudott. - Szünetet tartott, mosolygott. - Irtó jó piái voltak. Mindjárt láttam, hogy engem komál...

- Úgy beszél, mint egy ringyó - mondta Illés Ézsaiás.

- Igenis, engem komált, és éjfél felé azt mondta, menjünk el egyet autózni. - Megrántotta a vállát. - Miért ne mentem volna? - Klassz volt, összejártuk Pestet, aztán beállt egy sötét utcába.

Illés Ézsaiás kiegyenesedett, a tarkóját megint a faburkolatnak nyomta.

- De nem lett semmi - folytatta Nelli -, mert szűk volt a hely. - Aztán mert látta, hogy ez túl erős, hozzátette: - Meg nem is akartam.

Csak ne lett volna ebben a lányban annyi gyermeki meg annyi jó. Illés Ézsaiás tudta, fel kellene ugrania és elmenni, de képtelen volt cselekedni, lelke legmélyén mindig úgy érezte, hogy Nelli jó és kedves. A szerelem vajon elvakítja vagy tisztánlátóvá teszi az embert?

- Lehet, hogy pipás volt, de nem mutatta - mondta Nelli -, szépen hazavitt, s útközben mondta, van egy akkora lánya, mint én, majd összehoz vele. De aztán nem jelentkezett.

Erre mégis felállt. - Isten veled - mondta Nelinek, és sietős léptekkel kiment a bárból.

Céltalanul kószált a tömegben, az elmaradt telefon nem hagyta nyugodni. Mégiscsak telefonálnom kellene - gondolta. Egy üres telefonfülke hívogatóan ugrott a látószögébe, észre sem vette, meggyorsította lépteit, nehogy valaki megelőzze. Amikor már fogta a kagylót, furcsa, kettészakító érzelmek lepték meg, a forró kívánság, hogy pár pillanat múlva a vonal túlsó végéből meghallja Nelli hangját, s ugyanakkor felcsillant benne a remény, hogy valamilyen okból mégsem tud beszélni a lánnyal, olyan lesz a telefonhívás, mintha sohasem történt volna meg, a lány nem szerez tudomást róla. Míg a készülék kicsengő, bűgő jeleit hallgatta, felnevetett, olyan ez - gondolta -, mint az életem, ilyen rohadt, kétfelé vágyakozó.

Ezekben nagyon jó volt, hogy észrevették az emberben a szomorúságot. A harmadik vagonnál tartottak, amikor Kis abbahagyta a lapátolást, állát a nyél végén összekulcsolt kezére támasztotta.

- De nagy ökör vagy te, kispám! - mondta.

Illés Ézsaiást meglepte a minden előzmény nélküli mondat, váratlanul érte a hang, majdnem kiejtette kezéből a lapátot.

- Mi? Micsoda? Mi bajod? - hebegett.

- Napok óta lógatod az orrod.

- Mint akinek nem jutott krumpliföld - tette hozzá az öreg.

- Semmi bajom sincs - mondta nyersen Ézsaiás, hirtelen megmagyarázhatatlan szégyenérzet lepte meg, mint akit lopáson kapnak.

Kis hangosan, ripacs módra röhögött, s a nevetés szaggatottan kifűjt levegőjébe artikulálta: - Marha! - Az öreghez fordult, mindketten kicsit szánalmas, de azért mulattató paprikajancsi-pózba vágták magukat, igyekeztek, az arcukon kiütött a pír.

- Öreg, mi a baj? - ordított Kis.

- Nő! - vágta rá az öreg, lesújtó pofát igyekezett vágni, kinyújtott jobb kezével úgy mutatott Ézsaiásra, mint egy ítélkező arkangyal. Rongyos ingű, szénporos arkangyal.

- Nellike - énekelte szoprán hangon, finnyáskodva Kis.

- Fiúk, ne, hagyjátok abba! - kérte őket Ézsaiás.

- Sírn fog, kedves közönségünk, most sírn fog - szavalta Kis -, így sír egy szép, szénporos lélek.

- Méltóságos uram - rikkantott az öreg -, még nem sír!

Két szar, gyönyörű bohóc! Már szeretet meg derű oldódott benne, készülő mosollyal emelte fel arcát, de Kis akkor már odavágta a lapátot, leült a szénre, kivörösödött arccal, vak dühvel üvöltötte:

- Te hülye, pont egy rohadék nő miatt kell neked alvajárni, az egymilliárd közül kiválasztott magának egy bűdös kurvát, te főbarom, hát nem érted, nem fontos ezeknek semmi, csak az alsó töltet! Bevágsz nekik, és menjenek a francba!...

Már nem figyelt oda, csak zuhogtak rá a szavak, tényleg, micsoda gyengeség, istenem, egy nő miatt... csak hát ezek annyi mindent nem tudhatnak, vagy talán nem is akarnak tudni.

Este a kocsmában kötöttek ki, a Makk Bikában, Kis hívta így ezt a lebujt, mert különben még neve sem volt, rozzantan terpeszkedett egy foghíjas, földszintes házakkal beépített külvárosi utcában. Kist ismerték, örömteli rikkantások fogadták, sőt a barna arcú, tetovált karú fiatal pincér hibátlan ejtéssel kívánt jó estét Parmerozpazepan Pozmerozpozipul úrnak. Kis rá se hederített az üdvözlésekre, helyette az öreg tett egy fáradt, leereszkedő mozdulatot, mint a király, ki köszönti népét.

Egy hosszú asztal végére telepedtek, az asztalfőn az öreg, jobbra Kis, balra Illés Ézsaiás. Konyakot ittak sörrel, csendben, szó nélkül, mintha minden beszéd fölösleges lenne, hiszen minden megoldódott, itt a végcél: a sör meg a konyak.

Az öreg hamar kikészült. Kivörösödött, beesett, ráncok szabdalta arcát verejtékcseppek csíkozták. Megszólalt, mereven maga elé bámulva, mintha csak magának mondaná:

- Még csak az hiányzott volna. Engem akart megfogni!

- Kicsoda? - kérdezte Kis.

- Katalin. Járt utánam. Tejben-vajban fürdetett volna.

- Az erdőgazdaságban, mi?

Az öreg arca nem változott, talán észre sem vette Kis hangjában a gúnyt. Sóvár fények gyulladtak a szemében.

- Ekkora melle volt - mondta, és előretartott két kezével mutatta, mekkora. Reszketett a keze.

- Még negyvenöt se volt, isten bizony, nem lehetett több negyvenévesnél.

Kis röhögött, Illés Ézsaiás szánakozva nézte az öreg pálinkatartályt.

Ézsaiás felé fordulva mondta:

- Azt akarta, hogy költözzek hozzá... olyan lakása volt! De én a szabadságomat...

Megállt valaki az asztalnál.

- Ide ülhetünk?

Kis intett, hogy lehet, s hat vagy hét fiatalember telepedett az asztalhoz.

Különös társaság volt, megállapíthatatlan foglalkozású. Első percben észre lehetett venni rajtuk a régóta kialakult hierarchikus rendet. Egy bandzsa, sunyi tekintetű fiút övezte a legnagyobb tisztelet, szemmel láthatóan ő volt a menő. Kopott, kirojtosodott szegélyű kabátja ujjából hófehér, kifogástalan kezelő kandikált ki, fénylő, arany mandzsettagombokkal.

Kis mereven nézte ezt az alakot, mintha már találkozott volna vele, vagy elszámolnivalójuk lenne.

- Na, mi van? - kérdezte tőle a bandzsa.

- Egyszer téged láttalak snóblizni - mondta Kis.

Illés Ézsaiás azt hitte, a tegezés miatt a másik megsértődik. De nem sértődött meg, sőt egyszerre nagy nyugalom, magabiztosság ömlött el az arcán, s azt mondta: - Meglehet.

- Szeretnék veled játszani - mondta Kis.

- Párosban vagy kört?

- Mindegy - mondta Kis.

- Rendicsek - egyezett bele, belekotort a kabátja zsebébe, a pénzcsergés után ítélve tele lehetett a zsebe aprópénzzel. - Milyen alapon? - kérdezte.

- Tökmindegy - mondta Kis -, én pénzre úgysem játszom.

- Madárnak nézel? - kérdezte gúnyosan a vagány, társai egyetértően elmosolyodtak.

- Már úgy értem - mondta Kis -, hogy nekem nem kell a pénzetek, ha vesztek, kifizetem, de a nyeremény nem kell.

Egy pillanatra csend támadt.

- Hülye vagy - mondta az öreg, de Kis válasza sem méltatta.

Úgy döntöttek, mindenki beszáll, de Kis felemelte a kezét.

- Az a fekete srác - mondta - meg ez a krapek - és itt Illés Ézsaiásra mutatott - nem játszhat.

- Miért?

- Nem érdekli őket. Olyannal, akit nem érdekel, nem játszom.

Így kezdtek kétforintos alapon. Az öklök az asztal fölött lebegtek. Elsőnek a bandzsa mondott. Kis arca meg se rezdült, eggyel kevesebbet mondott. A bandzsa nyert. Kis elővette a kétforintost, de a másik leintette.

- Hagyd. Nem a dohány a lényeg.

Ettől Kis szemmel láthatóan dühös lett, de a második kör után megnyugodott, mert akkor már ő nyert, és ő nyert ezután is mindig. Ézsaiást elkapta a játék mámora, szeretett volna beszállni, de nem mert szólani. Miért mondta ez a Kis, hogy őt nem érdekli?

- Hát így - mondta végül Kis, és mindenki azonnal megértette, hogy ez a játék végét jelzi.

A cigányképű, akit Ézsaiással együtt tiltott ki Kis a játékból, megszólalt:

- Háromszázhusz forintot nyertél volna.

Kis legyintett, és vigyorogva a bandzsához fordult:

- Aztán ha Vácon találkozol a fiúkkal, mondd meg nekik, hogy egyszer Parmerozpazepan Pozmerozpozipullal is snóbliztál.

- Sok víz lefolyik addig a Dunán - mondta nagyképűen a bandzsa, és a konyakot, amit játék közben hoztak, mind ő fizette.

- Most pedig nőt szerzek neked - mondta atyáskodva Kis a viharvert, elcsendesedett asztalnál, és körülnézett, mintha egy regiment nőnek kellene készenlétben állnia az asztal körül, vajh Parmerozpazepan Pozmerozpozipul úr mikor kegyeskedik inteni.

Egy regiment nem volt, de kettő igen. Mikor megindultak az asztal felé, Kis odaszólt az öregnek:

- Az altesti örömök fenomenális fenoménjei. Öreg, imádkozz érettünk!

A nők megálltak az asztalnál. Ezek, ha milliókat érő új ruhába öltöznek, akkor is lomposnak tűnnek - gondolta Illés Ézsaiás. Egymás mögött álltak, az alacsonyabbik, csupa domborulatból összerakott lány állt elől, kihívóan előrenyomta a csípőjét, borzas, fekete hajában egy tollpihe hintázott. Teste kerektségével fura ellentétben állt az arca; csupa szöglet volt, csupa kemény vonal, téglalap orra mellett hihetetlenül közel sötétlett két sündisznószeme. A másik fél fejével magasabb lehetett, vékonyabb, lányos testű, az arcán nem volt semmi feltűnő, de a szeplői barátságossá tették.

- Mit akarsz? - kérdezte Kist, fennhéjázóan, mert a látszat látszatára ők is adnak.
- Angol nyelvtanulást akarok venni - röhögött Kis -, vagy netalántán a magfizikáról tartanál egy könnyed kis előadást.
- Vén szaros - mondta a fekete, de ez az öregnek szólt, mert az öreg (keze ügyében állt a lány) vihogva fogdosta a fenekét.
- Kik ezek? - kérdezte a magasabbik, mire a fekete megvonta a vállát.
- Franc tudja.

Kis föl pattant.

- Ó, elnézést, látom, a hölgyek ismerik a spanyol etikettet, Parmerozpazepan Pozmerozpozipul görög trónkövetelő vagyok - könnyedén meghajolt -, az úr - intett Illés Ézsaiás felé - Big Dzson Ajlesz, az Egyesült Államok szénben utazó nagykövete, az ifjú pedig az asztalvégen - az öreg felvihogott - Timur Lenk erdészeti főfelügyelő és pápai prelátus.

- Hülye - mondta a fekete, s még be sem fejezte a szót, már leült. A másik még egy darabig tétován állt mögötte, mire idegesen fölnézett rá.

- Na, mire vársz!

Erre a szeplős is leült.

A lányok is konyakot ittak, többnyire a fekete meg Kis beszélt, néha az öreg is közbe nyökögött valamit. Illés Ézsaiás a fekete lány hajába akadt tollpihét nézte, koncentráltan, minden erejét beleadva.

- Neked ecetgyáros volt a faterod? - kérdezte a szeplős Ézsaiást.

- Mi az, hogy ecetgyáros - röhögött Kis -, ecetkonszernje volt! Ez a legsikerültebb gyártmánya - ütött barátságosan Ézsaiás vállára, aztán mindjárt fel is állt. - Na menjünk - mondta.

A fekete meg sem mozdult.

- Utcán nem izélek - mondta eltökélten.

- Utcán? - biggyesztette a száját Kis. - Felséges asszonyom, egy egész méntelep a rendelkezésére áll.

A méntelep az öreg érdeme volt. Már amennyire érdemnek lehet nevezni, hogy puszipajtása valakinek egy részeges éjjeliőr. S már amennyire méntelepnek lehet nevezni egy pesti szállítási vállalat istállóját, amelynek félhomályában néhány fáradt, kasztrált muraközi lézeng. De hát kit érdekelt ez!

Lejtős kocsíúton mentek, sátoztetős családi házak között, elől Kis a feketével, utánuk jó ötven lépésre Ézsaiás meg a szeplős. Ézsaiás a lábával érezte a kövezetlen út növényzetét, a puha, rugalmas porcsinszőnyeget, s a cipőjét érő száraz, apró koppanásokból tudta, hogy lándzsás levelű útifű ágaskodó buzogányai között jár. Lehajolt, letépett egy szálat, s ahogy gyerekkorában tanulta: a szárvég meghajlított csipeszébe szorította a buzogány nyakát, kicsit rántott rajta, s az alig hallható pattanással leszakadó fej szelíd ívvel tűnt el a homályban.

- Mi ez? - kérdezte a lány.

- Lándzsás levelű útifű - mondta Ézsaiás.

- Hogy csináltad?

A fiú megint leszakított egy buzogányt, szakszerűen mutatta, hogyan kell a buzogány nyakát a szár csipeszébe illeszteni. Halk pattanás, szép ívben röppent el a fej. A lány felnevetett, ártatlan nevetéssel, gyermekkorra rég elfelejtett világából törhetett elő ez a hang.

- Én is - mondta.

Ézsaiás szolgálatkészen a kezébe nyomott egy buzogányt, a lány ügyesen összehajtogatta, de talán Kiséket akarta hátba löni, mert óriásit rántott a száron, így nem pattant el a nyak, az apró részecskékből tömörült buzogányt lenyúzta a szárról.

A fiú szeretettel felnevetett, könnyű öröm szállta meg, olyan lett neki ez a semmiség ezzel az útifüvel, mintha élete mély titkaiba avatna be egy barátságos idegent. Mutatta, hogy a csipeszt nem kell végigfuttatni a száron, hanem szorosan odailleszteni a buzogány nyakához, s csak egészen aprót rántani, de most neki sem sikerült, ő is lenyúzta a bugát a szárról, mintha macska farkát kopasztana.

A lány kárörvendően vihogott, nyoma sem volt már benne az előbbi gyermeki játékkedvnek. Megállt, a nyakát nyújtogatta.

- Hol vannak?

Illés Ézsaiás is előrefigyelt, látta, Kisék már ott állnak a BELSPED-telep rozszant léckapuja előtt, felugatott a kutya, majd meghallották Kis dörmögő hangját, a kutya elhallgatott.

- Ott vannak.

- Oda megyünk? - kérdezte a lány.

- Oda - mondta Illés Ézsaiás, és maga sem tudta, miért, gyomrára szorított kézzel röhögni kezdett.

A lány ellenségesen nézett rá, menekülésre készen, azt hitte, rászédtek. Kis közben integetett a kapuból, sürgette őket.

- Mi bajod? Megvesztél? - suttogott a lány, s a fiú azonnal megindult a kapu felé, a hirtelen jött inger meghökkentő gyorsan párologott el belőle, de hogy előbbi nevetése rosszfajtaságát palástolja, kínlódván-keservesen nevetést mímelt a kapuig, mintha egy jópofa emléktől támadt volna az iménti nevetetnékje.

Kis meg a fekete lány egykettőre eltűnt a homályból alig-alig kirajzolódó kazlak és pajták között, ők még ott álltak az őrbódé előtt erőlködő húszas égő fényében. Ézsaiás most nézte meg először figyelmesen a lányt. Barna pöttyökkel meghintett szürke íriszén tompa fényfolt, mintha nem is a vacak lámpától eredne, hanem belülről, a szemgolyó belsejéből. A homlokát összeráncolta - talán a szemét érő lámpafénytől -, s ettől szánnivalóan védtelennek tűnt, riadt, vibráló fényű szem, ráncolt homlok, alatta a szeplővel meghintett félénk nyúlarc. Ézsaiás önkéntelenül megsimogatta. A lányon a mozdulat elején még átvillant egy menekülésre kész rezzenés, de amikor megérezte arcán a fiú meleg, érdes kezét, elmosolyodott. Ekkor látszott, hogy jobb metszőfogának sarka lepattant, a parányi szabálytalanságtól rendkívülivé vált a lány mosolya, Illés Ézsaiást jóleső reménykedés töltötte el, úgy állt ott, mintha régen várt volna erre a pillanatra.

Megnyílt a bódé ajtaja, az éjjeliőr, az öreg haverja - az imént húzódott csak be vackába Kis pálinkájával - kisziszegett:

- A rossebet ácsorogtok a lámpa alatt!

Mintha vezényszóra tették volna, kézen fogták egymást, s boldog cinkosság futtatta őket a telep homályos zugokkal teli ismeretlenje felé. A kutya ott futkosott körülöttük, mintha belekerült volna hirtelen támadt jókedvük áramkörébe, a lábukra ugrált, eléjük szaladt, s egy-egy gyors megállás után föl-púpozott fenéke ormán lengetve muris, loboncos farkát, előrenyújtott két első lábára fektette játékra ingerlően oldalt döntött fejét.

Egymásba kapaszkodva hangosan nevettek, mint két igazi szerelmes, mintha a tenger felé igyekeztek volna, egy csodálatos utazáson. Hogy először megnézzék a tengert. Alkalmankint talán egy időtől megfeketült szalmával fedett szénapajta is lehet olyan, mint a tenger. Már a szénán álltak, bokaig belesüppedve, amikor Illés Ézsaiás elkapta a lányt, magához szorította, és kétségbeesett erővel, mintha meg akarta volna váltani, szájon csókolta. A felső ajkán érezte a törött metszőfog érdes élet. A lány meghökkent a csóktól, visszahúzta a karját a fiú nyakáról, a mellének támasztotta, és megfeszítette izmait. Nem lökte el, nem is akarta, csak ebből a csókból valami számára szokatlan sugárzott, valami ismeretlen erő, megriadt hát, s ez a riadalom rántotta össze az izmait.

- Na! - mondta halkan, talán még barátságosan is, ahogy az ember vigasztalóan megsimogat egy számára nem túl fontos beteget.

Nincs borzasztóbb, mint szerelem nélkül szeretkezni. A szakszerű, hideg mozdulat, ahogy kikapcsolja az ember egy nő harisnyatartóját, már megéreztetni a másnapi hánytatóan nyomasztó hangulatot, a kint, a nyomorúságot, ahogy a romlottnak, büzlőnek érzett húst szeretnék az arcunkról lekaparni.

Illés Ézsaiás leült a szénára, hanyatt dőlt, két alsó karját a tarkója alá tette. Ilyenkor, amikor az ember ivott, szerencsére minden egyszerűbb. Bár az alkohol fura jószág, nem egyformán tompít minden érzéket - hogy minden rózsaszín, az hazugság -, legalábbis Illés Ézsaiásban ilyenkor iszonyú fájdalmak támadtak, egy-egy érzelm fölerősödött benne, kivált az érzéketlenség szürke masszájából, az egész ember nem állt egyébből, mint ebből a szinte reálissá, megmarkolhatóvá váló érzelemből - ilyenkor még a testi fájdalmakat sem érezte. Ezekben a pillanatokban úgy gondolta, szokatlan élességgel látja jelleme egy-egy darabját, s logikusan, reálisan tudja mérni ilyen vagy olyan lehetőségeit. Meglehet, ez így volt igaz, mert Illés Ézsaiás józanul sem tudott megszabadulni részegsége e téren szerzett nyomasztó tapasztalataitól.

A lány egy darabig nézte a fekvő fiút, aztán leült melléje, könyökére támaszkodott.

- Mi az, bezsongtál?

Mosolygós volt a hangja, olyan, mint az előbbi „na”, úgy tűnt, ez a hang magában rejti az emberség összes lehetőségeit. Illés Ézsaiás felnyúlt, beletúrt a lány vékony szálú, piszkos hajába, s odahúzta maga mellé. Arccal egymás felé heverték a szénán, a félhomályhoz szokott szemek is csak körvonalakat tudtak érzékelni. Látta a lány arcát, még a szeplőket is látni vélte rajta, s úgy hitte, látja a kinyílt ajkak résén a törött metszőfogot is. Bizsergés indult a forgóiból, szétáradt a testében, érezte a hátán a zsibbadás apró tűszúrásait, egy lány feküdt mellette, közvetlen közel, egy ember, úgy érezte, már évezredekken keresztül, liános dzsungelen, krokodiloktól hemzsegő folyókon, üveghegyeken küzdötte át magát, hogy végre végcélhoz érjen, ebbe a rozzant pajtába, a zizegő széna közé, egy lányhoz, akinek éppen ilyen szép kerek folt az arca a sötétben, s akit átölelve védetté válik mindenki ellen. Talán a részegség miatt. Nem is vette észre, hogy már átölelve tartja a kis kurvát, „az altesti örömök fenomenjét”, arcát szorosan az arcához szorítja, s ha azt kívánnák tőle, most azonnal haljon meg ezért a nőért, gondolkodás nélkül vállalkozik rá. Halk, szükölő hang tört fel a torkán, egyre elviselhetetlenebbül szorította a lányt, nem érezte a recsegő ízületek fájdalmát, a lány

védekező mozdulatait se vette észre. A lány minden erejét beleadva igyekezett megszabadulni; mikor kissé el tudott távolodni, hirtelen felrántott térdel hasba rúgta Ézsaiást. Azonnal elengedte, felült. A lány felpattant, az ingatag, lejtős szénán nehezen nyerte vissza egyensúlyát. Kinyújtott tenyérrel söpörte magáról a szénaszálakat, és undorral sziszegte:

- Te hülye! Te hülye buzi!

Illés Ézsaiás agyát elöntötte a vér, felugrott, és még az ugrás lendületével pofon vágta a lányt. Megtántorodott, még a kezét sem emelte maga elé, elfutni se próbált, csak nézte a fiút, az arckifejezését a homályban nem lehetett látni. Illés Ézsaiás a jobb öklével megint az arcába vágott, a lány felsikoltott, megfordult, menekülni akart, a másik ütés már így érte, hátulról a füle táját, átrohantak a széna ingatag, süppedős halmán, de csak pár métert futottak, mert a lány megbotlott, végigvágódott a földön. Illés Ézsaiás rugdosni kezdte, az arcába akart rúgni, de a lány félájultan is az arca elé emelte a kezét, így inkább a mellét rúgta, s ahogy idejövet cipője bőrén megérezte az útifű bugáit, úgy érezte most a lány apró mellét, még a meleg, sima tapintású bőrt is érezni vélte. A lány most már nem sikoltozott, csak nyögött, minden rúgásra egy nyögés préselődött ki a torkán, mintha Illés Ézsaiás rúgása szorította volna ki a tüdejéből a levegőt.

Lábak dobogtak. Kis rohant feléjük.

- Mit csinálsz?! Te világ barma, mit csinálsz?! - susogva ordított, leszegett fejjel rohant Illés Ézsaiásnak, és ököllel belevágott az arcába. Ézsaiás azonnal visszaütött, legyőzhetetlen erősnek érezte magát, diadalmas, gurgulázó, állati hangot hallatott. Érezte, hogy Kis második ütésétől az orra tövétől a halántékáig végigfut egy mély szikranyilallás, s még arra is tudott gondolni, hogy az ilyen ütések nem veszedelmesek, amelyik ütés fáj, az nem veszélyes, az a rossz, amelytől tompa nyomást érez az ember az agyában, mintha részeg lenne... mintha ré... fel akarta emelni a kezét, mert úgy érezte, rádől a pajta, emelkedett meg süllyedt a háta alatt a föld, hirtelen nagyon élesen és világosan látta maga előtt a szeplős lány törött metszőfogát, megrémült.

- A foga... a foga - motyogta.

Kilométer magasan megjelent felette Kis, a feje aránytalanul nagynak látszott, eltakarta az egész világot.

- Te barom! Te baromállat! - mondta neki Kis.

A kórházi telefonközpontos fölvette a kagylót, befejezett egy másnak szóló, korábban elkezdett mondatot, aztán beleszólt: Halló. - Illés Ézsaiás megmondta Nelli nevét.

- Beteg? - kérdezte a hang.

- Dehogy - türelmetlenkedett Ézsaiás, s a másik ott a drót végén kapcsolt.

- Ja - mondta. - Tudom már, B épület, azonnal adom.

Illés Ézsaiás hallotta a rövid, szapora bűgásokat, a központos kapcsolta a B épületet. Most kellene letennem - gondolta, de olyan bágyadt, erőtlen gondolat volt, hogy tulajdonképpen el sem jutott a tudatáig.

Sötét, nyirkos pincében dolgoztak, milliméteres, tocsogó talajvízben. Az ilyen víz a legundokabb, amelyik még az ember cipője talpát sem lepi el, észre se venni, s a nyirkosság már a combcsontokban s a forgók táján alattomoskodik. A viharvert, lepattogzott élő ablakban megjelent egy emberfej - hátulról kapta a fényt, csak a körvonalait látták, az arcot nem -, és lerikácsolt:

- Van itt valami próféta?

- Mindannyian azok vagyunk, atyuska - mondta neki kenetteljesen Kis -, próféták meg arkangyalok. Mi a lópikulát akarsz?

- Tegezd a jó nagynénikédet - mondta az önérzetes hírnök -, az Illés nevűt egy spiné várja a kapunál.

- A spiné előállt - mondta Kis, s még abban a pillanatban egy-egy lapát szemet hajított a hírnök ablakban imbolygó feje felé.

Felrohant a lépcsőn, még hallotta Kis kiáltását: „Át ne lyukaszd a falat!”, átmászott egy salakdombon, hogy kerülő nélkül a kapuhoz érjen, s közben, mintegy ünnepélyes tisztálkodva, a nadrágjába dörzsölte szénporos kezét.

- Hova? - kiáltott rá a portás.

Illés Ézsaiás dühösen a zsebére ütött.

- Itt lopom ki a gyárkéményt.

Abban a pillanatban jutott eszébe, esetleg nem is Nelli. Léptei lelassultak, óvakodva kémlelt körül a szürke, téglakerítésekkel övezett, sivatag utcán, s azon nyomban meglátta Nellit, ahogy hanyagul, a piszkos kerítésnek támaszkodva áll pár méterre a kaputól. Ebből a hanyag tartásból semmire sem lehetett következtetni - különben is Nelli mozdulataiból mire lehetett következtetni? - lehet, azt fogja mondani: „Nálad maradt két zsebkendőm, nem tudnád visszaadni?” vagy: „Nagyon megkérlek, ne ólálkodj a házunk körül, semmi szükség rá.” Illés Ézsaiásnak mindez egy pillanat alatt átfutott a fején, meg persze az is, hogy Nelli visszajött hozzá, rájött, hogy csak őt szereti mégis, s ezzel a tartással csak kiszolgáltatottságának és megalázkodásának fokát akarja tompítani. Mindenesetre futni kezdett a lány felé, akaratától függetlenül vitték a lábai - olyan régóta vágyta már, hogy Nelli felé fusson.

Álltak egymással szemközt, a lány arca olyan volt, mint aki öt perce szabadult egy internálótáborból, ahol végtelen sok szenvedést kellett ártatlanul elviselnie. Aztán kicsit színésziiesen megrándult az arca, és azt mondta:

- Itt vagyok!

Illés Ézsaiásnak már a tekintete is lélegzetszorító ölelés volt, s a valóságos ölelése is lélegzetszorítóra sikerült, de Nelli is úgy kapaszkodott a nyakába, mint a fuldokló, utolsó lemerülés előtt.

- Vigyázz, bepiskollak - mondta Ézsaiás, de a szorítása egy jótányit sem lazult, s mintha a bepiskolódás lehetősége szerelme bizonyítéka lenne, Nelli még jobban hozzásimult.

- Veled akarok élni. Csak veled tudok élni - mondta Nelli. - Te olyan tiszta vagy... nem is hiszed. Minden jó, ami bennem van, belőled fakad. Nem akarom elveszteni! Vigyázz rám!

A fiú szelíden simogatta az arcát, boldognak érezte magát, csak éppen legbelül olyan maga is alig tudja módra éktelenkedett valami finom kis karc ezen a boldogságon.

- Várj, azonnal jövök - mondta.

- Már végeztél? - kérdezte a lány, de akkor Illés Ézsaiás már futott a kapu felé, ugyan, kit érdekel a munkaidő vége, most csak Nelli van.

Meg-megcsúszó lábbal átszaladt a salakdombon, azon tűnődött, honnan eredhet ez a parányi homály, ujjongó boldogsága kis hege. Kínos, ha az ember nem tud földeríteni egy sötét pontot. Ha tudja az okát, könnyebben harcba szállhat ellene. Végigvillantak benne az elmúlt

napok dolgai - amikor elrontotta a gyomrát, akkor is végigsorolta magában, mit evett, s ha egy bizonyos ételre gondolva megundorodott, már tudta is a baj okozóját - a törött metszőfogú lány is eszébe villant, de mint nyílvevő a páncélról, pattant le róla a gondolat, s már a fürdőben dörzsölte magát, amikor váratlanul, nagyon élesen és valóságosan - körülnézett, a szeme Nellit kereste - felhangzott benne a két szó: Vigyázz rám! Hát ettől van! A mozdulatai meglassultak, szórakozottan fel-le húzogatta a szappant felső karján. Vigyázz rám!

Vaskos félelem telepedett rá, ilyen volt Nelli mindig, mint egy gyerek, aki nevetve gyújtja föl a házat, mi van abban, hiszen a tűz olyan szép, olyan jó gyufával játszani, honnan tudnám, hogy nem szabad. Vigyázz rám! Idegesen rángatta a fejét, már nem figyelt a mosdásra, törölközni kezdett, a kendő megcsúszott szappanos nyakán, de észre se vette. - És ha nekem kell kapaszkodni, akkor mi van? - kérdezte hangosan a szürkés-kék beton miatt bunkerszerű fürdő nyálkás, nedves kőpadlójától.

Visszafelé már nem futott, bár sietett, az öltözködés utolsó simításait útközben végezte - a salakdomb tetején eszébe jutott, milyen eszeveszett boldogság fogta el, amikor tavasszal Nelli bejelentette: terhes. Fölragyogott az arca, tenyere közé fogta a lány arcát, s már-már attól félt, előtörnek a könnyei.

Nelli darázskergető mozdulattal lesöpörte arcáról a kezét - a hökkentő pillanatban úgy érezte, gyűlölködő a szeme -, és érdes, a szokásosnál mélyebb, bájavesztett hangon mondta:

- Mit hülyéskedsz! Inkább azon gondolkodj, mit csináljunk! Épp az kéne még, egy srác!

Nelli türelmetlenkedhetett, már az utca túlsó oldalán állt, de amikor meglátta a fiút, nagy lendülettel átszaladt az úttesten, és a nyakába ugrott. Szorosan, ahogy csak szerelmesek tudnak, egymásba karoltak, és nekivágtak a szürke, porlepte, sivár utcának, amely azonban ebben a pillanatban bizonyára szebb volt, mint egy varázslatos Bali szigeti táj.

Sokáig nem szóltak semmit, két egymásba fonódó karjukra bízta magukat, aztán a lány énekelni kezdett - kedves, jól artikulált, tiszta énekhangja volt -, elénekelte a dalt, amelyet Ézsaiás tanított meg neki első nap, amikor találkozott vele, hazafelé menet egy seggriszálástól, hülye viccektől és táncdaloktól harsogó összefüggéstől.

*Kötöttem lovamat piros almafához,
Magamat kötöttem gyenge violához,*

*Lovamat eloldom, amikor a hold kel,
De tőled violám csak a halál old el.*

Az utolsó sort megismételte, közben a szemük is összekapaszkodott, azután a fiú vállához nyomta az arcát, Illés Ézsaiás boldogságát akkor már nem csúfította semmiféle karc.

A rövid bűgások után egy halk kattanás, Ézsaiás szíve a torkába ugrott, csengő, idegen lányhangot hallott. Ettől megnyugodott.

- Nelli? Átment a büfébe, várjon, szólok neki. Mit mondjak, ki keresi?

- Parmerozpazepan Pozmerozpozipul.

- Kicsoda?

A fiú elismételte a nevet, most tudta helyesen kimondani életében először. A lány a vonal túlsó végén nem szólt semmit, koppant a kagyló, ahogy a készülék mellé tette.

Az a dal úgy elolvadt, mint a tavaszi hó, pár nap múlva már semmi sem maradt belőle.

- Lesz nálunk egy kis buli. Hogy megismerd végre a barátaimat - mondta Nelli.

- Jó - mondta Ézsaiás, és elszomorodott, azonnal tudta, az a „buli” nem őmiatta lesz. Föltört a torkán a gúnyos kérdés: „Sneli is ott lesz?” - de még idejében észbe kapott, vissza tudta gyűrt. Elvégre az is eredmény, hogy egyáltalán beengedik a lakásba. Délután segített Nellinek bevásárolni. Francia konyakot vettek, Cinzanót és rengeteg bort.

- A francból van ennyi pénzed? - kérdezte a fiú nem titkolt dühvel, amikor már a tizedik vagy tizenegyedik százas röppent ki Nelli kacatokkal teli, rendetlen táskájából.

A lány nem értette a dühöt, értetlenül nézett Ézsaiásra.

- Papi adta - mondta bizonytalanul, de nem tudta, dühös legyen-e, ellenséges vagy megértő.

Mint egy málhás számár, úgy baktatott a széles lépcsőn a század eleji belvárosi ház első emeletére.

- Egy ötemeletes modern házban már a padláson lennénk - állapította meg félúton.

Nelli kuncogott, de csak éppen válaszképpen, hogy valamivel nyugtazza a megjegyzést, különben látszott, máson jár az esze.

- Mami úgyis beszélni akar veled - mondta az ajtó előtt, s ettől Ézsaiásnak egyszerre mehetnékje támadt, nevetségesnek érezte magát a csomagok terhe alatt. Most belépek, gondolta, itt áll az anyja, lerakom a csomagokat, kezembe nyom egy tízforintost, és kituszkol az ajtón.

Kínjában vigyorgott.

- Mit röhögsz? - kérdezte Nelli.

- Semmi, az örömtől van - mondta a fiú.

Nelli lebiggyesztette a száját.

Az előszobában a fényről belépő számára tökéletes sötétség uralkodott, de már ebben a sötétségben is ott nyomasztott a lompos zsúfoltság érzete. Ez egyszerre érintette kellemesen meg kellemetlenül is. Kellemetlenül, mert szerette volna, ha Nelli körül csupa fény, csupa tisztaság van, s kellemesen, mert tudta, harcra kerül a sor, s ez a lompos zsúfoltság máris hétköznapivá tette ellenfeleit.

A konyhában rakodtak le - akkora volt, mint egy táncterem, és ragyogott a tisztaságtól -, a tűzhely előtt egy középkorú, terebélyes nő állt, már a tartásán látszott, ő az a fajta cseléd, aki családtagnak számít, tegezi a gyerekeket, és bátran kioktathatja a nagyságos asszonyt, ha ugyan nem ő egymaga tartja össze az egész családot, amelyet immár három évtizede vagy még régebben szolgál, annak idején szükségből, most meg megszokásból, amelybe némi szűzmáriás nyaklánccal dokumentált ellenzékiesség, a mai világgal szembeni dac is vegyül. A nő fitymálva nézett Ézsaiásra, rápislantott a sarokba rakott üvegekre.

- Na, lesz itt nekem ramazúri!

- Majd segíték, Erzsike, ne félj! - mondta Nelli nevetve, a nevetése őszintének tűnt.

- Na éppen! A te segítséged! - morcoskodott Erzsike, mire Nelli odarepült hozzá, és egy csattanós csókot cuppantott az arcára. Erzsike ettől felvillanyozódott, átszellemült mosoly jelent meg az arcán, s félhangosan maga elé dünnyögte:

- Aranyvirág.

Együttal Illés Ézsaiás felé nézett, arcáról lefagyott a mosoly, hát ez az, aki be akarja mocskolni a mi kis aranyvirágunkat.

Nelli kézen fogta a fiút - már csak azért is, mert újra a sötét előszobán kellett átbotorkálniuk -, kinyitott előtte egy égig érő szárnyas ajtót, és egy szobába tuszkolta.

Illés Ézsaiás egy darabig szerencsétlenül állt a szárnyas ajtó előtt, még annyi méltóság se lehetett benne, mint egy utasításra váró lakájban. Nelli akkor már a bársekreány üvegei között matatott, bal keze ujjai közé csíptetve három talpas pohár szárát, jobbában egy konyakosüveg. Megérezhette a fiú tétovaságát, mert még dolgavégezetlen arra fordította a fejét, szemöldöke a homlokára gömbölyödött, kis gúnyos, csodálkozó mosolyt szusszantott ki az orrán.

- Na, mit állsz ott, mint Bálám számára? Nem harapja le az orrod senki. Ül le!

Ez a szoba nagyon előkelő volt, tényleg minden hivalkodás nélkül előkelő, nem viselte a veritékes igyekezet szembetűnő jegyeit, de azért mégis áporodott volt, kicsit rendetlen, mintha ide már nem jutott volna semmi a konyhában trónoló Erzsike mindent tisztára suvickoló buzgalmából. Két falat könyvespolc borított, a könyvek rendetlensége és formáik változatosága arra engedett következtetni, nemcsak falidíszül szolgálnak, úgy tűnt, a könyvek tulajdonosa nemcsak a nyomdafestéket és a papírt, szellemiségüket is birtokolja. Mindazonáltal a mozdonynehéz, faragott mahagóni íróasztalon látszott, rég nem használják, nemcsak azért, mert szemmel láthatóan ujjnyi por lepte, de a tárgyak elrendezése sem arra vallott, hogy ezt a szobával szembeállított íróasztalt meghitt zugának tekinti valaki. A bőrbevonatú mély fotelok és a kerek, barokk asztal nem zavarták a helyiség dolgozószoba jellegét, de a két modern, egymás mellé állított zöld, ágyneműtartós heverő annál inkább, nem beszélve egy láthatóan teljesen céltalanul beállított, kovácsoltvas keretű rafiaparavánról.

- Na, előlegbe igyunk egyet - mondta Nelli, és megtörölte a poharakat -, kommersz konyak. Papi ezt szereti legjobban.

Nelli mozdulataiban volt valami magától értetődő kedvesség. Illés Ézsaiás azt hitte, az ő jelenléte miatt, pedig Nelli ilyen volt mindenkivel, csak hát Illés Ézsaiás ritkán volt többedmagával Nelli társaságában.

A szomszéd szoba felől léptek kopogása hallott, megmozdult a paraván melletti ajtó kilincse.

- Mami - suttogta Nelli -, okos légy!

Az asszony sötétzöld bársonyruhát viselt, a szegélyeken barna csíkokkal. Kifogástalan - feketére festett - frizurája alatt jól konzervált, diszkrétén festett babaarc virult, de bármennyire is élénken fénylett a szeme, bármily tökéletes volt is az orra vonala s az ajkak íve, arca rögtön mintegy összességében sugározta a hervadás szomorúságát, anélkül hogy az ember külön figyelmet szentelt volna a száj és a szem szögletében megbúvó szarkalábaknak, a fáradt, minden pillanatban petyhüdésre kész, finom kis tokának s a nyak alattomos ráncaristjainak.

- Szóval maga az - mondta, feleslegesen és távolról, nyújtott könyökkel adott kezet.

Illés Ézsaiás zavara pillanatok alatt elpárolgott, kuncogott magában - most csőben van, gondolta, szegény nő, bele kell rázódnia a gondos, erényes mama szerepébe. Nyilván a fiatalasszony-szerep jobban mehet neki, meg a lánya társaságában a bohém, belevaló mamaszerep is, de most itt szemtől szemben egy szeneslegénnyel, aki mahagóniasztalos családjára tör! Úristen, mit tudhat ez a lányáról? Körülbelül annyit, mint a Délisark madárvilágáról.

A nő azonban pillanatok alatt beletalált szerepébe - ha egyáltalán szerepnek fogta fel -, és Nelliről is jóval többet tudott, mint amennyit Illés Ézsaiás valaha is kinézett belőle. Olyanná vált, mint egy század eleji nemesi kúria társadalmi rangját féltve őrző nagyasszonya. Talán azért, mert Illés Ézsaiáson első pillantásra fölfedezte a paraszti eredet jeleit, s gondolta, ez az a fajta társadalmi magaslát, amit gyerekkora belerögződései folytán legjobban tisztel. Mint ahogy így is volt.

- Szeretem a rossz embereket - mondta -, magának szép magyar feje van.

Mosoly nélkül beszélt, a fejét kicsit hátrabiccentve.

„Érthetem úgy is - gondolta Ézsaiás -, hogy mit akar itt ez a bunkó paraszt.”

- Nem csoda, falusi vagyok - mondta hangosan.

- Nellike sok szépet mondott magáról - folytatta a nő társalgási modorban.

- Hát nem tudom - dadogott a fiú, de a nő nem is hagyta végigmondani, keresztbe vetette a lábát, váltott a hangszínén, mint aki most csak mint felnőtt a felnőttel tárgyal.

- Tudja, hogy vannak ezek a szerelmes kislányok.

- Nem mindig tűnik úgy, hogy szerelmes - mondta Ézsaiás, és keserű iróniáját megpróbálta egy lenge mosolyba fojtani.

- Húszéves - mondta a mama -, még gyerek. S Nellike különben is eléggé állhatatlan. Nehezen kezelhető, finom, érzékeny gyerek. Nekem elhiheti, húsz éve ismerem.

- Megismertem a rossz tulajdonságait - nevetett Ézsaiás -, de tudom, hogy sokkal több jó van benne.

A nő élesen, kurtán rápillantott.

- Azt hiszi, segíteni tudná magát élni?

Illés Ézsaiás fölkapta a fejét, nem ilyen beszélgetésre számított, azt hitte, a nő majd bornírt kérdéseket szegez neki.

- Igen, azt hiszem - mondta halkán -, azt hiszem, csak ő tudna segíteni.

- Pedig nem tud - mondta határozottan a nő. - Én nagyon kívánom, ha valaha összekerülnek, legyenek boldogok, de a lányom, ezt fixre mondhatom, nem tudja segíteni. Se magát, se más. Alkalmatlan ilyen szerepre.

- Hogy mondhatsz ilyet, mami - szólt közbe Nelli, a haragtól kivörösödött a füle -, én nagyon szeretem Ézsaiást! Vele akarok élni, és kész!

- Hallgass, téged senki sem kérdezett - intette le az anyja olyan hangnemben, mintha egy taknyos kamasz lánnyal beszélne. - Hagyj bennünket kibeszélni.

- Gondoljon bele, mi lenne, ha most összeházasodnának? - folytatta.

Illés Ézsaiás hallgatott - tényleg, mi lenne?

- Biztos sikerülne összekaparni egy lakást... mindent az elején kell kezdeni...

- Lenne lakásunk is, autónk is - kottyantott közbe hevesen Nelli.

- Hát, autónk az nehezen - mondta Ézsaiás.

- És a gyerekek. Úgy hallottam, maga nagyon szeretne gyerekeket.

- Igen - mondta egy árnyalatnyi bűnbánattal Ézsaiás -, nemcsak azért tetszik ellenezni ezt a -
tétován elhallgatott - szóval a mi ügyünket, mert én egy senki vagyok, tulajdonképpen csak
egy nincstelen széntróger?

A nő zavartan rágyújtott, húzta az időt, de oly gyorsan tette túl magát pillanatnyi megingásán,
hogy az ember azt hihette, nem is jött zavarba egy pillanatra sem.

- Nézze - mondta -, én tudom, hogy maga művelt, értelmes fiatalember, akármilyen is a foglal-
kozása, az viszont biztos, hogy egy anyának sohasem mindegy, milyen anyagi körülmények
közé kerül a gyereke. Ért engem? Nellike itthon mindent megkapott, semmiben sem szenved-
ett szükségét. Nem próbálta még soha, mi az a nincs. Ki tudja, hogy reagál rá.

- Ajaj - sóhajtott a fiú.

- Parancsol?

- Semmi - mondta Ézsaiás -, mindig elfelejtem, hogy a futballpályán be kell tartani a futball
szabályait.

- Mindenütt be kell tartani a szabályokat - mondta diadalmasan a nő.

- Csakhogy én nem játszani akarok - mondta a fiú -, nem keresztlabdákkal operálni meg
lyukra futtatni, védelmet szervezni. Én élni szeretnék.

- Nagy szavak - mondta a nő -, intellektuális köd. Igenis, az élet futballpálya!

- Bocsánat - mondta a fiú -, lehet, hogy nincs igazam.

- Különböznél is, ha már az őszinteségnél tartunk - kapott erőre a nő -, tudom, hogy maga
házaséletet él a lányommal. Vegye tudomásul, tisztességtelennek tartom! Maga a komolyabb,
maga az érettebb, tudhatja, tönkreteszi a lányomat. Ne haragudjon, hogy erős kifejezéseket
használok. De kit igazasson a lánya sorsa, ha az anyját nem!

Illés Ézsaiás elvörösödött, megint segélykérően Nellire nézett: az istenért, mondj már valamit!
Hát nem tudja ez a szörnyeteg asszony, hogy nélküle ez a lány már régen bűzös kurva lenne,
vagy az nem izgatja, a Snelik, a jól fésült vagányok meg a vitorlás jampecek nem számítanak?
Csak éppen én, a szeneslegény, aki úgy fogta meg ennek a lánynak a sokat tudó testét, mint a
szentségtartót, úristen, hát ez a nő nem tud semmit?! Csak addig volt ez a lány tisztességes,
amíg velem volt, s csak akkor lesz tisztességes, ha velem marad, ki a franc vállalna érte ennyi
szenvedést, csak én, én, az ökörcsorda, a százszarvú főbarom...

Nelli nézte maga előtt a földet, Ézsaiás nem szólt semmit, a barokk asztal lábán tapogatta a
dudoros díszeket.

- Nem akarom elrontani a kedvét - mondta a nő, és felállt. Karcsúbbnak tűnt, mint amikor
bejött, talán a diadal tette királynőibbé. - Mulassanak jól.

Ahogy kezet nyújtott, abban már volt valami a győztes sajnálkozásából is.

Egy darabig csendben ültek, azt várta, hogy Nelli tesz majd egy kedves felszabadító mozdu-
latot, vagy mond valamit, amitől megszabadul ezektől a súlyoktól. De Nelli csak gubbasztott,
maga elé nézve, mintha a beszélgetésben elhangzott érveket és ellenérveket latolgatná, aztán
hirtelen mozdulattal elkapta az üveget, s mindkettőjük poharát csordultig töltötte.

- Addig is igyunk! - mondta.

- Meddig? - kérdezte Ézsaiás.

- A világ végéig! - kiáltott a lány, és egy hajtásra kiitta a konyakot.

- Nellike, ne igyál sokat - mondta könnyörgően a fiú.

- Ma muszáj innom.

- Muszáj?! Micsoda hülyeség! Hova ment az anyád?

- Ilyenkor, ha buli van, el szoktak menni. Majd reggel felé visszajönnek. Jól nevelt szülők!

Nevetett, de nem jókedvűen, olyan volt, mint aki az imént határozta el, hogy egy hónapig nem dohányzik, de máris kifáradt, köp az elhatározására, és rágyújt egy vesés cigarettára.

- Na, mit meresztgeted a szemed, Assisi Szent Ferenc! - kiabálta vidáman, és Ézsaiás ölébe pattant. - Te medve!

Átkulcsolta a nyakát, és jól megjátszott műlihegés közepette csókolgatni kezdte az arcát. Persze csak amolyan műlihegésnek szánt műlihegés volt, nem is akarta, hogy komolyan vegye a fiú. Játszott. Azért a fiúnak rosszul esett. Ilyesmivel ne játsszon!

- Ezt a kurvákra hagyhatnád - morogta.

- Hát az vagyok, nem hallottad, egy kis kurva... hihi... gyere.

Megfogta a kezét, a zöld heverő felé kezdte rángatni.

- Gyere. Kívánlak!

- Ne hülyéskedj - mondta Ézsaiás, de akkor a lány már maga mellé rántotta, eszeveszetten csókolgatni kezdte, a karja a fiú nyakára fonódott.

Azt akarta mondani, olyan vagy, mint a pióca, de akkor már úgy érezte, hogy a lány nem színészkedik, becézgetve magához húzta, a szoba elsüllyedt valami porszerű, száraz ködben, a hónaljáról lesiklott a tenyere a derékon s a csípőn át Nelli combjára, szorította, csontjaiban érezte szeretkezéseik semmivel össze nem hasonlítható mámorát... és akkor csöngettek.

Nelli föl pattant, az arca átmenet nélkül rendeződött közönyössé, a fiút ez mellbe vágta, nincs az az igaz arc, amelyik ilyen kaméleon módra változik, gondolta, dühös lett, elkapta a haját rendezgető Nelli kezét, maga mellé rántotta, át akarta ölelni.

- Na, hülye - mondta a lány, és egyszeriben haragos lett az arca -, nem hallod, a vendégek.

Fáradtan elengedte a kezét, s míg a lány szaladt ajtót nyitni, odabotorkált az asztalhoz, s nagyot húzott a konyakosüvegből.

Az első vendégpár fiú tagja olyan sikkes volt, mint egy előkelő olasz szálloda londinerje, szenvtelen biztonsággal mozgott és beszélt, mintha egész életében ezt gyakorolta volna. A lány - egy szándékosan ócska ruhákba öltözött művészlélek - egyre azon igyekezett, hogy legelőnyösebb kiállításban bővölje el a nézőt vastag harisnyás, tényleg kitűnő lábaival.

Illés Ézsaiásba már nem lehetett jókedvet verni, pedig jöttek rokonszenvesebb emberek is. Igaz, nem is nagyon törődött vele senki.

Megszólalt a magnó, a kissé tintás párok rázni kezdtek, ehhez Illés Ézsaiásnak fogalma sem volt, meg sem próbált táncolni. Eleinte örült, hogy Nelli boldog, aztán egyre nagyobb félelem vett erőt rajta, figyelte, ahogy egy elálló barkójú, kifogástalanul öltözött, magas fiú egyre közelebb húzza magához Nellit, Nelli karja föl kúszott a fiú nyakába, szinte egymásba bújtak, és akkor Nelli fölnyújtotta a száját, egymásba mélyedtek, mint a hülye, szívdöglesztő filmekben, s abba se hagyták, amíg a szám véget nem ért.

Mint egy alvajáró kelt fel - akkor már megkezdődött a következő gyors, kéz- és seggrázós szám -, odafurakodott Nellihez, elkapta a kezét.

- Hagyj békén, táncolok - mondta Nelli, s úgy nézett rá, mintha sohasem látta volna.

Kilépett a hűvös előszobába. Úgy érte, mint az északi fény látványa, hogy a sötétnek hitt előszoba most egy százas égő fényében ragyog, el sem hitte volna, hogy ebben az odúban villanyt is lehet gyújtani.

Egy pillanatig állt a dohos szagokat eregető poros, piszkosfehér szekrények között, hallgatta a kiszűrődő zenét.

Aztán kilépett az undorító, letört faldarabokkal éktelenkedő lépcsőházba. Amikor lent a házmasternek csengetett, már olyan volt, mint a kicsavart rongy. Csoszogó léptekkel jött a házmaster, egy rongyos fürdőköpenyt terített a vállára, bütykös térde kivillant a köpeny résén. Amíg a kaput kinyitotta, Ézsaiás falfehér, élettelen arcát bámulta.

- Na, maga jól betintázott - mondta -, jó lesz, ha hány egyet.

Egy évszázadnak tűnt már, hogy a lány elment Nelliért a büfébe, erőlködve hallgatott a kagylóba, időnként megütötték a fülét a kórházfolyosó lehalkult neszei, aztán egy recsegő női hang:

- Halló, várnak valakire?

- Igen, már elmentek érte - mondta idegesen, s úgy érezte, most már egy pillanatig sem bírja tovább, vagy azonnal megszólal Nelli a vonal túlsó végén, vagy most azonnal levágja a kagylót. De nem vágta le.

Egy nagy ablakos szerelőcsarnok fala tövében álltak, irdatlan nagyságú szénrakás mellett.

- Ne haragudj rám - mondta Kis -, olyan voltál, mint egy seggbe lőtt vaddisznó. Nem akartalak nagyon megütni. De muszáj volt. Aztán, mikor a szemembe vágta, pipa lettem. Ne haragudj, nem kellett volna annyira begerjedned amiatt a bűdös kurva miatt.

- Te ne haragudj - mondta Ézsaiás -, nagyon be voltam rúgva. Mi lett a lánnyal?

- Semmi, kapott már nagyobb ruhákat is.

Barátságosan megveregette Ézsaiás felső karját.

- Na, fel a fejjel, öregfiú!

Órák hosszat dolgoztak szóltanul, az öreg riadt volt, mint egy kéthetes mezei nyúl, mintha bizony ő követte volna el előtte való nap a legnagyobb disznóságokat. Olyanok voltak, mint egy csődbe jutott temetkezési vállalat, aztán délfelé Kis artikulátlan hangot hallatott, mintha nyúznák, vad erővel vágta a lapátját a szénbe, vigyorgó arccal Ézsaiás felé fordult.

- Egy lapát szén Nellikének - üvöltötte, és bevágta a szénbe a szerelőcsarnok ablakába. Az ablak ripityomra tört, s belülről egyszerre gáttalanul, felszabadultan áradt ki a gépek boldog zakatolása.

- Halló! Tessék - egy tömegben, kopátlanul érkezett a hang, sértetlenül csúszott át a drót szorító gyűrűjén, s a hallgatóban kiteljesedett, megcsengette meleg felhangjait.

- Ézsaiás vagyok.

Süket csend ült a drótban, még a szokásos pattogások és percegések is elhallgattak, egyedül csak a drót fémessége süvített.

- Mit akarsz? - jött nagy sokára a hangja, de az már nem olyan volt mint az előbbi „Halló, tessék”, a felhangok most bennmaradtak a drót kígyójában, szomorú, majdhogynem sírós lett Nelli hangja.

- Beszélni szeretnék veled!

- Délutános vagyok, tudhatod.

- Tízkor megvárlak.

- Programom van. - Kis szünet után még bizonytalanul hozzátette: - Ma nem érek rá.

- Parmerozpazepan Pozmerozpozipul - mondta a fiú.

- Mi? Nem értem. Halló...

Nem válaszolt, csak a fülére szorította a kagylót. Egy darabig még érezte a vonalban Nelli hallgatását, aztán a készülék aprót csöndített, letették a telefont.

Kilépett a fürkéből. Nyálkás őszi este volt, egyhangúan permetezett az eső. Gumitalpú cipője meg-megcsúszott a nedves aszfalton. Nem bánta volna, ha hasra vágódik. Céltalanul ácsorgott, szürke lett, mint körülötte minden, a higanygözlámpák teljes erőbedobással küszködtek, de ez a szürkesség számukra is legyőzhetetlen volt. Egy tiszta, mélysötét éjszakában könnyen ugrálnak. Most bezzeg!

Valakit elő kell keresnem, beszélgetnem kell valakivel - motyogta, és máris a letört metszőfogú lány képe úszott elébe, dühödten bámult a sietős, szembejövő nők arcába, hátha valami isteni csoda folytán előtűnik valahonnan az a szőke lány. „Akinek szétrugdostad a tüdejét, te barom” - mondta hangosan. Egy lódenkabátos férfi hosszasan, kíváncsi tekintettel nézett utána.

A téren jutott eszébe a mérnök, már meg is indult, futott fel a sötét bérház lépcsőin, nagyokat rántott a korláton, hogy minél előbb odafönt legyen.

A csengő éleset, idegtépőt berregett, összehúzta magát, a hang egyszeriben elvitte a reménységét, úgy érezte magát, mintha részeg, profán ricsajozásba kezdett volna egy áhítatos gyerekekkel meg öregekkel teli templomban. De akkor már nem lehetett elmenni.

A kémlelőablakban megjelent a lefelé keskenyedő, okos, félénk, fehér hajjal keretezett egérfarc, s ezzel egy időben már nyílt is az ajtó, az öregember arcán igazi öröm fénylett.

- Egyedül vagyok - mondta mentegetőzve -, a család bridzspartin van. Tudod, péntek van.

- Nem baj, csak fölugrottam. Erre jártam, gondoltam, fölnézek.

Szótlanul ültek egymással szemben, a férfi Ézsaiás arcát nézte, mindent látott, de nem vált szánakozóvá az arca, bölcsen mosolygott, a szeme tele volt szeretettel. A fiú azt kívánta, most ez az ember, itt velem szemben, egyszerre nyíljon meg, mondja el nekem az életét, mondja el, hogy milyen szakadékokon, milyen dzsungeleken vágott át, mondja el, mennyi pofont kapott, mondjon el mindent. Fogadjon a bizalmába. Szeressen!

Erről a lakásról nem mondta volna meg senki, hogy egy Kossuth-díjas mérnöké, puritán, egyszerű s kicsit kopott volt benne minden, egy kis erőlködéssel azt is mondhatta volna az ember, hogy bántóan kopott, de Illés Ézsaiásnak most nagyon jólesett, hogy kopott.

- A régi helyeden vagy még?

Ézsaiás bólintott.

- Valami nem sikerült?

- Nagy szar az egész - mondta a fiú, aztán már meg is bánta, mert valahogy ennek az embernek a környezetében nem lehetett durva szavakat használni.

De a férfi csak elmosolyodott.

- Iszol? - kérdezte.

A fiú ránézett, olyan kérdve-beleegyezés formán megrántotta vállát.

Egy üveg rummal és egy pohárral tért vissza az öreg, Ézsaiás elé tette, és színültig megtöltötte a poharat. Az egy pohár láttán oktalannak tűnő rémület kúszott fel a fiú hátgerincén. Megrázta a fejét.

- Egyedül nem.

- Tudod, hogy sohasem iszom.

- Akkor inkább én se.

- Na, várj - mondta, elnevette magát, és hozott magának egy poharat. - Egészségedre.

Koccintottak. Már a koccintástól jóleső béke fogta körül. Baromi erős rum volt.

- Brr - rázkódott az öreg -, ez még a csontot is átmarja.

- Jó rum - mondta a fiú.

- Még eggyel?

- De egyedül nem!

Mosolygott, teletöltötte mind a két poharat.

- Ferkó egyszer azt mondta, hozzam be őt az egyetemre - Ferkó a fia volt -, mert hogy annyi nagyfejűt ismerek. Tudod, hogy van ez, Kossuth-díj meg mifene. De nem szóltam senkinek. Nem is lett egyetemista! Egészségedre!

Ittak. A mérnök megint megborzongott.

- Rossz apa vagyok?

- Nem... nem hiszem - motyogta Ézsaiás.

- Egy szavamba került volna! - mondta szinte ingerkedően. - Rossz apa vagyok?

- Nem. Nem rossz - mondta határozottan Ézsaiás.

Az öreg megveregette a fiú karját.

- Maradj itt, nekem egy kis dolgom van. Olvasgass, egy óra-másfél óra múlva megjönnek Ferkóék. Én is megjövök hamar.

- Nem, köszönöm, inkább én is megyek. Jobb lesz most menni.

Az eső elállt, a lámpák alatt fénylett a tócsák arca. A rumtól kimelegedett, kigombolta a felöltőjét. Ballagtak egymás mellett. Az öreg Ézsaiás válláig ért.

- Ez fontos, az esti séta - mondta.

Megkopasztott platánsorba értek, az ázott fák szaga élesen vágott a tüdejükbe. Egy utcasarkon az öreg megállt.

- Ide bemegyek - mondta.

Egy templom előtt álltak, a kitárt ajtón át látszott a ragyogó főhajó, Illés Ézsaiás tömjénszagot érzett.

- Bejössz?

- Á, nem, nem megyek - mondta sietve.

- Isten veled - mondta az öreg -, föl a fejjel! - s nekivágott a lépcsőknek.

Ézsaiás állt egy darabig a templomból kilöttyenő fáradt fénytócsában, aztán megfordult, lassan, görnyedten, a lábait húzva, mintha nagyon fáradt lenne, vánszorgott vissza a platán-soron, aztán megpróbálta kimondani Parmerozpazepan Pozmerozpozipul nevét. De sehogy sem sikerült.

ROZMARING

Igen, hát vannak életrevaló emberek - gondolta Illés Ézsaiás. Hanyatt feküdt, a szalmazsák nyomta a hátát.

Azt mondta a kis spinkó: Az a hülye gyerekkorod, az! Mit akarsz, vén ló vagy, és mindig ezt a gyerekkort fűjöd! Az a pocséta pusztád! Beledöglesz, vedd tudomásul, sohase lesz semmid. Semmid! Illés Ézsaiás nagyon szerette a kis spinkót. Viharászott hát a kiabálásán.

Mikor is volt ez? Három vagy négy hete.

Nem vagy te életrevaló, kiskomám!

Persze, fájt neki, hogy nem vagyok életrevaló, gondolta most az ágyban, és kihúzta kezét a takaró alól, meztelen karját körülfolyta a kopár, sötét szoba nedves, ragacsos levegője.

Fájt neki, nem fájt neki, úgy itt hagyott, mint a pinty!

Sehejhhahaj, ihitthahagytahak ehengehemehet - énekelt egy romantikus opera stílusában, de oda sem figyelt, ehehehe, önkéntelenül tolult elő a torkán.

Kimászott az ágyból, didergett. Most meg azt énekelt, hogy: Rehehumás leheszel.

Húzta a zokniját, és erélyesen rászólt magára: Hülye, abbahagyod a kornyikálást! És aztán énekelve: a kohornyikáháláhást.

Belebújt a cipőjébe, és kicaplatott a klozetra. „Soha a бүдös életben nem lesz angolvécés lakásod. Még albérleted se!” - mondta neki annak idején a kis spinkó. Merthogy nem szeretett reggelente átvonulni a gáderon, a főbérő meg a másik albérő orra előtt.

Ami azt illeti, Illés Ézsaiás se szeretett.

Az öregasszony már kint állt az ajtóban, és mosolygott Illés Ézsaiásra. Szerette.

- Vasárnap van, Illés úr - mondta.

- Örvendezzünk - válaszolta kenetteljesen a fiú, egy szál gatyában, atlétatrikóban.

- Ne örvendezzen, aludjon - vigyorgott az öregasszony.

- Kijöttem megmelegedni, mert a piszok odúja olyan, mint a jégverem.

Az öregasszony boldogan letottyant a padra.

- A maga piszkos agya, az jégverem - válaszolta csinált göggel.

Így szoktak beszélgetni. Marhaskodva.

Az atlétatrikós ugrált az udvar közepén. A szederfa alsó ágát akarta elérni.

- Látja, mit kell melózni egy könnyű kis reggeliért - mondta, és leesett az egyik cipője.

Kinyílt a középső ajtó, kidugta fejét egy másik öregasszony. Töpörödött volt, de az arca összeaszottan is húsosnak tűnt. Ebben az összeaszott húsban rejtezett a szeme. Mint a kés.

- Ne zuhujjon - mondta -, alszik a Lajoska.

Illés Ézsaiás egy marék szedret tömött a szájába.

- A levelet is megeszi! Mint a kecske - örült a padon ülő öregasszony. A tulaj.

- Nem hallja?! - mondta a másik.

- Csöre néném, hát zuhulok én? - fordult a fiú sírós ábrázattal a főbérlő felé. - Mondja meg ennek a vén boszorkánynak, zuhulok-e.

- Igenis, zuhul. Zuhul. Zuhul - mondta Csöre néni, és kipirult az izgalomtól.

- Vén boszorkány a nagymamája, érti - rikácsolt a másik.

Csöre néni pizsokul élvezte. Fogta a hasát.

- Helyesbítek, ifjú boszorka, alig múlt százttíz éves - trillázott a fiú.

- Nem normális! Nem normális ez. Vegye tudomásul, azért hagyta itt magát a Katóka is. Mert maga nem normális.

Egyszerre Katókázza! Amíg itt lakott, csak a бүdös kurva járt ki neki. Most bezzeg Katóka.

- Kahatohókaha - énekelt Ézsaiás.

- Ne ordítson, nem érti! - rivallta a vénasszony.

- Csönd - mondta komoran a fiú -, ha maga késő éjszaka verheti a fiát, én is trillázhatok reggel. Szivárogon vissza, vén boszorkány!

Erre az villámgyorsan visszaszivárgott.

- Hallotta maga is? - kérdezte felvillanyozva Csöre néni.

- Nem vagyok süket! Bár a fületem nem ragasztottam a falra.

Erre Csöre néni is elkomorult.

Az aszalt arcú boszorka tényleg verte a fiát. Lajoskát, aki idestova negyvenedik évét taposta. Ezek jó murik mindig. Lajoska üvölt: „Kegyelmezz drága édes egyetlen jó anyám durr te pizsok durr te részeg pernahajder durr édes jó anyám durr cafrákra költöd a durr pénzed durr kegyelmezz drága egyetlen durr...”

Jó muri, de nem lehet tőle aludni.

- Talán én szorítom a fületem a falra, he, talán azt akarja mondani...

- Ide figyeljen, öreganyám - mondta komolyan Illés Ézsaiás -, meddig lakott itt a kis spinkó?

- Mit spinkózza a feleségét - kiabált az öregasszony.

A fiú leült mellé a padra.

- Na, komolyan kérdezem.

- Hát az... mikor is...

Az öregasszony lehunyta a bal szemét, a jobbal merően nézte az eget.

- Most Péter-Pálkor volt három éve, hogy hazahozta.

A fiú felugrott, nevetséges bakugrásokkal leindult a vécé felé, és megint énekelt:

- Most háhárom éhéve - és magára csapta az egykor zöldre mázolt ajtót.

- Le ne hugyozza nekem az ülőkét - csörtetett utána Csöre néni hangja, ő meg kibődült, végigénekelve az oktávot:

- Fehel vahan hahajtvaha!

Az idő pizsokul elszalad. Lellén találkozott a Krémerrel. Ez az, talán akkor kezdődött! Zöld lombot tűztek már a vörös téglás ház tetőszerkezetére, még egypár nap, és rajta a tető, Krémernek háza van. „Honnan ismered?” - kérdezte Kati. „Együtt jártunk suliba” - súgta neki, s közben vigyorogva integetett egykori osztálytársának. A férfi mészfoltos nadrágban állt a háza előtt, megpuhult, megkopaszodott, de volt az arcán valami jóféle keménység, amitől Illés Ézsaiás nem mert neki mondani, hogy Csömcsöm. Mert az iskolában így hívták.

Ott állt hát Csömcsöm a háza előtt, mészfoltos nadrágban, és Illés Ézsaiás azt mondta neki: „Szevasz, Józsi!”

Tartóztatta őket, de ők mentek, mert indult a vonatuk.

- Mekkora marha volt ez a Csömcsöm - mondta Katinak az állomás felé menet. - De sügni nagyon lehetett neki. Egy kilométerről meghallotta a légyzűmmögést.

Illés Ézsaiásnak röhöghetnekje támadt, eszébe jutott Csömcsöm résnyire szűkült szeme, ahogy a sugó szájmozgását figyelte, s feszesen figyelő arcára ugyanakkor megpróbálta ráplántálni a tanárra tisztelettel figyelő, jól felkészült diák vonásait.

- Mit vihogsz - szólt rá Kati nyersen, a fiú először azt hitte, tréfál, de meglátta köszínű, most árnyalatok nélküli szemét, s megértette, hogy a felesége igazán haragszik.

- Mi lesz belőled - folytatta, most már nyoma sem volt a hangjában az előbbi ingerültségnek, szomorú lett, kicsit meg is görnyedt -, úgy szerteszállsz, mint a pitypang.

- Mikor a gyerekek azt kérdezik, hogy „hány az óra”, és tele pofával ráfújnak - szellemeskedett szerencsétlenül Ézsaiás.

De az asszony nem akart most játszani. Azt mondta, most már nem is szomorúan, csak nagyon szelíden:

- Úgy!

Az ellene irányuló haragot jól bírta Ézsaiás, a szomorúságot nem annyira, de a legfájóbb sebeket a szelídséggel lehetett rajta ejteni.

- Hát mit csináljak, ha ilyen vagyok - mondta fojtott haraggal, s felesége buta, öntömjénező gögőt is érzett a hangjában -, szegény vagyok, kész. Miért nem a Papadopouloszhoz mentél feleségül, vagy hogy a francba hívják azt a görögöt.

- A görögöt nem Papadopoulosznak, hanem Onassisnak hívják. És különben is hülye vagy, fiam. Nagy hülye. Engem az nem érdekel, hogy szegény vagy. Az érdekel, hogy mi lesz belőled, érted.

A fiú hallgatott.

- És nagyon pontosan tudod, hogy ezt nem a jövőben megszerzendő házakra, autókra, tankhajókra és aranyláncon lógó toronyórákra értem. Szegényen is lehet valaki belőled. De legyen! - Kati már megnyugodott, megnyugtatta saját hangjának üteme, meg talán az is, hogy végre rátalált a helyes megfogalmazásra -, de te csak játszol, szétszórod magad. Ábrándozol. Nem vetted észre, minden vereséged után a pusztádba kapaszkodsz. Hogy mentetek a Sióra fürdeni, és a meztelen talpatokat égette a forró homok. Hogy apáddal kézen fogva jártatok a kukoricaföldek között, meg ősszel hogy futottak azok a micsodák is - megakadt, a fiú idegen tekintetet vetett az arcára -, ja igen, ballangkórók vagy hogy hívod, meg mit tudom én. Képtelen vagy a harcra! Igenis, ez azt jelenti, hogy képtelen vagy a harcra.

- Áskálódjak, alakoskodjak, ne riadjak meg, ha valakinek ki kell tekerni a nyakát - mondta fölényesen a fiú. Úgy vélte, igaza van.

- A nagy szívjóságod! Az a keresztényi - húzta el a száját Kati. - Tudod, mi a jóság? Tudod?

- Tudom - mondta -, egy kalap szar.

- Kár fölényeskedned - mondta gúnyos kis szusszanás kíséretében Kati. - A jóság legtöbbször álcázott gyávaság. És az ábrándozók is gyávák. Vedd tudomásul!

- Szóval gyáva vagyok - mondta fájdalmas fintorral a fiú.

Kati megtorpant, hirtelen úgy érezte, nagyon igazságtalan, ez a fintor megnyitotta mellében szeretetének zsilipjeit, átkarolta Ézsaiás nyakát, vállára húzta a fejét. Anyás, féltő mozdulat volt.

- Ó, te, ó, te - suttogta.

Ettől Illés Ézsaiás is elérzékenyült, s kissé színésziess felhangokkal azt mondta:

- Ne haragudj rám - aztán jóval később hozzátette, s ez sem tűnt sokkal őszintébbnek: - Lehet, hogy nem vagyok életrevaló.

Kati nem szólt semmit, szorosan belekarolt. Így összekapaszkodva vágtak át a vasúti töltésen, bár külön-külön sokkal könnyebb lett volna felkaptatni s leereszkedni meredek oldalain.

- Annak a tanárnak mégis igaza volt - mondta Ézsaiás.

- Milyen tanárnak?

- Azt mondta: Ha van itt köztetek, marhák, értelmes és jófejű, már most közlöm velem, hogy a társadalomnak nem az értelmesekre és jófejűekre van szüksége, hanem azokra, akiknek megvan a tornacipőjük, körzőjük, vonalzójuk.

- Egy fityfenét volt igaza - mondta Kati.

De most már lehetett a hangja bármilyen, Illés Ézsaiás az ölelésétől biztonságban érezte magát, s azt hitte, az a legszebb a világon, hogyha hülyéskedik.

- Kastélyt veszek a kis spinkónak - szavalta -, elnyerem a fizikai, kémiai és természet-tudományi Nobel-díjat. És cipőt is veszek neked.

Kedvderítő nyári reggel volt, hosszúra nyúlt, borzongató árnyakkal. Ézsaiás kedvét lehűtötték a tenyérnyi udvar nedves felhőket bőfögő dzsungelszerű virágágyásai. Buja, húsos levelű, délszaki virágokkal rakta tele az udvart az öregasszony, a harmincas évek úri divatja most jutott el eddig a külvárosi félparaszti portáig. Dáliákat ültetett. Pedig ültethetett volna kukacvirágot is.

Bent a szobában aztán végleg elröppent a kedve, az órára nézett, még csak hét óra, te úristen, mit kezd ezzel a vaskos, egyre melegebb vasárnappal. Kinyitotta az egyetlen működő ablak-szárnyat, de ettől a szoba nyirkossága nem szűnt, s a félhomály is csak világosabb szürke, ellenséges, még több kellemetlen részletet látni engedő lett.

Illés Ézsaiás olyan reménytelenné vált, mint a szobája, csüggedten ült az ágya szélén. Ráadásul úgy érezte: ez az állapot végleges, most már sehogy sem tud kikecmeregni ebből a szobából s ebből a rossz szomorúságból sem. Mégiscsak igaza volt Katinak - gondolta fáradtan, s önmagának színészkedve nevetett -, s bár lelke legmélyén kétely támadt, úgy hitte, valóban a gyerekkora utáni nosztalgiája mindennek az oka.

Az a rohadt pusztá!

Feltöltődött dühös energiával.

Most leszámolok veled!

Magára kapkodta ruháit.

Éppen elérte a gyorsot. Sokan utaztak, csak a peronon jutott neki hely. Ez csak fokozta dühét, összeszorított foggal bámult ki az ezerszer látott tájra, nézte az elsuhanó, hegyoldalba települt falvak fehér házkockáit, és nem jutott eszébe semmi, csak valami megmagyarázhatatlan idegenséget érzett - el sem tudta képzelni, hogy valaki ide, ehhez a tájhoz, ezekhez az elfutó falvakhoz tartozzon úgy, ahogy ő tartozik a pusztájához, s mindazokat, akik valami baljós véletlen folytán mégis ide tartoztak, kitaszítottnak vélte. De pusztája - vagy inkább maga - elleni ingerültsége így sem csillapodott - olyan indulatokkal támasztotta vállát az ajtó piszkos üvegének, mint egy robbantgatni induló terrorista.

A kalauz szokványos kérdésére adott válasza meglebegettette.

- Meddig? - kérdezte szórakozottan a kalauz. Illés Ézsaiás egy darabig meghökkenve bámulta az ismerős arcot - pedig tudta, hogy csak innen a vonatról emlékszik erre a bajuszos, semmilyenforma férfifejre -, s csak aztán, az arc miatt már ezer utazás emlékeitől feltöltődve válaszolt:

- Ferenctornyaig.

Ferenctornya. A név megbillentette - magában még egyszer elismételte, mint egy varázsigét, ámulattal figyelte a szót, olyanképpen, mintha már évek óta áhítozna egy tökéletes, valami kifejezhetetlent kifejező hangsorra, amiről már-már ezerszer azt hitte, csak egy pillanat, egy röpke kis erőfeszítés, s máris kimondhatóvá válik, de a kuszaságból mégsem zengett fel soha ez a hangsor, elérhetetlenül lebegett előtte - vagy a koponyája belsejében -, emlékfoszlányok, hínárként sodródó töredékek, füstszerű semmi között, és sohasem sikerült megkaparintania, birtokba venni, megnyugodva kimondani, hogy kitisztuljanak a homályos foltok, emléktéglák szabályos, szépen konstruált rendbe álljanak, hogy nagy fényesség, kristálytisza levegő vegye körül őt.

Most itt van!

Ferenctornya.

Már végigröppent a ferenctornyai állomástól a pusztáig vezető tizennégy kilométeres földúton, azazhogy nem is röppent, valaki vitte a hátán, igen, egy lány, orrában érezte a zsíros haj szagát, s előrebukó, fáradt gyermekarcán érezte a lány pihés nyakáról rákenődő, jó szagú verejtékcseppeket, látta az éjszaka baljósan integető fáit, emlékezett a dombokra és a völgyekre, Ferenctornya előtt az út éles kanyarodójára, a szurdékok falán felkapaszkodó sűrű berbécsre, s valami ellenséges indulatra is, ami a lány hátából áradt a testébe, és egy szó, persze, rozmaring, de nem tudta, mit kezdjen ezzel a szóval, valahogy az állomáshoz kapcsolódott és Fried úr bőrgyárához. Rozmaring.

Elmozdult az ablaktól, elszégyellte magát. A dühe miatt, mert acsarkodva akart nekitámadni a pusztának. Eszébe jutott a magtár előtt álló öreg szederfa - gyerekkora fáinak métervastag törzsű királya -, a szederfa gúnyosan nevetett indulatain, mozdulatlan és bölcs volt a szederfa.

Most már elfelejtette, milyen céllal indult évtizede nem látott pusztája felé, most már csak a bizsergő örömet érezte a mellében, ahogy végigmegy a ferenctornyai állomástól a pusztáig vezető földúton, kanyarokkal és dombokkal találkozik, s átvág majd a Paphegyen végigkanyargó gyalogösvényen - jó lenne, ha búzával lenne bevetve, gondolta, az ösvények búzában a legszebbek - s még a domb tetejére sem ér, már kibukkan a puszta. Először a magtár piros teteje, aztán a disznóhizlaldáé, s nemsokára látszik a három hosszú cselédház

párhuzamos sávja, az intézőlakás barna teteje, az óriási kert, a két fehérceeresznye fa vaskos kupolája, a juhar a kiskonyha mellett, a csikókarám, a gerendákból rótt kétvödrös kút - hallotta a húszliteres, böhm favödör csattanását a vízben -, a tehénistálló, a két góré és a kisebbik szederfa a Kissaroknál.

A vonat átrobogott a folyóhídon - most kezd fékezni, gondolta -, és abban a percben tényleg fékezett, a menetirányban ülőket mintha szívta volna valami előre. Illés Ézsaiás sajnálta a többi utast, hiszen fogalmuk sincs, mit jelent ez a fékezés. S már eszébe is villant, igen, az állomástól balra egy kis virágoskert, zöld kerítésű, abban volt a rozmaring.

Amikor leszállt, rögtön észrevette, hogy ahová a kertet képzelte, ott salakos kis tér van néhány paddal. A vonat elsistergett, ő meg odabaktatott a piros sapkás forgalmistához.

- Bocsánat, nem virágoskert volt ott valamikor?

- De - mondta a forgalmista -, az volt.

- Volt benne rozmaring?

- Micsoda?

Már bánta, hogy belekezdett a beszélgetésbe, de azért lemondóan megismételte.

- Rozmaring.

- Hát várjon csak - mondta felélénkülve a vasutas -, tátika, tátika az biztos volt benne. Arra emlékszek. De rozmaring! Milyen az a rozmaring?

- Nem tudom - mondta meglepődve. Eddig eszébe sem jutott, milyen pontosan a rozmaring -, azt hiszem - tette hozzá később -, hosszú szárú, apró sűrű levelekkel, valahogy olyasféle, mint a cickafark, csak sokkal nagyobb.

- Nem - mondta a vasutas -, ilyesmire nem emlékszem.

És barátságosan elmosolyodott. Illés Ézsaiás ezzel a mosollyal vágott neki az útnak.

A bőrgyár után, még bent a faluban, megszűnt a kövesút, mintha pontosan tudná, nem érdemes tovább vezetnie, itt vége a civilizált világnak. A falu utolsó házai már kiszélesedő, homokos, kátyús földutat fogtak közre, s az utolsó ház, a községi bikaistálló úgy állt a burjánzó beléndek és papsajt között, mint Petőfi Kutyakaparó csárdája. Izgatottan kereste, megvan-e még az istálló mellett a bikakörmölő, gyerekkora legendás faépítménye, az erős gerendákból rótt vastag vassarkalásokkal és -bilincsekkel megerősített kalitka, amelyben mozdulni sem tudott a feldühödött bika, miközben nagyra nőtt körmeit vésték, reszelték. Hogy miért nyugtatta meg, hogy még mindig ott állt a megrozogult, megfeketült gerendarács? Talán azért, mert azt hitte tőle, a távolba vesző út végén egy változatlan világot talál. Megtalálja a pusztát.

A táj illata nem változott. Ugyanúgy állt össze a föld, az út menti gazok meg a közeli békanyálas vizek, s talán a kék ég szagából, mint évtizedekkel vagy talán évszázadokkal ezelőtt. Olyanformán dobogott a keréknyomok szabdalta út mellett a keményre taposott földű gyalogösvény is. Néhány fára is ráismert, gyerekkorában szederészni is járt erre, mintha bizony a tíz kilométerrel távolabbi szederfák jobb gyümölcsöt termettek volna, mint a pusztához közel levők.

Ringatta az út, mint a bölcső.

A tél. Elképzelhetetlen fehérség. Nemcsak a táj, nemcsak a kinti világ volt fehér, de fehér volt belül is minden. A nyár burjánzó volt, kiismerhetetlen, tele illatos, növényi szárákból buggyanó nedvekkel, megfoghatatlan kamaszvágyakkal. A tél a védettség és a tisztaság évszaka volt. A lovak prüsszkölve futottak az estében is körös-körül fehérlő tájban, pokrócokba bugyolálva ültek a szánban, a lovak csengői burát vontak köréjük, védőfalat.

Elődereng egy nyár is, álmos nyárvége, az árokparti beteg akácokon már sárgul a lomb, a nap ádázul tüzel, a homokos út selymesen éget. A góréban egy félhomályos este, a nagyfiú ott áll közöttük, kialudt, fekete végű csikk a szájában, a sliccét gombolja. „Na, megmutatom nektek.” A nagy, fehér nemi szerv világít az estében, egy pillanatra megáll az idő, ősi titkok nehezednek a bámész kisgyerekekre, de hazafelé menet, amikor barátjával átbújik a csikókarám két vízszintes gerendája között, Bicléder megszólal: „Azért van neki ekkora, mert kutyatejjel kenyi.” Kutyatej! Szinte hallotta az apja hangját: „Ez mocsári kutyatej, de van színeváltó kutyatej, magyar kutyatej, farkas kutyatej...” És még bizonyára mondott egy párat. Megmutatta a vérehulló fecskefüvet, az angolperjét, a régi csenkeszt és a kígyósiszt is. De ebből ő már csak az apja hangjára emlékezett. Előremlettek a pusztai csillagok is. A kocsi-placcon aludtak Ördög Lőrincsel egy szekérderékban. Sokáig nézték a csillagokat. Hajnalban dideregtek, és harmat szállt az arcukra... És Konkoly Margit szép, buja fehér feneke. Kikkel is leste? Bedzsó, Bicléder, Hötöle, Tyutyusz, Krémer Jopi... igen, ott volt Konkoly Bütyök is. Őt is érdekelte a nővére feneke. Nagy, dromedár lány volt Konkoly Margit, a disznóistálló mögé ballagott be a mellig érő gazba, komótosan felhúzta a szoknyáját, és leguggolt. Észbontóan fehéredett a gaz között a titkok két feszülő félgömbje, a kis banda megbabonázva bámulta a kitüremkedő ürülék vastag, barna hurkáját. Utána szótlanul, fehér arccal szedték egymásból a ragadáncsot és az alattomos kódistetűt. Meghajló faágak, verébtojások zöldes-barnás pöttyei és egy sárba ragadt csizma. Ez a sárba ragadt csizma visszabillentette a valóságba, újra szemügyre vette a tájat, tudta, nemsokára meglátja a pusztát, de hogy a sárba ragadt csizma honnan került az emlékezetébe, nem tudta, mégis erős érzelmeket váltott ki belőle, s legalább olyan fájdalmasat, mint amikor Kati bejelentette, hogy elmegy.

A Paphegy ösvényén járt már, nem ahogy szeretne volna búza között, a Paphegyet kukoricával vetették be, éles, kapkodó levelek között kanyargott.

Még a domb tetejére sem ért, meglátta a magtár piros tetejét. Azt hitte, elérzékenyül, de csak megriadt - ahogy rég áhítozott találkozások előtti pillanatban szokott az ember. De ez a riadalom csak pár pillanatig tartott, addig, amíg ki nem tárult előtte a völgy markába rejtett épületcsoport. Mert akkor már ujjongó diadal fogta el - egy pillanatig sem érezte természetellenesnek, pedig attól ujjongott, hogy ez már nem az a puszták! A disznóistállót lebontották, eltűntek a górék, a juharfát és a fehérceseresznye-fákat kivágták. Az egykori kertben néhány felvonulási épülethez hasonló, alacsony, palatetős ház szerencsétlenkedett, eltűnt mind a két régi kút is - ebben a pillanatban villant eszébe, hogy az egyik kút már az ő gyerekkorában betemették, s csak azután fűrték a másikat, a két kút hát egyszerre csak az ő emlékezetében élt -, a csikókarámok helyén új, piros falú istállók emelkedtek.

Hát győztem - gondolta -, érdemes volt eljönni. Azonnal vissza is akart fordulni, de aztán meggondolta magát, beballagott a pusztába, de most már úgy, mint egy előkelő idegen.

Bekopogott az első, az úthoz legközelebb eső lakásba. Fél karéjba gyülekeztek köréje az üvöltöző, vicsorgó kutyák, és ettől elmúlt a bekopogás pillanatában érzett félelme. Ez a vicsorgás legalább ismerős volt.

Ismeretlen nő nyitott ajtót, ellenségesen méregette.

Nem tudta, mit kérdezzen, zavart mozdulattal körbemutatott, és az csúszott ki a száján:

- Ez, ugye, állami gazdaság?

- Az. Kit keres?

- Illéséket - mondta gondolkozás nélkül. - Tizenöt éve még itt laktak.

- Illésék itt nem laknak - mondta az asszony. - Mink csak négy éve jöttünk ide - tette hozzá elgondolkozva -, akkor már nem voltak itt. Nem is hallottam róluk.

Felsorolta a régi pusztát minden lakóját. Nem telt sokba, tizennyolc család volt. Az asszony eleinte a fejét rázta, látszott rajta, nem hisz ezekben az idegen nevekben. De aztán néhány név fölremlt neki, megnyugodott. Azt is megmondta, hova költöztek. Szabaton, Alsópél, Ökörállási tanya. Illés Ézsaiás ezektől a nevektől határozta el, hogy mégiscsak végigsétál a pusztán. Felkaptatott a lórédomb mályvával benőtt oldalán - (mályva? itt úgy mondták: máva, de most már nem érdekelte nagyon), elsétált a két istálló között, végigment a régi kerten. Egyre szomorúbb lett, a paphegyi diadal lassan kifolyt belőle.

Botorság volt idejönnöm - gondolta magában.

Visszafelé menet az állomásra felvette egy terepjáró. Valami agronómusféle utazott benne, kérdezgette Illés Ézsaiást, mit keres erre, rokonai vannak talán, vagy itt lakott valamikor?

- Nem, sohasem laktam itt, rokonaim sincsenek - válaszolta -, de úgy hallottam, errefelé nagy rozmaringlepek vannak. Azt kerestem.

- Rozmaringlepek? Ugyan - nevetett az agronómus -, jól becsapták magát.

- Alaposan - bólintott Illés Ézsaiás.

A vonaton ismerősökkel találkozott. Söröztek.

Éjfél tájban ért haza. Végigvágódott az ágyon. Próbálta magában felidézni a pusztát, s egyszer csak azon kapta magát, hogy a régi pusztát látja, két kúttal, juharral, górékkal, fehér-
seresznyefákkal. Elnevette magát, fölugrott, villanyt gyújtott. Emlékezett rá, hogy Kati képét valamelyik könyv lapjai közé dobta. Meg akarta nézni. Talán azért, hogy valahogy a mai napját elmondja neki. De nem találta. A lexikonban is kereste, de ott sem volt. Az R betűnél megállt. Rálapozott a rozmaringra.

Rozmaring (*Rosmarinus officinalis*) évelő, fás szárú, örökzöld félcserje; finom illatú, illó olajat tartalmazó száraz levelei vannak.

- Rosmaharinus ohoffhicinálihis - üvöltötte hülyén, és már semmi kedvet nem érzett hozzá, hogy Kati képét előkeresse.

FURCSA KÖVEK GÉNIÁNÁL

Egy darabig forgatta a kezében az anyja levelét, aztán elérzékenyedett. Az elérzékenyedés rondábbik fajtája volt ez; miért pont most kellett meghatódnia az anyja levelén? Két hete hozta a postás, amikor elolvasta, egy pillanatra felgyült benne a harag: micsoda önző öregasszony ez, micsoda önző! - és ellenszenvesnek találta a gondatlanul rajzolt szálkás betűket. Az öregasszony levelében féltés és szeretet volt - kétségtelenül az önző szeretet és az önző féltés kicsit mártíromkodó felhangjaival, de hát mit írhatna egy magányos öregasszony valahonnan az isten háta mögül, egy szürkére mosódott, kis faluból, távol egyetlen fiától, távol a szürkére mosódott, kis falutól, mindentől távol?

Harmincéves férfiak ritkán szoktak sírni, s talán nem is szabadna sírva fakadniuk - de most ő görcsös-szaggyatottan nyelte a levegőt, rázkódott a felsőteste, „anyám özvegyen nevelt fel, egy elhagyatott dunántúli faluban volt postamester, jelenleg is ott él, nyugdíjasként” - ez a pár szó tulajdonképpen nem sokat mondott, nem osztott, nem szorozott akkor sem, mikor az életrajz bizonyos adatai rendkívül fontosnak számítottak, és ma sem volt különösebb jelentősége, nem is kellett volna beírni az életrajzaiba, de neki rokonszenves volt ez a kissé melodramatikus semmiség, hogy ő éppen egy özvegy postamesternő nyilván nehezen felnevelt fia - tehát beírta.

Emögött persze volt más is: egy palatetős ház, éppen olyan, mint a többi parasztház - és mégsem olyan, egy kert csökött almafákkal és rejtett, gazzal benőtt zugokkal, meg persze a cigarettázó, hajlott öregasszony, akinek negyven év múlva is idegenkedve mondták a parasztok a „jónapotot”, a cigaretta miatt is, a palatető miatt is, meg a gyerek miatt is, aki körül mindig lengett valami megmagyarázhatatlan kód, asszonynév ide, asszonynév oda, a kétszer-háromszor látott férj alakját is elmosta az idő, csak növelte a homályt a postamesternő körül, aki állítólag egykor valami földbirtokos szeretője volt, de ez nem biztos...

Nagyon magányos öregasszony volt.

Szerette volna, ha folyik a könnye, így kézzelfogható bizonyosságot szerezne önmaga szerint „szívbemarkoló” fájdalmáról, erőlködött hát, kétségtelen: némi erőlködéssel az ember könnyeket préselhet a szemhéja alól - s mikor az első meleg csepp végiggördült az arcán, mintegy öntudatlanul felkelt, kiment a fürdőszobába - csak ott volt tükör -, és a mosdó fölött nézte eltorzult, szálnalmas, könnyektől csíkozott arcát. Pár percig tartott csak az egész, szinte azonnal érezte a feloldó megkönnyebbülést, elégedettséget érzett, s már egész emberként kezdte írni az anyjának: „...nagyon jól tudom, mert képzeld, ha engem deportálnának tíz évig az Ördög-szigetre, ki emlékezne s ki várna rám tíz év után is? Csak egyetlen nő, anyám, te, és senki más, én azt nagyon jól tudom...”, micsoda pokoli igazság lenne ez, ha nem én írtam volna - gondolta másnap délben a hivatalban, és minden szó nélkül fölkel - a többiek talán azt gondolták, vécére megy -, kiment az utcára, beült a Simcájába, és elindult hazafelé.

Dühödten szorította a kormánykereket, csak tíz-tizenöt kilométer után kezdett rajta gondolkozni: miért is dühös. Ó, mert „rettenetesen pocsek alak vagyok - gondolta -, ocsmány alak, egy szeméttelep”, s rögtön utána arra gondolt, nem lenne szép, ha megnyugodna, mert ilyen sikeresen lepocskondiázta magát. Holnap nyilván balhé lesz a hivatalban, mindegy, mondta magában, én ma az anyámat akarom látni, és a lábát kicsit megmozdította a gázon.

Az elágazás előtt néhány száz méterrel egy stopos integetett, nyilván Pestre akart utazni, kiintett neki; mindjárt elkanyarodik, igyekezett egyetértő ábrázatot ölteni, elsuhant a fiú mellett, és elnevette magát. Nem jókedvű nevetés volt, inkább fanyar - mindig fölvette a

stoposokat, pedig néha igazán kellemetlenül tudnak viselkedni -, s lám, most is szükségét érezte, hogy egyetértő arcot vágjon (holott elvillanó arcából a fiú nyilván semmit sem látott), s szükségét érezte annak is, hogy jelezze, mellékútra kanyarodik, azért nem áll meg. Szégyellte, hogy autója van. Régebben szeretett büszkélkedni a szegénységével, s még akkor is büszke volt rá, mikor már igazán semmi sem indokolta, hogy a szegények közé számítsa magát - igaz, gazdag sem volt, de nem szenvedett semmiben hiányt, luxuskiadásokra is telt, jól élt, bár autót nem egykönnyen tudott volna szerezni, de kedvezett neki a szerencse, egy kampánysorsjátékon megnyerte a főnyereményt, ezt a halványkék Simcát. És szégyellte. Különösen eleinte, mikor még váratlanul érte, hogy egyszerre egy más kasztba sorolják, ő lett a „kocsijavan”, az autópali”, a „nemtudomhonnantoptarápénzt”. - Az SZTK-ban - legalább húszan álltak még előtte a sorban a fogászaton - karon fogta egy fehér köpenyes orvos: „á, jó napot, jó napot, no, jöjjön csak”, és betessékelte a fehér ajtón, azonnal kezelésbe vette, fogalma sem volt, mire vélje az egészet, a végén aztán megkérdezte az orvos: „mennyit fogyaszt?”, s akkor jött rá, egyszer a benzinkútnál találkoztak, de arra már nem emlékezett, hogy a fogorvosnak milyen kocsija van.

Nem magyarázhatta meg mindenkinek, hogy ez a koci csupán érdemtelenül ölébe hullott ajándék, nem áll mögötte sem a tisztességes, sem a tisztességtelenül megszerzett pénz hatalma, mert hát úgyis csak ez a lényeges, a koci csak szimbólum, gomblyukba tűzhető kasztjelvény - nos hát hogy magyarázta volna meg ezt mindenkinek? Egyébként jellemző rá, hogy meg akarta magyarázni.

Lekanyarodott a mellékútra - mintha a Simcája tiszteletére tették volna: éppen abban az évben építettek a faluja felé betonutat, amikor a kocsit nyerte. Kitűnő út volt, nem túl forgalmas, s már csak ezért is szerette volna, de az utat körülölelő táj sokkal többet jelentett neki, ez már a gyermekora világa volt, ugyanazok a lankás dombok, mint a falujában, itt már személyes ismerősnek tűntek a kukoricaföldek meg a búzatáblák, nem keveredtek idegen szagok az ároksparti füvek ismerős illatába. Jólesett rohanni, élvezte a száguldást, nem szorongott, mint minden más ismeretlen tájon, ahol autóval végigrohant, hiszen ez a táj az övé volt, bejárta már gyalog is, kocsival is - s egy földdarabot csak gyalog vagy parasztszekéren lehet igazán birtokba venni.

Örömmel töltötték el az ismerős falunevek, egyik-másik névtáblánál bögetni kezdte a dudát - s a sivító, éles hang bizonyára annak is vidámnak tűnt, aki csak messziről hallotta. Néha lassított, kereste a szemhatáron meghúzódó majorokat, pusztákat, magában mormogta a nevüket: Ödön-pusztá, Elek-major, Kszénia, Adalbert... a gróf a gyerekeiről nevezte el a majorokat, mikor ő eszmélni kezdett, már mindenki természetesnek vette, ha valakiről azt hallotta, hogy elszegődött Kszéniába. És Ifigénia. Éppen Ifigénia, azaz ahogy a környéken nevezték, Génia miatt fűrták bele magukat ezek a fura majornevek. Ifigéniát nem látta az útról, még most is földesút vezetett a majorba, mint annak idején, amikor végigdöcögött ott velük a hintó.

Ifigénia fényes, lampionos teremként maradt az emlékezetében, meg valami rejtelmes, zölddel futtatott sárga házfal élt benne s egy hosszú, sötét, hűvös, kővel kirakott folyosó, meg persze az esti út a kelepelő kerekű hintón s az anyja karjának a melege.

Az anyja egész nap ragyogott és énekelt - meglehetősen ritkán szokott énekelni, de ha mégis, akkor szertelen volt, s egy idő után kicsit félelmetes. Aznap mégsem tűnt félelmetesnek, s az sem volt furcsa, hogy korábban bezárta a hivatalt, s zárás után nem maradt benn különös, tiszteletet parancsoló rubrikákkal behálózott papírok fölött görnyedni - ilyenkor néha neki is szabad volt bemenni, legszívesebben a telefonközpont piros banándugóival játszott, de jól

sohasem érezte magát, a zöld páncélszekrényt, a sötétbarna bútorokat nem tudta megszokni, egyedül csak a leveleszsákok színes spárgáit és az ólomplombákat szerette.

Délutánba hajlott, az anyja abbahagyta az éneklést, egyre nyugtalanabb lett, ki-kiszaladt a tornácra, kicsit hallgatózott, rakosgatta a konyhában az edényeket, letörölgette a szobában a képekről a port. Akkor már régen felöltöztek mind a ketten - az anyja csodálatosan szép volt, ragyogott rajta a virágmintás ruha. Ő sötétkék bocskait viselt, morzsolgatta az ujjai között a rövidnadrágra varrt, cirádás zsinórokat - nem szerette ezt a ruhát, mert ilyen egyetlen más fiúnak sem volt a faluban.

Az anyján már gyűröttnek látszott a ruha, mikor meghallották, hogy a ház előtt megáll egy hintó. Mind a ketten kiszaladtak, tartózkodás nélkül, szinte versenyt futva, az anyja a kapuban hirtelen lelassított és lemaradt, ezért aztán ő látta meg elsőnek Komlóssy Keresztély hintáját.

Komlóssy Keresztély most nem ült a hintón, csak a paszományos dolmányú kocsis - két komoly, fecskefarokvégű szalag fityegett hetyke, fekete kalapjáról -, mereven előrenyújtott karral tartotta a dupla szárt, és a fejét alig fordította feléjük, amikor azt kérdezte: Indulhatunk?

A hintón az anyja kisimult, és csillogó lett. Átszáguldottak a falun - az emberek utánuk fordultak -, sokáig mentek a szederfákkal szegélyezett kövesúton, aztán hirtelen fordulattal lekanyarodtak egy dűlőútra, át kellett menni egy árkon, a hintó ide-oda döccent egyet, jó erősen belekapaszkodott az anyjába.

Észre sem vette, már besötétedett, a homályból kiterjesztett karú óriások és földön lapuló emberek tűntek elő - bokrok, fák, bogáncsok -, tücskök meg békák szóltak, de ez a nem igazi zaj csak elmélyíti a csendet, úgyhogy egyedül csak a hintó kerekei kelepeltek, ha szárazra döngölődött úton futottak, furcsa dübörgés kísérte a kelepelést, ha meg gödrök vagy soha ki nem száradó kátyúk miatt a fűre kanyarodtak, élesen, szárazon szólt a négy kerék. Lassan elzsongította a monoton dallamú zöreje, a kocsis olykor csettentett a lovaknak, ilyenkor fölkapta a fejét, fölöttük a csillagok, hűvösödni kezdett, az anyja vállára tette a kezét, egyszerre áradni kezdett a testében az anyja karjának a melege, éberen, nyitott szemmel, boldogan figyelt, úgy tűnt, semmi sincs a világon ezen a kelepelő kerekű hintón és a homályon kívül, a kelepelés néha ott zörgött a csontjaiban, máskor meg úgy érezte, mintha nagyon távolról hallaná, valahonnan a homályon túlról.

Lámpák villantak fel, kutyaugatás, vidám zsebongás, „köszönj szépen”, súgta az anyja, az emberek közül elővillant Komlóssy Keresztély szomorú, szép arca, elmosolyodott, otthon, a postán is mindig örömmel szaladt Komlóssy Keresztély elé.

Magakorabeli gyerekek között ült a zajos, ételektől roskadozó asztalú terem egyik végében, nagyon idegenül, egyre az anyja felé tekingetett, látta villogni az anyja nevető fogsorát, a ködben ott imbolygott mellette Komlóssy Keresztély bús, néha kedves mosolyra húzódó arca is. Ettől elkedvetlenedett, fémes, hideg görcs szorította a mellét, s mikor Komlóssy Keresztély egyszer elsétált mellette, s meg akarta simogatni, önkéntelen, vad mozdulattal elhúzta a fejét. Szerette volna, ha az anyja mellé ül, s ugyanúgy a vállára teszi a kezét, mint az úton.

Nem mert enni, bámészan nézegette a többi gyereket, mikor a süteményt hozták, már nagyon éhes volt, egyet megkóstolt, nagyon finom sütemény volt, de azért nem evett többet, csak óvatosan, nehogy a többiek észrevegyék, teletömte vaníliás kiflivel a zsebeit meg az inge alját.

Másnap hazafelé az anyja szomorkásan ült mellette - ez a hintózás már meg sem közelítette a tegnapit, amikor csillagok égtek fölöttük.

A beton nem vezetett egészen a faluig, két-három kilométert a régi makadámon kellett menni, de ez is kitűnő volt, bitumennel és apró kőzúzalékkal leöntve. A kerekek felverték a sárhányó bádoggjára a zúzalékot, fröcsögött a finom kő, a kocsi egyenletesen, simán futott. Mikor a patakhídra ért, hirtelen beledöbbsent, kár, hogy az út végére ért, még jó darabig szívesen autózott volna. Az autóban egyedül volt, a vezetéssel kellett törődnie, a sebesség és az elmaradó mozdulatlan tárgyak örömmel töltötték el, állandóan változtatta a helyét - biztonságban érezte magát.

A palatetős ház előtt meg kellett állnia.

Az anyja a konyhában ült, a szemüvege fölött hosszasan nézte, fintorgó ijedtséggel az arcán - úgy látszik, nem ismerte fel rögtön, mert éppen a fia hátára esett a napfény -, aztán fölugrott, és a nyakába borult.

Sokáig szó nélkül szorították egymást, az öregasszony hüppögve sírni kezdett, belekapaszkodott a fiába, borzas, ősz haja csiklandozta a fiú állát. Ez kellemetlen volt.

Szótlanul gunnyasztott a széken, amíg az öregasszony tojást sütött, záporoztak feléje az anyja semmitmondó kérdései, ez egy kicsit dühítette. Miért fontos az, hogy a háziasszonya kedves-e, milyen viszonyban van a főnökével?

Igyekezett tréfásra szelídíteni a hangját, mikor azt mondta:

- Majd filmre vetetem az életemet, megnézed, és kész.

Kényelmetlenül érezte magát. Mit is akar az anyjától?

Hirtelen fölállt, végigjárta a szobákat. Mellbe vágta az áporodott, szellőzetlen szag, a szét-hányt apróságok undorító rendetlensége. Azon kapta magát, hogy óvatosan járkál a sötét, céltalanul ácsorgó bútorok között. Lehet, hogy nem voltak piszkosak ezek az öreges, régi tárgyak, mégis úgy érezte, vastagon tapad rájuk a kosz. Az anyja mindig rendetlen volt, ő maga sem szerette a kínos pedantériát. De abban a régi rendetlenségben volt valami báj, tisztaság, nevető pirosokkal. Félelmetesen feleslegesnek tűnt ez a lakás.

Visszament a konyhába, nekitámaszkodott az ajtófélfának. Az anyja ránevetett:

- Miért nem takarítasz?

Az öregasszony ámulva nézett rá.

- Nem takarítok? Hiszen mindennap takarítok... egyéb dolgom sincs... Igaz, néha előfordul, hogy csak ülök egy helyben, mint egy bolond... nincs erőm megmozdulni. De takarítok, nem tudom, miért mondd, hogy nem takarítok.

Már megbánta, hogy szólt, összeszorult szívvel nézte a tűzhely előtt álló öregasszony hajlott hátát, nagyon szánalmasnak tűnt a fekete ruhára hullott ősz hajszálaiktól, védtelen volt az anyja, remegő.

Jó étvággal evett, az öregasszony boldog mosollyal nézte. „Senki nem tud így főzni még tojásrántottát sem. Aranykezed van, anyám.” Az evéstől elégedett lett, attól is elégedett lett, hogy itt ül az anyja konyhájában az isten háta mögött, és egyszerűen arra gondolt: szeretem az anyámat. De szentségtörésnek tartotta volna kimondani. Vagy talán félt.

Az anyját is megérintette ez a meghitt csend, s nem tudni, miért, ezt a pillanatot választotta ki a kérésre.

- Egyszer elvihetnél - mondta.

- Hova?

- Komlóssy Keresztélyhez.

Összerezcent, zavartan nézett maga elé, aztán ez a zavartság szinte átmenet nélkül csapott át szeretetteljes, túlárado szolgálatkészségbe, feneketlen mélység fölött lebegett.

- Persze, elviszlek. Amikor akarod.

Az anyja petyhüdt, ráncos arcán megfeszültek a rágóizmok.

- Akkor... akkor most elvihetnél?

Eredetileg ki akart menni a kertbe, szeretett elüldögelni a csökött almafák között meg a körtefa alatt, ahová annak idején a tarka kutyájukat temették. A kutyát Gyöngyösnek hívták. Azt akarta mondani, még sötétedés előtt vissza kell érnie a városba. Mégis azt kérdezte:

- Hol lakik?

- Verebély-pusztán.

- Mit csinál?

- Éjjeliőr.

Nem szólt, a halántékát dörzsölgette. Az anyja olyan izgatottan állt az asztal mellett, mint egy kisgyerek.

- Senkije sincs - mondta az öregasszony. - A felesége megbolondult, a Kari belefulladt a Balatonba, és a Jolán, tudod, mi lett a Jolánnal...

- Nem tudom.

Az öregasszony megint felzokogott.

- Olyan egyedül lehet - mondta -, képzelj el, milyen egyedül.

- Verebély-pusztára nincs kövesút. Földúton nem tudok menni.

- De van. Építettek, a Kasznár Pali mondta, hogy építettek.

A sírós hang sunyi lett, tudta, hogy a Kasznár Pali semmit nem mondott az anyjának, ez a sunyi hang mindig elárulta, ha hazudott.

- Értsd meg, anya, ha földút, úgysem jutunk el odáig.

- Jó út van, biztos, hogy jó út.

Verebély-pusztá elég messze esett a falutól.

Nem nézett az anyjára, csak szorította a kormányt, istenem, csak ne szóljon semmit, csak meg ne szólaljon - mondta magában.

- Olyan jó a kocsidban ülni, jó kényelmes koci - mondta az anyja. A hangja bocsánatkérően csengett.

A fia üvöltöni akart a kétségbeesett szájalomtól.

Az öregasszony megfésülködött az útra, a haját fekete szalaggal kötötte át. Selyemharisnyát húzott, az avított, barnás harisnyáról világosabb színű rojtok fityegtek. Világosbarna, mintás ruhát vett föl, ódivatúan szabott, nagyon régi ruhát, látszott, hogy az évek gyűrődéseit soha nem lehet belőle eltüntetni. Valahonnan rúzszt is kerített, ügyetlen, szépítkezéstől elszokott kézzel kente a szájára, vörösen égtek a felső ajkát hasogató függőleges ráncok. Az arcát bepúderezte, a púderfoltok fura térképet rajzoltak az arcára.

Mereven nézte az utat, véletlenül sem fordult az anyja felé, de akármerre nézett, látómezéjében mégis ott ködlött a két vézna, rojtozódott selyemharisnyába bújtatott láb meg a koszlott fonatú demizson és az újságpapírra fektetett összekötözött csirke.

- Ne menjünk üres kézzel - mondta az anyja, bort töltött az ötliteres demizsonba, és összekötözött egy csirkét. Mikor látta, hogy a fia ellenségesen nézi, azt mondta: - Újságpapírra tesszük, ott lesz a lábomnál.

Sarkantyúsig tudta az utat, onnan már ismeretlen makadámon futottak Verebély-puszta felé. Tényleg jó út volt.

- Mondtam, hogy jó út, látod! - mondta megkönnyebbülten az anyja.

A táj megnyugtatta, sárgálló vadrepce virított, a vizenyős völgyekben, az árkokkal szabdalt réteken magányos, szelíd fák és habkönnyű bokrok ültek.

Aztán egy kanyarban vége szakadt a makadámnak. Egy tábla mutatott a fasorral szegélyezett földútra: „Szentbalázs 3 km, földút”.

Megállt, dühösen nézte az utat.

- Megmondtam, látod!

Az anyja behúzott nyakkal ült mellette, szorította a demizson fülét.

- Verebély még Szentbalázson túl van.

- Nem tudom - mondta az öregasszony.

Egy darabig csendben nézték az utat. Látómezéje szélében megint kirajzolódott az anyja lába, a demizson, a csirke. Elindította az autót, nekivágtak a földútnak.

Rég volt eső, a száraz úton simán futott az autó, ügyes manőverekkel kikerülte a nagyobb gödröket. Az anyja elengedte a demizsont, maga mellé tette a kezét az ülésre.

Már látták a falut, amikor hirtelen rossz lett az út, a Simca nagyokat zötytyent. Összeszorította a fogát. Az anyja megfogta a demizson fülét.

A faluban megkérdezték, merre kell menni Verebély felé. A paraszt körülményesen magyarázott, nem értette pontosan, a másik utcában újra kellett kérdeznie.

Egy mellékutcán kellett volna kimenniük a faluból, olyan újtelepféle volt, ritkásan beépített, sátortetős, de nagyon egyszerű, kis, vakolatlan házacskákkal.

- Homok - mondta -, na, ez szép lesz.

A széles utcát végeláthatatlan sárga homok borította, sehol egy árva, zöldellő gaz, egy maroknyi fücsomó. Gázt adott, remélte, hogy nagy sebességgel át tud rajta rohanni. Csak nem tart örökké ez a homok. A homokban traktorok járhattak, széles keréknyomok vezettek a falu vége felé. Ebben próbált menni, de a Simca nyomtávja keskenyebb, a fölgyűrt homok meg-megdobta a hátulját, nagyokat farolt. Levette a gázt, de már tudta, hogy nem boldogul. Az autó erőlködött, szuszogott, s az utolsó ház előtt megállt. Próbált elindulni. Kis gázt adott, lassan engedte a kuplungot. A motor bőgött, az egyik hátsó kerék vadul forgott, szórta a homokot. A kocsi nem mozdult. Dühös lett, teljes erővel belelépett a gázba, bőgette a motort, szeretne volna, ha a kocsi felrobban. Kiszállna, és azt mondaná az anyjának: itt van, tessék!

- Kiszállok - mondta az anyja -, hátha akkor elindul.

Kiszállt, vitte magával a demizsont meg a csirkét. Letette mind a kettőt a homokba, topogott.

Az autó már beásta magát a homokba. Egy darabig még próbálkozott, látta, hogy a hűtővize mindjárt felforr. Leállította a motort, kiszállt a kocsiból, körüljárta. Az autó tengelyig állt a homokban. Elöntötte a düh, az anyja felé fordult.

- Most mi a hétszentséget csináljak?!

Ordított, fröcsögött a nyála.

Az öregasszony nem szólt semmit, topogott a csirke meg a demizson között.

A házból kijött egy asszony, a karján gyereket tartott.

- Hova akarnak menni?

- Verebély-pusztára - mondta az öregasszony, még mielőtt a fia megszólalhatott volna.

- Itt van, fél kilométer sincs - mondta az asszony, s a homoktenger felé intett.

- Nincs egy lapátja? - kérdezte a fiú.

Az asszony adott egy lapátot, egy órába telt, míg kiásta a kocsit, és meg tudott fordulni.

Az anyja még mindig ott állt. A nap melegen sütött, az öregasszony arcán sötét csíkokat szántottak a verejtékcseppek a púderfoltokba.

- Na, kész - mondta a fiú, és az anyja arcát nézte. - Add ide a demizsont, majd én viszem.

- Menjünk haza - mondta az anyja.

- Hát nem hallottad? Fél kilométer sincs.

- Menjünk haza - mondta az öregasszony.

Dühös lett.

- Idáig elvergődtünk ezen a pocsék úton, és most menjünk haza?

- Menjünk haza, kisfiam - mondta az anyja.

Átszáguldottak a homokon, a földút már nem jelentett problémát - ismerte. Látómezejébe megint becsusszant az anyja lába. A lábszárai közé szorította a demizsont, a szakadozott vesszőfonat beleakadt a foszladozó harisnyába.

- Elszakad a harisnyád - mondta.

Az anyja a fejét rázta, és tovább szorította a demizsont.

Már az ismerős betonon futottak, mikor megszólalt.

- Ne haragudj, hogy ordítottam... bocsáss meg.

- Á - mondta gyorsan az anyja -, dehogy haragszom.

Megállt a palatetős ház előtt.

- Bejössz? - kérdezte az öregasszony.

- Sietnem kell, tudod, hogy csak elugrottam... csak látni akartalak.

- Ezeket vidd el. - A csirkére meg a demizsonra mutatott.

Ijedten megrázta a fejét.

- Dehogyan, mit csinálnék velük?

Az öregasszony kivette a demizsont meg a csirkét.

Már szürkült, amikor újra a betonra ért. A mellében egyenetlenül kalapált a szíve. Az Ifigéniához vezető dűlőútnál megállt. Egy darabig bámulta a homályba hulló tájat, aztán gondolt egyet, megcsavarta a kormánykereket, és nekivágott a földútnak. Az autó bukdácsolt a göröngyök között, a bakhát füve súrolta az alját. Egy jegenyénél kikanyarodott az út mellé, kiszállt, becsapta az ajtót, és elindult a homályba. Lapos, száraz völgyhöz ért, tüskés cserjék, galagonyabokrok, szerbtövisek között botorkált. A völgy kiszélesedett, a szárazra perzselt fű között ormótlan kövek heverték. Letérdelt két kő közé, az arcát görcsösen a földhöz szorította.

Messziről nézve éppen olyan lett, mint a kövek.

A NAGY MADÁR

Garmospusztáról Ivrenbe úgy ismertem az utat, mint a tenyeremet. Igaz, jó tíz éve jártam arra utoljára, de akkortájt annál gyakrabban, előfordult, hogy napjában háromszor is megjártam a nyolc kilométeres földutat.

Jól tudtam, az elmúlt tíz év alatt semmi sem változott erre, legfeljebb a tenyérnyi akácerdő öregedett valamicskét, a Séd holtágaitól szabdalt vizenyős legelő meg a semmire se jó homokdombok megőrizték régi arcukat. Ezért is indultam erre, hogy újra találkozzam velük.

A dülők nevét is ismertem, méterre meg tudtam volna mutatni, mikor váltok át Boszorkánydombról a Körösztfa-dűlőbe, Körösztfából Ökörállásba. Az út jó szórakozásnak ígérkezett. Egy ilyen régi úton mélnézhet az ember. Ha jól megy, meg is tisztulhat. Nem találkozik mással, csak régi fákkal és régi hajlatokkal, az út vérévé vált íveivel, s pontosan érzi, hogy itt az égbolt magassága sem változott.

Az út mellett Garmos és Ivren között sehol sincs település. Még ház sem. Ezért hittem hát a Csötönyi-dűlőnél, hogy eltévedtem. Mert a Sédnek szaladó meredek domb tövében egy öreg, szalmatetős házat pillantottam meg. Nem volt valami eszményi állapotban, úgy tűnt, le akar rogygni, s csak a domboldal segítő íve tartja lábon.

Ezt a házat én sohasem láttam. Garmospusztán nem mondta senki, hogy itt épült valami, s különben is hihetetlennek tűnt, hogy éppen itt, ezen a lápos, tavasszal-ősszel vízbe fúló földön jutott eszébe valakinek építkezni. A ház azonban ott állt négy-öt lépésnyire az úttól, kéménye vígan füstölgött, s bár embert nem lehetett körülötte látni, mégis eleveniséget, mozgást sejtetett. Egy útkanyar után beláttam már a ház mögé is, két parasztkocsi állt az udvaron, a felszerszámozott lovak a saroglyából szénáztak. Most már majdnem biztosra vettem, hogy eltévedtem. Ez a ház magától értetődően állt a tájban, s az is látszott rajta, hogy legalább száz éve épült. Akkor hát itt kellett állnia tíz évvel ezelőtt is.

Megfordultam. Kibomlott előttem a hátam mögött hagyott táj. Semmi kétség, jó úton járok. Visszafordultam, kicsit szorongva, talán abban reménykedtem, addigra eltűnik a különös kis viskó a háta mögött abrakoló lovakkal.

Mintha ugyan egy ház csak úgy ukmukfukk elrepülhetne!

Elmentem volna mellette - már kis rezignációval kutattam a kutyák után, vajon milyen csata alakul ki köztünk, de egy jókora zöld cégtáblát pillantottam meg a bejárat fölött, fehér betűk virítottak rajta:

VENDÉGFOGADÓ A NAGY MADÁRHOZ

Még mindig kutyák után vizslatva indultam az ajtó felé, bár lelkem legmélyén megnyugodtam, tudhattam, hogy a vendégfogadó kutyái nem hamisak. De kutyát nem láttam sehol.

Benyitottam a mélybarnára vénült ajtón. Érdekes, akkor föl se tűnt, hogy bár kint még javában sütött a nap, odabent egy mennyezetről lógó petróleumlámpa világított, s bár három ablaka is volt a földes, gerendás szobácskának, természetesnek tűnt, hogy ég a lámpa.

A köszönésemet nem fogadta senki, a pult mögött álló fehér kötényes kocsmáros karba font kézzel elnézett a fejem mellett.

A kis helyiség x-lábú asztalai mellett tizenöt-húsz ember szorongott - valamennyien férfiak -, csupán a legtávolabbi asztalnál ült egymagában egy ember, háttal a többieknek.

Egyetlen arc sem fordult felém. Ez szorongással töltött el - ismerhetik a falusi kocsmázók az idegenre vetett mohó tekintetét -, s egy pillanatra megtorpantam. Ez a váratlan mozdulatlanság sem csikarta ki érdeklődésüket, ismerőst keresve akartam végigpásztázni rajtuk, de már az első profil láttán valami megmagyarázhatatlan szégyenkezés fogott el, mintha az arcukat nézni szemérmetlen beavatkozás lenne a magánéletükbe. Azonnal elfordítottam a fejem, s bár egyetlen arcot láttam csak, tudtam, hogy nem lehet köztük ismerősöm.

Megindultam a legtávolabbi asztal felé, ott még bőven volt hely az egyedül ülő férfi mellett.

Próbáltam könnyed lenni, de azért sutának éreztem a megoldást, a köszönésnek szánt biccentést.

- Megengedi?

Ekkor, mintha késsel vágták volna el a monoton zsongást, torokszorító csend telepedett a kocsmára.

Minden erőmet beleadva bámultam az előttem ülő embert, de nem láttam belőle semmit, csak a hátamba szűrő tekinteteket éreztem.

A férfi zavartan, szinte segélykérően bólintott, s egyben odébb húzódott, holott a hosszú padon bőven elfértek volna mellette hárman is.

Leültem. Látószögembe került a kocsmáros fehér kötényes feltja, láttam, hogy felém mozdul, s mozdulatával, mintha jelt adott volna, újra megzendült a halk, korábbi zsongás.

A kocsmáros ott tornyosult mellettem, akkor éreztem meg, hogy milyen hatalmas ember, tekintetem lassan futott fel kovácsfűjtatónyi mellén karba tett kezéről az arcára. Az arca meghökkentett. Elképzelhetetlen számomra, hogy amikor beléptem, miért nem vágott mellbe ennek a kősziklából faragott arcnak a szépsége, miért csak most vettem észre, amikor a robusztus ember két lépésre állt tőlem. Nem vagyok különösebben érzékeny a férfiszépségre, de ilyen vonzó, a durvaságnak és a finomságnak különös elegyéből kikalapált arcot még nem láttam.

A hangja méltó volt természetéhez, úgy éreztem, nem is a fülemmel, de rezonáló csontjaimmal hallok rekedtes basszusát:

- Ön idegen itt?

Nem volt ellenséges a hangja, inkább mintha kérdésével feloldott volna valami alól, vagy legalábbis megbocsátotta volna egy szarvashibámat.

Bólintottam, s lenyűgözve, szótlánul néztem.

- Éhes? Szomjas? - éreztem megint a csontjaimban.

- Mikor épült a fogadó? - kérdeztem válasz helyett.

- Régen - mondta egyszerűen, hogy felkaptam rá a fejem, hozzátette -, nagyon régen.

A hangjában most csengett egy kis idegenség, mint aki nem szívesen beszél erről a témáról.

- Egy fröccsöt kérek - mondtam gyorsan.

- Csak tiszta borom van.

- Akkor azt.

Ijedt, könyörgő suttogás ütötte meg a fülemet. Alig hallható, egércincogás-szerű hang:

- Nekem is.

Újdonsült asztaltársam felé kaptam a tekintetem, de ő lehajtott fejjel maga elé bámulva ült, a pad szélére húzódva. A suttogás mégiscsak tőle eredhetett, mert a kocsmáros jól érezhető megvetéssel kérdezte:

- Neki is?

A kérdésre megint mintha elvágták volna a kocsmazsivajt. Újra a hátamban éreztem a tekinteteket. Pillantásom lassan kúszott a kocsmárosról asztaltársamra. Görnyedten, szemmel láthatóan görcsbe rándult izmokkal ült mellettem, mintha válaszomtól az élete függne.

- Neki is - hebegtem.

A kocsmáros bólintott, felzengett újra a kocsmazaj, asztaltársam izmai ellazultak, sóhajtás-szerűt szusszantott, de nem nézett rám.

Pár pillanat múlva előttünk volt a bor - egy furesa, antiknak tűnő feketére égett kancsóban hozta a kocsmáros, és két közönséges kocsmái poharat tett mellé.

- Enne valamit? - kérdezte barátságosan.

- Nem kívánok hideg ételt - mondtam, miközben mindkét poharat teletöltöttem olajos csurgású, sárgás borral.

- Van vad, hal - mondta a kocsmáros -, mit kíván?

- Nincs sok időm, sietek.

- Öt perc alatt bármit elkészítünk - mosolyodott el.

Ettől a mosolytól jókedvem kerekedett, nagyon bántam volna, ha a kocsmáros főztje nélkül kellene továbbállnom.

- Milyen hal van?

- Ami a Sédben, az mind.

- Törpeharcsa is?

- Amennyit akar.

- Ha abból sütnének...

Már fordult is.

Az egyik poharat odatoltam asztaltársam elé.

- Egészségére - emeltem meg a magamét, s csodálkozva vettem észre, hogy úgy szólok hozzá, mintha alacsonyabb rendű lenne nálam.

Mohón kapott a pohárért, most láttam először az arcát. Vörhenyes hajú, vékony ember volt, ráncos arcbőre a rágóizmok feszes dudorain kívül mindenütt csontra tapadt. Jobb arcát egy valamikori robbanás puskaporszemcséi fekete lyukacsosra égették - különösen a homlokán és a szeme körül rajzoltak sűrűn a pöttyök, sőt egy jutott a szeme fehérjére is, s ez a szem-fehérben égő fekete folt egyszerre ébresztett szálnalmat és szorongást.

- Radám Lajos vagyok - mondta -, köszönöm.

Egy hajtásra kiitta a bort.

Nem volt időm fura nevén tűnődni, a borral kellett foglalkoznom. Ha valaki korábban azt állítja, hogy egy isten háta mögötti vacak kocsmában iszom életem legjobb borát, kinevetem. Most pedig ezeken a másokon a sor, mert kinevethetnek, de én itt, ebben az isten háta mögötti vacak kis kocsmában ittam életem legjobb borát.

- Hát ez óriási! - fordultam lelkesülten Radám Lajos felé.

- Igen, jó boruk van - mondta, és mindkét kezét a pohárnak tapasztotta, mintha attól félne, valaki kikapja a kezéből.

Ajtócsukódást hallottam, majd a kocsmáros döngő lépteit, s ezzel egy időben kellemes sült illata csapta meg az orrom. Tepsinyi ezüsttálon tette elém a sült halakat. Evőeszközt nem hozott.

- Kézzel egye - mondta -, úgy a legjobb.

A törpeharcsát különben is nagyon szeretem, de ehhez foghatót soha nem ettem.

- Ki sütötte ezt? - kérdeztem Radám Lajost.

- A felesége. Hát még ha az özgerincéből enne! Ajaj, özgerinc! - mondta, és csettintett.

- Éhes? - kérdeztem, és önkéntelenül feléje toltam a tálat.

- Nem, nem! - tiltakozott ijedten, kezét maga elé kapva, s riadtan körülkémlelt, mintha tiltott dolgot cselekedett volna.

Elmélyülten boncoltam ujjaimmal egy törpeharcsa gerincéről a húst, s szinte csak úgy mellékesen vettem oda asztaltársamnak:

- Magát miért nem szeretik itt?

Meglepően reagált a kérdésre: elmosolyodott. Most láttam, a kora tulajdonképpen megállapíthatatlan. Ez a száraz, barázdált arc éppen úgy lehetett egy hetvenéves emberé, mint egy negyvenévesé.

- Tudja, mi az a guvat? - kérdezte.

- Nem.

- Áháh, nem tudja. Egy madár.

- Nem hallottam még.

- Szereti maga a madarakat?

- Hát... nem jobban, mint a fákat. Vagy a lovakat.

- Áháh, gyurgyókát látott már?

- Micsodát?

- Gyurgyókát.

- Az is egy madár?

- Az.

- Nem, nem hiszem, hogy láttam volna. Vagy ha láttam is, nem tudtam, hogy az.

- És kormos szerkőt?

- Azt se.

Elfordult, a falat bámulta. Jó sokáig. Mire újra felém fordult, csordultig volt a szeme bánattal.

- Látja - mondta -, én a röptiről is megismerem a madarat. Akármelyiket.

- Igen... ez szép - bólogattam sután.

Most résnyire szűkült a szeme, ahogy se ilyen, se olyan válaszomra rá se hederítve, felém fordult.

- Olvasta az újságban?

- Micsodát?

- A nagy madarat.

Néztem rá bután.

- Pedig az újságok is írták, állítólag még külföldiek is.

Végeztem az utolsó törpeharcsával, zsíros kezemet a nadrágom szárába töröltem. Radám felém tolta a poharát. Automatikusan töltöttem mindkettőnknek. Mohón ivott.

- Állítólag egy garmospusztai gyerek látta először. A Sédben fürdött, s egyszer csak látja ám, hogy a folyóra lecsap egy óriási madár. Azt mondta, a két kiterjesztett szárnya szélesebb volt, mint a Séd.

- Lehetetlen - mondtam.

- Ugyan - legyintett ingerülten Radám -, miért lett volna lehetetlen? Másnap a szikorói kanász is mondta, hogy látott egy igen nagy madarat. De elég messziről, az Ókúttól látta, ahogy a Boszorkánydomb felett röpült, ha ugyan ismerős erre - pillantott rám.

Bólintottam.

- Na és harmadnap én is megláttam. Irdatlan magasságban keringett, mozdulatlan szárnyakkal, de énnékem ez elég volt, tudtam, ilyen madarat én még sohasem láttam. Tudja, gátör vagyok, nem sok a dolgom, én attól a naptól kezdve mást se csináltam, csak a madarat lestem. De közelről soha nem sikerült megnéznem. Vagy igen magasan röpködött, ha meg alacsonyan, akkor messzire. Valahogy tudomást szerzett a madárról az Ornitológiai Intézet is. Tőlem nem, az biztos, mert én senkinek se említettem. Még tagadtam is, hogy volna. Ha szóba hozták - mert látták mások is -, csak nevettem: mesebeszéd. De én tudtam, hogy az a madár van. A fészkre vagy a tanyájára szerettem volna rálelni. De nem sikerült sehogy. Jött aztán ide egy vékony, szemüveges ember a Madártani Intézettől. Tőlem is kérdezte, láttam-e a madarat. Én aztán soha - mondtam neki. De azért itt kuksolt egy hétig. Egy este látta is jó messziről. Azt mondja: fakókeselyű. Ritkán, de elkóborol erre is. Még hogy fakókeselyű! De aztán csak nem hagyta nyugodni a lelkiismeret, mert egy egész bizottsággal jött le ide újra, fényképezőgéppel, távcsővel, fityfenével. Akkor már írták az újságok is a madarat, azért gondoltam, hogy olvasta. Szóval ez a bizottság itt egész nap leste az eget, másnap meg híre jött, hogy ide háromszáz kilométerre láttak egy óriási madarat. Nosza az egész bizottság autóba vágta magát. Mert biztos volt, hogy csakis a mi madarunk lehet. Vágtattak utána. Csakhogy a madár másnap oda ötszáz kilométerre tűnt fel.

Valami ekkor megvillant bennem.

- Várjon csak! Repülőt béreltek... ez az?

- Na látja, hogy tud róla.

- De ahogy a madár meglátta a közelítő gépet, zuhanórepüléssel eltűnt az erdő fái között.

- Ez az, na látja, az egész ország lázban égett. Még a külföldiek is. Még fekete képű madarász is járt erre akkor.

- De azt a madarat még lefényképezni sem sikerült - vettem közbe.

- Nem bizony! - kiáltott fel Radám szinte büszkén, aztán ijedten a válla közé kapta a fejét, mint aki túl hangosan szólt. - Aztán elült a lármák, a madarászok hazamentek. Azt mondták, mégiscsak egy kódorgó fakókeselyű. Én se láttam vagy egy hónapig. Aztán egyszer csak megint itt körözött. Olyan magasan, hogy alig látszott nagyobbak egy szúnyognál. Napokig rejtőztem a remészen meg a nádasban. Takarásban. Ott volt velem a golyós puskám is.

- Lelőtte?

Ellenségesen rám pillantott, a szeme fehérjéből sütött a fekete pötty.

- Jó ősz volt már akkor, sokat vacogtam. A madár egyszer csak ereszkedni kezdett lefelé. Nem várhattam tovább. Máig se tudom, hogyan találtam el, mert igen messze volt, és a kezem is remegett. Emlékszek, ahogy megláttam a nagy szárnyakat a céltávcsőben... A lövés pillanatában még reménykedtem is, hogy nem találtam el.

- Eltalálta.

- El. Mint egy kő, úgy zuhant a föld felé, s akkor láttam csak, pedig esukva volt a szárnya, hogy milyen iszonyúan nagy. A Káplányosba esett, tudja, az a mocsaras rész, jól megjegyeztem a helyet, órákig gázoltam feléje a combtőig érő hideg iszapban. Egyszerre csak látok valami vörösséget. Egy óriási szárny. Mit mondjak magának? Többméteres. Nagyot kiáltottam örömben, ugráltam feléje a zsombokokon. Megfogtam a szárnyát, én még olyan pompázatos vörös színt nem láttam, és a hátára fordítottam... - elhallgatott.

- És?

Eszelős tekintettel nézett rám. Megragadta a karomat.

- Nem madár volt. Az a két szárny egy emberé volt. Érti? Üveges szemmel nézett rám egy szép emberarc. Élesztettem, de hiába. A golyó épp a szívébe ment.

Fölugrottam. A pad és az asztal közel volt, csak megrogyott térdel tudtam állni.

Radám Lajos arca gonosszá vált, nem engedte el a karomat.

- A nyakán aranyláncon egy medál függött. Az volt ráírva: Ikarosz.

Harsányan felnevetett.

- Ikarosz! - ordította.

Kirántottam a kezéből a karom, átléptem a padot. Megálltam a pult előtt.

- Mennyivel tartozom?

- Semmivel - mondta a kocsmáros. A mi vendégünk volt. - Körültekintett az ivóban, és keserűen mosolygott.

Köszönés nélkül mentem ki, de a bentiek kórusban zengtek: jó utat! Mintha barátjukká avattak volna.

Besötétedett már, majdhogynem futva tettem meg az utat Ivrenig. A barátom agrónómus itt, nála szálltam meg.

- Hol a francba voltál ilyen sokáig? - kérdezte.

- Mondd, mikor épült ez a kocma a Csötönyi-dombnál?

- Csötönyi-dombnál? Kocsma? Megőrültél? - nevetett harsányan.
 - Egy magas, igen szép ember a kocsmáros.
 - Valaki mást rázz át - mondta -, én mindennap arra járok. Nincs ott semmiféle kocsma.
- Úgy éreztem, láncok tekergőznek körém.
- Ismersz egy Radám Lajos nevű embert?
 - Igen, a gátőr.
 - A jobb arca égésfoltos.
 - Igen.
 - Lelőtt egyszer egy piros szárnyú, óriási madarat.
 - Nem tudok róla. Különbözik a piros szárnyú, óriási madár. És hagyd a fenébe a hülyeskedést. Gyere, egyél.
 - Már ettem.
 - Hol?
 - Útközben - mondtam. Lopva még mindig zsíros tenyeremre pillantottam, számban még éreztem a csodálatos bor aromáját.
- Szegény Ikarosz, hát lepuffantottak, mint egy kutyát.

ELKÉSETT FÜTTYÖGETÉS

Hát fura egy alak volt ez a Szarvaspataki - őt adták mellém, hogy kísérjen el a szállodába.

- Sváb vagy, mi? - kérdeztem tőle. - A svábok magyarosítanak ilyen marhaságokra, hogy Szarvaspataki, Vérhalomközi meg fityfene.

- Hehe - heherészett, és a hátamra vágott -, te meg Kis vagy. Bár az se rosszabb. Egy s-sel, vagy két s-sel?

- Eggyel.

- Bruhaha - röhögte -, mégis rosszabb!

Megállt egy koszos cipőkirakat derengő fényében, kihízott, egygombos zakója feszült a pocakján, s most vettem észre, hogy bokán felül érő hajtókás nadrágot visel. Csupa eldobni való, kinőtt holmi. Egy pillanatra úgy tűnt, hogy maga Szarvaspataki semmivel sem különb ruházatánál, csak éppen senkinek sem volt még érkezése szemétdombra hajítani őt.

A feje azonban más volt. Szókratész-fej, de pohos, germán kiadásban, kis, tömpe orra csupa szenvedés, s a szőke, borzas haj is, ahogy körülfolyta feje teteje pihés kopaszságát, hát az is valami megejtő volt. Különösen ott, annak a vacak kirakatnak a fényében.

- Te Kis, te megkedveltél engem. Ne is tagadd - mondta, és bizonytalanul magasba emelte a jobb keze mutatóujját.

- Aha - morogtam, és a sarok felé indultam, mert valami kocsmafélének fényei villogtak arra.

- Kocsmá hát - rivallt Szarvaspataki -, a csapos puszipajtásom!

- Minden csapos ebben a porfészekben, mi?

De ügyet sem vetett a közbeszólásra.

- És miért kedveltél meg? - kérdezte. A hangja elvékonyodott, tömpe, látszólag mozgékonyagra képtelen orra úgy rezgett, mint egy angóranyúlé.

Muszáj volt végiggondolnom, hogy miért is kedveltem meg. Ott ült a többi nagykutya között. Azok pizszokul rázták a rongyot. Hogy így, Kis elvtárs, meg úgy. Ez meg csak kopasz volt.

- Azért, mert kopasz vagy - mondtam.

Sértődötten rám nézett. Meg tán mérgesen is, mert az orra megkeskenyedett.

Elvékonyodott hangon, majdnem suttogva mondta:

- Marhászkodsz!? Most marhászkodsz velem!?

- Mi van? Buzeráns vagy te!? - kérdeztem tőle dühösen.

- A nagyanyád! A jó nagymamikád, az! - sziszegte, és megállt, nekitámaszkodott egy villanyoszlopnak.

- Pedig hát a kopaszságod miatt - mondtam neki bocsánatkérően. - Olyan magától értetődően viselted a kopaszságodat a sok handabandázó, válltöméses frizurakirály között.

Kutyaként nézett rám a villanyfa mellől. A szempilláját így árnyékban lehetett látni. Fényben nem. Olyan szempillája volt, mint egy kese kocának.

- Hát ezt elhiszem - mondta lassan -, látod, ezt elhiszem.

És mentünk be a kocsmába.

Itt újra nem lehetett látni a szempilláját. A szemöldökét se nagyon.

- Szeletem, Rudi úr - ordibált a csapos Szarvaspatakinak, és felém bökött -, neki is?!

Bólintott.

A csapos elénk csúsztatott a lucskos bádogon két konyakot meg két pohár sört.

Szarvaspataki gyanakodva rám pislantott.

- Komolyan mondtad, ezzel a kopaszsággal?

Éppen csak ránéztem. Ebből megtudhatta, hogy komolyan.

- Még egyszer - mondta a csaposnak, és lenyomott a pult meg a fal közé egy söröshordóra. - Mesélj magadról valamit. Valami fontosat!

- Ne hülyéskedj! - mondtam, és lóbáltam a kezemben az üres söröspoharat.

- Nem hülyéskedek. - Az orra megint, mint a nyúlé.

Tudtam, hogy mesélni kell valami fontosat.

- Egy spinkónál voltam egy hete - mondtam -, a férje éppen Angliában van. - Elhallgattam.

- Na! - biztatott.

- Lehet, hogy nem is fontos.

- De az - mondta határozottan -, igenis, fontos.

Megtekert nyakkal néztem egy darabig, a poharat se lóbáltam. Honnan a francból tudja, hogy fontos? Mert az volt.

- Na igen, és füttyögettek meg hujgattak a srácok a ház előtt. Szemben valami kultúrház van. Beatzene meg ilyesmi... annak a nőnek nagyon szép combja volt. Mint az alabástrom.

- Mint micsoda? - kérdezte mohón.

- Alabástrom.

- Az milyen?

Bambán néztem rá. Elröhintettem magam.

- Nem tudom. Az anyja keservit, fogalmam sincs, milyen az alabástrom!

Tényleg nem tudtam, az jutott róla eszembe: alabárd.

- Nem baj - legyintett -, folytasd.

- Feküdtünk egymás mellett. A falak sárgák voltak. Szórt fény... azt hiszem jó nő... „Mi van veled?!” - kérdezte. „Nem hallod, füttyögetnek” - mondtam. „Kis hülye huligánok - válaszolta -, ide járnak hacacározni...” Egy bérházban voltunk a második emeleten. Magamra kaptam egy fürdőköpenyt, és kióvakodtam a loggiára. Három srác állt a kultúrház előtt, és füttyögettek. Semmiért, csak úgy bele a vakvilágba. Szép, loboncos hajú srácok. Igaz, este volt már, sötétedett, lehet, hogy nem is voltak loboncos hajúak. Én meg ott álltam a loggián, trotyakosan, igaz, a térdemben, a mellemben, a csontjaimban egy jó nagy szeretkezéssel. De azért trotyakosan. Ezek meg füttyögettek ott. Leüvöltöttem nekik: „Mi az, srácok, nincs nők?” De csupa szeretetből, azért mert szerettem volna köztük állni... Azt hiszem. Azok ott

lent abbahagyták a füttyögetést, és az egyik fölkiabált. „Tökfej!” - azt kiabálta. De én biztosan tudom, hogy szeretetből.

- Egész biztos - mondta áhítattal Szarvaspataki.

- A nő meg örültezett, és rángatott befelé. „A szomszédok, a szomszédok!” - lihegte. Én meg már nem akartam mellé feküdni. Irtózatosan szerettem volna ott lent füttyögetni meg hujgatni a srácokkal.

- De visszafeküdtem - mondta szomorúan.

Elhúztam a számat. Hát persze, visszafeküdtem.

Kint az utcán a vállamra tette a kezét. Bár ez kényelmetlen lehetett neki, mert jóval alacsonyabb volt nálam.

- Kerülünk egyet, jó?

- Tőlem, akár ne is mondtad volna, úgysem tudom, merre van a kosz szállodátok.

- Nono - mondta -, új szálloda - és a vállamra csapott.

Egy ramaty mellékutcában állt meg velem, kétszintes, szemmel láthatóan új családi ház előtt. Az ablakból tompa fény szüremlett a fejünkre. Most megint meghatóan volt kopasz.

- Hehe - röhögött rám kislányos szemérmesen, és négy ujját a szájába dugta. Füttyentett... fittyfiufütty... csak úgy harsogott. Én meg mint egy oroszlán: hujuuhuhuj! Ő is. Erre én füttyögettem. Zenebona, gilingalang!

Az ablakon kihajolt egy férfi. Fürdőköpenyben.

- Trógerok! Rohadt huligánok! Takarodjatok!

Nekem üvöltött, félhangosan mondta, mint aki nem akarja ezt a szerencsétlen, szétcincált csendet háborgatni.

- Tökfej! - üvöltötte neki Szarvaspataki.

- Vén, kopasz állatok! - kiabálta amaz, most már ügyet sem vetve a csendre.

Mi meg futóra, neki a sötét utcának.

A saroknál lassítottunk. A futástól kalapált a szívem, fű, de öreg vagyok! Ezt akartam mondani. De nem szóltam. Nézem ezt a marha Szarvaspatakit. Sír. A jó fenébe! Egy darabig ballagtam mellette, aztán a vállára tettem a kezem.

- Süket, hát miért nem mondtad? - morogtam szelíden. - Valami nőd lakik ott? Szeretőd? Feleséged?

Óvatosan kihúzta magát a kezem alól.

- Nincs nekem senkim - mondta -, nem is volt soha. - És barátságosan a hátamra paskolt. - Jó srác vagy. Isten bizony. Az a fényes ott a szálloda.

Ezzel otthagytott.

SÁRGA KAPUALJ

- Mit iszol?

- Mindegy. Amit te.

- Két gint - mondtam a pincérnek.

Izolda elfintorította az orrát, utálkozó arcot vágott.

- Tudod, hogy én még sohasem ittam gint?

- Most iszol. Fenyőszaga van és marja a torkodat. Jó.

Bambán bámultam magam elé. Megint mehetnékem támadt. Már napok óta nem találtam a helyem sehol. Rohadt vasárnap délután. Ezt különösen gyűlöltem. Az ember lődörög, itt ücsörög, ott ücsörög, elegendem van ebből az egészből. Pedig a kávéház tetszett, mikor először voltunk itt. „Látod, nem is olyan utolsó hely ez - mondtam Izoldának -, klassz kis kávéháza van.” Azt ugyan már akkor is utáltam, hogy mindig bámulnak, de később megszoktam, és nem törődtem vele. Különben is a kávéházba csak beugrik az ember, lehajt egy kávé vagy valami rövidet, elnyújtózik a kényelmes székeken, a barátaival beszélget, vagy a munkájára gondol... De így! Itt ülünk már dél óta. Eleinte kellemes volt nézni a nagy üvegtáblához csapódó hópelyheket, meg érezni a friss hideget, amit az újonnan érkezők hoztak be kabátjuk ráncsaiban.

- Mire gondolsz? - kérdezte Izolda.

- Arra, hogy utálok ezt a kávéházat.

- Mikor először voltunk itt, akkor szeretted.

- Akkor szerettem - válaszoltam túlságosan is kurtán, mert megint gúnyt éreztem a hangjában.

A pincér tálcástul elénk tette a két gint, kicserélte a teli hamutartót.

- Olyan színű, mint a víz - mondta Izolda.

A jó pálinka mindig olyan színű, mint a víz - gondoltam magamban, de nem szóltam semmit.

Egy darabig szótlánul nézett rám.

- Most mit mérgelődsz?

- Nem mérgelődöm. Csak utálok ezeket a finom kis szemrehányásokat... Van anélkül is épp elég bajom... Úgy csinálsz, mintha nekem különös örömem telnék ebben az egészben.

Ezt marhaság volt mondani. Izoldát nem az érzelmeim érdeklik, hanem a tények. S egyébként igaza is van. Egyszerűen csak lakni akar. Az öregasszony mondta, hogy holnap kivág bennünket. Az öregasszonynak is igaza van. Kell neki a lakás. Kár Izoldát bántani.

- Nézd, Zsoli-mackó! - kiáltott Izolda, a szeme nagyra tágult, és az alsó ajkát beszívta.

Ki a fene az a Zsoli-mackó? - gondoltam, de azért nem fordultam hátra, megvártam, míg a férfi az asztalunkhoz ült.

- Szervusz, Méri! Látod, a sors útjai...

- Hogy kerülsz ide, Zsoli-mackó?

Nem volt rajta szerencsére semmi mackós. Szikár, őszülő, sűrű hajú fickó volt. Az a típus, aki most, ötvenéves korában is rendszeresen a Szigetre jár teniszezni. Tudományosan étkezik, vigyáz a vonalaira. Inni néha többet iszik a megengedettnél, de csak azért, mert az előkelő. Én ezt sosem tudnám csinálni, sokkal rendszertelenebb vagyok. Talán azért nem szeretem az ilyen embereket. Azzal vigasztalom magam, hogy soha nem érzik a játék örömét. Pedig lehet, hogy érzik.

Parfümszagot árasztott, és ez megnyugtató. Legalább lenézhettem.

A keze jó hűvös volt.

- Nézd, Zsoli-mackó, a férjem - mutatott rám Izolda -, ugye, még sohasem láttad?

- Szóval, te vagy a nagy rabló. Elragadtad a mi kis Mérinket a körengetegből.

Látszott rajta, nem vagyok neki rokonszenves.

- Nem rossz hely ez - mondta Izolda. - Te mit keresel itt?

- Lent voltam Fonyódon. Betörtek a villába, leugrottam rendet csinálni.

Tele szájjal nevetett.

Izolda megint beszívta az alsó ajkát.

- S te ezen csak nevetsz?

- Minden télen betörnek. Megszoktam már.

Felemelte Izolda poharát, beleszagolt.

- Ejha! Gin.

Megint nevetett. Mit röhög ez az állat!?

- Jó fenyőszagú - mondta Izolda, és elmosolyodott.

- S különben? Hogy vagytok Pest nélkül?

- Jól - mondtam.

- Csak tudod, azért imádkozom, hogy az éjjel sok hó essen, mert holnap hókunyhót kell építenünk - mondta nevetve Izolda.

- Hókunyhót?

- Igen. Kidobnak bennünket az albérleti palotából. Háromszor hármás vacak luk. De eddig legalább volt hol aludnunk.

- Hát nem ígértek lakást, mikor lejöttetek?

- Nem ígértek - mondtam.

- Csak szocialista feladatot kapott a mérnök úr, lakást nem - mondta a feleségem, és kiitta a ginjét.

Az arcomat figyelte. Szándékosan bántott. Nem tudom, melyik a rosszabb, a szándékos vagy az akaratlan szurkálódás.

- Majd lesz lakásotok - mondta meggyőződés nélkül a teniszbajnok. Aztán egy darabig hallgatagon bámult maga elé, és hozzátette: - Bár tökéletesen mindegy. Az élet lakással is, meg lakás nélkül is egy rakás szerencsétlenség. Csak néha van egy-egy kis napfény. Egy-két csodálatos villanás.

Vén pozór! A hamutartót forgatta maga előtt. Finom, ideges ujjakkal. A bal keze mutatóujján zöld köves aranygyűrűt viselt.

- Igaz, mérnököm? - nézett rám.

- Az élet szarságáról ráérünk akkor is filozofálni, ha már háromszoba-összkomfortban lakunk.

Nem jött zavarba. Nem az a fajta. Csak Izolda nézett rám csodálkozva. Nem tudom, miért!

- Nem rossz... Szellemes - mondta a teniszbajnok.

- Megint kitört belőle a kocsis - mondta a feleségem nagyon kedvesen.

- Még három gint - szólt a pincérnek Zsoli. - Ha már azzal kezdtétek.

- Azt hiszem, Izolda nem kér többet - morogtam.

- Kicsoda?

- Engem hív Izoldának.

- Izoldának! Kedves, nagyon kedves. Meg is érdekled, finom vagy, kecses, középkori csipkék illenének rád.

A hangja kövér, puha hernyó volt.

- De ő a kezem miatt nevezett el. Azt mondja, olyan a kezem, mint egy lótuszvirág. Pedig sohasem látott még lótuszvirágot.

- Abbahagyhatnád - mondtam. Nem volt visszautasító a hangom, csak halk. Kint az üvegtábla mögött már sötét árnyak úszkáltak. A könnyű hópihéket néztem. Táncoltak a lámpák sárgás fényében.

- Zsoli-mackó, te már láttál lótuszvirágot?

- Láttam. Szépek.

- Tényleg olyanok, mint a kezek?

- Nem, nem olyanok.

A lámpákat időnként meghimbálta a szél.

- Csak nem mérgelődik, mérnököm? Nem kell ezt szégyellni!

- Nem szégyellem. Csak fölösleges róla beszélni.

Mikor elment, megint kezet fogott velem.

- Remélem, nem hófúvásos az út - mondta.

A kezemen éreztem a kölniszagot. A nadrágomhoz dörzsöltem a tenyeremet.

- Mit csinálsz? - kérdezte Izolda.

- A kölniszag - mondtam.

Elfordította a fejét. Eredetileg talán az volt a szándéka, hogy Zsoli-mackóról mesél, de erre elfordította a fejét. Egész este hallgatott. Záróráig. Akkor mentünk haza. Jólesett volna egymásba karolni, de mindegyikünk azt várta, hogy a másik kezdje.

A barna, pattogó politúrú asztalon tervrajzok heverték.

- A rajzaid - mondta Izolda.

- Holnap visszaviszem az irodába. Nem tudok itt dolgozni.

- Meg amúgy is kidobnak bennünket. Akkor is vissza kell vinned, ha tudnál itt dolgozni. A főtéren nem rajzolhatsz.

- Holnap lesz lakásunk. Akárhogy is!

Izolda nevetett.

- Kidobod az igazgatódat, és a helyére költözől?

Szerencsére csak egy heverőnk volt, a nagymamától örököltük. Nem fűtöttünk, össze kellett bújni.

- Miért voltál utálatos az öregúrral?

- Olyan a hangja, mint egy nagy kövér hernyó... „középkori csipkék illenének rád”... pfuj!

Izolda jóízűen nevetett, a teste finoman rázkódott a nevetéstől, a mellemhez szorította a fejét. Aztán azt mondta:

- Medve-bedve!

Mégsem lakhatunk hókunyhóban - mondtam magamban -, hiszen a kislány egyszer azt mondja, „medve-bedve”, és minden hó meg jég elolvad.

Az igazgató előtt álltam, a lábam besüppedt a puha szőnyegbe. Nagyon friss és jókedvű volt minden a sarokban álló pálmától meg attól, hogy a frissen esett hó beragyogott az ablakon.

- „Medve-bedve” - ezt mondogattam magamban.

- Igazán nagyon sajnálom - mondta az igazgató, és merően nézte a tintatartót. - Igazán sajnálom - mondta még egyszer. - Pedig nem mehatsz el, nagyon fontos, szép munkád van, nem hagyhatod itt, nem is hagynád szívesen, igaz.

Medve-bedve, persze hogy nem. Csak a feleségem egy huzatos kapu alatt ül piros plédbe burkolózva egyetlen fotelunkon, és olvas. Azt mondta, onnan csak akkor mozdul el, ha lesz lakás.

- Nem tudott volna várni még legalább egy hetet az a vén sárkány?

- Azt mondta, nem.

- Még egy lehetőség - mondta az igazgató. - Sárka, hívja fel nekem az Ingatlankezelőt.

Az Ingatlankezelőnél egy nagy ádámcsutkájú, sovány férfi könyveket lapozott előttem. Időnként megállt, az ujját az írás alá tette, és félhangosan, mormolva olvasott.

- Ez az! Ez jó lesz. De nem tőlünk hallotta, megértette? Maga beköltözik, mi följelentjük, és kész.

- Aztán?

- Aztán semmi. Várjon csak!

Kiszólt az ajtón:

- A Riba szaktársat kéretem.

Riba szaktárs olyan volt, mintha ikertestére lett volna az igazgatónak. Sovány, nagy ádámcsutkájú.

- Lalikám, a Hegyhát utca tizenkettőről...

- Igen, kérlek, a mosókonyha üres, nem használják... ha ezt akartad kérdezni.

- Ő az, aki mindent tud a vállalatnál - mondta mosolyogva az ádámcsutkás.
- Sőt, még valamivel többet, például azt is, hogy jövőendőbeli házmestere rendkívül morózus figura. Kényelmetlen percek fog önnek szerezni. És siessen, mert kis felesége megfázik...
- Honnan tudja?
- Riba mindent lát, Riba mindent tud, Ribát nem lehet átejtetni, Riba tizenöt éve lakásügyeket intéz.
- Riba egy papagáj - tette hozzá az igazgató.

Mind a hárman nevtünk.

Csak kint az utcán jutott eszembe a feljelentés. A hó roszogott a lábam alatt, és elképzeltem, hogy az ismeretlen mosókonyhából rendőri felügyelettel kidobálják egyetlen karosszékemet és a nagymamától örökölt heverőt. A nagymamától örökölt heverő lába égnek áll, és egy nagy bajszos, atlétatermetű, morózus házmester az igazság megdicsőült ábrázatát öltve, ujjal mutat a kapu felé.

Bementem az ügyészségre.

A fiatal ügyész felállt és kezét fogott velem, elhadarta a nevét. Csak a doktort értettem.

- Azért jöttem, mert engem fel fognak jelenteni.
- Rágalmazás?
- Nem, jogosan jelentenek fel.
- Foglaljon helyet.

Leültem.

- Még ma önkényesen elfoglalok egy mosókonyhát.
- Ja, az más - mondta az ügyész. - Jelenleg hol lakik?
- Jelenleg isten szabad ege alatt.
- Ön az a mérnök, aki az új lakótelep építkezését vezeti?
- Igen. Honnan tudja, azt hittem, csak a Riba, vagy hogy hívják...
- Nem, nem csak a Riba - nevetett. - Egyébként félelemre nincs ok. Csak költözzön be. Mi majd kimegyünk, irkálunk, fölszólítjuk, hogy azonnal hagyja el a helyiséget.
- És?
- Semmi és! Természetesen, nem hagyja el.
- Nagyon köszönöm.
- Ne köszönje, tőlem különben sem hallott semmit.
- Persze.
- Szép lesz az új lakótelep?
- Majd ha jön felszólítani, megmutatom a tervrajzokat. Jó?
- Nem sokat értek ám hozzá.
- Majd elmagyarázom.

Az utcán már fűtörésztem.

Hegyhát utca tizenkettő. Nagy, sárga kapualj. Hatalmas rézkilincs. A falon csengőgombok, mellettük kis névtáblák. A legfelső gomb mellől valaki letörte a névtáblát, és ceruzával, botladozó betűkkel ezt írta oda: *Úristen*.

Ez lesz a házmester - gondoltam, és megnyomtam a gombot.

Valaki zörgött a kulccsal.

- Rosseb, nincs is bezárva - hallottam aztán a mérges hangot, és egy apró, szemüveges, hegyes orrú férfi lépett ki a kapu mögül.

- Mit csönget, nem látja, hogy nyitva van?!

- Bocsánat, a házmester úrral szeretnék beszélni.

- Én vagyok - mondta, és a szemüvege fölött gyanakodva rám nézett.

- Fontos dologról lenne szó.

- Mondja, ha fontos.

- Van itt a maguk házában egy üres mosókonyha. Állítólag nem használják.

- Haha, de még mennyire, hogy használják!

Vakartam a fejem.

- Talán be akar költözni?

- Azt mondták, maga egy rendes ember, magával lehet beszélni.

- Ne is folytassa.

Mi lenne, ha szájon vágnám? - gondoltam. Bal kézzel szájon vágnám, és belökném a sarokba. Én hülye, minek kellett szólni!

- Különben sem lehet benne lakni - mondta a házmester. - Itt van, nézze meg.

Kinyitotta a kaput. A kapualjból egy sötét lyuk nyílt.

- Akkor meg sem nézem - mondtam. - Szóval, nem lehet?

- Nem.

- Pedig ezt magának szántam.

Egy százast toltam az orra elé.

- Mit gondol rólam!

Bevágta az ajtót.

Néztem a sárga falat. Nagy betűkkel ez volt ráírva: *Úristen*.

- Nem segítenének? - kérdeztem a srácokat. Diákok voltak.

- Mit kellene segíteni?

- Egy heverőt meg egy fotelt elhozni innen egy kapualjból.

Elmeséltem nekik, hogy kidobtak az albérletből. Azt is, hogy jogtalanul költözöm be.

- Klassz - mondta az egyik, szemmel láthatóan a vezérük, és be is mutatkozott.

- Sanyi.

Aztán már rendelkezett is:

- Kővári, te itt maradsz. Mikor meglátsz bennünket, beszimatolsz a házba, és ha tiszta a levegő, intesz. Rendben?

- Rendben - mondta Kővári.

- Nem jobb lenne addig is leszerelni az ajtót, hátha eszébe jut az Úristennek, és bezárja?

- Tényleg - mondta a Sanyi nevű.

- Áh - mondtam sietve -, dehogyis.

Tizenkét perc múlva a mosókonyhában voltunk. Az ajtót betámasztottam belülről egy doronggal.

- Az ablakokat meg kell pucolni - mondta Izolda.

Valaki kiabált az ajtó előtt.

- Réder úr! Beköltöztek a mosókonyhába.

Úgy látszik, az Úristent rendes nevén Rédernek hívták. Hallottam, ahogy kiabált:

- Hívjanak rendőrt!

- Ez az Úristen - súgtam Izoldának.

- Miféle Úristen?

- Hát Réder úr, a házmester.

A rendőr jó félóra múlva jött. Fölírta a személyi igazolványunk számát, a munkahelyünket. Néhány lakó kíváncsian leste a jelenetet. Réder úr üvöltött:

- Önkényesen beköltözni, micsoda disznóság!

- Ne kiabáljon - mondta neki a rendőr.

- Szóval maguk a kapu alatt laktak? - kérdezte aztán tőlünk.

- Igen - mondtam.

- Fel fogom jelenteni magukat.

Réder úr bólogatott.

Aztán csend lett.

- Nézd, fűteni is lehet - mondta Izolda.

Nagy vaskályha állt a sarokban. A falak szürkék, koszosak, pókhálósak voltak. Középen egy rozzant asztal is állt. A hideg beton sütötte a lábam.

- Majd sok szőnyeget terítünk le - mondta Izolda.

- Rohadt, ronda élet - morogtam.

- Hohó! Hol van ez még a háromszoba-összkomforttól, na, megállj csak!

Valaki kopogott.

- Ki az?

- Házmester.

Elvettem az ajtónak támasztott dorongot. Ott állt a hegyes orrú kis ember. A szemüvege most nem volt rajta. Egy nyáláb hasított fa volt a karján.

- Itt van fa, fűtsenek be, a rádió bemondta, hogy hideg lesz az éjjel. Mínusz tizenhét.

Ott álltam a mosókonyha közepén egy nyaláb fával. Hallottam, hogy a szél elfütyöl a piszkos ablak előtt.

- Azonnal tedd le a fát, és gyere ide. Valami fontosat akarok mondani - mondta Izolda. A nagymamától örökölt heverőn ült. Átfogta a nyakam, magához húzott, és azt mondta.

- Medve-bedve.

A MASOKO KÖZTÁRSASÁG

Az államalapításra készülő népgyűlés elhatározta, hogy az ünnepélyes aktus idejére lezárja az államhatárokat. Megkereste hát albérleti szobája kulcsát, és bezárta az ajtót. Az ablakot is becsukta.

A fekete pofájú, hideget lehelő vaskályha mellé állt - innen tekinthette át legjobban a terepet -, és kikiáltotta a Masoko Köztársaságot. Nagyon szerényen, hejehuja nélkül kiáltotta ki, még a kiáltást is szeme parányi tágulásával helyettesítette. De ez mit sem változtatott a tényen: A Masoko Köztársaság kikiáltott.

Szemügyre vette az államhatárokat.

A Masoko Köztársaságot északról egy zöld-sárga hernyóféleségekkel bepingált fal határolta, bal felső részén salétrom marta hámló folttal, kelet felől egy ugyanilyen fal, közepén barna keretű, piszkos ablak, dél felől is fal, kályhalyukkal és ajtóval, a nyugati határt jórészt eltakarta az ágytámla: egy szekrény és Krisztus az Olajfák hegyén. Krisztus kék lepelbe burkolózott, kékek voltak a sziklák és a fenyők is, Krisztus saruja is kék volt.

Más országokkal ellentétben a Masoko Köztársaságnak alul és felül is voltak határai - nevezetesen egy rongyszőnyeggel borított hajópadló és egy koszos, hámló mennyezet. Ez azonban ne tévesszen meg senkit, magától értetődő, hogy a fent említett függőleges határokon belül a Masoko Köztársaság a Föld centrumáig, illetve az égig ér.

A népgyűlés második napirendi pontként megválasztotta a tisztségviselőket. A népes csoport - a köztársasági elnök, a főzsonglőr, a főbíró, a füstügyi attasé, a főrohognök, a belügyminiszter, a főcipőreköpő, a bánatügyi miniszter, a marhaskodások főelőadója, a csámcsogási biztos, a külügyminiszter, a vacogási ügyekkel megbízott főfáznak és valamennyinek a helyettese, ahelyettese és legalább helyettese - ott szorongott a kályha mellett. És ott szorongott az az egyén is, akit azért választottak, hogy napozzon és fűtőrésszen.

Később kiderült, hogy a Masoko Köztársaság elfelejtett pénzügyminisztert kinevezni. Az államkassza tüzetes átvizsgálása szentesítette ezt a feledékenységet. A minisztertanács viszont kooptált egy földművelésügyi minisztert, mert a Köztársaság ablakában egy kaktusz virított.

Püspököt, rendőrkapitányt, adószedőt és vezérigazgatót nem neveztek ki.

Ezek után a kormány megtekintette a Masoko Köztársaságot.

A középén elterülő Rongy-fennsíkról indult el tekintete, és végigpásztázott a kétajtós és négylábú hegységek sorozatán, az ágy baleári dombvidékén, az éppen apállyal küszködő Plélavrador tengeren, és megállapodott a Masoko Köztársaság egyetlen természeti tüneményén, az északi határon ragyogó Salétromfényen.

Elégedetten megdörzsölte a kezét, egy csomagolópapírra szép, satírozott betűkkel ráírta:

MASOKO KÖZTÁRSASÁG
BELÉPÉS CSAK ÚTLEVÉLLEL

és kitűzte az ajtajára. Az Északi Salétromfény alá piros ceruzával ezt firkantotta:

KUDARC MÚZEUM

Alája tűzött egy koszlott vasúti jegyet, egy telefirkált papírszalvétát, egy hervadt ibolyacsokrot, egy fél pár autóskesztyűt, egy oklevélfélét, egy katonagombot, egy lány fényképét fejjel lefelé, két gumibabát, egy kitépett folyóiratlapot és egy rozsdás pengét.

A másik szabad falrészre ugyanazzal a piros ceruzával ezt írta:

SIKER KIÁLLÍTÁS

Ez alá a felirat alá csak egy kitépett irkalap került, rajta a Masoko Köztársaság térképe. A térképen részletesen feltüntette az ország minden hegyét, fennsíkját, növényzetét, múzeumát, salétromfényét és kiállítását. A Rongy-fennsík közepére saját magát is berajzolta.

Végigvágta magát a baleári dombvidéken, megtelt termékeny csönddel. A Köztársaság hegyei, dombjai és fennsíkjai fölött felzengett a masoko himnusz. A himnusz kék színből, csöndből és az Északi Salétromfény sugaraiból ötvöződött.

Az első határsértő délután ötkor dörömbölt az ajtón.

- Azonnal engedjen be... a vasalóm... maga idióta! Még hogy makoso...

A háziasszonya.

- Nem makoso, masoko - ordította vissza -, és ne tartsa a vasalóját a Köztársaságban!

A hölgy hörögve szitkozódott. Ő meg riasztotta a masoko határőrséget.

- Csak útlevelemmel jöhet be! - kiabált. - Van útlevele?

A háziasszony elrohant, újra csendbe burkolózott a Köztársaság, de most már nem zengett föl a masoko himnusz.

Hiába is zengett volna, mert néhány perc múlva döngő lábdobogás és kacifántos szitkok közepette visszatértek a háziak; a nő megerősítette csapatát két henteskülsőjű marconával. Az ajtó recsege betört, behatoltak a Masoko Köztársaságba.

- Pakoljon! - üvöltötte a nő, a két marconák még lesöpörték a falról a Kudarc Múzeum-ot és a Siker Kiállítás-t.

Csak a könyvei nem fértek a bőröndjébe, azokat a gáderba dobálta utána a hadnép.

A Masoko Köztársaság államhatárai visszavedlettek koszlott falakká, az Északi Salétromfény kihunyott, behúzták a csúcsaikat a hegyek, Krisztus is ripacs-kék lett.

Ott állt bokáig könyvben, szemben a háziasszonnyal és a két marconákkal.

- A nagynénikéjével szórakozzon! - kiabálták neki.

Ő meg elmosolyodott. Eszébe jutott, hogy a Masoko Köztársaságnak azért nem kell megszűnnie. Már ki is adta magában az átalakulásról szóló dekrétumot. Az államhatár a bőre lett, az orra a Tömpe hegység, a jobb szeme a Szeretet-kút, a bal szeme a Barátság-forrás.

- Mit vigyorogsz?! - háborodott fel az egyik marcona, és visszakézzel odavágott a Tömpe hegység és a Barátság-forrás közé.

Még kapott egy párat. A Masoko Köztársaság legurult a lépcsőn.

A város felé bicegett, kezét húzta az ócska papundeklibőrönd. A Tömpe hegységből szivárgott a vér, a Barátság-forrást lilászvörös daganat borította.

A Masoko Köztársaság megbukott - gondolta. Hová legyen Masoko Köztársaság nélkül?

Villamosok húztak el mellette - sárga sárkányok, autóbuszok -, kék sárkányok, emberek - szivárványszínűek. Minden találkozásnál összehúzta magát. Azt hitte, kiszolgáltatott. Elhagyta a külváros lompos házait, rámeredtek egy új lakótelep kegyetlen kockái, s akkor megérezte, hogy legbelülről mosoly szivárog szét benne. A mosoly hullámokban terjedt, megbizsergette belsőrészeit, tapogatózva elérte bőre hámrétegét. Felfénylett a bőre. Vérző orra ragyogott, s szemén a lila daganat is. A házak élei letompultak, a villamosok sárga foltja megvidámodott. Letette a papundeklibőröndöt, kiáltani szeretett volna. Most tudta meg, hogy a Masoko Köztárság nem halt meg. Ott van benne, legbelül. Északi, déli, keleti és nyugati határai egybeesnek ugyan, mégis jól megfér benne a Kudarc Múzeum, a Siker Kiállítás, északi fénye is van és kék Krisztusa is.

A Masoko Köztársaság most már semmiféle határsértőnek nem elérhető.

TÁRSASJÁTÉK

A férfi krétaszín arccal görbed a heverő szélén, kezét a gyomrára szorítja. Nyöszörög. Szeme alá sötét árkot mélyít a fájdalom, ajkát összepréseli.

Fáj a gyomra.

Az előszobából berregés hallatszik. Utasszállító repülőgép, traktor vagy tűzoltóautó - gondolja a férfi. De aztán rájön, hogy tűzoltóautó nem lehet, mert akkor szirénázna. A kilincs vadul megnyikkan, csattog.

Az az egyén, akarom mondani, géperejű jármű, aki rángatja, nyilván alig éri fel. Végre kitarul az ajtó, s egy megejtően kopasz gyerek berreg be a kilincs alatt.

- Szervusz, kipi-kopinger - nyögi a férfi -, minek ennyi gáz?

- Követ szállítok - mondja a kopasz (ezek szerint dömper), egyben abba is hagyja a berregést, s úgy tetszik, a dömperséget is. Közelebb lép, mutatóujjával a férfi gyomrára bök: - Megint itt van?

Gyűrött arccal bólint.

- Mit csinál?

- Terpeszkedik.

- Rá is gyújtott?

- Rá.

Mindketten elképzelik a Fájdalmat, ahogy pöffeszkedik odabe. Nagy, lancmók pasas a Fájdalom, fekete, szétálló sörényű, és két hegyes szemfog lóg ki a szájából. Elégedetten fújja a füstöt.

- És Tropicó úr? - kérdezi a gyerek - már beküldted?

Tropicó urat, akinek egyébként Tropicin a becsületes neve, nemigen szereti beküldeni a férfi. Azt szeretné, ha a fájdalom magától eltakarodna.

- Még nem - mondja -, de most már itt az ideje.

Egy üvegcséből kiráz egy szemet, lenyeli.

- Bent van? - kérdezi suttogva a gyerek.

- Bent.

- Mit csinál?

- Még csak nézelődik.

- A Fájdalom észrevette már?

- Észre.

- Mérgelődik?

- De még mennyire - mondja a férfi, és a tenyerét jó erősen a gyomrára szorítja.

A nyalka, rokonszenves Tropicó úr bent áll hát a helyszínen, a böhöm Fájdalom gyanakodva föltápáskodik.

- Már kergeti? - kérdezi a gyerek.

- Nem - nyögi a férfi -, még csak beszélgetnek.

- Azt kérdezi a Fájdalom, hogy mit akar már megint a Tropkó úr, igaz? - így a gyerek.

- Azt.

- És Tropkó úr mit válaszol?

- Hogy lesz szíves, Fájdalom úr, elkotródni.

- Kotródik?

- Nem, azt mondja, nem jókedvéből jár ide, hanem az én érdekemben.

- A te érdekedben?

- Igen, mert itt egy fekély - mutatja, hol -, és ez egyre csak nőni fog, ha zsírosat eszem, és vedelek.

- Mit ha vedelsz?

- Pálinkát.

- És Tropkó úr?

- Nem vitatkozik, felgyúrte az inge ujját.

A gyerek szeme felcsillan.

- Leken neki egyet?

- Remélem - nyög a férfi.

- Jobb kézzel is, meg bal kézzel is?

- Jaj!

- Mi az?

- Verekszenek.

- Gyerünk, Tropkó úr, húzz be neki! - lelkesedik a gyerek.

A férfi arcán simulnak a ráncok. Hanyatt fekszik.

- Már fogja a nyakát?

- Fogja.

- Tropkó úr jó erős, igaz?

- Ühüm.

- Még nem kergette ki egészen?

- Egészen még nem, de mindjárt kint lesz.

- Állj az ablakhoz - súgja a gyerek.

- Minek?

- Hogyha kijön a Fájdalom, essen le az emeletről. Majd jól összetöri magát.

A férfi az ablakhoz áll, arcába kezd visszatérni a szín.

- Most - mondja -, most kint van.

- Hess, hess, ronda Fájdalom - kiabál a gyerek, és kezével az ablak felé legyez -, sose gyere vissza!

Puff - a Fájdalom nagyot nyekken a járdán.

LÓ A HÁZBAN

Több tanú is akadt. Egy kékszilva-áros, egy háztömbfelügyelő, egy prédafelvásárló, egy pinceászokoló és egy rakodómunkás. Mind látták a lovat. A régi szeméttelp felől jött, szügyig gazban. Ők ketten (a férfi - mint egy fenyő, mellette a kiskölyök - mint egy jancsiszög) az Óhegy utca betonján álltak, és rikoltani kezdtek örömükben. A ló erre ügetésre váltott. A pinceászokoló azt mondja, ő is rikoltozott örömében. Mármint a ló. Az úttesten összeölelkeztek. A fenyő-férfi, a jancsiszög-gyerek és a ló. A kékszilva-áros szerint a ló is megölelte a férfit meg a gyereket.

A főhivatali nyomozóbiztos ez nem érdekelte. Mellékkörülmény - mondta. A ló színe se érdekelte, már csak azért se, mert valamennyi tanú mást állított. A kékszilva-áros azt mondta: almásderes, a háztömbfelügyelő, hogy pej, a prédafelvásárló szerint sárga, a pinceászokoló feketének látta. A rakodómunkás esküdött rá, hogy kék.

- Kék ló nincs - mondta a főhivatali nyomozóbiztos.

Az már azonban bizonyos, hogy ezek - fenyő-apa, a jancsiszög-gyerek és a ló - barátságosan elindultak hazafelé. Ezt egyöntetűen állítják a tanúk. A lovon nem volt kötőfék, és a gyerek meg a férfi között ballagott. Beszélgettek. Legalábbis a rakodómunkás azt állítja.

Odaértek a bérház elé, felvonultak a lépcsőn. Elöl a gyerek, utána a ló, aztán a férfi. Végigdübörögtek a második emeleti függőfolyosón, és bemasíroztak a lakásba.

- És zörömbölnek, kurjongatnak, nyerítenek és dübörögnek - mondta szigorúan a főhivatali nyomozóbiztos.

A tanúk bólintottak. A nyomozóbiztos déltájban csengetett a lakás ajtaján: Maguk lovat tartanak a házban!

A jancsiszög-gyerek - combtőig ért az apjának - és a fenyő-férfi egymásra néztek. Szemüket jóféle ráncok futották körül. A kiskölyök arcára két lyuk mélyült.

- Itt? Ló? - színéskedtek kórusban, és majd kicsattantak a boldogságtól.

A főhivatali nyomozóbiztos szép, kerek mozdulattal félretolta őket, és az előszobába lépett. Beleszimatolt a levegőbe.

- Lószag! - mondta diadalmasan. - Hol tartják?

Tényleg, jó lószag volt az előszobában.

A fenyő-apa tiltakozott.

- De hát tilos! Hogy képzeli a nyomozóbiztos úr, hogy lovat tartunk egy bérház második emeletén?

- Egy almásderes! - kiáltott a nyomozóbiztos.

- Áá! - mondták emezek. A fenyő-férfi a biztos feje fölött aázott, a jancsiszög-gyerek a térde körül.

- Pej!

- Óó! - így a kórus.

- Sárga.

- Áá!

- Fekete!

- Óó! - a hang lentről és fentről.

A biztos szeme összeszűkült, összehúzta magát a lószagban.

- Kék? - kérdezte ijedten.

Szemük körül megint jóféle ráncok.

- Kék? Nincs is kék ló - mondta a fenyő.

- Kéklő kéklő - mondta a gyerek.

Repültek. A biztos feje fölött ezer fényévyire.

Az meg végigvágta a lakáson. A konyhán, a kamrán, a kis szobán, a fürdőszobán, a nagy szobán. Nem talált lovat.

- Lószag van! - üvöltött, és újra kezdte a vágat.

A konyhában egy kék sörény húzódott a falba. Mire odakapott, már nem volt ott semmi. A szobában egy kék lószem ragyogott fel, a kamrában egy kék pata, a fürdőszobában egy kék csánk, az előszobában egy kék tompor. Feltündökölt és eltűnt. Mintha kék nyertést is hallott volna.

Nem találta a lovat.

- Hiába keresi, láthatja, gyufásdobozba nem dughattuk - mondta a fenyő-apa.

- Pedig a sőtartóban is ott van - vihorászott a jancsiszög-gyerek.

A főbiztos újra rohángászni kezdett. Egyszerre akart minden helyiségbe benyitni. Nem talált semmit.

- Hivatalosan megállapítom - mondta mordan -, hogy nincs ló a házban.

Futott le a lépcsőn. Az utcán is futott, nem mert hátranézni. Tudta, hogy egy második emeleti ablakban három fejet látna. Egy jancsiszög-gyerek fejét, egy fenyő-férfi fejét és egy kék ló fejét.

Te úristen, ló a házban!

EGY ÚR, ZÖLD KÖCSÖGKALAPBAN

Lahertiolainen Dzsongobalszurjan az esőben jutott eszembe. Apró szemű eső volt - magányosoknak való. Ehhez még hozzátartozik az Óhegy utca is. Meg az éjszaka. Jobban mondva az Óhegy utcai éjszaka. Az Óhegy utcában ugyanis egészen mások az éjszakák, mint bárhol a világon.

Ezen az éjszakán nagyon sok követ hordoztam belül. Magam köveit, mások köveit. És eső, eső, eső. Máskor hazafelé menet köszönni szoktak nekem a fák és a villanyoszlopok. A lámpák is. Most a fák esernyő alatt, a villanyoszlopok gumiköpenyben, a lámpák nem is égtek.

Tudtam, ha hazaérek, az se lesz különb. A kulcs ellenségesen csikordul, az ajtó zökkenve nyílik. A szobámban egy üres ágy, egy fejjel lefelé fordított kép fogad, és egy vigyorgó fölirat:

KÖTNEM, KÓTLOZÚT, GÉSRÖDNER

Le kéne ülni az útszegélyre - mondtam magamban -, és föl se kelni többet.

És ebben a pillanatban eszembe jutott Lahertiolainen Dzsongobalszurjan.

Dzsongobalszurjan úr most jön át a régi szeméttelen, gondoltam. Kerülgeti a gizgazok szárait. Füttyörészik. Elegáns, fekete zsakettban van és zöld köcsögkalapban. Most ért ki a gatzengerből. A szórt fényben kibetűzi a szeméttelap mellé tűzött rozsdásodó tábla föliratát:

SZEMÉT LERAKODÁSA TILOS!

Kacarászik. Min mulat ez? Mi humoros van ebben, hogy szemét lerakodása tilos?! Nem mondom, azért én is nevetgélni kezdek. Ez a Lahertiolainen Dzsongobalszurjan! „Na, ne álldogálj ott - gondolom -, ha ott álldogálsz. Gyere!” Jön is. Gondolom, jön. Már ott lehet a lengyel templom mellett, a Mária-szobornál. Talán a zöld köcsögkalapot is megemelinti. Vagy a kerítés tövében surran, vagy kint talpal az úttest közepén. Nem lehet tudni. Mindenesetre jön. Lehet, hogy most szembe találja magát egy éjszakai járókelővel. Nem zavartatja magát - hiszen úgysem veszi észre semmiféle járókelő. Lahertiolainen Dzsongobalszurjan ugyanis köcsögkalappal együtt is csak hét centiméter magas. Anélkül öt. Jön hát vidoran. Örül az esőnek is. Esőgyöngyök csillognak a zöld köcsögkalapon. Dzsongobalszurjan úr most szivarra gyújt. Megtapogatja a zsebeit. Ragyog. Megvan minden. A nadrágja bal zsebében egy akkora tarka zsebkendő, mint a Takla-Makán sivatag, a jobban egy toronyóra, a farzsebében egy galagonyabokor, az órazsebében kulcsok, szögek és vándormadarak. A zakója bal zsebében a Nepáli Királyság a fővárossal, Katmanduval és összes hegyével, a jobban egy réges-régi, fából készült cérnaguriga. A belső zsebében egy szuperhopp és nyolc valami, amiről maga sem tudja, micsoda.

A nyakában gemkapocsláncon, mint egy medalion, lóg Madagaszkár szigete. Tananarivo a mellcsontja fölött.

Most már el kellett hagynia a Márga utcát - gondoltam -, lassan ideér, és merőn bámulom az aszfaltot. Esőcseppek kis robbanásai. Fél óra múlva még nem ért oda. Talán tévedtem, talán még csak most jön a szeméttelap gizgazai között. Újabb fél óra elteltével se jött, de ez még nem szegte kedvem. Hogy szegte volna, amikor tudtam: Lahertiolainen Dzsongobalszurjan már elindult hozzám.

Hazamentem, lefeküdtem, de nem tudtam elaludni. Te úristen - jutott eszembe -, lehet, hogy már itt toporog az ajtó előtt! Kírontottam, de nem volt ott senki. A csengő! - villant eszembe. Itt állhatna szegény ítéletnapig. Hiszen nem éri el a csengőt. Fogókat, kalapácsokat, drótokat szereztem. Hajnalfelé megvolt a nagy mű: a csengőgomb az ajtófélfán, öt centire a földtől. Most már jöhetsz, Lahertiolainen Dzsogobalszurjan. Hanyatt vágtam magam az ágyon. Azóta itt fekszem, és várok. Biztos vagyok benne, hogy egyszer csak megszólal a csengő. Lahertiolainen Dzsogobalszurjan bejön, zöld köcsögkalapjáról lerázza a vizet, helyet foglal a hamutartóm szélén, és azt mondja: Megjöttem, öregfiú!

A zakója jobb zsebe kicsit kidudorodik. Nem csoda, benne van a fél Himalája.

A FÖLD SZÍVE

Szarkaláb meg pipacs az öreg arcán. Jó, megvénült szarkalábak és rezes pipacsok.

- Oda nézz, ez úgy ihat, mint a gödény!

Simf odanéz.

Kicsit hordóforma az öregember, rövid kar, rövid láb. Lehuppan a kocsmaasztal mellé, koszlott aktatáskáját az asztal lábának támasztja, micisapkáját leveszi, a térdére teszi. Tar, szeplőkkel megszórt koponyája ragyog.

- A csillagok - nevet föl Simf -, rajta vannak a csillagok!

- Milyen csillagok? Hol?

- Ott, az öreg fején. Nézd csak, a Göncöl, a Fiastyúk, a Tejút. Szeplőből.

Röhögnek.

A pincér egy tányér levest tesz az öreg elé, meg egy pohár vörösbort. Az öreg rögtön fizet. Amíg a nadrágzsebében kotorászik, megcsavarja a nyakát. Idevillan koponyája hátsó fele.

Egy nő felvisít:

- Nézd, a Dél Keresztje! Ott hátul!

Valóban ott van hátul a Dél Keresztje. De eltűnik, mert az öreg a tányérja felé fordul.

Simf feláll. Bizonytalan léptekkel indul az öreg asztala felé. A többiek tekintete a hátában.

- Megengedi?

Fölnéz a tányérjából. A szemétől mosolyogni kell. Ahogy egy gyerekre rámosolyog az ember.

- Hát időm az nincs. Az aztán egyáltalán...

Int Simfnek, hogy üljön le. Lenyúl az aktatáskájáért, kihalsz belőle egy számokkal telefirkált papírlapot, a tányérja mellé teszi. Eszik, de szeme a papíron. Szürcsöl.

Most már a bolygókat is látja Simf. Semmi kétség, ott mozognak a szeplőbolygók az öreg fején. Az ott a Mars lehet. Vagy a Jupiter.

- A bolygók is - mondja hangosan.

Az öreg ijedten felkapja a fejét.

- Micsoda?

- A fején - bök felé az állával Simf - ...a Göncöl... meg a bolygók.

- Na ne bolondozzon, épp az hiányzik! - nevet föl idegesen az öreg, és a micisapkát a fejébe nyomja. A simlédert mélyen a szemébe húzza.

- A Dél Keresztjét is láttuk - mondja támadóan Simf.

- Iszogattak, mi? - heherészik az öreg. Hátul is lejjebb húzza a sapkáját. - Ebben a szagtengerben. Hogy van maga a szagokkal?

- Szeretem a petróleumszagot - mondja Simf.

- Na, az itt nincs - rázza a fejét az öreg. Megint a telefirkált papírt nézi. - Itt pálinkaszag van. Mintha karma lenne a pálinkaszagnak. Ragadozókarom.

- Nem venné le a sapkáját?

- A borszag meg eddig ér. - Lefelé fordított tenyerét az álla elé helyezi. - Időnként meglötyten. Belecsap az ember orrába, szájába, szemébe.

- És a borszag-tengeren rántott húsok meg főzelékek szagvitorlásai úsznak - mondja Simf.

- Az, az - csillan fel az öreg -, jól mondja!

- És a klozetszag alattomos torpedói surrannak feléjük.

Az öreg nagyot nevet, iszik rá egy korty bort.

- Meg felénk - mondja. - Szép rend van a szagok birodalmában.

Simf társaságából néhányan fölállnak, odagyűlnek kettejük közé.

- Miért tette fel a sapkáját? - kérdezi valamelyik.

Az öreg behúzza a nyakát.

- Nekem már aztán egy perc időm sincs - hadarja.

Most már mindnyájan ott állnak körülöttük.

Simf megrémül a barátaitól. Eddig mindig egy szintben látta őket. Ha ültek, ő is ült, ha álltak, ő is állt. Így alulnézetből fenyegetők a barátai.

- Fázott a feje, azért - mondja Simf.

- Igen, igen - bólogat az öreg. - Fázékony. - A fejére bök. - Kopasz.

- Igaz is - mondja a nő, aki észrevette a Dél Keresztjét -, aztán tüsszőgnének a csillagok, a Göncöl köhécselne.

Nevetnek. Nyisszegnek, karcognak a székek. Leülnek mind köréjük. Ez már más, egészen más, Simf felsóhajt a barátai karéjában.

- Igyon velünk - mondja az egyik barát az öregnek.

- Rúgjunk be - biztatja jó szívvel a másik.

Az öreg felszabadultabb. Nevetgél.

- Éppen az hiányzik - mondja. - Jól néznénk ki. - Mulattatja a dolog. - Jó kis hacacaré lenne.

A pincér már hozza is a liter borokat. Kopp, kopp, az asztalon az üvegek feneke. Kopp - egy az öreg papírjára.

- Nono - mondja az öreg és kikapja a papírt az üveg alól. - Nono.

- Mi a fene az? Miféle irkafirka?

- Irkafirka? - Felhorkan. - Még hogy irkafirka! Számítások ezek. A hely, az idő! Ha a másodperc törtrészét, ha egy ezredmillimétert tévednék... no nem - legyint -, no nem, azt aztán nem.

- Mit tévedne?

- Semmit - mondja sietve. - Semmit. Ez az én dolgom. - A papírt elsüllyeszti a táskájába.

- Tényleg, öreg, miben mesterkedik maga? - kérdi az egyik barát. - Most ismerem meg... én magát sokszor láttam... Házfalak tövében surran, szorongatja az aktatáskáját. Siet. Miben sántikál maga?

És most már mindannyiuknak eszébe jut. Igen, látták! Álmos, hajnali villamosokon, a déli órák kihalt mellékutcaín, kékülő szürkületben lihegve, sietve. Most már Simf is emlékszik.

- Láttam a Kamaraerdőben - mondja -, a buszról láttam, ahogy futott a fák közt.

- Én meg Zuglóban... ott loholt a téren.

Én meg itt, én meg ott, mint a vízesés, a mondatok. Ott futott, loholt, sietett, lihegett.

- Hát micsoda maga, öreg? Betörő?

- Mennem kell - mondja az öreg.

- Kém?

- Orgazda?

- Díjbeszedő?

- Gyilkos?

- Mennem kell - mondja az öreg.

- Addig innen el nem megy, amíg meg nem mondja, mivel foglalkozik!

- Hagyjuk elmenni - mondja Simf.

- Elő a farbával, öreg!

- Hadd menjen - mondja Simf.

- Sehová!

Ordítanak.

- Énnekem... tinektek - dadog az öreg. - Engedjétek, hogy elmenjek! Most már igazán mennem kell.

- Előbb mondja el!

- Mert úgyse... úgyse hinnétek. Kinevettek.

Minden arc elkomolyodik, összegörnyednek. A fejek lesüllyednek a borszag-tenger alá.

- Nem nevetjük ki, ne féljen.

- Biztos? - kérdezi Simfet.

- Nem tudom - motyogja Simf. - Talán nem.

- A Nap miatt van - suttogja az öreg.

A fejek kört formálnak. Az öreg benn a gyűrűben. A kék szem ijedten röpköd az arcukon. Kínlódik az öregember.

- Mert reggel felkel a Nap, délben átlendül a zeniten, este lenyugszik.

- Ez csak természetes.

Rá se néz a közbeszólóra.

- Ki kell számítanom a pillanatot. A helyet. Hogy átlendítsem a holtpontra.

- Kicsodát?

- A Napot.

- A Napot?

- Igen, mert egyedül nem tudna a horizont fölé emelkedni. Délben nem tudna elmozdulni a zenitről, és este nem tudna lenyugodni. De én pontosan kiszámítom, hogy éppen abban a pillanatban hol kell lennem. Értitek? Mindig másutt, milliméternyi pontosan, a perc ezredrészé-nyire pontosan. És akkor... és akkor átsegítem. Megfeszítem az izmaimat, összegörnyedek, és nagyon, nagyon erősen rátok gondolok. Mindenkire. Meg arra, hogy lendülj át, Nap, mozdulj el, Nap, ne állj meg, Nap.

A csendben megáll a szagok áradása, a simléderes sapka alól kigördül egy verejtékcsepp.

- Ha csak egy icipicit tévedek, már tornádók, viharok, égháborúk...

- Nyugodni készül a Nap - suttogja neki Simf.

- Igen, megyek. Ugye, megértitek. Majd visszajövök. Kedves fiúk vagytok. Éjszaka úgyszincs semmi dolgom.

A csend, mint egy sérülékeny fátyol.

- Szóval a Napot - mondja az egyik barát, s még akarna valamit mondani, de nem tud, kidől belőle a röhögés, gurgulázik, a szagok megmozdulnak, lötty, lötyög a borszag, karistol a pálinkabűz, hánytorognak a gályák. Bugyborékol a szagokban a nevetés, terjed, felbuhog, örvénylik.

- Mondtam, hogy kinevettek.

Ettől még erősebb lesz a hahota, rezgeti az ablakot, az ablakon át éppen a Nap tanácstalanul vöröslő korongját látni.

- Nyugodni készül a Nap - suttogja Simf.

Az öreg felpattanna, de kezek tapadnak rá, visszanyomják a székére.

- Na, nézzük csak a Napot! Lenyugszik-e nélküled?

Verejtékcseppek futnak a sapka alól, az öreg minden erejét megfeszíti.

- Engedjétek!

- Engedjétek - mondja Simf.

De fogják, nem engedik.

A Nap pereme eléri a látóhatár szélét.

- Ez az a pillanat! - sír fel az öreg, a pincér rendreutasítóan a hangzavar felé indul, de lépte megtörik, a kocsma meginog, a poharak csörömpölve hullanak a földre, megcsusszannak az italok.

A Nap megáll a horizont fölött. Hunyorog. Segítségre vár.

A házak elszakadnak alapzatuktól, hullanak fölfelé, a fák gyökere roszogva szabadul ki a földből, repülnek a fák, a virágok, mint a kövek. Zuhan a kocsma, őrjöng a szél, vakon egymás felé rohannak a csillagrendszerek.

Megállt a Nap. A világ miszlikre szakad.

Jó erősen fogják az öreg karját. A robbanást nem vette észre senki. Csak Simf meg az öreg. És talán a Föld szíve. Halljátok az aritmiás dobbanásokat?

CSAPDA

Belépett egy kiskölyök, nevetségesen pici farmernadrágban, fehér, rövid ujjú trikója elején egy háromárbocos kalózhajó pompázott, késsel volt ugyan kivarrva, de nem lehetett más, csak kalózhajó. A kocsmában levők tekintete elsurrant a srác feje fölött, szakadatlan folyt tovább az elszórt rikkantásokkal, röhejekkel elegy zsongás. Pedig a fehér trikós kölyök vonzotta a szemet, a füst megritkult körülötte, szégyenlősen a mennyezet felé sompolygott, meg be a kocsmá sötét zugaiba. A füst észrevette a gyereket.

Körülnézett. Arcán a hadvezérek harciassága és a titkos küldetésben járók óvatoskodó ravaszsága. Valamit forralt. Az asztalok fehér kövel lerakott utat hagytak a söntéspultig. Egyetlen fekete kő árválkodott közöttük, közelebb a bejáratához, az út tengelyétől kicsit jobbra. Nagyon szerény, nem hivalkodó fekete kő. Ki törődött a létezésével? Ki vette addig észre? Nyilván senki.

A gyerek azonban alaposan megnézte, előredőlt, olyan fél guggolásfélébe ereszkedett (ennek nagy mesterei a gyerekek), a kezét a térdére támasztotta.

Szemvillanásig tartott az egész, mert a kölyök észrevett valakit a bejárat felől közeledni, és villámgyorsan az egyik oszlop mögé ugrott. A férfi láthatta a kalózhajóval ékes gyereket, nemcsak a mozdulatot, ahogy az oszlop mögé ugrott, de a kukucskáló fejet is. De úgy látszik, tudta a szabályokat. Mert kitartóan az ellenkező irányba nézett, erőlködött, hogy szemmeresztgetése tökéletesnek tűnjék, s amikor riadtságot mímelve újra meg újra végigpásztázta a kocsmát, az oszlop mögül diadalmas vigyorral kandikáló fejet levegőnek tekintette.

Alacsony, harminc körüli, hízásra hajlamos, de még korántsem kövér, mosolyra kész arcú férfi volt.

- Hol ez az Al Capone? - tanácstalankodott az ajtóban, mintegy magának téve föl a kérdést, de ahhoz megfelelő hangerővel, hogy maga a diadalmas Al Capone is tudomást szerezzen rejtőzködése tökéletességéről.

A kérdés után kettőt lépett.

Mind ez ideig csak kettejük magánügye volt a kisdéd intermezzo, a kocsmá rájuk sem hederített. De a második lépésnél minden merőben megváltozott. A kölyök ugyanis előreugrott rejtekéből, és lenyűgöző diadallal elrikkantotta magát:

- Benne vagy! Föl a kezekkel!

A férfi szerencsétlen arccal lendítette magasba a kezét, s nem lehetett tudni, ábrázata bizonytalansága fogságba esésének vagy annak az egyszerű ténynek tudható-e be, hogy nem tudta, miben van benne. Föltartott kézzel végignézett magán, rendellenességek után kutatott, először a bal, aztán a jobb lábán siklott végig a tekintete, s akkor már fészket vert benne a gyanú. Jobb lába ugyanis a fekete kövön állt.

- A csapda! - kiáltotta Al Capone, miközben arcára egy csapdával vadászó indián törzs összesített ravaszsága sűrűsödött.

A férfi sziszegett, fájdalmasan mozgatta a jobb lábát. Fel is emelte volna, de a csapda szemmel láthatóan nem engedte.

A kocsmá már figyelt. A kissé bizonytalan tekintetek gyújtópontjában állt a felemelt karú férfi és a harcias Al Capone. A hátrább ülőknek kissé fel kellett emelkedniük, hogy Al Caponét is láthassák. A férfi fájdalmas ábrázata láttán Al Capone arcára némi szánalom költözött. Lehajolt, megtapogatta a csapdát, és guggoltából felnézett a felemelt karú áldozatra.

- Fáj? - kérdezte.

- Nagyon - mondta az áldozat. - Ripityára zúzta a bokámat. Elengedhetnél.

- Fizetsz hadisarcot?

- Egy málna hadisarcot kapsz.

- Helyes - mondta Al Capone, még mindig guggolva -, leengedheted a kezed.

Szakszerű mozdulatokkal kiszabadította a csapdába szorult lábat. A férfi sántikálva odébbállt. A gyerek még mindig a csapdát fogta.

- Vigyem - kérdezte -, vagy húzzam fel újra?

- Nem bánom - mondta a férfi -, legalább más is megtudja, mi a magyarok istene.

Nem volt idejük leülni, mert egy malaclopós úr jelent meg a bejáratnál.

- Figyeld! - suttogta Al Capone.

A férfi figyelt, és figyelt az egész kocsmára. A malaclopós észrevette a rá irányuló tekinteteket, zavarodottan megállt, végigsimított borostás agárarcán. Netán azt hihette volna, régies malaclopója váltotta ki ezt a közfigyelmet, ha nem törzsvendégként érkezik, aki napjában többször is megfordul itt a legkisebb feltűnés nélkül. Segélykérően nézett a söntéspultnak támaszkodó pincérre, aki olyasforma ember volt, mint ő, szikár, borostás arcú, csak kissé idősebb. A pincér jószágon, biztatón ránevetett, de a malaclopós figyelmét nem kerülte el a mosolyában bujkáló ravasz cinkosság. Azért megindult befelé, s második lépésénél felrivallt a kocsmára:

- Benne van!

A malaclopós megmerevedett, most már végleg nem tudta mire vélni, mi történik.

- Csapdában vagy - mondta az apró, fellüktető csendszigeletben Al Capone, és a malaclopós jobb lábára mutatott. Az lenézett a lába alá, meglátta a fekete követ.

- Milyen csapda?

- A gyerek... tudja, hogy van - mondta mentegetőzve a férfi Al Capone asztalától.

Az agárképen ekkor egymillió ránc gyűrődött, szép, ívelt, harmonikus rovátkák. A vadidegen is láthatta: mosolyog.

- Ojjé - mondta -, kiszabadítanál?

Al Capone szolgálatkészén felugrott, kibogozta a csapdába szorult lábat, s most a malaclopóstól kérdezte meg:

- Visszategyem?

- Világos - mondta ő -, tedd csak vissza.

Sokáig nem jött senki, csak a pincér járt fel s alá a rendelésekkel, de a veszélyes helyet valamennyiszer nagy ívben elkerülte. Aztán mégis elérte a végzet, mert egy figyelmetlen hátralépésnél (a szomszédos asztalt rendezgette) belecsúszott a sarka a csapdába. A kocsmára megint felrivallt. A malaclopós arcán, ha lehet, most még több ránc gyűrődött, s a tűzkeresztségen átesettek jogán odakiáltott a kisfiúnak:

- Ne engedd ki, csak ha fizet egy fél pálinkát!

A gyerek a málnája fölül az apjára nézett.

- Mit bámulsz, tiéd a csapda!

- Most lépjen le, aki nem akar fizetni! Csapdában van a pincér! - rikkantott valaki.

- Hű, engedj el gyorsan - mondta már szinte nem is tettetett rémülettel a pincér -, meglógnak a pénzemmel!

- Fizetsz neki egy fél pálinkát? - kérdezte hivatalos hangon Al Capone.

- Fizetek - mondta sietve a pincér, mire Al Capone kiszabadította.

A pincér, jobb lábát szemmel láthatóan húzva, odasántikált a pulthoz, és azt mondta a csaposnak:

- Egy felet az úrnak.

Az ezerráncú boldogan a fiú felé emelte a poharat, és azt mondta:

- Egészségedre, Hüvelyk Matyi.

De már jött is a következő áldozat, egy daliás úr, látszott, most lépett ki az autójából, nemcsak abból, hogy lóbálta a slusszkulcsot. Lélegzet-visszafojtva figyelték, s mikor a slusszkulcsos könnyedén átlépett a csapdán, csalódottan felmorajlott a nép.

Aztán egy vállig érő hajú huligán jött. Beletrafált. A hangorkántól megmerevedett, kicsit meg is ijedt. De aztán nagyon könnyedén rájött, hogy csapdában van, majdnem olyan könnyedén, mint a malaclopós. Aztán egy szenesember, egy katona, egy réz óraláncos meg egy füles sipkás léptek a csapdába. A katonát Al Capone kénytelen volt elsősegélyben részesíteni, mert valószínű, eltörte a bokáját a csapda. Az injekció azonban használt, a katona viszonylag peckes léptekkel jutott el a pultig. Aztán egy kövér, dupla tokás, kopasz úr jött, ő volt az első, aki bal lábbal lépett bele. Amikor a tömeg felvisített az örömtől, ő is megállt. „Csapdában van” - mondták neki, de a kövér úr lebiggyesztette a száját, azt mondta: „Marhák”, és továbbment.

A pincér arcán méla undor vibrált, amikor az asztalához ment, és oda se nézett, amikor megkérdezte: „Mi tetszik?” A dupla tokájú úr kétségtelenül rontott a mulatságon, de mikor újabb gyanútlanok estek áldozatul, látszott az arcán, szégyelli magát, bánja már, hogy nem hagyta magát megfogatni a csapdával.

Aztán fölállt a férfi meg a gyerek. Al Capone az ajtóban megfordult, és a csapdára nézett.

- Itt hagyjuk? - kérdezte az apját.

- Miért, arany?

- Az - suttogetta titokzatosan a gyerek -, meg ezüst.

- Akkor hozd.

Al Capone visszament, fölmarkolta a csapdát. Mikor az apjához ért, jobb kezéből a baljába tette, hogy megfoghassa az apja kezét.

Így mentek el kézen fogva. Al Capone kissé görnyedten lépkedett.

- Ni csak - mondta valaki -, úgy megy az a gyerek, mintha cipelne valamit.

- Hát persze hogy cipel. Nem látja, egy csapda van nála? - mondta szomorúan a malaclopós.

SIMF, A FÜST

Az embert, aki becsöngetett, enyhe naftalinszag lengte körül. Simf bárgyún állt vele szemben a félig nyitott ajtóban - zavarban volt, mert tévénézés közben vajás kenyeret rágsált, és még nem tudta lenyelni az utolsó falatot. Rágogatott hát, s hebegve kérdezte:

- Mi tetszik?

- A zongora miatt jöttem - mondta az ember, és Simf azon tűnődött, vajon a lehelete vagy a ruhája naftalinszagú-e? Valószínű mind a kettő - gondolta, s szolgálatkészen szélesebbre tárta az ajtót. A férfi könnyed - túlságosan is könnyed - léptekkel átlibegett az előszobán, s benyitott a szalonba, ahol Simfék büszkesége, a páncéltökés, fekete hangversenyzongora állt. Bő fekete talárban volt ez az ember, aki a zongora miatt jött, s amikor Simf a nyakára nézett, olyan érzése támadt, hogy száraz, tág pórusú bőre is naftalinnal van átitatva.

A felesége kikukkantott az előszobába, kérdően nézett az ajtóban tétovázó Simfre.

- Az ember - mondta Simf -, a zongora miatt. - Végre sikerült lenyelnie a falatot.

- Miféle ember?

- Talán te hívtad. Nem?

- Megőrültél? - kérdezte az asszony, erre Simf is megélenkült, egyszerre léptek be a szalonba. A fekete taláros a felnyitott zongora mellett állt, valami szerszámmal a húrok közt matatott, majd abbahagyta, a klaviatúrához lépett, leütött egy billentyűt. A hang rekedten kotkodácsolt elő a hangszerből, a taláros feléjük fordult, és elégedett mosollyal mondta:

- Menni fog!

Újra visszalépett a húrokhoz és a szerszámahoz.

Simfné kiáltani akart, hogy hiszen most hangoltatták a zongorát, de bennakadt a szó, észrevette, amit Simf már korábban is sejtett, hogy a taláros lába járás közben nem érinti a padlót, súlytalanul lebeg, akár a füst.

- Menni fog - ismételte meg az ember, feje bent a zongorában, mintha el akarná harapni a húrokat, hallatszott az elernyedő drótok mélyülő nyöszörgése.

- Csinálj hát valamit! - mondta kétségbeesetten Simfné, és kirohant a szobából.

Simf könnyed léptekkel a zongorához ment - majdnem olyan könnyeden, ahogy a taláros járt, bár a padlótól azért nem tudott elszakadni -, végigfuttatta ujjait a billentyűsoron, a zongora őrült, reszelős hangokat hallatott, a leeresztett húrok jóval az ütés után is pöngtek, reményteljes hangzavar töltötte be a szobát.

- Ó - mondta Simf -, de hiszen ön...!

Az ember egy pillanatra abbahagyta a munkát, Simfre pillantott, Simf, mintha most jutott volna tudomására, hogy megnyerte a főnyereményt, megtántorodott, kivörösödött, szeme is, szája is O betűt formázott.

- De hiszen ön...! - nyögte boldogan.

- Igen - mondta az ember -, a zongoralehangoló vagyok.

A zongoralehangoló elég sokat kért a munkáért, de Simf alku nélkül rohant át a gardróbba - az asszony ott tartotta a pénzt a fehérnemű között -, földre szórta az ingeket, törülközőket, lepedők fehér pillangói röpködtek körülötte, ó, micsinálsz, micsinálsz, sikoltzott az asszony, de Simf rá sem hederített.

- Az abszolút hallást is meg kell fizetni - mondta. - Neki abszolút hallása van, egyetlen jó hangot sem hagyott.

Az örömtől meg-megtört a hangja, a bankjegyeköteggel átrohant a zongoralehangolóhoz. A taláros - markában a pénzzel - körülnézett.

- Nagyon jó belső szerelőket tudok - szólt. - Elektromos, asztalosmunka, parkett, festés... - Megmondta a telefonszámot.

- Kitűnő! - rivallta Simf, s már tárcsázott is.

- Meg kell mondanom - recsegte a kagylóba egy hang -, nem olcsón dolgozunk.

- Nem baj - vágott közbe Simf -, csak jöjjenek.

Először a festők láttak munkához fakalapácsokkal és vakarókkal, jézusmária, jézusmária, jajveszékelt Simfné, tíz évig gürcöltünk, koplaltunk, fogunkhoz vertük a garast - Simf rámosolygott: csak hadd dolgozzanak a fiúk.

A festés eltűnt a falról, a meztelen vakolatot vésték már a villanyszerelők, széles mozdulatokkal tépkedték az ablaküvegeket, az asztalosok kitepték helyükből a nyílászáró tokokat, átfütyült a házon a novemberi szél, jaj, istenem, jaj, istenem, kiáltozott Simfné, Simf szánakozva ránézett, megsimogatta, kifizette a szakembereket, és gyengéden megfogta a felesége karját.

- Gyere!

Rohanva keltek át utcákon, tereken, itt csókoltál meg először, motyogta Simfné egy parkban, vagy legalábbis valami ilyesmit mondhatott, meg talán azt, hogy erre sétáltunk valamikor, emlékszel, daloltak a hársak, október van, mormolta Simf, átszáguldottak egy aluljárón, a nyári meleg esők elől, mondta Simfné, és megszorította férje kezét, az meg biztatóan rámosolygott, szeretlek, drága, suttozta, és átvonszolta a felségét a kapun, ahol annyi hosszú órát töltött el ifjúkorában a menyasszonyától való véget nem érő búcsúzások közben.

Az apósa és az anyósa plédbe csavart lábbal ült a cserépkályha mellett, kellemes meleg szobában, minden ragyogott a tisztaságtól, ahogy szokott, fénylettek a biedermeier vázák, a bútorok tükrös felületei.

- Szeretem a lányukat - mondta ragyogó arccal Simf -, kedves mama, kedves papa, engedjék meg, hogy visszaadjam.

A két öreg felé tolta az asszonyt, mélyen meghajolt, lengette képzeletbeli kalapját.

- Boldog vagyok - mondta -, boldog! - és kirohant.

Vissza a már díszektől megfosztott házba. Vidáman dolgoztak a tetőn a cserepezők, a bútorkereskedő kicsit sokat kért a bútorok eltüntetéséért, a koloniál dolgozószobáért különösen magas árat számított, de Simf fizetett, csak vigyék, minél hamarabb. Munkához láttak az ácsok, ledobálták a cserepektől megfosztott faszerkezetet, a szarufákat és mestergerendákat, s már jöttek is a kőművesek, röpködtek a téglák, az inasok nyakatekert dallamokat fütyörésztek, a fal fogyott, fogyatkozott, Simf pálinkát hozatott az embereknek, hogy jobban menjen a munka. Aztán eszébe jutott a diplomája, átrohant a főiskolára, hosszú, izzasztó vizsgába került, míg végre megfosztották mérlegképes könyvelői képzettségétől, az érettségi

bizonyítványát már viszonylag könnyedebben minősítették semmisnek, az általános iskolai végzettség, az írás és olvasás tudományának visszavonása már szinte gyerekjáték volt.

Mire hazaért, már eltűnt a háza, az építőanyagokat elhordták, egy kertészbrigád tevékenykedett csak az udvaron, tépték a málnabokrokat, fűrészelték a gyümölcsfákat. A fű kiirtásáért különösen sokat kértek, de szerencsére Simfnek még a borsos vizsgadíjak kifizetése ellenére is maradt némi pénze.

Fújt a szél, ott állt egy szál magában a telek közepén, s rikoltozott örömében. Egy embert látott közeledni. Fekete talárban volt, a kezében szabócentit s ollót tartott. Meghajolt Simf előtt.

- Ó, persze - mondta Simf -, az úriszabó!

A taláros udvariasan megmondta, mennyiért csinál egy fazont. Simf végigkutatatta a zsebeit, kiguberálta az összeget. A szabó hosszan méricskélte őt a centivel, minden méretet gondosan följegyzett egy pepita noteszba. Aztán ollójával elegánsan belehasított Simf ruhájába, és letépte róla előbb a zakót, aztán a nadrágot és az alsóneműt.

Simf meztelenül állt egykori telke közepén. Mi tagadás, fázott. Boldogtalanság és valami meghatározhatatlan utáni vágyakozás töltötte el, de olyan erővel, hogy szinte fizikai gyötrelmet érzett.

Tanulnom kell - gondolta -, megnősülni és telket venni. A telekre ház kell, a házba bútorok, zongora... - Az ég felé emelte arcát, nyüszített. Tenyerével elfedte szemérmét, és futni kezdett, a mozdulatlan levegő átforrósodva süvített mellette. Futott. Könnyedén, a lába már nem is érintette a földet. Mint a füst.

IBOLYALEBESZÉLŐ

Az ibolya még délután háromkor sem volt hajlandó megszólalni.

- Ebédszünet - mondta bosszúsan a bizottság vezetője. Kürtőkalapját hátratolta, homlokán verejtékgyöngyök. Kigombolta a mellényét, meglazította a nyakkendője csomóját.

A bizottság tagjai, a piperés-puccos nő, az acélos-akaratos férfi és Simf, követték az elnököt egy tölgyfa alá. Az ibolya hallótávolságon kívül maradt.

- Ennek aztán beszélhetünk! - mondta a piperés-puccos nő, és egy plédet terített a fa alá.

Zörömböltek az alumínium ételesdobozokkal, lehuppantak a plédre. Az acélos-akaratos félúton a pléd felé magába tömött egy kemény tojást. Csak Simf téblábolt a pokróc előtt, a hat láb mint az ágyúcső meredt feléje.

- Csak azt szeretném mondani... - motyogta, de a piperés-puccos rálöttyentett egy mézes mosolyt.

- Maga miért nem eszik? - kérdezte.

Jól láthatták persze, hogy Simf nem hozott magával semmit, ingben, farmernadrágban állított ki ide az erdőbe.

Simf pislogott a ragacsban.

- Csak azt szeretném mondani...

- Egyen - nyújtotta feléje az elnök a dobozát. Nagy, varangyos rántott húsok szorongtak a dobozban.

- Köszönöm - rázta a fejét Simf -, azt szeretném mondani, hogy nem értem, miért hívtak engem ide.

- Nem ért egyet a bizottság céljaival? - Az elnök keze megállt a falattal.

Hat élesre töltött szem meredt Simfre.

- Nem - mondta Simf.

Az acélos-akaratos hirtelen lenyelte a kemény tojást - ádámcsutka fel, ádámcsutka le -, és fel akart ugrani, de az elnök intett neki. Erre visszahuppant.

- Szóval nem akarja megmenteni az ibolyát? - kérdezte szomorkásan az elnök Simfet.

- Ön, uram, egy kedves ember - gesztikulált Simf -, de micsoda megmentés ez?! Micsoda sárba nyomó, keresztre feszítő megmentés, gyilkos megmentés! Ön engem megkínált az ebédjével, de...

- Azt akarja, hogy pusztuljon el az ibolya, hogy tűnjön el a föld színéről! - rikácsolt a piperés-puccos.

- Éppen hogy - próbálkozott Simf, de a piperés-puccos beléfojtotta a szót:

- Ezért is nem szólalt meg az ibolya. Maga miatt! Mert sugárzik magából az értetlenség. És a rosszakarat.

- Én nem tudom, hogy miért hívtak ide engem. Ha tudom...

- Azért hívtuk - mondta nyugodt hangon az elnök -, mert tudjuk, hogy jó barátságban van az ibolyával.

- Nem vagyok! - tiltakozott Simf. - Egyszerűen csak tisztelője vagyok. Szeretem. Két szót ha váltottam vele életemben.

- Akkor is - folytatta az elnök -, mégis magához bizalmasabb. Magának talán jobban hisz.

- Az könnyen meglehet - mondta Simf -, de én azt szeretném, ha az ibolya olyan maradna, amilyen volt.

- Az acélos-akaratosból egy haragos böffenés szakadt ki, a piperés-puccos lebiggyesztette a száját.

Az elnök elmosolyodott.

- Kicsit maradi gondolkodású ön - mondta, és bekattantotta a bicskáját. - Rosszul szereti az ibolyát. Nem gondol a körülményekre.

- Miféle körülményekre? - kérdezte Simf.

- A vegyszerekre, a lánctalpakra, a monokultúrákra, a folyók és a levegő szennyezettségére... gondolja el, a védtelen ibolya!

Simf hallgatott.

- A maga maradi szeretete megölné, végleg elpusztítaná - folytatta az elnök.

Fölemelkedett a pokrócról, jobb kezét atyáskodva Simf vállára tette.

- Higgye el, mind a négyen ugyanazért harcolunk - mondta, és mind a négyen elindultak az ibolya felé.

Az ibolya ott csücsült a fűben. A nyakát - már ahogy tőle telt - behúzta. Az elnök és a piperés-puccos melléje guggolt, az acélos-akaratos hátrább állt, rágicsált egy fűszálat, dudorodtak a rágóizmai. Simf kissé távolabbról szorongva bámulta őket, mint egy utcai balesetet.

- Mert gondolja meg - mondta az elnök az ibolyának -, magát bárki leszakíthatja, a kalapja mellé tűzheti, vagy elhajíthatja, rátaposhat. Hogyan tud védekezni? - Itt hatásvadász szünetet tartott. - Sehogy! És ha vegyszereket mos ide az eső, a leveleit megsárgítja, a virágját lekonyítja. Mit tud csinálni? És hajönnék az erdőbe a fakipurcantó gépek, az ágyrakazó gépek, a miszlikbe vágó gépek, az egyengető gépek, a szétziláló gépek, akkor mit tud csinálni?

Az ibolya megmoccant, mintha mondani akarna valamit.

- Na, mondja csak! - biztatta az elnök. - Ne hagyja, hogy kibeszéljük itt a tudónket! Szólaljon meg végre!

De az ibolya nem szólt.

- Őmiatta van - bökött Simf felé a piperés-puccos.

- Éppen fordítva! - mondta dühösen Simf.

- Talán miattam, mi?!

A piperés-puccos harciasan föluggott.

Simf ettől megsajnálta.

- Igen - mondta csendesen -, mert bűzlik a kölnitől. Az ibolya utálja a kölniszagot.

Az acélos-akaratos - foga között fűszál - felmordult.

- Meg maga miatt - mondta neki Simf. - Itt áll reggel óta, egy szót se szól, csak fel-felhorkan, mint egy fenéken billentett gőzmozdony. Ezt meg különösen nem bírja az ibolya.

Az acélos-akaratos elindult volna Simf felé, de az elnök egy kézmozdulattal visszaparan- csolta.

- Lehet, hogy igaza van - mondta -, menjenek egy kicsit távolabb.

A két céklafejű paprikajancsi hátrébb húzódott, Simf meg odaguggolt az ibolya mellé.

- Most mondd, amit akartál - mondta neki.

(És máris ibolyállott az ibolya ibolyahangja.)

- Csak azt akarom mondani, elnök úr, hogy egyszer rám lépett véletlenül egy szarvasünő, és kibírtam, aztán átment rajtam egy rönkszállító szekér jobb hátsó kereke, a ráf mélyen belenyomott a földbe, de másnapra már vidáman talpra álltam, az összes levelem, mint új korában, s ehhez képest a lánc talpas erdőgazdasági traktor szinte semmiség, alighogy átgázolt rajtam, már fel is emelkedtem.

- Ugyan! - mondta az elnök. - Hát azt hiszi, hogy fárasztanám magam holmi szarvasünők, szekerek meg lánc talpasok miatt! A mostani gépek már tüzet okádnak, amerre járnak, kiég minden, még a fák is nehezen fogják elviselni, nem egy ibolya! És a tűz még semmi, de a sugarak, gázfelhők, a szétfröccsenő mérgek!

- Igazán? - kérdezte megszeppenve az ibolya.

- De még mennyire - lendült bele az elnök -, és ha ilyen körülmények között sikerülne is valami véletlen szerencse folytán megmaradnia, akkor jönnek az emberek! Előzőnlik az erdőt, letépnek, szétmarcangolnak minden virágot. Elsőnek az ibolyákat. Hát nem ért engem?!

- És... és mit kellene tennem?

Az elnök csillogott az örömtől.

- Először is ezek helyett a puhány, húsos levelek helyett borotvaéles acéllemezeket növesz- teni, karmos, erős csápokot kibocsátani, minél nagyobbakat, szúrják, tépjék az ellenséget. A szár vasbetonból legyen, sűrűn, mint a südisznót a tüskék, szuronyok borítsák. Illat helyett...

- Az illat is? - kérdezte megrendülten az ibolya.

- Illat helyett mérges, bűdös gázokat kell termelni, és ez a maradi virág se kell, sokkal célszerűbb egy robbanótöltet a helyén. Ha közelednek...

- Na és akkor a beporzás? - szólt közbe az ibolya. - Ahogy a csipkefinom, virágpóros csáp megérinti a bibét... Mi lesz a méhekkal, darazsakkal?

- Ugyan - legyintett fölényesen az elnök -, darazsak, bogarak! Hol lesznek azok nemsokára! Egy darab se lesz belőlük, mutatóba se. Sugárhajtású műdarazsak intézik a beporzást. Pontosan, előre meghatározott program szerint. Erről majd mi gondoskodunk.

- Értem - mondta elgondolkozva az ibolya. - És mondja, ha mégis egyszer-egyszer kedvem kerekedne virulni, illatozni... akkor...

- Megválni a fegyverzettől, csupaszra vetkőzni? No nem, ezt ön se gondolja komolyan. Különben az új életforma új törvényeket, új szokásokat hoz. Majd meglátja, egy idő után észébe se jut az a csacsкасág, hogy virulni meg illatozni.

Az elnök várt egy darabig az ibolya válaszára, de hiába. Az ibolya hallgatott. Az elnök fölállt hát, és győzedelmes léptekkel odament a piperés-puccoshoz és az acélos-akaratoshoz.

Az ibolya segélykérően nézett Simfre.

- Mit csináljak? - kérdezte sírósan. - Hiszen így az egésznek semmi értelme.

- Ne törődj velük - suttogta gyorsan Simf. - Megőrültek. Én nem hagylak, ne félj!

Amazok felől hangos nevetés hallatszott. Biztosak voltak a győzelemben.

- De hát mit tudsz csinálni? - kérdezte az ibolya.

- Elloplak - suttogta Simf. - Otthon a szobámban egy nagy cserépbe ültetlek. Öntözlek, gondozlak. Az ajtóra kétszer ráfordítjuk a kulcsot. Reteszt is szerelek föl. Tavasszal kiteszlek az erkélyre, ott pompázhatsz, illatozhatsz.

Az ibolya hitetlenkedve nézett rá.

- Darazsakat is szerzek - mondta gyorsan Simf - és madarakat. Ott röpködnek körülötted. Beszélgethatsz velük.

Az ibolya ámulva nézte Simfet.

- És gyermekeid lesznek - folytatta Simf -, unokáid és dédunokáid. Tiétek az egész szoba. Mindent ellephettek, az asztalt, a székeket, a szekrényt. Meghódíthatjátok az egész házat, és aztán majd kiáradhattok a kertbe... az utcára. Visszafoglalhatjátok az erdőt.

- Biztos? - kérdezte az ibolya.

- Persze hogy biztos - mondta Simf.

- Akkor vigyél. Csak ezek meg ne lássák!

- Ne félj! - mondta Simf.

Az ujjával körülárgolta az ibolyát, óvatos mozdulattal, vigyázva, hogy a gyökerek közt maradjon elegendő föld, kiemelte a helyéről, becsúsztatta az inge alá. Mintha csak úgy mellékesen, besétált a fák közé, s amikor a bizottság már nem láthatta, futóra! Lihegve szaladt hegyeken-völgyeken, szittyós réteken, marhalegelőkön, baltacimföldeken, kerteken keresztül. Az ibolya szelíden, puhán a hasa bőréhez simult.

Éppen időben ért az állomásra, felkapaszkodott a már induló vonatra. A fülkében éppen egy üres hely volt, lehuppant fáradtan. Az ibolya az inge alatt. Az utasok meg furcsán bámulták, Simf végignézett magán, de nem látott semmi rendelleneset. Az ingén az ibolyadudort egyáltalán nem lehetett észrevenni. De azért bámultak. Simf mereven ült, nem nézett senkire.

Csattogott a talpfákon a vonat. A váltókon ritmusát veszítette, aztán újra monoton-monoton-monoton.

És egyszer csak egy icurka-picurka csiklandós szúrás Simf hasán. Az inge elejét előbbre húzta, hadd legyen nagyobb helye az ibolyának. És most már nem is csiklandósan, most már fájt. Egy szúrás a hasa bőrén. Fészkelődött. Egy pengeél. Érezte, ahogy a penge nekifeszül a bőrének. Lassan kiverte a víz. A verejtékcseppek előbb megültek az orra tövén, aztán potty, a mellére hullottak.

Már a hazai állomáson lassított velük a vonat, amikor egy nő megszólalt a fülkében:

- Vérzik. Átvérződött az inge.

- Semmiség - nyögte -, egy kis karcolás.

Otthon, a szobájában, amíg a bögyéből kivette az ibolyát, sebes lett mind a tíz ujj.

- Megőrültél - mondta az ibolyának -, miért csinálod ezt?!

Pengeleveleket, vaskarmokat növesztett az ibolya, vasbeton szárt, szuronyokkal. Koppant, amikor Simf az asztalra tette.

Gyorsan egy cserepet keresett, erdei földdel bélelte, óvatosan beletette az ibolyát.

- Most már abbahagyhatod - mondta -, már jó helyen vagy. - És tenyere sebeiből kiszívta a vért.

Az ibolya nem szólt. Simf vizet hozott, de az ibolya rászólt:

- Ne öntözz! Berozsdásodom.

- Te eszedet hagytad! - kiabált Simf, a bádoggannát az asztalra csapta.

Besötétedett, Simf csüggedten ült az ágya szélén, nézte az örült ibolyát. Az acéllevelek meg-megcsillantak az ablakon beszüremelő reklámfényben.

Úgy, ruhástul dőlt el az ágyon, elnyomta az álom. Másnap keccenő, csengő zajokra ébredt. Ijedten fel akart ugrani, de a jobb vállába beszúrt valami. Visszahanyatlott.

Az ibolya már behálózta a szobát, kardliánok, szuronyerdők meredtek Simf felé. Szólni sem tudott, nyöszörgött. Lassú mozdulatokkal lecsúszott az ágyról, hogy a szúrós, éles vasak meg ne sértsék, de olyan sűrűn szőtte már be a szobát a sok éles lengő-lógó fém, hogy mire hason csúszva kijutott a lakásból, már csupa seb volt a homloka, válla, háta, combja. Csurgott belőle a vér. Az utcai kútnál lemosta magát, a sebeket égette a víz.

- Mi történt magával, Simf úr? - kérdezte a szomszédja.

Simf nem válaszolt. Mint egy alvajáró, elindult a város belseje felé, vállak, mellek között imbolygott, a piros lámpákra megállt, a zöldekre elindult. Sodródott az emberek között. Arra gondolt, hogy este majd hazamegy, óvatosan lenyomja a kilincset. Kellemes illat csapja meg, és az asztalán zöld, húsos levelek között ott kuporog egy kedves ibolya.

A RETEMETESZ

Erikán már az ajtóban látszott, hogy szomorú.

- Mi baj? - kérdezte megrettenve Simf.

A kislány előbb megkerülte az asztalt, fölkapaszkodott a szemben levő székre, állát az asztal peremére támasztotta, a tekintetével szép szomorúsághurkokat gubancolt a férfi köré.

- Sírnak - mondta.

Simf előtt egy pillanatig sem volt kétséges, hogy kicsodák. Nyilvánvalóan a felülnézetből ábrázolt, szépen kipikkelyezett, bandzsa krokodil, a bombaforma hal, az úthengerrel szétlapított farkas, a csánk nélküli, szögletes ló és persze ő: a retemetesz. Sírnak.

„Bizonyára valamit elhibáztam - gondolta Simf -, megfeledkeztem valami lényegesről.” Most már az ő szeméből is áradt a szomorúság, rézsút lefelé, éppen a kislány tágra nyitott, szép virág szemébe. Jó szomorúság volt, lilásvörös, fénylett tőle az asztal.

Mit is ronthatott el?

Amikor a kislány először belibegett...

Tavaszaforma idő volt, csak Simf szívében volt ősz, legalábbis ő azt gondolta, ősz van benne, egészen Erika megérkeztéig. Egy szétbontott cigarettásdoboz belsejére rajzolgatott, azaz inkább csak firkált, mert hiszen oda se figyelt, csak húzta, kanyargatta a vonalakat, satírozgatott. Ekkor állt meg mellette a kislány. Figyelmesen nézte a rajzot - Simf még észre sem vette, de már érezte, hogy ez az ősz a szívében, ez csak mese, dehogyis van ősz a szívében. Erika rábökött a rajzra.

- Mi ez?

Simf tévován ránézett, elnevette magát, honnan kerül ide ez a tökmagvirág, virágtökmag, virágvirág gyerek?

- Ez egy retemetesz - mondta.

Erika szája kerekre nyílt.

- Ó - sóhajtott -, gyönyörű! Hadd üljek az öledbe!

Simf ölébe telepedett (még hogy ősz, nevetséges!), és a papírra mutatott.

- Add nekem.

- A tied - mondta Simf -, neked rajzoltam. - És már hitte is, hogy tényleg Erikának rajzolta és hogy a kusza egyenesek és kacskaringók valóban egy retemeteszt ábrázolnak. Sőt, ez maga a retemetesz.

- A szeme nagyon szép - mondta Erika.

Ó, de még mennyire, és már látta is Simf a szemét, no nézd, van egy vidám szeme, egy szomorú szeme, egy szeme, amit csak alvásra használ, ezt a másikat meg, ni, kacskintásra, és nézd csak, itt a mosolygó szája, a füttyörésző szája, a lebiggyesztésre alkalmas szája, s a rengeteg keze, hetvenkét lába, hisz csodalény ez a retemetesz. Örültek Erikával a retemetesznek. A retemetesz is örült nekik.

- A szívében tavasz van - mondta magabiztosan Simf.

- Rajzold bele - kérte őt Erika, és Simf belerajzolta a retemetesz szívébe a tavaszt.

Hát így kezdődött, ez volt az első találkozásuk. A retemetesz beköltözött Erika fiókjába, és bizonyára alig-alig volt oka rá, hogy a lebiggyesztős száját meg a szomorú szemét használja. Legalábbis Simf úgy gondolta.

- És most megint rajzolj nekem - kérte egyszer a kislány.

- Micsodát?

- Amit akarsz.

Simf vakarta a feje búbját, hiszen egyáltalán nem tudott rajzolni.

- Na jó - mondta, mert eszébe jutott, hogy valamikor gyermekkorában rajzolt egy krokodilt felülnézetből -, egy krokodilt rajzolok neked.

- Krokodilt? - kérdezte neheztelően Erika.

- Ez egy nagyon kedves krokodil lesz - mentegetőzött Simf, és munkához látott.

Valóban egy nagyon kedves krokodil született a papíron.

- Bandzsa - mondta boldogan Erika.

- No igen - emelte távolabbra magát a rajzot Simf, és oldalra döntött fejjel kacsintott rá.

Mindketten büszkék voltak a rajzra. Azaz mindhárman, mert a krokodil is büszke volt magára, s arra kérte Simfet, a bal első mancsába rajzoljon egy virágcsokrot, mert időnként szeretné fölköszönteni magát. Ilyenkor - mondta - majd átteszi a csokrot a jobb mancsába, és talán meg is hajol önmaga előtt, bár még e művelet végrehajtásáról nincsenek pontos elképzelései.

Kapott hát egy virágcsokrot.

- Tulipántkát is rajzolj bele - mondta Erika, és Simf belerajzolt hármat is.

Később Erika egy halat kért.

- Delfint, cápát vagy pontyot? - nagyképűsködött Simf, mert azt gondolta, halat rajzolni pofonegyszerű.

- Halat! - mondta Erika.

Simf háta feszülő ív a papír fölött, Erikáé is, pedig ő csak nézi, hogyan születik a hal. Hal?

- Ez egy bomba - mondja Erika.

- Nono - tiltakozik Simf -, ide nézz!

A bomba csúcsára szemet rajzol, száját, kopoltyút.

- Jaj, pislog! - tapsol Erika.

Valóban, a bombaforma hal pislog, kacsingat, biztatja Simfet. Ő meg, mint egy fenomén, uszonyokat rajzol a hálnak, hátuszonyt, hasuszonyt, oldaluszonyt, pótuszonyt, pikkelyeket, és megkérdezi a haltól:

- Kezet akarsz?

A hal rázza a fejét.

- Akkor mivel fogsz kezet? - kérdezi Erika.

- Az uszonyommal - mondja mély hangon a hal, és nyújtja az uszonyát.

A bombaforma hal is beköltözött Erika fiókjába a retemetesz meg a kancsal krokodil mellé, s nemsokára odaköltözött az úthengerrel szétlapított farkas is.

Igen, a farkas. Hát ökelme nem a legszebbre sikerült. A fogsora az gyönyörű volt. Mint a fűrész. De a teste, a teste bizony egy kicsit ellapult.

- Erre ráment az úthenger - mondta Erika.

- Jaj! - szisszent föl a farkas.

Gyorsan bekötözték, injekciót kapott meg aszpirint. Meg is gyógyult azon nyomban. Csattogtatta a fogát, és azt mondta:

- Én vagyok a világ legszebb, legegészségesebb farkasa.

És hát persze hogy ő volt.

- Te olyan gyönyörűen rajzolsz! - mondta Simfnek elérzékenyülve Erika.

Utolsónak a csánk nélküli, szögletes ló költözött be a kislány fiókjába.

- Milyen állatot a legnehezebb rajzolni? - kérdezte Simfet Erika.

- Lovat.

- Akkor rajzolj nekem egy lovat.

Hi-hú, fészkelődött Simf, még hogy lovat! - De mit tehetett, nekilátott. A fülén kezdte. A fül szép is lett, de ami az egész lovat illeti, meglehetősen szögletesre sikerült.

- Ej-haj - mondta Simf -, nincs csánkja.

- Ennek? - méltatlankodott Erika. - Őt csánkja is van. Gyönyörű öt csánkja. És nézd, milyen szépen fut!

A ló hátracsapta a fejét, és körülszáguldotta a papírt. Csak úgy porzott a lába nyoma.

Aztán Simf nagyon sokáig nem találkozott Erikával. Utazni kezdett, végigszáguldozta a világot. Jött és ment, ment és jött, futott és szaladt, járt és kelt. Egy helyet keresett, ahol majd tüzet rak, melengeti a kezét, és azt kiáltja: boldog vagyok! Rakott is tüzet, melengette is a kezét, de kiáltani csak azt tudta: jaj de boldogtalan vagyok! Jaj de keveset tudott Simf arról, mit kell tennie az embernek, hogy egyszer csak szétkiálthassa a boldogvagyokat. Így hát utazott. Kelő napjait mindig más hegyek dajkálták, nyugvó napjait mindig más hegyek temették. Jött és ment, ment és jött, futott és szaladt, járt és kelt.

S ahogy így bolyongott, kujtorgott, csavargott, lerajzolt magának mindent, amit látott. Hegyeket, házakat, templomokat, madarakat, kengurukat és sörényes hangyászokat. Eleinte nem nagyon ismert volna rá senki, hogy mit ábrázolnak a rajzok, de aztán Simf megtanult rajzolni. Pompás krokodilokat rajzolt és pompás halakat meg pompás farkasokat és igen-igen pompás lovakat.

Pompás, pompás, pompás - mondogatta Simf, és egyszerre csak úgy érezte, hogy nem jelent ez a szó semmit. Semmit, semmit, semmit.

S ekkor keveredett vissza a régi asztalhoz, a régi szobába, ott találta a régi ceruzákat, a régi papírokat, és benyitott hozzá Erika. Azzal, hogy „símak”.

És, mondom, Simf rögtön tudta, kikről van szó.

- Mert egy társ kell nekik - mondta Erika. - A krokodilnak egy krokodil, a halnak egy hal, a farkasnak...

- Értem! - rikkantott közbe Simf (pedig dehogy értette), és megragadta a ceruzát.

Erika gyanakodva nézett a krokodilra.

- Ez nem bandzsa - mondta.

Simf fölpillantott.

- Nem - mondta, és érezte, hogy a mellkasát nyomja belülről valami.

- Tulipántkája sincs.

- Nem kérte - suttogta Simf.

- Egy szót se szólt. Talán nem is tud beszélni.

A nyomás odabent.

És a hálnak nem volt se pótuszonya, se mély, se magas hangja, árván karcsúskodott és izmoskodott a farkas, s a ló, a ló meg, nézd, csánkokkal, kényes hajlatokkal ékes, befont sörénnyel lobogó.

- Szépek - mondta Erika szomorúan.

Simfnek csak úgy döngött a szíve. Legalább egy szólalt volna meg, legalább egyetlenegy! De a pompás rajzok meg se pisszentek.

- Retemeteszt is - kérte Erika.

És Simf izzadt és reszketett, vonalazott és satírozott. De semmi, semmi, semmi. Ez nem retemetesz.

- De hiszen te rajzoltad! Nem emlékszel rá?

- Dehogynem - mondta Simf, dömm-dömm, a szíve -, de most már nem tudok, láthatod, nem tudok retemeteszt rajzolni.

Erika szelíden kivette a kezéből a ceruzát, kacskaringókat húzott, egyeneseket, görbéket, és ni csak, egyszerre ott volt a másik retemetesz, a vidám szemével, a szomorú szemével, az alvásra használatos szemével, a kacsintós szemével, a mosolygó szájával, a fütyörésző szájával, a lebiggyesztésre alkalmas szájával, a rengeteg kezével s a hetvenkét lábával.

- Oda nézz - kiáltott Erika -, retemetesz!

Dömm-dömm, dobogott Simf szíve, dömm-dömm, dörömbölt szomorúan.

Most már tudta, hol kellett volna tüzet raknia.

SZERELMES TÖRTÉNET

Egy csendeske, vékonypénzü horkolás kiment az ablakon. Sajgott, nagyon sajgott a szíve. A párkányon - hat emelet magasságban - tétován megállt, belefülett a nehéz, nyári éjszakába, talpában kis fájdalom bizsergett, a seb, amely akkor szakadt rajta, amikor egy erőteljes lendüléssel levált Simf ó-formára nyitott ajkáról.

Most aztán hova legyen?

Krrr-hrrr, hallatszott felőle, ez volt a horkolás élete, hrr-krrr-hiü.

Az ágyban megmozdult a szőke nő, hopp, a horkolás megijedt, fejest ugrott a mélybe, krrr-hrrr, ellebegett a bérház nyitott ablakai előtt.

„Ó, Simf, miért kellett idehoznod ezt a szőke nőt, minek? - gondolta sírósan, és kikötött a vaskerítés egyik lándzsahegyén, lobogott rajta láthatatlanul, mint egy szomorka-bomorka lidérc. - Milyen jól megvoltunk eddig, napközben jóízűeket szundítottam a melled közepében, éjszakánként meg, mint egy zászló, ziii-zuuú, a jó meleg ajkadon, aj, Simf, minek kellett neked ez a szőke nő, ez a szőke minek kellett neked? Lám, hogy föl pattant, rázott, rugdosott, Simf, csavargatta az orrodat. »Nem tudok a horkolásodtól aludni! Ne horkolj!« Pedig milyen lenge és szerény vagyok!» A horkolás végignézett magán, karcsú volt tényleg, finom vonalú, éppen csak zzi-zzuú, krrr-hrrr. Alig-alig. Csendeskén.

Hű, de fázott a kerítés lándzsahegyén! Pedig hát nyár volt, meleg, füledt gőzöket leheltek a folyondárok. Az utca meg, mint egy kiszáradt folyómeder. Nagy árnykrokodilok moccantak benne. Krrr-hrrr, a lenge horkolás ellendült a kerítésről, libegett lefelé a lejtős utcán, a hangja megborzosolta a virágszirmokat.

Nem is tudta, miért arra indult, céltalan, tétova lebegéssel úszott a kerítések tövén. Félt. A tárt ablakokon az utcára áradt az álom megfoghatatlan illata, s ni csak: a horkolás mozdulatlanra dermedt. Horkolást hallott, mély, erős basszust, recsegőt, hű, hogy sivített, harakolt, hörgött, kerregett! Az ablak felé libbent, amilyen a hang kiáradt, a párkányra könyökölt. Te ég, micsoda testvér; mint egy török basa, mint egy királyi biztos, mint egy cirkuszi erőművész dagasztotta a mellét egy rézsín orr előtt.

- Krrr-hrrr, gyere velem - suttogta odakintről -, árva vagyok. Hagyd itt ezt a rézsínű orrt, hagyd itt ezt a birsalmaszagú szobát.

De amaz rá se hederített, csak a szemét villantotta oda, kotródj, tökéletlen, és még jobban düllesztett és domborított.

Megszégyenülten sompolygott tovább, most már nem szólított meg senkit, csak be-belesett az ablakokon. Látott finom csipkehorkolásokat, rikító fűrésztelep-horkolásokat, trubadúr-horkolást, selyemhorkolásokat, mozdonyhorkolásokat. Jaj, de irigykedett! Miért is kellett az a szőke nő!?

Ha akarta, súrolta a gesztenyefák lombját, ha akarta, borzosolta a füveket, ha akarta, esőcsatornába bújott (hű, hogy visszhangzott), ha akarta, felcsücscent a villámhárítók hegyére. De hát egyedül, színes-szín egyedül!

Még szerencse, hogy meglátta az alabalást. Ménkü nagy csizmáját előretolta az alabalás, a két csizmaszár, mint két ágyúcső, úgy meredt feléje, az ágyúcsővekbe lógott a lába, s folytatásként ott tornyosult a teste egy padon, a feje félrenyaklott, és a bajsza alatt egy virtuóz

horkolás tevékenykedett. Igazi művész volt, vékonyka íkkel csilingelt, úkkal és ükkel dobolt, reszelt errekkel, kattogott kúkkal, fújtatott effekkel.

- Fiiúkrüeff öikkfrúhhrihrörr - így muzsikált.

Simf horkolása odatelepedett az alabalára, elbűvölten nézte a művészt.

- Ó, ha megengedné! - mondta kisvártatva.

- Iü mirricsorrodáát üi? - kérdezte.

- Hogy veled együtt... - suttogta reménykedve.

- Takküarroddjjü!

- Nem és nem - kiáltott Simf horkolása -, mától az alabalás horkolása leszek! Az övé, igenis, az övé akarok lenni!

És odatolakodott. De a másik kidüllesztette a mellét, rúgkapált, dörgött, hiába ügyeskedett Simf horkolása, sehogy se fért már az alabalás bajsza alá.

Na, zene és bona!

És, hopp, fölébredt az alabalás. Művészi horkolása huss, már be is a mellébe. Ott lapult a jó melegben.

Emez meg, szegény, kint rekedt. Visszacsüccsent az alabalára. Az alabalás dörzsölte a szeméből az álmot.

- Mi? Khm! Ki? Hihaj! Én itt a városra vigyázok! Kia?

És mit tesz isten, horkolást hall. Fölugrik, kapja az alabalát. Nekiszegezi egy jázminbokornak. Az előbb mintha a feje fölül jött volna a horkolás, most meg, né, a jázminbokorból. Óvatos macskaléptekkel megindul a bokor felé, maga előtt tartja az alabalát. Azon meg ott lengedez, szuszorékol, szörtyög a horkolás.

- Ébredj, akárki fia vagy! - kiált az alabalás.

- Krrr-hrrr-frrr.

- Az anyád ne sirasson!

Puff, a jázminbokor!

- Krrr-hrrr-frrr.

Eltartja oldalt az alabalát, hogy közelebből is megnézze az alvót. Hát erre oldalról hallatszik a horkolás, a jázminbokorban semmi.

Pörög az alabalával, mint a motolla. A horkolás kört rajzol köréje.

Megáll. Óvatosan balra tartja az alabalát. Balról jön a horkolás. Jobbra tartja. Jobbról jön. Föltartja - föntől jön, letartja - lentől jön.

- Te úristen, horkol az alabalám!

Elhajítja, fut, a lába se éri a földet.

- Rentonák, kadörök - kiabálja -, horkol az alabalám!

Álmosan előcsődülnek a rentonák és kadörök, a főkadör és a főrentona sorba állítja őket.

- Gyerünk, lássuk azt az alabalát!

- Kipp-kopp, kopog a léptük, a horkolás már messziről hallja őket. Föllebben az alabaláról. Elsompolyog.

Azok meg körülállják a szerszámot. Hallgatóznak, hogy zúg bele a fülük. Ziizúú. Semmi horkolás.

- Bolond maga - mondja a főkadőr.

- Vagy álmodott - bólínt a főrentona, és kipp-kopp, elmasíroznak. Az alabala hallgat, mint a sír.

A horkolás meg surran a falak tövén, krr-hrrr, már kel a nap, fürögnek az ébresztőórák, csötyülnek a rigók.

- Egy csendes zug, egy csendes zug, egy kis zug kell nekem - horkolássza a horkolás. - Ahol megbújok.

Egy zárt ajtót lát, huss, be a kulcslyukon.

Jó bőrszag üti meg az orrát. Talpbőrök lógnak egy szögön, aha, meg csiriz, suszterkalapács, dikics, nagy fejű, apró szögek.

- Jó reggelt - mondja a horkolás. - Itt bújok meg, ha megengeditek.

Nem szól senki, olyan csend lenne, mint egy kriptában, ha... persze, krr-hrrr.

A rossz cipők közé bújik - hever ott a sarokban száz is -, és piheg. - Itt nem bántanak.

Odakintről meg egyre több zaj, csirr-csörr, tejeskannák, döbb-dobb, léptek, klipiklapi-klappklippklapp, lovas kocsi, ding-döng, a fene tudja, micsoda, vaóvaóvaóvaó, villamos, szszsz, egy fecske

és most

jaj

nyikk nyekk nyikiri

kulcs

nyrió nyraó

nyílik az ajtó, belép a cipész.

Fülel. Mi a fene? Krrr-hrrr, hallja.

- Hé! - kiáltja hangosan.

- Krrr-hrrr-hiüü.

- Ki van itt?

- Krrr-hrrr.

Nekiesik a sarokba hányt cipőknek, szórja, dobálja őket.

Semmi.

A polc mögé néz, az asztal alá, a bőrök mögé.

Semmi.

Már fut is, lába sem éri a földet.

- Kadőrök, rentonák - ordít -, horkolnak a cipők!

A kadőrök és rentonák összenéznek, ráncolják a homlokukat.

- Még hogy a cipők?

- Talán alabalák?

De a cipész remeg a rémülettől, megindulnak hát. Kipp-kopp. A horkolás már messziről hallja őket. Uzsgyi! Rohan a lábak között, kerekék között, lópaták között, huss, be a templomablakon.

A templom hűvös, félhomályos.

- Krrr-hrrr.

A falak megrovó arccal verik vissza a hangot. Felerősítik, recsegtetik: KRRR-HRRR. A horkolás lábujjhegyen hátrál kifelé, aztán meggondolja magát, megindul felfelé a torony lépcséjén. Finoman megérinti a harangkötelet, a harangok nyelvét, az óraszerkezet kerekeit. Leül egy gerendára. Krrr-hrrr.

Sárga lobbanás. Még egy! Két reflektor mered rá. Két, csészényi, sárga láng.

- Óhrrr, jajhrrr!

Egy gyöngybagoly... és, hopp, itt valami lóg, hihihrrr, dinidenevérrr, brrr. Már repül is ki a horkolás a zsalu résén, zrrr, be egy nagy ház ablakán. Óriási terem, csend, körbefutó, mahagónifekete padok. Honnan tudta volna, hogy a városháza tanácstermében van? Sehonnan! Csak a nyugalmat látta. Rátelepedett az aranyozott falióra nagymutatójára. Hrrr-krrr, pihegett. Az óra meg megnyugtatóan mondta: tiktak-tiktak.

Most már talán nem bántanak - gondolta a horkolás.

Látod, te szóke lány, te meg, lehet, hogy alszol, mint a tej! Meg Simf, te is!

De Simf nem aludt ám! Sápadtan ült az ágya szélén, a mellére szorította a kezét.

- Hát te? - kérdezte tőle a szóke lány.

- Nem tudom - rázta a fejét Simf -, nem tudom, itt belül valami...

És ekkor dömm, megdöndült a tanácsterem ajtaja, bejött rajta egy fekete taláros kopasz, egy aranyláncos sovány, egy zsinóros zekés pöfeteg. És utánuk jöttek mindenfélék: őszek, kopaszok, harcsabajuszúak, zörömböltek a padokban, csittek, csattogtak.

Az aranyláncos meg a másik kettő a fő helyre ült, szembe a többivel. A taláros megrázott egy csengőt. Elült a csiszi-csoszi, a sutyuru-mutyuru, a klikk-klakk.

Csend lett.

Azaz: Krrr-hrrr.

A városatyák megdermedtek.

- Krrr-hrrr. Nagyon fáradt vagyok - suttogta a horkolás -, nagyon-nagyon fáradt.

- De uraim! - mondta szemrehányóan a pöfeteg, megfeszültek a hasán a zsinórjai.

- Krrr-hrrr.

- Ki horkol itt? - kiáltott a taláros. - Hé, kicsoda?!

- Krrr-hrrr-hiüü.

- Kiürítetem a termet! Hagyják el a termet!

Nagy csörömpöléssel elhagyták. Becsukódott az ajtó.

- Krrr-hrrr.

A három fej egyszerre lett pulykavörös.

- Hogy ön...!

- Hogy ön...!

- Hogy ön...!

A fejek céklavörösek, lilák, tulipirosak, kékek.

- De hát... talán... egy cső... csak nem gondoljuk egymásról... egy cső a falban... egy vezeték... igen-igen... igenis a falban!

- Mesterembereket ide! - kiáltott a taláros, és már futottak is a dobosok, döbb-döbb-dibb-döbb, dobolták városszerte: Mesteremberek a városháza!

Jöttek is, futottak. Bázánfütők, kadogosok, diszikosok és kubletezők, ékszártók és szíjgyerészek, esztászkok és bányergályosok, sziszerészek, műgetelők, lacsirendezők és kokatosok meg villauzok és kalanszerelők és kuboltók meg tűzikosok.

Mind egyszerre láttak munkához, csak úgy zengett a városháza.

Bázánoltak, kadogtak, diszikáltak, kubleteztek, szártották az ékeket, és gyerészték a szíjakat. Zirr-zurr. Kiszérészték, műgeteltek, rendezték a lacsikat, kokatoltak, bányergáltak.

És tessék: krrr-hrrr-hiüüü.

A taláros ordított, a láncos kiabált, a pöfetegnek már a hangja is elment a méregtől.

De hiába! Krrr-hrrr-hiüüü.

Jöttek hát a himpellérek, a vincellérek és viccellérek.

A himpellérek himpeltek, csak úgy zengett, a vincellérek vinceltek, csak úgy bongott, a viccellérek vicceltek, csak úgy kongott. De jók voltak a himpek is, a vincek is és a viccek is. Nem ott volt a baj. Lám csak: krrr-hrrr-ziüü!

Azok hárman ott tomboltak.

- Rentonák és kadórők! - üvöltötték.

És kipp-kopp, jöttek kipikopi-kopikipi, futottak. Csak úgy futás közben mondta a főkadór a főrentonának:

- Horkol a városháza. Hi, hihi, ha, haha - nevettek ütemre.

- Egy alabala.

- Cipők.

- Hiha.

- Hahi.

És ott, az ajtóban megdermedtek. De meg ám. Mert mit hallottak bentről? Ezt: Krrr-hrrr-ziüü.

Berontottak a terembe.

- Köl a fezekkel! Lállj vagy övök!

Krrr-hrrr-ziüü-hiüü.

Gyors csapatmozdulatokkal körülvették a városházát.

Pustolyok, géppiszkák, ágynavetők és gépaknuk csöve meredt a városházára.

- Tíz perc időt adunk! - harsogott az aranyláncos.

És odabent: krrr-hrrr-ziüü.

- Dörögjenek hát! - intettek a hármak, és bumm, a pustolyok, kiki-kiki a géppiszkák, ziü-bumm az ágynavetők, és bumma-bumma a gépaknuk.

Riccs-reccs, döltek a szép ősi falak, porzottak a gerendák, csörögtek a festett ablakok. Jaj! - mondta a városháza, és lenyaklott a földre.

A romok felett, mint egy láthatatlan zászló: hrrr-hrrr-ziuu. Fáradtan, fáradtan horkolászott a horkolás.

Aj, futottak szerte, amennyien voltak. A városatyák, a kadogosok, a rentonák, a sziszerészek, mind-mind, a himpellérekkel, a vincellérekkel és a viccellérekkel együtt. Ajaj.

Simf nyitott szemmel feküdt a város melletti réten. Aludni szeretett volna. Olyan volt, mint egy halott. Egy pásztorgyerek látta meg, te jóisten, kiáltott, egy halott, és futott be a városba a hírrel: a réten fekszik egy halott.

A horkolás meg levánszorgott a romokról, bukdácsolva indult a város szélé felé, ijedten került ki a vele szemben rohanó pásztorfiút, és kint a réten, a réten, a réten, a réten meglátta Simfet. Repült, száguldott, sebes forgószélként telepedett Simf ajkára, ó, nyögött fel a férfi boldogan, és becsukta a szemét. Elaludt.

Krrr-hrrr-hiüü - horkolt boldogan. - Hiüü-krrr-hrrr-ziüü.

A halottlátni futók már így találtak rá.

- Ez? Meghalt? Bolond vagy te, vagy álmodtál - mondta a főrentona, de valami a szívébe nyilallt.

Affenébe is! Krrr-hrrr-hiüü?

- Nono - mondta a bajsza alatt.

Ott volt a szóke lány is, rázta, pofozgatta Simfet.

- Simf, Simf, drága, kelj fel, már megint horkolsz!

Simf fölébredt, a horkolás, zsupsz, be a jó meleg melle közepébe.

- Igenis horkoltam, és mindig is horkolni fogok! - kiáltotta Simf. - Horkolni, horkolni, horkolni!

Fölkapta a kabátját, elindult a mezők felé. Eltűnt, mint a köd.

A szóke lány azóta a mezőket járja éjszakánként, horkolás után kutat. De nem hall soha.

Mások hallanak, elég gyakran. Elhagyott szalmakazlakból, csőszkunyhókból, erdők közepéről szivárog vékonykán, csendesen. Valahogy ekképpen: Krrr-hrrr-ziüü. De nem félnek egyáltalán, tudják, hogy Simf alszik ott.

STREGOVÁC

Ezer éve nem látott barátokat a legnagyobb marhaság meglátogatni - gondolta Simf. De vitte a lába. Kipp-kopp, mint egy okos szerkezet, a lába rátalált a vadidegen városkában a vadidegen utcára. Kipp-kopp. A lábra hallgatni kell, néha a lábra kell hagyatkozni - gondolta Simf. Kipp-kopp.

A rozoga kertkapu tárva-nyitva, hopp, talán be se szokták csukni. A félrebillent, megfeleltetett léckapu fölöslegesnek tetszett. Igen, a szemérme miatt - gondolta Simf -, ilyen állati szemérmes embert azóta se láttam.

Ahogy görnyedten ül a menza asztalánál. Egy burok van körülötte. Vaskossága anyagtalanul kiterjed, ott feszül az arca előtt, a szeme előtt, vaskossága óvja a térdét, mellét, hozzáférhető szíve hozzáférhetetlen.

Simf agyán átvillan, hogy vaskaput képzelt ide. Feketét. Ha nyitva van, akkor se lépjen be csengetés nélkül az ember.

A léckapu, mint egy kifáradt harcos. Nagy elszánás újkorában se lehetett benne.

Murva csikorgott a talpa alatt. Sok virág jobbról és balról. Összevissza dőlt száraz és hetyke gazok. Valaki valamibe belekezdett. Aztán magára hagyta a virágait. Amott szőlőlugas. Kemény, már-már kegyetlen arcél. Rend, gléda, permittől pöttyös levelek. A szőlő nem akart szót váltani a virágokkal. Mintha a virágok nem is léteznének. A szőlő azért olyan, mert ott vannak a virágok.

Zörgés, durranás, bögés, tramtata.

- Fel a kezekkel, idegen harcos!

Simf megadóan feltartja a kezét.

Amazok ketten, ott előtte a murván, tollasan, kardosan, puskásan.

A nagyobbik: kő, jó vaskos, vaskossága jólesően nyomja Simf mellét, a kicsi, mint a fény, szárnyra kapni készülő könnyűség. A nagy mogorva arccal szegezi neki a kardot, a kicsi mosolyog, micsoda kék szem, gondolja Simf, a keze fönt.

- Ki vagy?

- Második Rákóczi Ferenc - mondja.

A nagyobbik homlokán ráncok.

- A fejedelem?

- Az. Erre vezettek száműzetésem útjai - teszi hozzá nyakatekerten.

- Leengedheted a kezéd - mondja a nagyobbik, és a kicsihez fordul. - A fejedelem.

- Éljen! - kiált a kicsi, és kitárt karokkal szédibabázik.

- És ti kik vagytok?

- Indiánok.

- Kuruc vagy labanc indiánok?

- Kurucok! - kiált a nagyobbik, a kicsi meg bevágtat a virágágyásba, csapkod a fakarddal, és ordít:

- Kurucok, kurucok, kurucok!

Második Rákóczi Ferenc diadalüvöltések közepette vonul a házba.

- Megöszültél - mondja.

A férfi bólint, régi vaskossága nem hagyta el. Szemérme sem.

Meg kéne ölelni - gondolja Simf -, de csak a kezét szorongatja. Vaskossága már kőből való. Csigabiga. Simf mosolyog, a vaskosság meg ragyog.

- Ó, olyan sokat beszélt magáról - mondja a nő, Simf megbűvölten áll fel, körülengi a szalmasárga haj, az égbék szem fénye.

- Micsoda szép feleséged van! - mondja akaratlan, és már tudja is, hogy hibázott, a nő lebegően elfordul, hogy melle szép íve felvillanjon a vendég előtt, a férfi vaskossága megszűnik ragyogni, a szék recsen alatta, a háromszoros súly nyomja a széket.

- Üldöznek? - kérdezi a nagyobbik gyerek.

Simf rázza a fejét.

- Nem. Győzelmes csatára készülök. A szárnysegédemet várom.

- Tegyel föl egy kávé - mondja a nő. - Ja, és bort. Iszik? Remélem, iszik.

Simf bólint, a vaskos férfi lassú, levegőtördelő mozdulatokkal feláll, hallatszik a konyhából a poharak csörömpölése.

- Ó, maga jár-kelek a világban! - mondja a nő elragadtatással. - Arról a nagy útvjáról olvastunk. Az csodálatos lehetett.

- Igen, járok-kelek - mondja mogorván Simf, a nő megérinti a vállát. Mint a láng, a keze. Égett, vörös folt Simf vállán. A konyhában rikoltozik a kávédaráló.

- Jöjjön, megmutatom a lakást.

Simf kelletlenül föláll.

- Mikor jön a szárnysegéded?

- Bármikor itt lehet.

- Menjetek játszani! Egy-kettő, ki az udvarra!

- Stregovácnak hívják - mondja Simf -, egy nagy aranylánc függ a nyakában. Nemsokára meghalljátok a lódobogást.

- Lovon jön?

- Persze. Majd meglátjátok, Stregovác lova a legszebb a világon.

- Na, egy-kettő!

A fiúk kitódulnak az ajtón.

A nő arcát megszínezi a vér, tekintete sárgarigóruhába öltözött karvaly. Hess!

- Tudja, mi ki sem mozdulunk innen, a lugasában babrál, meg az a rettentő kémia... Maga is annyira szereti a kémiát?

- Nem - mondja Simf őszintén, és szívből sajnálja, hogy nem szereti annyira a kémiát.

- Mit kellett rimánkodnom, hogy ezt végre megcsináltassa! Nézze.

Egy újdonságú ajtót nyit ki, látszik, most törték a falba. Üvegezett, félkész szobába vezeti Simfet, malterfoltok odabent, a fal még vakolatlan.

- Nem akarta, azt mondta, hogy négy szoba elég. - Simfre mosolyog. - Kicsit maradi.

- Ilyen volt mindig - mondja Simf. - A legrendesebb volt, akit valaha is ismertem.

- Igen - mondja boldogan a nő, mintha egy elmarasztaló ítéletet írna alá -, igen, nagyon rendes - és úgy fordul Simf felé, hogy a melle súrolja a karját.

A férfi burája már áttörhetetlennek tetszik, száz kilométerre ül tőlük. Simf melléje húzza a székét, régi rossz cipőik jutnak eszébe meg a közösen hordott télikabát.

- A télikabáttra emlékszel?

Talán emlékszik. A gyerekek berontanak.

- Még nem jön. Kint voltunk az utca végén. Mikor jön?

- Már alig kell várni - mondja Simf.

- Kicsoda? - kérdezi a nő, s közben a karja hófehér.

- A szárnysegédje. Táltos paripán.

- Ó, de vicces ember maga! - nevet a nő.

- Nem vagyok vicces. - Simf a földet nézi maga előtt. - Stregovácot várom. Azért jöttem, mert itt kell találkozoznunk. Én Második Rákóczi Ferenc vagyok.

A nő most már harsányan nevet. Egy hang se igaz a nevetéséből.

- Látja, ez is hiányzik az életünkben. A játék. Csak a robot, a robot. Élni kellene már kicsit, élni!

A férfi hirtelen kiemelkedik gubbasztó pózából.

- Aranysarkantyúja lesz Stregovácnak - mondja -, és éles szögekkel kivert ezüstbuzogánya.

- Hurrá! - kiáltják a fiúk.

- Most már ne bolondítsák őket - mondja a nő -, úgyis olyan fantáziálásak. A múltkor is...

- Átugrat a kerítésen - szakítja félbe a vaskos férfi, már újra ragyog -, körülvágta a házat. Előre, győzelemre, Stregovác!

- Előre! - üvöltenek a fiúk, lobogtatják fakardjukat.

- És színházban se voltunk már hónapok óta - mondja a nő -, látja, megmozgathatná egy kicsit a barátját.

- Minden győztes csata után tárogatót hallgatunk. Mert győzünk, igaz, fejedelem?

- Győzünk - bólint Simf.

- Egészen megvadulnak, ne csinálják ezt velük.

- Nem csináljuk, értse meg, hogy Stregovácot várom - mondja a kelleténél hangosabban Simf, és a düh piros lencsékkel pötytyözi tele a pofacsontja környékét, szemét az angyalarcú nőre emeli, tekintete akaratlan végigfut ívelt, hosszú nyakán, duzzadó mellén s a két varázslatos comb közé ékelt háromszögön, dühé kitágítja nyaka ereit, arcán a vörös lencsék összeolvadnak. Hű, de kívánja ezt az asszonyt!

- Stregovác jönni fog! - üvölti, és szeretné átkarolni barátja vaskos vállát, hogy érintésétől erő és igazság szállja meg, de már nincs szükség érintésre sem, a vaskos férfi kiegyenesedett, fénylik és kiabál:

- Stregovác jönni fog!

- Stregovác, Stregovác! - üvöltik a fiúk.

- Örültek, örültek vagytok - riad meg a nő -, tiszta örültek! - És ekkor paták csattogása, vörös sörény villan fel az ablakban, ott vágta a ház körül egy kuruc vitéz.

- Stregovác! - kiáltják a fiúk.

- A virágaim, a virágaim - ordít eszelősen a nő -, letapossa a virágaimat!

Kirohannak a kertbe, Stregovác a gazba fulladt virágok között feszít vörös paripáján, baljában csillog ezüstbuzogánya.

- Fejedelem, indulhatunk.

- Ezek kurucok - mutat maga mellé Simf, Stregovác bólint, a két fiú, a férfi meg Simf felpattannak Stregovác lovára, a ló szökellve indul.

- A virágaim, jaj, a virágaim! - sikolt a nő, de Stregovác lovának patája nem is érinti a virágokat. Száguld a két gyerekkel, a férfival, Stregováccal és Simffel. Egyre kisebbedik.

GYŰJTŐGETŐ

Simf jól látta az elmúló napokat. A napok fittyet hánytak rá. Beállított egy öregasszonyhoz, szerette volna, ha valamiféle ügynöknek látszik, de az öregasszony azonnal látta, hogy csak a napok múlásával törődik.

- Nincs semmim - mondta -, távozzék!

- Csak egy kulcslyukat, csak egy árva kulcslyukat! - mondta Simf, s az öregasszony felkacagott.

- Vigye, vigye, maga ámokfutó, csak vigye! - s a szívében háromezer polip.

Így kezdődött. A kulcslyukat otthon a sarokba helyezte, sokáig bámulta - elárvult megszállott -, aztán boldogan aludt el, mint aki tudja a sorsát.

Háromszázhetvenhét kulcslyukat gyűjtött össze, ott heverték szobája legtávolabbi sarkában, érezte, hogy kisszerűség akár még egy darabot is odahordani, de szépen világítottak a kulcslyukak.

Ott állt a gyár tövében.

- A kéménylyuk, az kellene - mondta.

Az overallos emberek összefutottak, orgonahangú beszélgetés, no nézd, a kéménylyukat akarja!

- Egy liter pálinka - mondták, és Simf a kocsmában előguberálta a pénzt, a pénz, a pénz, a pénz, ott eszi a fene, maga is ivott, az emberek a vállát veregették.

Nem számítottak rá, hogy elviszi a kéménylyukat, honnan ismerték volna gyűjtőszenvédélyét?

De másnap hiába kereste útját a füst. Nosza, kéményseprőket neki! De nem találta útját a füst.

- Eladtuk - mondta bűnbánóan egy overallos -, egy liter pálinkáért eladtuk. - A többiek felnevettek: megbolondultál, megbolondultál!

Simfnek hat darabra kellett vágni a kéménylyukat, hogy beférjen a szobába, hat szép, keskenyedő henger, már nem fért tőlük oda a szekrényéhez, sok, sok üreg, sok, sok semmi.

A szívek belseje - gondolta Simf.

De gyűjtött tovább, szobája parkettjén krétajelek. Eddig a háromszázhetvenhét kulcslyuk, eddig a gyárkémény ürege, és itt kábelek lyukja, kutaké, templomtornyok négy fal közé fogott csodája, ó, Simf, te üreggyűjtő, nem látod, az öregasszony hiába szeretné a kulcslyukba tenni a kulcsot, a gyárkéményből nem talál ki a füst, a harangozó nem tud felmenni a lépcsőn, ó, Simf, kegyelmezz! Kegyelmezz magadnak!

De nem kegyelmezett. Székesegyházak belső terét, poharak szabályosan felfelé szélesülő csonka kúpjait, megrepedt madártojások burkába szorult semmiket, íróasztalfiókok belsejét, csak gyűjtötte, csak gyűjtötte Simf.

Már megtelt velük a szobája, tudjátok, bent a sarokban a kulcslyukak mellett gyárkémények belseje, katedrálisok, fiókok, csontok, avar koponyák üregei, Simf kiszorult az előszobába, ott aludt egy gumimatracon, szobájában krétával meghúzott vonalak; eddig a kulcslyukak, eddig a gyárkémények, eddig a...

Ó, Simf!

De gyűjtötte tovább. Harangok ürege, kémcsöveké, ágyneműtartóké, begyűjtötte az áldoztatókelyhek üregeit is, és lassan már nem jutott neki hely az előszobában, kiszorult a lépcsőházba a gumimatracra, mint egy memento.

- No de Simf úr! - mondta neki a házmester. - Miért nem a lakásban alszik?

- Hát éppen ez az - kiáltotta Simf -, nem látja, hogy nem férek be?! Nem látja a gyűjteményemet?

- No de Simf úr!

Szelíd kezekkel megfogták.

- Élni akarok - mondta Simf.

Fogták szelíd kezekkel.

SZÁZPETTYES KATICA

- Apu!
- Tessék?
- Bejöhetek?
- Be - mondom megadóan.
- Bejön, olyan méltóságteljesen, amennyire csak egy ötévestől telik.
- Írsz?
- Láthatod.
- Mit írsz?
- Egy történetet.
- Nemlétezik történetet?
- Micsodát?
- A Maul mondta, hogy te mindig olyan nemlétezik történeteket írsz.
- Ki az a Maul?
- Velem jár oviba, tudod, akinek az apukája mindig olyan kacskaringósan néz.
- Görbén.
- Jó, akkor görbén... Ugye, a Maul egy nagy buta?
- Hát... nem is tudom...
- Én nagyon örülök neki, hogy te nemlétezik történeteket írsz.
- Nagyszerű! Akkor meg vagyok mentve.
- Most nagyon meg vagy mentve.
- Nagyon? Miért?
- Mert hoztam neked valamit.
- Mit?
- Egy nemlétezik történetet.
- Na, erre kíváncsi vagyok. Mondd el.
- Nem elmondós. Itt van a kezemben.
- Akkor mutasd.
- Na, mi ez?
- Ez? Egy katicabogár.
- Nézd meg jobban!
- Akárhogy nézem, katicabogár.
- Számold meg a pöttyeit!

- Kettő.
- Na, látod! Akkor ez öt pöttyét elvesztette. Vagy ellopták tőle. Ha pedig se nem ellopták, se nem elvesztette, akkor ez egy nemlétezik katicabogár.
- Sajnos, kislányom, ez egy létezik katica.
- Nem látod, hogy két pöttye van?
- Dehogynem. De teljesen szabályosan van neki két pöttye.
- Két pöttyel született?
- Igen.
- És mégis katica?
- Persze. Úgy hívják, változékony katica. Latinul Coccinella bipunctata.
- Micsoda?
- Coccinella bipunctata.
- És amelyiknek rendes hét pöttye van, az is punktata?
- Az is, csak éppen septempunctata.
- És hogyha látok egy olyan katicát, amelyiknek tíz pöttye van, az is létezik katica?
- Hát az én fejem sem káptalan. De várjál, mindjárt megnézem. Valamelyik könyvben biztos benne van.
- Micsoda nem a te fejed?
- Káptalan.
- Az mit jelent?
- Hogy én se tudhatok mindent.
- És akinek a feje káptalan, az mindent tud?
- Majdnem mindent.
- A tízpöttyös katicát is?
- Azt is.
- De te nem tudod.
- Én nem.
- Akkor a te fejed kápos.
- Hát bizony, eléggé kápos.
- De én se tudom a tízpettyes katicát.
- Nem baj az.
- Akkor az én fejem is kápos.
- A tied is.
- De a Maulé, ugye, káposabb?
- Nem tudom, nem ismerem a Mault. Itt a könyv.

- Ha megtudjuk a tízpettyes katicát, akkor káptalan lesz a fejünk?
- Akkor még nem.
- De már nem lesz annyira kápos?
- Annyira már nem.
- Benne van?
- Benne. Tízpettyes katica, Coccinella decempunctata.
- És tizenegy pöttyös?
- Az is van. Coccinella undecempunctata.
- És olyan is van, amelyiknek egy pöttye sincs?
- Na, nézzük csak... olyan is van. Úgy hívják: bogáncs-katica.
- Szegény... mondj egyet, amelyiknek sok pöttye van!
- Sok pötty... sok pötty... na nézd csak! Ennek huszonnégy van. Úgy hívják, lucernaböde. És nagyon kártékony bogár.
- Ő is punktata?
- De még mennyire! Subcoccinella vigintiquatuor punctata.
- És ha egyszer katicabogár, miért hívják... hogy is mondtad a nevét?
- Lucernaböde.
- Na, annak!
- Az van ideírva, hogy katicabogarak. És... várj, megszámolom... negyvenhétféle van belőlük. De a neve nem mindnek katica.
- Hát?
- Van itt böde, bödice, félböde, füsskata, szerecsenatka, sőt fekete-sárga katóka is van.
- És százpettyes katica?
- Százpettyes? Az nincs.
- Nincs benne a könyvben?
- Nincs. Sem a könyvben, sem a valóságban.
- De amikor én láttam.
- Százpettyes katicát?
- Azt. Aranylottak meg ezüstlöttek a pöttyei, és szárnya nem volt, nem szárnnal repült, hanem olyan forgóval, ami a helikopternek van.
- Ne mondd! Akkor az egy helitica. Vagy katikopter.
- Az bizony! Helitica és katikopter. Amikor láttam, éppen azzal a bácsival beszélgetett, akit annyit emlegettél.
- Én? Mikor emlegettem?
- Most.
- Most? Milyen bácsit?

- Hát a Punk tatát!

- Na nézd csak, tényleg! Tehát a százpettyes helitica, vagyis katikopter, beszélgetett a jó öreg Punk tatával.

- Igen. És nagyokat nevettek... Nem hiszed?

- Dehogynem. Nem azért írok én nemlétezik történeteket, hogy ne higgyem.

- De ez nem nemlétezik történet, ez létezik történet - fölemelte az ujját -, figyelj csak!

Figyeltem. Tühegynyi zúgás a nyitott ajtó felől. És már benn is volt. Aranylott és ezüstlött a száz pöttye. A légcavarja elmosódó, szivárványszínű kör a pöttyök fölött. A helitica! Leszállt az íróasztalomra. Illegett-billegett, meg-megforgatta a légcavarját.

- Na ugye! - mondta a lányom, de nem tudtam neki felelni - igaz, nem is lett volna mit -, mert kopogtak.

- Tessék - mondtam.

Kitárult az ajtó, és egy nagy szakállú apóka lépett a szobába. Biccentett.

- Jó napot. Punk tata vagyok. Nem látták a heliticámat? Azaz a katikopteremet?

- De itt van - mondtuk egyszerre nagy boldogan.

- Na végre! - sóhajtott fel Punk tata, és lehuppant egy karosszékre. - Mindig elcsavarog.

A lányom rám ragyogott.

- Látod, mégis hoztam neked egy nemlétezik-létezik történetet.

- Nagyon rendes vagy - mondtam, a szemem hol a heliticán, hol meg Punk tatán.

- Megírod?

- Meg.

- A Maul úgyse fogja elhinni.

Azt akartam mondani, hogy mit csináljak, nem tudok a Maulon segíteni, de Punk tata közbevágott.

- A Maul nem számít - mondta -, nagyon kápos a feje.

SZÁRNYAS EMBEREM

Írni szenvedés. Hát még rosszat írni! Amikor a vad gyötrelmek, nekifeszülések, fogcsikorgatások után elkészült írás bandzsalítva rávigyorog az emberre. Mit, vigyorog?! Röhög! Ugye, nem erre gondoltál - mondja -, és zörgeti rissz-rossz mondatait, nyöszörögnek benne a helyüket nem lelő szavak.

Ez a szárnyas emberem most már tizedszer fogott ki rajtam.

Nem tudom megírni.

Roggyantan bámulom a papírt, a betűk akár egy poloskaraj.

- Apu, írtál valamit?

A lányom. Hétéves, másodikba jár.

- Igen - mondom szégyenkezve.

- Mese?

- Valami olyasféle akart lenni.

- Olvasd föl!

- Nem lehet.

- Miért?

- Mert rossz.

- Hogyan rossz?

- Úgy, hogy gondoltam valamit. Meg éreztem valamit. És meg akartam írni.

- Meg is írtad.

- Meg, de nem az lett belőle, amit gondoltam.

- És amit éreztél?

- Az meg különösen nem. Nem sikerült.

- És most mit csinálsz vele?

- Itt marad ebben a füzetben. Ez lesz a koporsója. Majd egyszer talán nekifogok újra, és megírom. Hátha sikerül.

- És ezt nem mutatod meg senkinek?

- Nem.

- Nekem se?

- Neked se. Mondtam már, hogy rossz.

- De én nagyon-nagyon szeretném hallani.

- Nem lehet. Nagyon-nagyon rossz mese.

- Amit te írsz, az nekem sohase nagyon-nagyon rossz. Olvasd föl!

Kezdek megtörni. Igazán szép tőle, hogy az írásaim neki sohase nagyon-nagyon rosszak.

- Hát nem bánom.

Szenvedek. Ez most a büntetés, ez a fölolvadás.

A történet egy emberről szól, aki nagyon szeretne repülni. Hisz benne, hogy neki egyszer szárnya nő. Az írásban, sajnos, ez az ember jellegtelen, nincs arca, csupa mellékes dolgot mondok el róla. A lányomat ez szemmel láthatóan nem zavarja, feszülten figyel. Még a lélegzete is elakad, amikor csapnivaló emberemnek csapnivalóan elkezd nőni a szárnya. Vakítóan fehér szárnyak. De ahogy én ezt leírtam! Nincs benne semmi igazi szárny-növény. A lányomat ez sem érdekli, várja, hogy az ember fölrepüljön. De az ember nem tud fölrepülni, mert a szárnya iszonyatosan súlyos. Meg sem tudja mozdítani. Tartani sem bírja. Összeesik a kozmikus súly alatt, beszakad alatta az aszfalt, egyre lejjebb süllyed, még megvillan a hófehér szárnyvég, és összezárul fölötte a föld.

- És?

- Mit és?

- Hogy van tovább?

- Sehogy. Ennyi az egész.

- Mi lesz a fehér szárnyú emberrel?

- Hallottad. Elnyelte a föld.

Nem szól semmit, tétován átmegy a másik szobába.

Napok telnek el, szárnyas emberemet igyekszem betuszkolni tudatom egy rejtett zugába. Majd... talán... egyszer máskor. Most csak egyet akarok: elfelejteni, elfelejteni! Már-már sikerül, a kudarc egy gombostűfejnyi nyomássá szelídül odabent. S akkor előáll a lányom. Nagyon komoly, még a két kihullott tejfoga helye is komolyságot erőltet magára.

- Írtam egy verset - mondja.

Nocsak, mit meg nem érek! A kéziratpapíron bukdácsoló verébfejbetűk, a sorok szabadon kószálnak. De semmi kétség, az írásnak első ránézésre is vers formája van. A címe: Egy lepke.

Véres csontok vázán
áll egy virág.
Messzi, messzi
a föld alatt.
A virág
kelyhében
fekszik
egy holtak
holta
lepke.
Kiterjesztett,
mintás szárnyai már nem csapkodnak,
és mégis vele száll a mennybe.

Első olvasásra a vers mélyebb értelmét nem fogom föl, fönnakadok a „véres csontok vázán”.

- Ezt a „véres csontok vázán”-t, ezt honnan vetted?

- Petőfi is ilyeneket írt, nem?

Ez komoly tekintély-érv, nem is tudok rá mit mondani.

- Különben a verset neked írtam. Meg a szárnyas emberednek.

- A szárnyas emberemnek? - a gombostűfej sajogni kezd.

- Igen, mert az nem lehet, hogy csak elsüllyed és vége.

- Hanem hogy lehet?

- Amikor elsüllyed, zuhan egyre lejjebb és lejjebb, és egyszer csak egy nagy, fekete terembe ér. Ebben a teremben lakik a hét feketeszárnyú.

- Kicsoda?

- A hét feketeszárnyú. És a te fehér szárnyú emberednek meg kell küzdenie velük. Le kell győznie mind a hetet.

- Le tudja győzni őket?

- Persze hogy le! És akkor egyszeriben elég erős lesz hozzá, hogy elbírja a szárnyát. Akkor mindjárt tud repülni. Ki tud repülni a föld belsejéből, és ha akar, elrepülhet a csillagokba.

Csak ülök lehajtott fejjel, szomorúan és mégis reménykedve. Hát lehet, hogy ez a gyerek sokkal többet tud a világról, mint én? Hát ezért ágált és ellenkezett az én szárnyas emberem, mert kegyetlenül és reménytelenül elsüllyesztettem volna, ahogy egy kutyát sem illik?

- Érted? - kérdezi.

- Értem - bólogatok, holott azt kellene mondanom: Most megmentettél.

Hol járhat most szárnyas emberem? Még csak zuhan? Vagy már küzd a feketeszárnyúakkal? Vagy talán már emelkedik? Akárhol van, sose veszítse reményét. Ezt üzeni neki a lányom.

TÜSKÉS VARABIN

- Nézd, Apu, mit rajzoltam - mondja a fiam.

Fekete vonalak a hótiszta papíron.

Ez egy csipkés krumplic - akarom mondani, de még idejében visszaszívom, hogy is gázolhatnék bele ilyen felnőtti korlátoltsággal egy négyéves méltóságába. Különben is, krumplinak ez nagyon kecses, robbanékony, van benne valami titokzatos erő. És ni csak: szeme is van! Nem kétséges, ez egy állat. És mi az, hogy csipkés? Az állat hátán rejtélyes kinövések, fura taréjok sorakoznak, talán egy őskori sárkánygyík viselhetett ilyen díszet, ilyen félelmetest és ilyen megejtően szánalomraméltót.

- Nagyon szép - mondom, mert tényleg nagyon szép.

- Tudod, mi ez?

- Mi?

- Ez egy tüskés varabin.

Gyanakodva kutatok állattani ismereteim között... tüskés varabin... hát az meg miféle szerzet lehet? Hallottam én ilyen állatról? Vagy csak egyszerűen félremond valamit? Hiszen a gepárdot is gepárducnak mondja, a döggkeselyűt döggkeserűnek, a muflont liftonnak, a hiúzt héhúznak.

Féltem atyai tekintélyemet, még azt találom mondani, hogy ez az állat nem létezik, s erre előhossa a rongyosra nézett „A természet képekben” című könyvet, s valamelyik szakadozott lapon megmutatja a tüskés varabint.

Fondorkodom hát egy kicsit, mindent tudó felnőttábrázatot öltök, s mintha csak vizsgáztatás céljából kérdezném:

- Meg tudnád mondani, hol láttál tüskés varabint?

- De hiszen együtt láttuk.

- Hol?

- Hát amikor nézted az álmomat. Nem emlékszel?

Igen? - döbben belém. Hát akkor láttuk? A közös álmunkban? Dehogyan felejtettem el! Hogy is felejtethném?!

Néhány hete vendégségben voltunk valahol, és úgy adódott, hogy egy ágyban kellett aludnom a fiammal. Sokáig firgett-forgott, rugdalózott, karattyolt. Egy kicsit untam már.

- Aludjál! - mordultam rá.

- Jó - mondta komolyan -, elalszom. - És súgva hozzátette - nagyon szépeket fogok álmodni. Nézd te is!

Tehát onnan való ez a fránya tüskés varabin. Csakhogy a fiam nem tudja, hogy lekéstem az álmát. Nem tudtam elaludni. Először az örömtől; hogy íme, itt van egy ember, aki jó szívvel és barátságosan az álmába invitál. Aztán meg a bánattól, hogy hiszen lehetetlen ajándékot adott, nem ülhetek be - mint egy moziba - álma közepébe. Pedig lehet, hogy csak kishitű voltam. Mert aztán, amikor nagy nehezen sikerült elaludnom, színekről álmodtam. Égő

vöröseket láttam, szelíd kékeket és olyasféle habkönnyű zöldeket, amelyeneket csak kora májusi, ligetes réteken lehet látni.

Könnyen meglehet, hogy nem is én álmodtam, hanem az ő álmát láttam. Honnan is álmodtam volna én olyan csoda színeset?

Lám-lám, ha akkor sikerül korábban elaludnom, már régóta ismerném a tüskés varabint.

- Nálatok, Rácpácegresen, volt tüskés varabin? - kérdezi.

Rácpácegres az én gyerekkorom színtere.

Hirtelen ki akarom mondani, hogy nem volt, de aztán gyanakodni kezdek. És azok a távoli estéli füttyögések? A félhomályos bokrok között sejtelmesen elsuhanó árnyak? Azok a finom, alig hallható dobbanások a padláson? S amikor a szél fúj, az a dudaszó a kéményben? Az mi volt? Nem kétséges, a tüskés varabin ott mozgott körülöttünk Rácpácegresen, csak nem volt hozzá szemünk. Vagy nem tudtunk eléggé rajzolni. De akárhogy is volt, most negyven évre visszamenő hatállyal megszületett a tüskés varabin. És jó darabig létezni is fog, abban biztos vagyok. Hacsak a rossz szelek el nem fűjják.

VÁRLÁTOGATÁS

- Ennél a nagy asztalnál ebédelnek?
- Igen. Valamikor régen ennél ebédelték.
- Miért csak valamikor régen? És most hol ebédelnek?
- Most sehol. Itt nem lakik senki.
- Miért nem lakik itt senki?
- Mert ez múzeum.
- De amikor idejöttünk, nem azt mondtad, hogy múzeum.
- Hát mit mondtam?
- Hogy vár. Hogy megnézzük a Vay Ádám bácsi várát.
- Azt nem mondtam, hogy bácsi. Azt mondtam, megnézzük Vay Ádám kuruc generális várát.
- A kuruc generálisok gyerekek?
- Dehogyan gyerekek! Felnőttek.
- Na látod, hogy bácsi!
- Jó, nem bánom, legyen bácsi.
- És a kuruc generális bácsik nem szoktak ebédelni?
- Dehogynem, kislányom, amíg éltek. De már rég meghaltak valamennyien.
- A Vay Ádám bácsi is?
- Ő is.
- Amikor te gyerek voltál, akkor halt meg?
- Még annál is régebben.
- Amikor a nagypapa gyerek volt?
- Annál is sokkal régebben.
- Akkor réges-régen.
- Úgy bizony. És ez a vár, ahol lakott, most múzeum.
- Már megint azt mondod, hogy múzeum. Amikor vár!
- Azért mondom, mert vár is, meg múzeum is. Vármúzeum.
- Olyan nincs.
- Már miért ne lenne, amikor itt vagyunk benne!
- Vagy vár, vagy múzeum. Kettő egyszerre nem lehet. És ez vár!
- Jó, hogyha neked annyira fontos, legyen vár.
- Na látod?
- Mit?

- Azt mondtad, nem lakik benne senki.
- Most is azt mondom.
- De ha egyszer vár!
- Megegyeztünk, hogy a Vay Ádám bácsi réges-rég meghalt.
- Nem is ő lakik benne!
- Hát ki?
- Gondolkodj, ki szokott a várban lakni?
- Ki?
- Hát a várkisasszony!
- Látod, ez egészen kiment a fejemből. Persze, a várkisasszony!
- Mit gondolsz, most hol van?
- Honnan tudnám? Jó nagy ez a vár. Lehet, hogy titkos szoba is van benne.
- A karszalagos bácsi biztos tudja, hogy hol a várkisasszony. Kérdezd meg.
- Uram, a lányom a várkisasszonnyal szeretne találkozni, meg tudná mondani, hol találjuk?
- Szóval te a várkisasszonyt akarod látni?
- Igen.
- Az bizony bajos lesz.
- Miért?
- Mert ma délelőtt nagy dérrrel-dúrral leszaladt a lépcsőn, becsapta maga mögött a kaput, és elrohant valamerre.
- És mikor jön vissza?
- Nem mondta egy szóval se.
- Köszönjük szépen. Látod, nincs szerencsénk, elment a várkisasszony.
- Apu!
- Tessék?
- Az, hogy nagy dérrrel-dúrral, az azt jelenti, hogy mérgesen?
- Azt.
- Tudtam. Fölmérgeztette!
- Kicsoda?
- Biztos lehamuzta a szőnyeget. Ment végig a váron, és minden szobában csak potyogtatta a hamut.
- Ki potyogtatta a hamut?
- A várkisember.
- A várkisember? Ja, értem... Azért egy kis hamupotyogtatástól nem kellett volna ennyire megsértődni.

- De bizony! Mert hiába beszél szegény várkisasszony, a várkisember csak hamuz meg hamuz... És az ágyneműt se rakja el.
- Miért a várkisember rakná el az ágyneműt? Rakja el a várkisasszony!
- Hogyisne, amikor a várkisember délig hever az ágyban! Reggel hiába mondja a várkisasszony, hogy „kelj föl, kész a reggeli”, nem kel ám föl! Csak hever és hever.
- Nahát, micsoda egy alak ez a várkisember!
- Lusta.
- Hallom... Mondd, kislányom, véletlenül nem Munkást szív ez a várkisember?
- Dehogynem. A bűdös Munkást szívja. Hiába mondja neki a várkisasszony, hogy „tönkre-megy a tüdőd, borzalmas, hogy mennyit cigarettázol”. Nem és nem. Csak szívja és szívja.
- Rettenetes... Te! Az a gyanúm, hogy ez a várkisember iszik is.
- Iszik hát. Honnan tudod?
- Munkást szív... Lehamuzza a szőnyeget... lusta... nem rakja el az ágyneműt... Ajaj... Még azt is megmondom neked, mit iszik.
- Na mit?
- Vörösbort.
- Eltaláltad. Rengeteg vörösbort. De iszik sört is meg pálinkát is.
- Azért legjobban a vörösbort szereti.
- Azt. A múltkor is annyi vörösbort ivott a kocsmában, hogy sántított.
- Sántított? Talán bokán rúgták?
- Dehogyis. A vörösbortól sántított.
- Szegény várkisasszony! Most már megértem, hogy nagy dérrel-dúrral elrohant.
- Mit gondolsz, hova ment?
- Nem tudom, annyifelé mehetett.
- Mennyi felé?
- Mehetett Petneházának, Nyírparasznyának, Hodásznak vagy Baktalórántháza felé. Mit tudom én.
- Messze vannak?
- Mik?
- Ez a Parasznia, meg amiket mondtál.
- Nem. Nincsenek messze.
- Olyat mondj, ami messze van.
- Hát, ha Petneháza felé ment, akkor előbb-utóbb Stockholmba ér, ha Parasznia felé, akkor egy kis kerülővel Tokióba, ha meg Hodász felé, akkor Kuala Lumpurba, ha meg Baktalórántháza felé, akkor Cincinnatibe is eljuthat.
- Ezek olyan messze vannak, mint Amerika?
- Nagyjából. De Cincinnati pontosan olyan messze, mert az Amerikában van.

- Szegény, szegény várkisasszony!
- Én is sajnálom. Ebben a vaksi, ködös, őszi időben biztosan fázik.
- Gyere, keressük meg a várkisémbert! Mondjuk meg neki, hogy csúnya!
- Tudja magától is.
- Akkor is keressük meg! Jobb, ha tőlünk is tudja.
- Meg aztán, gondolom, hiába keresnénk, mert nincs már a várban.
- Hát hol van?
- Nagyon hiányzott neki a várkisasszony, és utánament.
- Azt hiszed?
- Biztosan tudom.
- Akkor nem is olyan csúnya az a várkisémbert.
- Persze hogy nem.
- De apu! Honnan tudja a várkisémbert, hogy merre ment a várkisasszony?
- Azt bizony nem tudom.
- Lehet, hogy a várkisasszony Cincin felé ment, ő meg Lumpur felé keresi?
- Sajnos, lehet. De az is előfordulhatott, hogy ugyanarra a vonatra szálltak.
- Vonatra?... Gondolod, hogy segített nekik valaki?
- Miben?
- A fölszállásban.
- Miért kellett volna nekik segíteni? Van lábuk, nem?
- De amikor én sem érem el a vonatlépcsőt! Te szoktál föltenni.
- Ja... értem már. Szóval ez a várkisasszony meg várkisémbert... Ekkorák?
- Még egy kicsit kisebbek. A várkisasszony ekkora, a várkisémbert egy icipicivel magasabb... És ha mégsem ugyanarra a vonatra segítették föl őket?
- Akkor nem tudom, mit csináljunk.
- Én tudom.
- Mondd.
- Írsz egy levelet mindenkinek.
- Minden embernek?
- Igen.
- És mit írsz benne?
- Hogy ha valaki találkozik a várkisasszonnyal vagy a várkisémberttel, mondja meg neki, hogy jöjjön haza Vajára.
- Tisztelt emberiség Stockholmtól Kuala Lumpurig és Cincinnatitól Tokióig... így fogom kezdeni. Jó lesz?

- Jó. És azt is írd bele, hogy a várkisember megígéri, hogy nem hamuzza le többé a szőnyeget, és elrakja az ágyneműt, és nem iszik annyi vörösbort, hogy sántítson tőle.
- Beleírhatom, de ezt úgysem veszi komolyan a várkisasszony.
- Nem baj, ha nem veszi komolyan, csak jöjjön haza.
- Jó.
- És ha minden ember megkapja a levelet, akkor egykettőre megmondják nekik, igaz?
- Biztos.
- És akkor újra itt fognak ebédelni ennél a nagy asztalnál.
- Igen.
- Na ugye, mondtam neked, hogy ennél a nagy asztalnál szoktak ebédelni!

A MÁSIK TÉLAPÓ

- Apu, te most ideülsz a ládára!
- Dehogyan ülsz! Eszem ágában sincs!
- De amikor játszottunk!
- Játsszunk? Ezt eddig nem tudtam. És miért kellene nekem a ládára ülnöm?
- Mert te leszel a szegényember.

Na persze - gondolom -, mi sem jellemzőbb a szegényemberekre, mint hogy ládán ülnek.

- És te mi leszel?

- Én a Télapó.

Ez nagyszerű! Igazán rám férne már egy kis ajándék. Leülök a ládára. Szegényember vagyok.

Télapó előrenyújtja a kezét, és vészjóslóan bűg. Úgy látszik, ez egy bűgőcsigával ötvözött Télapó.

- Remélem, Télapó, jó nehéz a puttonyod - mondom bizakodva.

Abbahagyja a bűgást, a kezét leereszti.

- Milyen puttonyom?

- Amiben az ajándékokat hozod.

- Ááá - nevet a tudatlan szegényembereknek kijáró fölénytel -, én nem az a Télapó vagyok. A másik!

- A másik? Melyik?

Újra bűgni kezd, a keze fönn. Bűgás közben mondja... mit mondja?!... sziszegi:

- Ebben a zsebemben - a jobb zsebére üt - van a jég meg hó - a bal zsebére üt -, ebben a hideg, téli szelek - egyik mellényzseb -, ebben van a dér - másik mellényzseb -, ebben meg a zúzmaranéni.

Én oktondi! Még hogy bűgőcsiga?! Nyilván a hideg téli szelek bűgnak a zsebében. Vagy a zúzmaranéni. Egy zúzmaranénitől minden kitelik.

A konyhában érezhetően csökken a hőmérséklet, a fűdőtartón egy piros fűdő fázósan megrezzen. Összebb húzom magamon az ingem.

- Még szerencse, hogy nincs több zsebed - mondom, és vacogok egy kicsit.

- Ne beszélj annyit, szegényember - süvíti Télapó -, mert kieresztem a jégt és a hót.

Nem is tétozódik: kiereszti. Szép nagy pelyhekben hullani kezd a hó, a mosogatón és a gázcsöveken hegyes jégcsapok híznak. Didergek.

- Ha ezt előre mondd, melegebben felöltözöm.

Télapó kutyába se vesz, a másik zsebéből előzúgnak a hideg téli szelek, fűtűögnek a konyha egyik sarkából a másikba, cibálják szegény pletyka gyerektenyérenyi, cirmoszöld leveleit, behuhognak a konyhaszekrénybe, megzörrentik az evőeszközöket, és hordják, hordják a havat. Ülök térdig hófűvásban, az ingem alá - megannyi tűszűrás - hópihék száguldanak. És

mindez nem elég, kiszabadul a dér is, fehérlik a hajam, a bajsom, és ajjaj, jön már zúzmaranéni is, rám telepszik, olyan a testem, mintha ezüsttel volna bevonva - már amennyi kilátszik belőle a hóból.

- Látom, szegényember, súlyosan fázol - mondja elégedetten Télapó.

- De még milyen súlyosan - motyogom elkékült szájjal -, lassan a szívemen is jégcsapok lógnak.

Télapó ezen elgondolkozik, mereven néz, talán a jégcsapos szívemet próbálja elképzelni. Na itt az alkalom - gondolom -, és nemhiába vagyok szegényember, már mondom is, mint Tiborc:

- Akármennyire is a másik Télapó vagy, mégsem szép tőled, hogy csak havazod, jegezed, szelezed, derezed és zúzmaranénized a szegényembert. Valami jó, valami szegényembernek-való azért akadhatott volna egyik fránya zsebedben. Jaj, megfagyok!

Tényleg, kezem-lábam egy-egy érzéketlen kődarab, a fülem egyetlen szűrő fájdalom. Egy jegesmedve sem bírná ezt a rémületes telet.

- Na várj - mondja Télapó -, ebben a zsebedben is hoztam valamit. Szegényembernek-valót. - Az inge zsebébe nyúl.

- Mi az?

- Téli csillagok.

Felszikipárnak fölöttünk a téli csillagok, csupa sziporka, csupa ragyogás a konyha mennyezete. A hideg most is csontig ható, szegényember szívéből nagy koppanással mégis lehullik egy jégcsap. Hát emlékszik rá! Tavaly télen nézte Télapó és szegényember együtt a téli csillagokat. Mert télen a legcsodálatosabb a tiszta, csillagos ég. Csak kevesen tudják, mert kinek van érkezése nagy hidegben csillagos eget bámulni? Télapó meg a szegényember tudják. Igen ám, de akkor füles sapkában voltunk, bundás csizmában és télikabátban. Úgy könnyű!

- Ez nagyon szép tőled, Télapó - vacogom maradék erőmmel -, de csak annyit értél el vele, hogy díszkivilágítás mellett fagyok meg.

Lép felém egyet.

- Mit is mondtál, miből raktatok nagy tüzet hideg teleken amikor gyerek voltál Rácpáceszen?

- Rőzséből - nyögöm, és a dobhártyámon már dörömbölnek a fagyhalál bimbói.

- Azt is hoztam! - kiált Télapó.

- Mit?

- Rőzsetüzet.

- Már hogy hoztál volna, kedves Télapó, amikor nincs is több zsebed?

- De-de! - mondja büszkén, és megfordul.

Tényleg! A farzseb!

Kedves szülők, csak farzsebes nadrágot vegyetek a gyerekeiteknek!

Előveszi a farzsebéből a rőzsetüzet, elém rakja.

Eszi a láng a vékony ágakat, a ropogás boldog szimfónia, a téli csillagokig csap fel a rőzsetűz. A szegényember mohón előrenyújtja elgémberedett kezét, elpárállanak róla a havak, jegek, derek és zúzmaranénik, az északi-sarki konyha vöröslő fényben dereng.

- Te nem fázol, Téalapó?

- De, egy kicsit én is.

- Akkor gyere közelebb.

Közelebb jön, leguggol a tűz mellé, ő is a láng felé tartja a kezét.

- Jó meleg - mondja.

- Ühüm - bólint a szegényember.

Melegszenek.

PÁVÁRBEVESZÉVÉD

- Turgudsz igrígy bergeszérgélnirgi?
- Nergem.
- Hávát ivígy?
- Ivígy seve.
- Avakkovor nevem tuvuduvunk beveszévelgevetnivi.
- Bivizovony.

HÉT SZERETŐM

Éppen hét szeretőm van.

Csontos vállú, kicsit lófejű, házsártos az első. Bármit csinállok, nem jó neki, dolgozni zavar, és fenyegetőzik, hogy majd meglátom, nem lesz belőlem semmi.

A második picike, kerek, sok gyereket akar, és ha csak teheti, mosolyog. Nagyon szépen énekel - és szeret meg tud is énekelni.

Lengeteg, soványka a harmadik. De csupa búbáj. Szépen szeretne élni. Még sohasem hazudott. Engem is arra biztat, hogy sohase hazudjak. S azt mondja, nem kunszt úgy nem hazudni, ha nem mond az ember semmit.

A negyedik igazi szépség. Vagyis hogy inkább ráillik, hogy bomba jó nő. Ringó csípővel jár, mórlikálja magát. Szeret inni, enni, táncolni. Rángat bárba, mulatóba. A kocsmát se veti meg. De sohasem részeg. Gyöngyöző nagyokat kacag a szenesemberek között. Tele van szeretettel. A szenesemberek vele mosolyognak.

Az ötödik szótlán, fekete, szorgos. Rendbe rak mindent körülöttem, bízik benne, hogy mire újra jön, nem leszek piszkos, nem lesz loboncos a hajam, és a cipőm is tükrösen ragyog. Hisz tántoríthatatlanul. Szomorú, összeérő szemöldökű, attikai özvegy.

Ledér a hatodik. Csak utazna, heverne, táncikálna. Moziból ki, moziba be. De azért szereti a madarakat is. Ha virágzanak a fák, órák hosszat ücsörög a kertben. Biztat, hogy szívjam tele magam fénnel. Hogy röpködjek, éppen csak lábujjhegygel érintve a földet.

A hetedik mindig feketében jár. Sohasem láttam mosolyogni. Mindig befelé figyel, a lelkekkel foglalkozik. Óv és tanít. Arra biztat, hogy szeressem őket - mind a hét szeretőmet.

De én megcsalom mind a hetet.

Nem dolgozom az elsőnek, nem mosolygok a másodikkal, hazudok a harmadiknak, a negyedikkel részegre iszom magam, az ötödik sose talál rendben, a hatodik nem tudja meg-szerettetni velem a virágokat, a hetedik meg hiába mondja, hogy szeressem őket.

A csontos vállút úgy hívják, Hétfő, a mosolygóst Keddnek, a lengeteg a Szerda, a buja a Csütörtök, az attikai a Péntek, a ledér a Szombat. A sosem mosolygó, az a Vasárnap.

Hej, ha egyszer ők csálnak meg engem!

-&-